

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities

ახალგაზრდა მეცნიერთა
III სართავოროსო სიმკოზიუმი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებებში

III INTERNATIONAL SYMPOSIUM
FOR YOUNG SCHOLARS IN THE HUMANITIES

თეზისები
ABSTRACTS

27-30 ნოემბერი
November 27-30

თბილისი 2019 Tbilisi

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities

ახალგაზრდა მეცნიერთა III
საერთაშორისო სიმპოზიუმი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებებში

III International Symposium for
Young Scholars in the Humanities

თ ე ზ ი ს ე ბ ი
A B S T R A C T S

27-30 ნოემბერი
November 27-30

გამომცემლობა „უნივერსალი“
თბილისი 2019 Tbilisi

**შოთა რუსთაველის ეროვნული
სამეცნიერო ფონდი**

**Shota Rustaveli National
Science Foundation**

აღნიშნული პროექტი განხორციელდა შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით (საგრანტო პროექტი MG-ISE-19-675).

This project has been made possible by financial support from the Shota Rustaveli National Science Foundation (Grant Project MG-ISE-19-675).

www.rustaveli.org.ge

© ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი, 2019

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2019

თბილისი, 0186, ა. პოლიბაოვსკაიას №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ISBN 978-9941-26-594-5

**ახალგაზრდა მეცნიერთა საერთაშორისო სიმპოზიუმის
სამეცნიერო კომიტეტი:**

- ნანა გაფრინდაშვილი** – პროექტის ხელმძღვანელი, თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დეკანი, პროფესორი;
- გოჩა ჯაფარიძე** – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის პროფესორი;
- დარეჯან გარდავაძე** – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურის უფროსი, პროფესორი;
- დარეჯან თვალთვაძე** – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის პროფესორი;
- ეკატერინე ნავროზაშვილი** – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის სამეცნიერო კვლევებისა და განვითარების სამსახურის უფროსი, ასოც. პროფესორი;
- ზვიად ცხევიანი** – აკაკი წერეთლის სახელობის ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ასოც. პროფესორი;
- თამარ მოსიაშვილი** – ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის ხელოვნებისა და მეცნიერების ფაკულტეტის ასოც. პროფესორი;
- ზაალ აბაშიძე** – კორნელი კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის დირექტორი, საქართველოს საპატრიარქოს წმინდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტის პროფესორი;
- გიორგი ალიბეგაშვილი** – სახელმწიფო ენის დეპარტამენტის თავმჯდომარე, საქართველოს საპატრიარქოს წმინდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტის პროფესორი;
- რეუვენ ენოხი** – ისრაელის არიელის უნივერსიტეტი, ისრაელის მემკვიდრეობის დეპარტამენტის პროფესორი;
- იასუჰირო კოჯიმა** – ტოკიოს უცხო ენათა ინსტიტუტი, იაპონია;
- ბერნარ უტიე** – სამეცნიერო კვლევათა საფრანგეთის ეროვნული ფონდის წევრი, საფრანგეთი.

**ახალგაზრდა მეცნიერთა III საერთაშორისო სიმპოზიუმის
საორგანიზაციო კომიტეტი**

- ივანე მჭედელაძე** – პროექტის კოორდინატორი, თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის უკრაინისტიკის ინსტიტუტის სპეციალისტი, ფილოლოგიის დოქტორი;
- ნინო კვირიკაშვილი** – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურის უფროსი სპეციალისტი, დოქტორანტი;
- თეა ქამუშაძე** – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის სასწავლო პროცესის მართვის სამსახურის უფროსი სპეციალისტი, ანთროპოლოგიის დოქტორი;
- გიორგი ჯღარკავა** – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დოქტორანტი;

სოფიო თოთიბაძე – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დოქტორანტი;

ელენე ლურსმანაშვილი – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის მაგისტრანტი;

ელისო ჭელიძე – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის სასწავლო პროცესის მართვის სამსახურის უფროსი სპეციალისტი, დოქტორანტი;

ლანა ქარაია – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დოქტორანტი.

Scientific Committee of III International Symposium for Young Scholars

Nana Gaprindashvili – Project Supervisor, Dean of the Faculty of Humanities, TSU, Professor;

Gocha Japaridze – Professor, TSU Faculty of Humanities;

Darejan Gardavadze – Head of the Quality Assurance Office of the Faculty of Humanities, Professor;

Darejan Tvaltvadze – Professor, TSU Faculty of Humanities;

Ekaterine Navrozashvili – Head of the Scientific research and development Office of the Faculty of Humanities, Associated Professor;

Zviad Tskhvediani – Associate Professor, Akaki Tsereteli Kutaisi State University, Faculty of Humanities;

Tamar Mosiashvili – Associate Professor, Ilia State University, Faculty of Arts and Sciences;

Zaal Abashidze – Director of Korneli Kekelidze National Center of Manuscripts, Professor, St. Andrew the First called Georgian University;

Giorgi Alibegashvili – Head of State Language Department, Professor, St. Andrew the First Called Georgian University;

Reuven Enoch – Professor, Israel Ariel University, Heritage Department of Israel;

Yasuhiro Kojima – Lecturer, Tokyo Institute of Foreign languages, Japan;

Bernard Outtier – Dr. hab. Academician, French National Center of Scientific Research, France.

Organizing Committee of III International Symposium for Young Scholars

Ivane Mchedeladze – Project Coordinator, PhD in Philology, specialist of TSU Center of Ukrainian Studies;

Tea Kamushadze – Senior Specialist, Department of Educational Process Management, Faculty of Humanities, TSU, PhD in Anthropology;

Nino Kvirikashvili – Senior Specialist, Department of Quality Assurance, Faculty of Humanities, TSU, PhD student;

Giorgi Jgharkava – Faculty of Humanities, TSU, PhD student;

Sopio Totibadze – Faculty of Humanities, TSU, PhD student;

Elene Lursmanashvili – Faculty of Humanities, TSU, MA student;

Eliso Chelidze – Senior Specialist, Department of Educational Process Management, Faculty of Humanities, TSU, PhD student;

Lana Karaia – Faculty of Humanities, TSU, PhD student.

შ ი ნ ა ა რ ს ი

ეთერ ბოკელავაძე. საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ავტოკეფალიის საერთაშორისო აღიარების საკითხი და ალექსანდრიის მართლმადიდებელი ეკლესიის პოზიცია (XX საუკუნის 80-იან წლებში)	11
ნინო ბოკელავაძე. ფშავ-ხევსურთა ადამ-წესებისა და ტრადიციების ბიბლიური საფუძვლები	12
მზისა ბუსკივაძე. მოდერნიზაციის პროცესი და იდენტობის პრობლემა აჰმედ ჰამდი თანფინარის შემოქმედებაში (რომანები „სიმშვიდე“ და „დროის მარგულირებელი ინსტიტუტი“)	14
სალომე გეგეჭკორი. ტერმინი „გამოცანა“ ქართულსა და მეგრულში: სტრუქტურა და სემანტიკა	15
სოფიკო გელიაშვილი. იდენტობის პრობლემა ჯუნა ბარნსის რომანში „ქალთა აღმანახი“	16
ლილიანა გოგჩიაშვილი. ჯონ დონის სატრფიალო ლირიკა – ტრადიცია და ხატოვანება	18
რუსუდან გოგობია. სოციალური მედიის როლი უცხოური ენის ათვისებისას	19
თამთა გრიგოლია. კენთ ვაითის გეოპოეტიკა და „ვეფხისტყაოსანი“	21
მარიამ გურგენიძე. ქრისტიანობის გავრცელება დანიასა და შვედეთში წმინდა ანსგარის მოღვაწეობის აღწერის ანალიზის საფუძველზე	23
ნათია ზოიძე. დროის საკითხი ვირჯინია ვულფის რომანში „ტალღები“	24
თინათინ თვალჭრელიძე. ჯემალ ქარჩხაძის რომან „მდგმურის“ ჰერმენევტიკული წაკითხვისათვის	25
ნათია იაკობიძე. პროფესიული ჟარგონის საკითხი ქართულ ენაში	27
ნათია კენჭიაშვილი. თარგმანები ქართულ მჭევრმეტყველებებში	28
მაია კვირკველია. ტროპული მეტყველება მეოცე საუკუნის 70-იანი წლების პოეზიაში	29
მარიამ კილანავა, ლოლიტა შენგელია. ცხოვრებისეულ ასპექტთა ინტეგრირება უცხო ენის სწავლებისას პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლების მეთოდის საშუალებით	30
ლუკა კუჭუხიძე. ბუნების ბიფურკაციის პრობლემა ალფრედ ნორთ უაიტჰედის ფილოსოფიაში	31
თინათინ ლეკიაშვილი. შუასაუკუნეობრივი აზროვნების ერთიანი სტრუქტურა და მოვლენათა ჰიპერბოლიზაცია ქართულ საერო ლიტერატურაში	33
ეკატერინე მაისურაძე. ქართული ენა, როგორც ბათუმის ოლქის ქართველი მუსლიმების იდენტობის შენარჩუნების მთავარი მარკერი	34
ანი მაღლაკელიძე. „გიორგობისთვე“ – მხატვრის მინიმალისტური ხედვა (მხატვარი დიმიტრი ერისთავი)	36
ნინო მესხი. დოსტოევსკის «Сон смешного человека» ქართულ ენაზე	37

სოფიო მოდებაძე. მუსიკა და ადორნოს „ნეგატიური დიალექტიკა“	38
ივანე მჭედლაძე. ლიტერატურული პროცესის კომუნიკაციური კონტექსტები: ძველი ქართული მწერლობის რეცეფცია უკრაინულ ორიენტალისტიკაში	39
თამარ ნამგლაძე. საბჭოთა იდენტობის პოლიტიკა და საბავშვო მხატვრული ლიტერატურა (ლ. ლაგინის „მოხუცი ხოტაბიჩის“ მაგალითზე)	41
თათია ობოლაძე. არქეტიპული კრიტიკა: ტრადიციული და თანამედროვე მიდგომები	42
ეკა ორაგველიძე. სიყვარული დავით გურამიშვილის „დავითიანის“ მიხედვით	44
ნინო პოპიაშვილი. ქართულ-ოსური ლიტერატურული, ლინგვისტური და საგანმანათლებლო ურთიერთობები XVIII-XIX საუკუნეებში	45
ნინო ჟვანია. ჯემალ ქარჩხაძის რომან „მდგმურის“ თარგმნისას ნარმოჩენილი სირთულეები	46
ნიკოლოზ ჟღენტი. მთის წმ. გიორგის მონასტრის საეკლესიო სიძველეები	47
ირინე საგანელიძე. მრავალეთნოსური თბილისის მულტიკულტურული ტრადიციები (კულტურული მოვლენები, ისტორიული პროცესები, საზოგადო მოღვაწეები)	49
თინათინ სოზიაშვილი. ლაითურის თანამედროვე ყოფა: ჩაის ადგილი მეხსიერებასა და ყოველდღიურობაში	50
ნინო ფალავანდიშვილი. სემიოტიკაზე ორიენტირებული მეტა- ფორიზებული ტექსტების თარგმნის პრობლემები (გიუნტერ გრასის ქართულად თარგმნილი ტექსტების მიხედვით)	52
ნათია ფურცელაძე. გრიგოლ რობაქიძის უცნობი საარქივო მასალები იენაში	53
თეა ქამუშაძე. საკრალური ადგილები იძულებით გადაადგილებულ პირთა მეხსიერებაში: გამოცდილება, იდენტობა და გამოწვევები	54
მიხეილ ქართველიშვილი. ჟურნალი «Наука и религия» („მეცნიერება და რელიგია“) და მისი ადგილი საბჭოთა ანტირელიგიურ პოლიტიკაში 1959-1964 წლებში	56
თამთა ლონღაძე. ილია ჭავჭავაძისა და ვაჟა-ფშაველას პროზის ურთიერთმიმართებისათვის	57
თამარ ლულუნიშვილი. ომი პიროვნული და კულტურული ტრადიციის კონტექსტში (ქართველი და ირანელი მწერლების მოთხრობების მიხედვით)	59
ლიკა შონია. საბჭოთა პერიოდის მეგრული სიტყვიერების პოეტური ნიმუშები: სათაურის სტრუქტურა და სემანტიკა	60
თამარ ჩანქსელიანი. მოქმედების შესაძლებლობის უარყოფის გამომხატველი ნაწილაკების შედარებით-შეპირისპირებითი ანალიზი ქართველურ ენებში	61

სოფიო ჩხატარაშვილი. ნაციონალიზმისა და ეროვნული იდენტობის პრობლემა XX საუკუნის 60-იანი წლების უკრაინულ ლიტერატურულ დისკურსში.....	62
მაია ცერცვაძე. ბაბო შარვაშიძის მეშუარები – ნონფიქშენის საყურადღებო ნიმუში.....	64
ქეთევან ციმიტია, იოსებ შენგელია. საზედაშე ქვევრები სამეგრელოს ძველ და თანამედროვე ეთნოგრაფიულ ყოფაში	65
გიორგი ცომაია. სასამართლო პროცესი საბჭოთა კავშირში გენერალ ანდრეი ვლასოვისა და რგა-ს ხელმძღვანელების წინააღმდეგ	66
მარიკა ჭითანავა. წმ. მარკოზ მახარებლის ლიტურგია	68
ანა ხვედელიანი. სკოლის რეორგანიზაცია, როგორც ნაციონალური იდენტობის ფორმირების საფუძველი (1918-1921)	69
ნინო ხიდიშელი. ქართული დამწერლობის როლი და მნიშვნელობა კრეზულის „ქართული ანბანი – 33 ემოცია“ კვალდაკვალ	71
თამარ ჯაფარიშვილი. არქაული ლექსიკა ორიგინალსა და თარგმანში (რომანების „ზაზუნისა და „პიკის ვალეტის“ მაგალითზე)	72
გიორგი ჯღარკავა. პირის დეიქსისით გამოხატული რეფერენციულობა ქართველურ ენათა ანდაზებში	73

C O N T E N T S

Lela Abdushelishvili. Developing intercultural competence in the process of developing mediation skills while teaching business communication	77
Sara Ahmadova. The role of Mountain Jews in the Development of Jewellery Art of Azerbaijan	77
Eter Bokelavadze. International Recognition of the Autocephaly of the Orthodox Church of Georgia and Attitude of the Orthodox Church of Alexandria (The 80s of XX Century)	78
Nino Bokelavadze. Biblical Bases of Pshav-Khevsurian Customs and Traditions.....	79
Mzisa Buskivadze. Modernization Process and Problem of Identity in Ahmet Hamdi Tanpınar's Works (Novels: <i>A Mind at Peace</i> and <i>The Time Regulation Institute</i>)	80
Tamar Chankseliani. Comparative-Controversial Analysis of Particles Expressing the Denial of the Possibility of an Action in Kartvelian Languages.....	81
Sophio Chkhatarashvili. The Problem of Nationalism and National Identity In Ukrainian Literary Discourse in the 60s of the 20th Century	83
Omiko Ejibia. Al-Idrisi about Georgia.....	84
Linda Eltermene. The Center of Intercultural Dialogue of Academic Library of University of Latvia as a tool for developing Latvian-Georgian relations.....	85

Erdoğan Bada, Yonca Özkan. English Language Teachers' views on Nateness and Non-nateness of English Teachers.....	85
Aslan Allahshukur Gasimov. Nakhchivan Archaeological Culture (Based on pottery collection of National Museum of History of Azerbaijan)	86
Salome Gegetchkori. The Term <i>gamotsana</i> "Riddle" in Georgian and Megrelian: Structure and Semantics	87
Sophiko Geliashvili. The Problem of Identity in Djuna Barnes' "Ladies Almanack"	88
Maguli Ghambashidze. The Modal Verb „khel-tsipheba“ in Georgian Literary Language.....	89
Tamta Ghonghadze. The Interrelationship between Ilia Chavchavadze's and Vazha-Pshavela's Prose	90
Tamar Ghughunishvili. War within the Context of a Personal and Cultural Trauma (based on works of Georgian and Iranian Authors).....	91
Zaal Gogenia. 18 July 1936 Coup d'État and the Attempts of Its Legitimization during the First Period of the Francoist Regime.....	92
Liliana Gogichaishvili. John Donne's Love Poems- Tradition and Figurativeness	94
Rusudan Gogokhidi. The role of Social Media in Language Learning.....	94
Tamta Grigolia. Modern Concepts of Space and <i>The Man in the Panther's Skin</i>	95
Mariam Gurgeni. The Spread Of Christianity in Denmark and Sweden	97
Sopiko Gvritishvili. Application of Pragmatics: Presupposition as discourse strategy in court examinations on the basis of practice in American and Georgian courts	98
Elnur Latif oglu Hasanov. Academic Significance of Research of Traditional Carpet Ornaments of Ganja.....	99
Elmira Huseynova. Distinctive Properties Between Semantics And Pragmatics	100
Natia Iakobidze. The Issue of Professional Jargon in the Georgian Language	101
Sadequl Islam. Techno-Aide Google Classroom for Learning English: Prospects & Challenges	102
Gulom Ismailov. Linguocultural Study of Axiological Aspects of The Turkish Phraseologisms.....	103
Aida Ismailova. Glazed Ceramics of the Medieval Cities of Azerbaijan and Eastern Georgia: Similar and Distinctive Features, Local Traditions.....	104
Tamar Japhoshvili. Archaic Vocabulary in Original and Translated Texts (according to B. Akunin's Romances "Azazel" and "Jack of Spades")	105
Giorgi Jgharkava. Reference Expressed by Person Deixis in Kartvelian Proverbs.....	106
Zhainagul Kadirkulova. Labour migration in Kyrgyzstan (Socio-economic consequences).....	107
Tea Kamushadze. Sacred sights in the memory of internally displaced	

persons: experience, identity and challenges	108
Mikheil Kartvelishvili. The journal «Наука и религия» (“Science and Religion”) and its place in Soviet Anti-religious Policy 1959-1964.....	109
Natia Kentchiashvili. Translations of the Georgian Rhetoric	110
Ilaha Khantamirova. Development Stages of Azerbaijan Education in the 19 th – Early 20 th Centuries	110
Nino Khidisheli. The Role and Importance of the Georgian Script according to the Collection “Georgian Alphabet – 33 Emotions”	111
Ana Khvedeliani. Reorganization of School as a Fundament of the Formation of National Identity (1918-1921).....	112
Mariam Kilanova, Lolita Shengelia. Bringing real-life aspects in EFL class through the Problem Based Learning	113
Michal Kozdra. Lexicographic description of lexical parallels in The Learner’s Thematic Dictionary of Russian-Polish Lexical Parallels	114
Luka Kuchukhidze. The Problem of the Bifurcation of Nature in Alfred North Whitehead’s Philosophy.....	115
Nino Kuratishvili. Irony and sarcasm – restoring the image of Muslim culture in Western society	115
Maia Kvirkvelia. Tropes in the poetry of the 70s of the twentieth century	116
Tinatin Lekiasvili. The unified structure of medieval thinking and hyperbolization of facts in Georgian secular literature	117
Ana Maglakelidze. “Giorgobistve” – A Minimalist View of the Artist (Artist Dimitri Eristavi)	118
Ekaterine Maisuradze. The Georgian Language as the main marker of the identity of Georgian Muslims in the Batumi District.....	119
Ivane Mchedeladze. Communicative Contexts of Literary Process: Reception of Old Georgian Literature in Ukrainian Oriental Studies	120
Nino Meskhi. The Dream of a Ridiculous Man by Dostoevsky into the Georgian language	121
Sophio Modebadze. Music and “Negative Dialectic” of Adorno.....	122
Tamar Namgladze. Soviet Identity Politics and Children’s Literature (Based on L. Lagin’s “Old Man Khottabych”).....	123
Tatia Oboladze. Archetypal Criticism: Traditional and Modern Approaches...	124
Ulisses Tadeu Vaz de Oliveira. Antisemitism in Galician-Portuguese songs: identities and anachronisms in medieval discourse.....	125
Eka Oragvelidze. Love according to David Guramishvili’s “Davitiani”	126
Nino Phalavandishvili. Problems in Translating Semiotics-oriented Metaphorical Texts	127
Maurizio Petrocchi. From the tupamaros to the red brigades, common tactics and strategies of urban guerrilla.....	128
Nino Popiashvili. The Georgian-Ossetian Literary, Linguistic and Educational Relations in the XVIII-XIX Centuries	129
Natia Purtseladze. Grigol Robakidze’s unknown archive materials in Jena.....	129
Natia Putkaradze. Towards some issues of the classification of the secondary adverbs in Georgian.....	130

Shukrije Rama. Students 'Attitudes Toward Higher Education.....	131
Giorgi Rikadze. Influence of Russia on the Processes Going on in the Middle East: Syrian War	132
Aigun Rustemova. Psychological Characteristics of Adaptation of Junior Schoolchildren to Training Activity	133
Irine Saganelidze. Multicultural Traditions of Multiethnic Tbilisi (Cultural Events, Historical Processes, Public Figures).....	134
Lika Shonia. Poetic Patterns of Megrelian Verbalism in the Soviet Period: Structure and Semantic of the Title	135
Tatiana Smirnova-Cotet. Cross-cultural Pragmatics in the Course of Russian as a Foreign Language for Turkmen Students.....	136
Tinatin Soziashvili. The modern life of Laituri: a place for Tea in Memory and Everyday Life	137
Sonakshi Srivastava. The Uneasy Easiness of Comedy and the Oriental Question in 'A Horse Walks into a Bar.....	138
Sopio Totibadze. The Role of Fairy Tales in the Development of Gendered Stereotypes among Children.....	139
Maia Tsertsvadze. Babo Sharvashidze's Memories – A notable specimen of Non-fiction	140
Ketevan Tsimintia, Ioseb Shengelia. Sacramental Kvevri in old and modern life in Samegrelo.....	141
Giorgi Tsomaia. The trial of General Andrei Vlasov and other leaders of the RLA.....	142
Tinatin Tvaltchrelidze. Jemal Karchkhadze's novel "Resident" (Hermeneutical Interpretation)	143
Marika Tchitanava. Liturgy of Saint Mark the Evangelist.....	144
Smriti Verma. Self-Fashioning and Recuperation: Meaning- Making in Amitav Ghosh's The Shadow Lines.....	145
Natia Zardiashvili. Emotive implicatures in the rhetoric of Muslim women ...	146
Nikoloz Zhgenti. Mtis St. George Monastery Ecclesiastical Artifacts	147
Nino Zhvania. Translating difficulties of the novel “The Tenant” by Jemal Karchkhadze.....	148
Natia Zoidze. The Issue of Time in Virginia Woolf’s “Waves”	149

ეთერ ბოკელავაძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ავტოკეფალიის საერთაშორისო აღიარების საკითხი და ალექსანდრიის მართლმადიდებელი ეკლესიის პოზიცია (XX საუკუნის 80-იან წლებში)

XX საუკუნის 80-იანი წლები მნიშვნელოვანი მოვლენებით აღინიშნა საქართველოს სამოციქულო მართლმადიდებელი ეკლესიის ისტორიაში. ეპოქის აქტუალურობას განსაზღვრავს როგორც მოცემული პერიოდის საბჭოთა ხელისუფლების რელიგიური პოლიტიკა, ისე საერთაშორისო პოლიტიკურ და საეკლესიო წრეებში მიმდინარე პროცესები, რომლებმაც თავისი გავლენა იქონიეს საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მოღვაწეობაზე.

ჩვენი კვლევის ობიექტს წარმოადგენს გასული საუკუნის 80-იანი წლების ერთ-ერთი ყველაზე აქტუალური პრობლემა – საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ავტოკეფალიისა და საპატრიარქო ღირსების (ტიტულის) საერთაშორისო აღიარება და ალექსანდრიის უძველესი საპატრიარქოს პოზიცია.

ცნობილია, რომ XX საუკუნის მეორე ნახევარში საქართველოსა და კონსტანტინეპოლის საპატრიარქოებს შორის ინტენსიურად მიმდინარეობდა მუშაობა საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის ისტორიული ავტოკეფალიის აღიარების საკითხზე, რასთან დაკავშირებითაც მსოფლიო საპატრიარქოს ორაზროვანი პოზიცია ჰქონდა. აღნიშნულმა ყველაზე თვალსაჩინოდ იჩინა თავი გასული საუკუნის 60-იან წლებში, როდესაც ეკლესიათა მსოფლიო საბჭოს ეგიდით გამართულ საერთაშორისო მართლმადიდებლურ ფორუმზე საქართველოს ეკლესია ახალგაზრდა, ავტონომიურ ეკლესიად იქნა წარდგენილი. გარდა ამისა, კონსტანტინეპოლის მსოფლიო საპატრიარქოდან საქართველოში გამოგზავნილ ოფიციალურ ეპისტოლეებსა თუ ბერძნულენოვან საეკლესიო კალენდრებში საქართველოს ეკლესია მუდმივად ავტონომიურ ეკლესიად ფიქსირდებოდა, მისი მწყემსმთავარი კი მთავარეპისკოპოსად იხსენიებოდა. მიუხედავად ქართული საპატრიარქოს მხრიდან თავისი სტატუსის ფალსიფიცირებაზე მრავალგზის მითითებისა, ბერძნული მხარის პოზიცია ამ საკითხთან დაკავშირებით დიდხანს არ შეცვლილა. დიალოგი ორ საპატრიარქოს შორის წლების განმავლობაში გაგრძელდა, რაც, ბუნებრივია, რთულ

მდგომარეობაში აყენებდა საქართველოს სამოციქულო ეკლესიას. შექმნილ ვითარებაში საქართველოს საპატრიარქოსთვის უაღრესად დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა მსოფლიოს საეკლესიო წრეების მხარდაჭერას, განსაკუთრებით კი უძველეს მართლმადიდებლურ საპატრიარქოთა თანადგომას.

ამ კუთხით მნიშვნელოვანი როლი ალექსანდრიის უძველესმა მართლმადიდებლურმა საპატრიარქომ შეასრულა, რომელთანაც საქართველოს ეკლესიას მრავალსაუკუნოვანი ურთიერთობების ტრადიცია და მოცემული პერიოდისათვის მჭიდრო საეკლესიო და დიპლომატიური თანამშრომლობა ჰქონდა.

მოხსენებაში განხილული გვაქვს XX საუკუნის 80-იან წლებში საქართველოსა და ალექსანდრიის საპატრიარქოთა შორის არსებული ურთიერთობების ძირითადი ტენდენციები; საქართველოს ეკლესიის ბრძოლა ისტორიული უფლებების საერთაშორისო აღიარებისთვის და ალექსანდრიის მართლმადიდებელი ეკლესიის პოზიცია, რომელმაც მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა საკითხის ქართული ეკლესიის სასარგებლოდ გადაწყვეტაში.

ნინო ბოკელავაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ფშავ-ხევსურთა ადათ-წესებისა და ტრადიციების ბიბლიური საფუძვლები

ცნობილია, რომ ნებისმიერი ერის კულტურის ჩამოყალიბებაში მნიშვნელოვან როლს ასრულებს სარწმუნოება. ხშირ შემთხვევაში, სწორედ სარწმუნოებრივი დოგმატები ქმნიან სხვადასხვა სახის ყოფითი ჩვეულებისა თუ ტრადიციის საფუძველს. თუმცა გასათვალისწინებელია ერის მენტალობა და საზოგადოების დამოკიდებულება სარწმუნოებრივი დოგმების აღქმისადმი. როდესაც საზოგადოებაში მრწამსი შესისხლხორცებულია ჯანსაღ განსჯასთან, მაშინ ტრადიცია გათვითცნობიერებულია თავისი არსით და არ ეყრდნობა მხოლოდ წინაპართა ქცევით მემკვიდრეობას, მაგრამ თუ საზოგადოება მხოლოდ წინაპართა საკულტო რიტუალების ზედმინევით ზუსტ შესრულებაზეა ორიენტირებული და არ განსჯის მის შინაარსს, მაშინ ამ გზას, დროთა განმავლობაში, ის უთუოდ მიჰყავს სხვადასხვა დოგ-

მატის მისეულ ინტერპრეტაციამდე. ყოველივე ეს, საბოლოო ჯამში, ინვეეს ტრადიციის დაშორებას მის საწყის, ნამდვილ საფუძვლებთან.

მოხსენების მიზანს წარმოადგენს ქართველ მთიელთა ყოფითი ჩვეულებებისა და ტრადიციების ბაზისური კვლევა, კერძოდ, მათი სარწმუნოებრივი საფუძვლები; „ძველი აღთქმის“ რჯული და პარალელები ფშავ-ხევსურთა ისეთ ტრადიციებთან, როგორებიცაა: ოჯახის შექმნის, „ხელი-მხარის განათვლის“, ხატისაგან ცოდვის „გამოსყიდვის“, სტუმარ-მასპინძლობის, სისხლის ალების, შაბათი დღის უქმედ დაცვის ტრადიციები და სხვა. აგრეთვე, საინტერესოდ მიგვაჩნია მსგავსებები ფშავ-ხევსურებთან და ძველალთქმისეულ სამართალს შორის, კერძოდ, დამნაშავის საზოგადოებისგან მოკვეთისა და ფიზიკური დასჯის (ჩაქოლვის) წესები. გამოკვლევა ეყრდნობა როგორც ბიბლიურ ტექსტებს, ფშავ-ხევსურების ტრადიციების ამსახველ თხზულებებსა და პუბლიცისტურ წერილებს, ისე სხვადასხვა მკვლევრის ნაშრომებს.

ჩვენი დასკვნით, მთის ხალხის ყოფაში არსებული წესებისა თუ ტრადიციების დიდ ნაწილს საფუძველი სწორედ ძველალთქმისეული სარწმუნოებიდან აქვს. მტკიცეა და ურყევე მთიელთა ერთგულება ამ ტრადიციებისადმი, იმდენად, რომ მაცხოვრის განკაცების შემდეგ, მთელი რიგი ძველალთქმისეული დოგმების შეცვლის მიუხედავად, საქართველოს აღმოსავლეთ მთიანეთის მცხოვრებნი მე-19 საუკუნეშიც აგრძელებენ მათ დაცვას. ხშირ შემთხვევაში იგი მორალური განსჯის გარეშე წინაპართა ქცევითი მემკვიდრეობის რეალიზებას გულისხმობს, რაც მთიელთა მსოფლმხედველობას, ზოგ შემთხვევაში, ამოწმებს ქრისტიანულ აზროვნებასთან. ეს უკანასკნელი, თავის მხრივ, მთელი თავისი არსით, ჰუმანურ პრინციპებზეა აგებული. სწორედ აღნიშნულის შედეგია მრავალი ტრადიციის ადგილობრივი, სხვადასხვა რელიგიური ფაქტორის გათვალისწინებით მიღებული ინტერპრეტაცია.

მზისა ბუსკივადე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

მოდერნიზაციის პროცესი და იდენტობის პრობლემა აჰმედ ჰამდი თანფინარის შემოქმედებაში (რომანები „სიმშვიდე“ და „დროის მარეგულირებელი ინსტიტუტი“)

თურქულ ლიტერატურაში მოდერნიზაციის პროცესი უშუალოდ უკავშირდება ქვეყანაში ისტორიულად განვითარებულ პროცესებს. მე-19 საუკუნეში ოსმალეთის იმპერიის მიერ დავსაღეთისაკენ კურსის აღება იმ რეალობით იყო განპირობებული, რომელსაც აზროვნების რეგრესი შეიძლება ვუწოდოთ. აღნიშნული რეგრესი კი, არსებული ინტელექტუალური თუ ფიზიკური რესურსების ამოწურვას უკავშირდებოდა.

1839 წელს თანზიმათის ფირმანით ოფიციალურად გამოცხადდა ქვეყნის პროევროპული კურსი. მოდერნიზაციასთან დაკავშირებული პროცესი, რომელიც საზოგადოებრივი ცხოვრების თითქმის ყველა სფეროს ეხებოდა, იმავე საზოგადოების დუალიზმის მიზეზი გახდა. ლიტერატურაში მოდერნიზაცია როგორც ჟანრობრივი, ისე თემატურ-ესთეტიკური კუთხით გამოვლინდა. ფსევდომოდერნიზაციის საკითხს თანზიმათის პერიოდის მწერლების შემოქმედებაში მნიშვნელოვან ადგილი ეთმობა.

მოდერნიზაციასთან დაკავშირებული სირთულეები უფრო თვალსაჩინო რესპუბლიკის პერიოდის თურქულ ლიტერატურაში ხდება. აღნიშნული სირთულე თავს იჩენს არამხოლოდ, საზოგადოების, არამედ კონკრეტული ინდივიდის დონეზე. ყურადღების ცენტრი ინაცვლებს ისეთ საკითხზე, როგორიცაა ეროვნული იდენტობა. აღნიშნული საკითხი აჰმედ ჰამდი თანფინარის შემოქმედების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხთაგანია. მწერლის შემოქმედებაში აშკარად იგრძნობა საზოგადოების დუალისტური განწყობა, რომელიც ეროვნული და ევროპული ღირებულებების კონფლიქტის შედეგია.

საანალიზოდ შერჩეული რომანები, ერთმანეთთან გარკვეული სახის მსგავსებას ამჟღავნებენ. ორივე რომანში ხაზგასმულია „ახალი დროის“, „ახალი იდეოლოგიის“ ნიადაგზე იდენტობის დაკარგვის საფრთხე. საფრთხე კი ერის წარსული გამოცდილების სრული უარყოფის და ევროპული ღირებულებების ბრმად გაზიარების შედეგია. რომანის პროტაგონისტები, ასაკობრივი სხვაობის მიუხედავად, ტემ-

პორაღურ ტრიადას – წარსული, აწყო, მომავალი – უწყვეტ ჯაჭვად აღიქვამენ. ორივე რომანში არსებობენ პერსონაჟები, რომლებიც წარსულის საუკეთესო გამოცდილების, ტრადიციების, ღირებულებების მაგალითს წარმოადგენენ. მწერალი გარემოს აღწერით, დანგრეული, დაცარიელებული შენობების, ფერწასული და ავადმყოფი ადამიანების დახატვით საზოგადოებაში არსებულ რეალობას უსვამს ხაზს. უნდა აღინიშნოს, რომ ეს რეალობა ცნობიერების „ავადმყოფობა“ უფროა, ვიდრე ფიზიკური. რომანის, „სიმშვიდე“, მთავარი გმირი ახალგაზრდა, ევროპაში განათლებამიღებული ადამიანია, რომელიც გარესამყაროზე უფრო მეტად საკუთარ, შინაგან სამყაროზე კონცენტრირდება. იგი „დამნაშავეს“ ევროპაში არ ეძებს, საზოგადოების არაჯანსაღ ცნობიერებაში ხედავს პრობლემას. რომანის „დროის მარეგულირებელი ინსტიტუტი“ პროტაგონისტი, ჰაირი ირდალი, „ახალი დროის“ იდეებით მხოლოდ იმიტომ არის მოხიბლული, რომ მატერიალური კეთილდღეობა აქვს. რომანებში მკაფიოდ არის გატარებული აზრი, რომ მოდერნიზაციას საზოგადოების მზადყოფნა სჭირდება, წინააღმდეგ შემთხვევაში რეგრესი გარდაუაღია.

სალომე გეგეჭკორი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ტერმინი „გამოცანა“ ქართულსა და მეგრულში: სტრუქტურა და სემანტიკა

გამოცანა არის ზეპირსიტყვიერების ჟანრი, რომელიც საგანს ან მოვლენას პოეტურად, ნართაულად ახასიათებს, თვით ამ ობიექტის დაუსახელებლად გამოცნობის მიზნით. თავისი სპეციფიკით, მიზანდასახულებითა და გაჩენის ქრონოლოგიით გამოცანა ერთ-ერთია ზეპირსიტყვიერების ჟანრებს შორის, რომლის საწყისები უკავშირდება ადამიანის ცნობიერებაში გარესამყაროს აღქმას და ამ მიმართულებით აზროვნების დაწყებას. ქართულსა და მეგრულში გამოცანის ჟანრის აღსანიშნავად სხვადასხვა ტერმინი გამოიყენება. უნდა აღინიშნოს, რომ ქართული, ძველი ქართული

¹ „კვლევა განხორციელდა შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით [საგრანტო პროექტი MR-18-3142]“.

ენის მონაცემების გათვალისწინებით, მრავალფეროვნებით გამო-
ირჩევა. ქართული მასალა სტრუქტურულად შეიძლება იყოს:

- *ერთსიტყვიანი*

(1) „გამოცანა“, (2) „ახსნა“, (3) „იგავი“, (4) „გამოცანება“, (5)
„ამიცანა“

- *ორსიტყვიანი (შეისტყვება)*

(6) „ასახსნელი სიტყვა“, (7) „ქცეული სიტყვა“, (8) „დაფარუ-
ლი სიტყვა“, (9) „საცნაური სიტყვა“, (10) „ძნიად-საცნობელი
სიტყვა“, (11) „აღსახსნელი სიტყვა“, (12) „გასაქსნელი სიტ-
ყვა“, (13) „სათარგმანებელი სიტყვა“.

- *სამსიტყვიანი (მხოლოდ ერთი ტერმინია)*

(14) „ასახსნელნი ლექს-რკვეულნი სიტყვანი“.

რაც შეეხება მეგრულს, გამოცანის აღსანიშნავად ფრაზით
გადმოცემულ ერთ ტერმინს იყენებს: „ემოორე – მოორე“ (< „ე მუ
ორე, მუ ორე“, რაც ქართულად ნიშნავს: „ეს რა არის, რა არის“).
მიუხედავად სტრუქტურული მოდელებისა სხვაობისა, გამოცანის
აღმნიშვნელ ქართულ და მეგრულ ტერმინებში კარგად ჩანს თავად
გამოცანის დანიშნულება, ფუნქციური ღირებულება.

მოხსენებაში დასმული საკითხი **აქტუალურია** იმდენად, რამ-
დენადაც ტერმინების ანალიზს მივყავართ ჟანრის პერიოდიზაცი-
ის საკითხამდეც, რაც წარმოაჩენს მის სიძველესა და მნიშვნელო-
ბას.

მასალის ანალიზისას ვხელმძღვანელობთ აღწერით-სტატის-
ტიკური და შედარებით-კონტრასტული მეთოდებით.

სოფიკო გელიაშვილი

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

იდენტობის პრობლემა ჯუნა ბარნისის რომანში

„ქალთა აღმანახი“

იდენტობის ძიების პრობლემა მე-20 საუკუნის მოდერნისტულ
ლიტერატურაში ერთ-ერთ წამყვან თემას წარმოადგენს. ამ თვალ-
საზრისით განსაკუთრებით საინტერესოა ამერიკელი მწერლის,
ჯუნა ბარნისის რომანი „ქალთა აღმანახი“. 1928 წელს, საფრანგეთ-

ში გამოქვეყნებული ტექსტი აღწერს ნატალი კლიფორდ ბარნის პარიზულ სალონში არსებულ სიტუაციას, ატმოსფეროსა და მასში თავმოყრილ ელიტის წარმომადგენელ ქალბატონებს. რესტავრაციის ეპოქის ენით მოთხრობილი „ალმანახი“, ტრადიციული ალმანახის პაროდირებაა. „ალმანახში“ ნაჩვენებია 20-იანი წლების ბოჰემური ისტორიები შეეხება სექსუალური უმცირესობების წარმომადგენელთა, კერძოდ ლესბოსელთა პრობლემებს. მოხსენებაში განხილულია ნაწარმოებში ნაჩვენებ ქალთა იდენტობის ძიება, რაც ცდება მხოლოდ სექსუალურ ორიენტაციას და მიმართულია პიროვნების არსის ძიებისაკენ. იდენტობის ძიების პროცესში დიდ როლს თამაშობს გაორება, არაცნობიერის მოტივები და შინაგანი ბრძოლა ორსქესოვნებასთან, რაც ტირესიასის მითის ალუზიას იწვევს. მოდერნისტული ტექნიკის საშუალებით კი რაც ცნობიერების ნაკადის ტექნიკის გამოყენებას გულისხმობს, უარყოფილია ტრადიციული, სწორხაზოვანი თხრობა ადამიანის ცხოვრებისა და წინა პლანზე წამოწეულია პერსონაჟთა შინაგანი განცდები.

საკვლევი თემის აქტუალობას განაპირობებს არაერთი მკვლევარის მოსაზრება, რომელთა მიხედვითაც ტექსტი ეკუთვნის ლესბოსურ ლიტერატურას. ჩემი აზრით კი ნაწარმოების ცალსახად ამ კუთხით განხილვა დაუშვებელია, რადგან იგი მოდერნისტული ლიტერატურის ერთი-ერთი ურთულესი ტექსტია – როგორც სტრუქტურულად ისე შინაარსობრივად. კვლევის მეთოდების კუთხით, აღსანიშნავია დეკონსტრუქციის და ე.წ. „ქლოუზ რიდინგის“ მეთოდი (close reading), რომელთა გამოყენება პირდაპირ კავშირშია მოდერნისტული სამწერლო ტექნიკის გაანალიზებასთან. საკვლევი მასალის მოპოვება-დამუშავება კი მოიცავს როგორც სხვადასხვა მკვლევარის სტატიების გაცნობას, რომელთა შორისაა ზიგმუნდ ფროიდისა და ჰავლოკ ელისის ნაშრომები სექსუალობაზე, ისე პარიზული 20-იანი წლების ამსახველი ისტორიული ქრონიკების შესწავლას.

წარმოდგენილი კვლევის შედეგებში ასახულია ის ფაქტორები, რამაც გაამწვავა გაუცხოებისა და გაორების შეგრძნება ადამიანებში და გამოიწვია იდენტობის რღვევა: პირველ რიგში, ეს იყო პირველი მსოფლიო ომის შემდგომი იმედგაცრუება, რამაც საფუძველი ჩაუყარა უნაყოფო ურთიერთობების ჩამოყალიბებას; ასევე, ამ პროცესში დიდი როლი ითამაშეს მე-20 საუკუნეში ჩამოყალიბებულმა ფსიქოლოგიურმა თეორიებმა და მოდერნისტ მწერალთა

მცდელობამ, რომ არქექტიპთა საშუალებით პერსონაჟებში გაელვინებინათ უძველესი დროიდან არსებული და მივიწყებული შეგრძნებები თუ ინსტინქტები. კვლევა აჩვენებს, რომ ჯუნა ბარნსი იდენტობის პრობლემის წარმოჭრით უპირისპირდება ადამიანთა ერთ კონკრეტულ ჩარჩოში მოქცევას და მხოლოდ ერთი სექსუალური იდენტობის არსებობას, რასაც გამოხატავს პაროდირებისა და მრავალფეროვანი მოდერნისტული დისკურსის საშუალებით.

ლილიანა გოგიჩაიშვილი

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ჯონ დონის სატრფიალო ლირიკა – ტრადიცია და ხატოვანება

მეტაფიზიკური პოეზიის მთავარი წარმომადგენლის – ჯონ დონის და მისი თანამოაზრეების შემოქმედება მეჩვიდმეტე საუკუნის შემდეგ თითქმის სამასი წლის განმავლობაში უგულვებელყოფილი და მივიწყებული იყო. მათ მიმართ ინტერესი 1910-იანი წლებიდან, ჰერბერტ გრიოსონის მიერ დონის ლექსების კრებული ოქსფორდში გამოქვეყნების შემდეგ განახლდა. ადამიანური არსებობისა და მდგომარეობის პარადოქსები, რომელთა გადაჭრას დონი თავისი პოეზიით ცდილობდა, დიდად არ განსხვავდებოდა იმ სირთულეებისგან, რომელთა წინაშე ორ მსოფლიო ომს შორის გაზრდილი თაობა იდგა. მეოცე საუკუნის პირველი ნახევრიდან ჯონ დონი, როგორც პოეტი, ხელახლა დაიბადა, მისი პოეზიით გამოწვეული ცხოველი ინტერესი კი დღემდე არ განელეზულა.

ჯონ დონის შემოქმედებაზე საუბრისას ჩვენს ყურადღებას, პირველ რიგში, მისთვის დამახასიათებელი განსაკუთრებული ხატოვანება და პოეტიკა იპყრობს. ნაშრომში გაანალიზებულია დონის სატრფიალო ლირიკაში წარმოდგენილი ძირითადი მხატვრული ხერხები და მათი გამოყენების გზები. სხვადასხვა ლექსის ანალიზის საფუძველზე ნაჩვენებია მეტაფიზიკური მახვილგონიერებისა და კონსიტის როლი დონის სატრფიალო ლირიკაში. გაანალიზებულია ბაროკოს, მანიეროზმისა და რენესანსის ეპოქებისთვის დამახასიათებელი ის ნიშან-თვისებები, რომელთაც განსაზღვრეს დონის ხელწერა. წარმოდგენილია ოვიდიუსისა და პეტრარკას ტრადიციის როლი დონის სატრფიალო პოეზიაში. ჯონ დონის სატრფი-

ალო პოეზიის ხატოვანებისა და ტრადიციის განხილვის საფუძველზე ნაჩვენებია დონის, როგორც ერთ-ერთი ნამყვანი ინგლისურენოვანი პოეტის როლი მეტაფიზიკური პოეზიის განვითარებაში.

ამ მეტაფიზიკოსი ავტორის ერთ-ერთი უპირატესობა მისი ინტელექტუალური და დახვეწილი ხელწერაა. ურთიერთგამომრიცხავი ცნებების გაერთიანებით იგი უნივერსალურ ჭეშმარიტებებს აღწერს და განიხილავს. დონის პოეზიაში ნამოჭრილი ადამიანური არსებობის სურთულებები და პარადოქსები კი თანამედროვე ეპოქის ადამიანისთვისაც გამოცანად რჩება. ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარე მიმაჩნია, რომ ქართულმა აკადემიურმა სივრცემ მეტი ყურადღება უნდა დაუთმოს ინგლისურენოვანი მეტაფიზიკოსი ავტორების და ამ შემთხვევაში, კერძოდ, ჯონ დონის შემოქმედების შესწავლას.

ნაშრომი ეფუძნება სხვადასხვა ლიტერატურულ კვლევას (Andreasen-John Donne. *Conservative Revolutionary*, Guss-Donne: *Petrarchist—Italianate Conceits and Love Theory in The Songs and Sonets*, Leishman- *The Monarch of Wit: An Analytical and Comparative Study of the Poetry of John Donne...*) და წარმოაჩენს ჯონ დონის, როგორც მთავარი მეტაფიზიკოსი პოეტის როლს ინგლისურენოვან ლიტერატურაში.

რუსუდან გოგობია

ევროპის უნივერსიტეტი

სოციალური მედიის როლი უცხოური ენის ათვისებისას

სოციალური მედია ენის შესწავლაში არის სასწავლო მიდგომა, რომელიც ითვალისწინებს ინტერაქტიული სოციალური მედიის დაკავშირებას ენის შემსწავლელებთან. კვლევების მიხედვით, ენის სწავლება არის სოციალური და ინტერაქტიული, ასე რომ, ეს მეთოდი ხელს უწყობს სწავლას. სოციალური მედია სტუდენტებთან ერთად მშობლიურ ენაზე მოსაუბრეებთან ინტერაქციის საშუალებასაც იძლევა. ვიდეო, საინფორმაციო გამოშვებები და საუბრები ჯგუფებში ხელს უწყობს უცხო ქვეყნის კულტურული ასპექტების გაცნობას. ფორმალური და არაფორმალური სწავლების ინტეგრაცია ფორმალური ენის შესწავლის გაძლიერების გზაა. ასევე, სოციალური მედია შემსწავლელთა თვითრეგულირებადი სწავლის

მხარდასაჭერად პერსპექტიული მიდგომა აღმოჩნდა. ის ხელს უწყობს კომუნიკაციას და მომხმარებლებს შორის სწრაფი ურთიერთობის დამყარებას, ასევე ინფორმაციის გაზიარებას. შემსწავლელებს საშუალება აქვთ ერთმანეთს გაუზიარონ ნებისმიერი სახის ინფორმაცია თუ დავალება. უცხოური ენის სწავლებისას სოციალური მედიის გამოყენება წლების განმავლობაში ვითარდებოდა.

ცნობილია, რომ YouTube, ბლოგები, ფორუმები და ვიკიპედია ფართოდ გამოიყენება უცხოური ენის სწავლების დროს. ისინი ძირითადად გამოიყენება წერის პროცესის ხელშესაწყობად. სოციალური ქსელები, სხვადასხვა ბლოგი და ვიკიპედია მნიშვნელოვან რესურსს წარმოადგენს უცხოური ენის შესწავლის პროცესში. Facebook გამოიყენება როგორც წერის უნარის განვითარებისთვის, ასევე ონლაინ დისკუსიისთვის. უმრავლესობა YouTube-ს იყენებს ყოველდღიურად, ხოლო ვიკიპედიას ყოველკვირეულად. როგორც არაოფიციალური სწავლების ინსტრუმენტები, Facebook, YouTube და WhatsApp შესაძლოა აღიარებულ იქნეს უცხოური ენის სწავლების უპირატეს ინსტრუმენტებად. ყველაზე ხშირად გამოყენებული აქტივობები ჩამოთვლილი სოციალური მედიის საშუალებით არის მოთხოვნადი. ეს პლატფორმები უფრო შემსწავლელებს აკავშირებს ერთმანეთთან, ვიდრე სტუდენტსა და მასწავლებელს, რა გზითაც ისინი უზიარებენ ცოდნასა და გამოცდილებას ერთმანეთს. სტუდენტების მხრიდან მასალების მოპოვება და ერთმანეთში გაზიარება მეტყველებს მათ მაღალ კავშირზე სოციალური აქტივობების გაცვლის კუთხით. ისინი ცვლიან ინფორმაციას და სასარგებლო მასალებს, იყენებენ კრიტიკულ აზროვნებას, ცდილობენ სწავლისთვის აუცილებელი და საჭირო კურსების მოძიებას, იძენენ საჭირო უნარ-ჩვევებს და უზიარებენ ერთმანეთს ცოდნას. პედაგოგებმა ხელი უნდა შეუწყონ სტუდენტების ინფორმირებულობის გაზრდას, ცოდნის გაზიარებას ერთობლივი სწავლის თვალსაზრისით. სოციალური მედიის გავლენა ინგლისურენოვან სწავლებაში აღარ უნდა იყოს უგულვებელყოფილი.

თამთა გრიგოლია

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

კენეთ ვაითის გეოპოეტიკა და „ვეფხისტყაოსანი“

დასავლურ აზროვნებაში, ფილოსოფიაში, ლიტმცოდნეობასა და კულტუროლოგიაში დაახლოებით 1960-იანი წლებიდან დომინირებს რეფლექსიები სივრცის, როგორც კატეგორიის შესახებ. ეს მიმართულება ხშირად წარმოდგენილია spatial turn-ის სახელით (შემობრუნება, შემოტრიალება), რაც აერთიანებს სივრცესთან დაკავშირებულ უამრავ მოსაზრებას. ამ თეორიების მიხედვით, მთავარი, რითაც ტექსტის ფორმირება, ჩამოყალიბება ხდება, არის სივრცე – ის განსაზღვრავს შინაარსობრივ მხარეს, მეტაფორებს, პერსონაჟთა ხასიათებს და ა.შ.

სივრცის შესწავლის თანამედროვე ჰუმანიტარულ კონცეპტთაგან ჩემთვის ერთ-ერთი საინტერესო და მნიშვნელოვანი არის გეოპოეტიკა და გეოპოეტიკის კონტექსტში ვეფხისტყაოსნისეული სივრცის განხილვა.

გეოპოეტიკა იკვლევს კულტურის და პირველ რიგში, შემოქმედებითი პროცესების ზემოქმედებას ადამიანური სამყაროს სტრუქტურისაზე. გეოპოეტიკის იდეა და კონცეპტი ეკუთვნის შოტლანდიელ მწერალსა და მკვლევარს კენეთ ვაითს. ვაითმა 1989 წელს გეოპოეტიკის საერთაშორისო ინსტიტუტიც კი დააარსა, რათა ხელი შეეწყო მრავალკულტურული და ტრანსდისციპლინური კვლევებისათვის, რაზეც წინა ათწლეულის განმავლობაში მუშაობდა. ვაითის მიხედვით, გეოპოეტიკა იწყება იქ, როცა რაღაცის შესაძლებლობას ვუშვებთ. მისგან განსხვავებით, გეოპოლიტიკა არის რეალური სივრცე, ის რაც რუკაზეა. უფრო ზუსტად რომ ვთქვათ, გეოპოეტიკა არის რეალური სივრცის „ახლიდან დანერა“. ტექსტი ამ შემთხვევაში შესაძლებელია განვიხილოთ, როგორც სამყაროს ალტერნატიული რუკა, ვგულისხმობ, მწერლის მიერ ტექსტის ფარგლებში შექმნილ ე.წ. ტექსტუალურ სივრცეებს, სივრცე-ტექსტებს. უფრო ზუსტად რომ ვთქვათ, გეოპოეტიკა არის პოეტური გეოგრაფია. ადგილს/სივრცეს ამ შემთხვევაში აქვს თავისი იდენტობა, შინაარსი, მეხსიერება. ეს უკანასკნელი შეიძლება იყოს ინდივიდუალური ან კოლექტიური.

ტექსტის გეოპოეტიკურ ქრილში განხილვისას ამოსავალი ნერტილი არის სივრცე, ის არის უმთავრესი კატეგორია. ტექსტუალური სივრცე შესაძლოა იყოს რეალური (ანუ რეალურად არსებული), გამოგონილი (ე.წ. ფანტაზიური, ზღაპრული, უტოპიური) ან რეალური, მაგრამ ამ კონკრეტული ადგილისათვის არადამახასიათებელი შტრიხებით, გადამუშავებული სახეებით, რაც აღარ არის რეალურის იდენტური. გეოპოეტიკის ერთ-ერთი გამოხატულებაა ტერიტორიების კულტურული თვითდამკვიდრება, რასაც ე.წ. „გეოპოეზისის“ სახელით მოიხსენიებენ ხოლმე. ამის გამოხატულებაა მწერლის მიერ ქალაქების, სხვადასხვა ადგილის სასურველ ტერიტორიაზე შექმნა ტექსტის ფარგლებში, ანუ მწერლის მიერ იქმნება ე.წ. ტექსტუალური სივრცეები.

თანამედროვე ჰუმანიტარულ მეცნიერებებში ძალიან აქტუალურია ძველი ტექსტების კვლევა ტექსტის ანალიზის თანამედროვე მეთოდებით, რაც, ხშირ შემთხვევაში, მკვლევრებისთვის საინტერესო შედეგების მიმცემია. ამ კუთხით, ვფიქრობ, მნიშვნელოვანია ვეფხისტყაოსნის ტექსტი, რომელსაც სივრცული მრავალფეროვნება ახასიათებს. როგორც აღვნიშნეთ, გეოპოეტიკური სივრცეებისათვის დამახასიათებელი თავისებურება არის იდენტობა, მეხსიერება და შინაარსი. ამ კონტექსტში პოემიდან მნიშვნელოვნად საინტერესოდ მიმაჩნია ორი სივრცე – ქაჯეთის ციხე და დევთა გამოქვაბული. გამომდინარე იქიდან, რომ ბოროტება და სიკეთეც, რომელთა მონაცვლეობა და ბრძოლა ქმნის პოემის სრულყოფილ სიუჟეტს, იდენტობის ერთგვარი გამოხატულებაა, საინტერესოა ამ ადგილების, როგორც სიკეთისა და ბოროტების სივრცეებად გააზრება. დევების გამოქვაბული, რომელიც, ტრადიციული აღქმით, თუ ფოლკლორში დამკვიდრებული წარმოდგენით ბოროტების საგანე უნდა იყოს, იქცევა მეგობრობისა და სიკეთის სივრცედ (ირლვევა სივრცის გააზრების ტრადიციული აღქმა), სწორედ იქ აღმოჩენილი „სამი ტანი აბჯარი“ დაეხმარება გმირებს პოემის ბოროტების სივრცის – ქაჯეთის ციხის დამხობაში.

ვფიქრობ, პოემის გააზრება აღნიშნული კონცეპტის დისკურსში იქნება მნიშვნელოვნად ახლებური ხედვა არა მარტო პოემის კვლევის ისტორიაში, არამედ, ზოგადად, ქართულ ლიტერატურათმცოდნეობაში და კიდევ ერთი წინ გადადგმული და მნიშვნელოვანი ნაბიჯი, თანამედროვე მსოფლიოში ვეფხისტყაოსნის ღირსეული ადგილის დასამკვიდრებლად.

მარიამ გურგენიძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ქრისტიანობის გავრცელება დანიაში და შვედეთში წმინდა ანსგარის მოღვაწეობის აღწერის ანალიზის საფუძველზე

კვლევა უკავშირდება სკანდინავიურ საზოგადოებას, შუა საუკუნეების, უფრო კონკრეტულად, ვიკინგების ეპოქაში (VIII-XI სს). მოცემულ შემთხვევაში განვიხილავ სკანდინავიის ტერიტორიაზე ქრისტიანობის გავრცელებისა და მისიონერთა მოღვაწეობის საკითხებს.

თანამედროვე ეპოქაში სკანდინავიის ქვეყნებისადმი მზარდი ინტერესი სულ უფრო აქტუალური ხდება. აღნიშნული ქვეყნები დღეს განვითარების მოდელს ქმნიან თანამედროვე სახელმწიფოებისათვის, მათ შორის საქართველოსათვის.

სკანდინავიის ქვეყნები სოციალურ-ეკონომიკური და პოლიტიკური თვალსაზრისით, მოწინავე ქვეყნების სიის სათავეში დგანან: ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებლით, სოციალური მიღწევებით, განათლების მაღალი ხარისხით და ა.შ.

ბუნებრივია, აღნიშნული პროცესების დასაწყისი ჯერ კიდევ შუა საუკუნეებში განვითარებული ისტორიული მოვლენების წიაღში უნდა ვეძებოთ, როდესაც ყალიბდება სამეფოები სკანდინავიის ტერიტორიაზე, ვრცელდება ქრისტიანობა, რამაც მნიშვნელოვანი ბიძგი მისცა აღნიშნული სამეფოების ცივილიზებულ სამყაროსთან კომუნიკაციას.

ამდენად, შუა საუკუნეების ეპოქაში განვითარებული პროცესების შესწავლის გარეშე რთულია ზემოხსენებული მნიშვნელოვანი საკითხების კვლევა და, შესაბამისად, მისი მნიშვნელობა უდავოდ დიდია.

კვლევის მიზანია შუა საუკუნეების ევროპის ისტორიის, კონკრეტულად, სკანდინავიურ სამეფოებში ქრისტიანობის გავრცელების საკითხების შესწავლა დასავლეთ ევროპელ მემკვიდრეთა, მოგზაურთა ნაშრომების განხილვისა და ანალიზის საფუძველზე.

აღნიშნული საკითხები ნაკლებადაა შესწავლილი ქართულ სამეცნიერო სივრცეში და მის მიმართ ინტერესი სავსებით ლოგიკურია.

მოცემულ შემთხვევაში კვლევის პროცესში გამოყენებულია შემდეგი მეთოდების ერთობლიობა: ემპირიული მასალის სტრუქტურირება, დაკვირვება, აღწერა და შედარებითი ანალიზი.

შუა საუკუნეების გამოჩენილი მოღვაწის, სასულიერო პირის, ჰამბურგ-ბრემენის ეპისკოპოსის (IX ს.), ქრისტიანული ეკლესიის მიერ წმინდანად წოდებული რიმბერტის ნაწარმოები „ანსგარის ცხოვრება“ აღნიშნული ეპოქის შესწავლისათვის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს წყაროს წარმოადგენს. ეპისკოპოს ანსგარის მოღვაწეობა პირდაპირაა დაკავშირებული ჩრდილოეთის ქვეყნებში ფრანკთა სამეფოს დიპლომატიურ პოლიტიკასთან. წმინდანის მოღვაწეობის აღწერის ფონზე ნაწარმოებში გვხვდება მნიშვნელოვანი ინფორმაცია სკანდინავიის მოსახლეობის ყოფითი, კულტურული და სოციალურ-პოლიტიკური ცხოვრების შესახებ.

საყურადღებოა ის ფაქტი, რომ რიმბერტი იყო ანსგარის მონაწილე, მისი თანაშემწე და ჩრდილოეთში ქრისტიანული მისიის აქტიური მონაწილე. შესაბამისად, ნაწარმოებში აღწერილი მოვლენების უშუალო მონაწილე. ცხადია, ამ გარემოებებმა დიდწილად განსაზღვრა წყაროს სანდოობა და მისი მნიშვნელობა.

ავტორი დამაჯერებლად ასაბუთებს სკანდინავიური საზოგადოების წარმართულ რწმენასთან, მათ ადათ-წესებთან შედარებით ქრისტიანული რელიგიის უპირატესობას. შესაბამისად, ფრანკთა იმპერატორის, ლუი ღვთისმოსავის დიპლომატიური პოლიტიკისა და წარმართთა გაქრისტიანების იდეის კეთილშობილებას.

ნათია ზოიძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

დროის საკითხი ვირჯინია ვულფის რომანში „ტალღები“

ვირჯინია ვულფის ყველა რომანში ექსპერიმენტული დროა გამოსახული. ალბათ მართებული იქნება თუ ვიტყვით, რომ „ტალღები“ მისი ყველაზე ექსპერიმენტული რომანია, რომელშიც დრო ხდება არა მარტო მოდერნისტული ცხოვრების გადმოცემის იარაღი, არამედ თავად ფორმაც. ვულფი გვთავაზობს განსხვავებული „დროების“ სახეებს, რომლებსაც რომანში სხვადასხვა გმირი ატარებს. მიუხედავად იმისა, რომ მათი ცხოვრება სწორხაზოვანი პერსპექტივის ჩარჩოთია

გადმოცემული, მათი რეალობის შინაგანი ალქმა არ ემორჩილება გარეგანი (ობიექტური) სამყაროს რითმს. მკითხველი ხდება მოქმედი გმირების განსხვავებული დროებისა და პერსპექტივების თანამგზავრი. იმისათვის, რომ ვულფმა შეინარჩუნოს გარეგანი და შინაგანი რეალობის დაყოფა, გამუდმებით აფხიზლებს მკითხველს სიტყვა „ახლას“ მრავალჯერადი გამოყენებით, რაც წინააღმდეგობრივია, რადგან სიტყვები „ახლა“, „აქ“ მწვავე ფილოსოფიური დებატების ობიექტია. ვულფის მთელი რომანი შეიძლება წარმოვიდგინოთ, როგორც პასუხის ძიების მცდელობა.

რომანის სტრუქტურული სიახლე გამოიხატება იმაშიც, რომ ცნობიერების ნაკადის ტექნიკის მიღმა ვულფი გვთავაზობს რომანის სამნაწილიან დაყოფას. სამი ნაწილი შეესაბამება დღის სამ მოწვევას.

მოხსენებაში განხილულია თითოეული გმირის დრო და გადმოცემულია მათი დამოკიდებულება დროის საკითხის მიმართ, ხოლო შემდეგ ეს მიდგომები შედარებულია სუბიექტური დროის თეორიებთან. მაგალითად, ანრი ბერგსონის „ხანიერებასა“ და ვალტერ ბენიამინის „ერთგვაროვანი დროის“ იდეებთან. დასკვნის სახით შეჯამებული და დადასტურებულია ზემოხსენებული იდეების გამოყენების შემთხვევები ვირჯინია ვულფის რომანებში.

მოხსენებაში განხილული პრობლემა იმ სადოქტორო ნაშრომის ნაწილია, რომელიც იკვლევს „დროის პრობლემას ვულფის შემოქმედებაში“.

თინათინ თვალჭრელიძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ჯემალ ქარჩხაძის რომან „მდგმურის“ ჰერმენევტიკული ნაკითხვისათვის

მოდერნისტული მწერლობის ერთ-ერთი უმთავრესი დამახასიათებელი ნიშანია რეალობასა და წარმოსახვას შორის ნაშლილი ზღვარი. „შეიძლება კაცის ცხოვრება ცხოვრება კი არაა, მიჯნაა, ამიტომაც ახლავს ამდენი ტკივილი“. კავშირი მიღმიერ სამყაროსთან უმთავრესად წარმოსახვითია, მაგრამ შთამბეჭდავი. ეს წამიერი „მიხედრა“, „მიახლოება“ ერთგვარი გაგებისა და გააზრების ესთეტიკურ ილუზიას ქმნის ეგზისტენციალური შიშის სანაწილად-

მდეგოდ. ჯემალ ქარჩხაძის შემოქმედება უმეტესად ფრაგმენტულად არის შესწავლილი. გვხვდება მისი ტექსტების ბიბლიური კონცეპტებითა და ისტორიზმის პრინციპით კვლევა. ასევე საინტერესოა იგავის, როგორც მიკროსქემის, მხატვრული ტრანსფორმაციის ძიება ქარჩხაძის შემოქმედებაში. მწერლის ფილოსოფიურ-ესთეტიკური ხედვის განხილვისას კრიტიკოსთა მიერ მეტადაა მოხმობილი ბიბლიური ასპექტები.

ჩვენი კვლევის მიზანი კი მოდერნისტული მარკერების ამოცნობა და **ჰერმენევტიკული** საინტერპრეტაციო მოდელით ტექსტების შინაგანი და გარეგანი ლოგოსის ძიებაა. ფილოსოფიურ-ეგზისტენციალური ნაკითხვით მხატვრული ტექსტის ემპირიულ მასალას წარმოადგენს რომან „მდგმურის“ პირველსაზრისის წვდომა. ყოველ ხერხსა და საშუალებას, მაგალითად, სახისმეტყველებით აზროვნებას, სიმბოლოებს, თავად ავტორისეულ კომენტარებსა და მოსაზრებებს ტექსტთან დაკავშირებით, მხატვრულ ენას, ესთეტიკურ-იდეოლოგიურ და ონტოლოგიურ ზედნაშენს გამოვიყენებთ, რათა დავადგინოთ ტექსტის პირველსაზრისი, განვსაზღვროთ „მთელი“, ამასთან, მთელისა და ნაწილის მუდმივი ურთიერთმიმართება.

რომან „მდგმურში“ გვხვდება მოდერნისტული პროზის სამმაგი კრიზისის მახასიათებლები: შემეცნების, სუბიექტურობისა და ენის კრიზისი. მდგმურს უჭირს არსებულ რეალობასთან რაციონალური თანაარსებობა. რომანის პირველივე თავია „მეტამორფოზა“. გმირის ანთროპოლოგიურ არსში დომინირებს არაცნობიერი ფსიქიკა („მრავლობითობა“, ნიცშე). გმირი ხან სიზმრით, ხან ოცნებით, ზოგჯერ წარმოსახვით, ინაცვლებს სხვა სამყაროში, მაგალითად, ნილოსის სანაპიროზე. ასევე, მწერლის ენა, რომელიც არასოდროს არის თვითკმარი მოცემულობა, პერსონაჟის ორგანული აღწერისთვის დამახასიათებელია შინაგანი მონოლოგი და განცდილი მეტყველება.

მიგვაჩნია, რომ „მდგმური“ ეს არის მოდერნისტული ტექსტი. მისი პირველსაზრისია მოდერნიზმის ეპოქის ადამიანის ეგზისტენციალური ძიების, გამოუვალობის, დაეჭვების ჩვენება. იგავური ენით არსებული მსოფლმხედველობრივი ორიენტირების რღვევა, ირაციონალური ანთროპოლოგიური არსით საკუთარ თავთან და სამყაროსთან მუდმივად გაუცხოება, ამასთან, საკუთარი აბსოლუტური ნების რეალიზება, ერთგვარი პიროვნული დეზორიენტირება და სულიერი კათარზისი.

ნათია იაკობიძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

პროფესიული ჟარგონის საკითხი ქართულ ენაში

პროფესიული ჟარგონი ამა თუ იმ პროფესიულ ჯგუფში გამოიყენება და ამ ჯგუფისადმი მიკუთვნებულობას გამოხატავს. მასში ასახულია საერთო ინტერესები, მისწრაფებები, თავისებურებანი.

პროფესიული ჟარგონის განვითარებას ხელს უწყობს ტექნოლოგიის განვითარება, ახალი დარგების შექმნა. ჟარგონიზმების დიდი ნაწილი მიიღება სესხებით ან მნიშვნელობის გარდაქმნის გზით – მნიშვნელობის ცვლით, მეტაფორიზაციით.

მოხსენების მიზანს წარმოადგენს საქართველოში შედარებით ახალ მიმართულებაში, შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვის სფეროში, დამკვიდრებული ლექსიკური ერთეულების ანალიზი.

ბოლო პერიოდში, როდესაც გახშირდა ინტერდისციპლინური კვლევები, პროფესიული ჟარგონის აღწერა ენაში დიდ დატვირთვას იძენს. ეს არა მხოლოდ იმიტომაა მნიშვნელოვანი, რომ ერთი პროფესიის მკვლევარმა შეძლოს მეორე პროფესიის მკვლევრის ნაშრომის შინაარსის სრულყოფილი გაგება, არამედ აუცილებელია სისტემატიზებული იყოს და დაკანონებული სახე მიეცეს იმ ლექსიკას, რომელიც ენაში გამოიყენება.

რთული დასადგენია სად გადის ზღვარი პროფესიულ ჟარგონსა და ბარბარიზმს შორის. თუ პროფესიული ჟარგონის განვითარება ენას ამდიდრებს, ბარბარიზმი ენის დანაგვიანებას უწყობს ხელს. ამიტომ, ახალი ტერმინის დამკვიდრებისას დიდი სიფრთხილეა საჭირო. მაგალითად, ბოლო პერიოდში ქართულში გვხვდება ისეთი სიტყვები, როგორებიცაა ნარჩენების სეპარაცია/ნარჩენების სეპარირება. სეპარაცია/სეპარირება მომდინარეობს ინგლისური სიტყვისაგან separation, რაც ნიშნავს გამოყოფას, განცალკევებას, განშორებას, გაყრას. ინგლისურში waste separation-ის გვერდით გვხვდება აგრეთვე ტერმინი waste sorting. ორივე მათგანი ქართულად აღნიშნავს „ნარჩენების დახარისხებას“. ასევე, ტერმინი „ნარჩენების ინსინერაცია“, რომელიც მომდინარეობს ინგლისური სიტყვისაგან incineration (ნიშნავს განადგურებას დანვით, კრემაციას). ნარჩენების ინსინერაცია არის ნარჩენების დანვა.

ჟარგონის შექმნაზე მოქმედებს ტექნოლოგიების განვითარება,

რაც შემოკლებისადმი მიდრეკილებაშიც გამოიხატება, ხოლო ამის შედეგად დამკვიდრდა ბევრი აბრევიატურა.

ყველა დარგს საკუთარი ტერმინოლოგია გააჩნია, მაგრამ როდესაც პროფესიული ჟარგონი აკადემიურ ტექსტებში გამოიყენება, იგი აუცილებლად უნდა განიმარტოს. აკადემიურ ნაშრომებში პროფესიული ჟარგონის გამოყენება განმარტების გარეშე: 1) შესაძლებელია გახდეს შინაარსის ბუნდოვანების მიზეზი; 2) ამა თუ იმ ნაშრომის შედეგების გამოყენებას აფერხებს ინტერდისციპლინურ კვლევებში.

პროფესიული ჟარგონის გამოყენება აკადემიურ ტექსტებში, ერთი მხრივ, ენის გამდიდრების საშუალებაა, რადგან ამით ენაში ახალი ლექსიკური ერთეულები მკვიდრდება, ხოლო, მეორე მხრივ, წარმოადგენს ენის დანაგვიანების საფრთხესაც. ამიტომ, ენაში ახალი ლექსიკური ერთეულის დამკვიდრებისას უდიდესი სიფრთხილეა საჭირო.

ნათია კენჭიაშვილი

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

თარგმანები ქართულ მჭევრმეტყველებაში

წინამდებარე კვლევის მიზანია წარმოაჩინოს ქართულ მჭევრმეტყველებაში არსებული თარგმანები, შეაფასოს იმ კუთხით, თუ რომელ დარგებში მოგვეპოვება ამგვარი ნიმუშები, რომელ ენებზეა ისინი შემონახული, რა მიზეზები განაპირობებდნენ მჭევრმეტყველების ძეგლების თარგმნას, ანდა, პირიქით, სხვა ენაზე მათ ჩაწერას.

ზოგადად, ქართული მჭევრმეტყველებითი ტექსტების დახარისხება შეგვიძლია როგორც პირველადი, ისე მეორეული წყაროდან მომდინარე რესურსებად, რომლებიც, თავის მხრივ, არა ქართულ, არამედ სხვადასხვა უცხო ენაზე (ძველბერძნულ, ლათინურ, ფრანგულ, რუსულ და სხვა ენებზე) დაწერილ ტექსტებადაა შემონახული.

ცნობილია, რომ ქართული მჭევრმეტყველება იცნობს როგორც ორიგინალურ ნიმუშებს, ისე თარგმანებს. ყველაზე მეტი თარგმნილი ნიმუშები მოგვეპოვება სამქადაგებლო მჭევრმეტყველების, იგივე ჰომილეტიკის დარგში, თუმცა, მიუხედავად ამისა, ის არის ქართული მჭევრმეტყველების ორგანული შემადგენელი ნაწილი.

ქართული მჭევრმეტყველების თარგმანების კვლევას არცთუ დიდი ადგილი უკავია ქართულ სამეცნიერო სივრცეში. საკითხის

შესწავლის ისტორიის მხრივ, ქართული მჭევრმეტყველების ტექსტები არაა ინტენსიურად განხილული და გაანალიზებული ქართულ მეცნიერებაში.

დასასრულ, რომ შევაჯამოთ კვლევის შედეგები, აღმოჩნდება, რომ ქართული მჭევრმეტყველება მდიდარია თარგმნილი მჭევრმეტყველების ნიმუშებით, რასაც სხვადასხვა სუბიექტური თუ ობიექტური მიზეზი განაპირობებდა.

მაია კვირკველია

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ტროპული მეტყველება მეოცე საუკუნის 70-იანი წლების პოეზიაში

მეოცე საუკუნის 70-იანი წლები ქართული ლიტერატურის ისტორიის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პერიოდია. ეს ეტაპი დაკავშირებულია პოეტების იმ თაობასთან, რომელმაც გარკვეულწილად განსაზღვრა თანამედროვე პოეზიის ძირითადი ხაზი, უპირველესად – ფორმის თვალსაზრისით. ლია სტურუას, ბესიკ ხარანაულის, მამუკა წიკლაურის, ვახტანგ ჯავახაძის, გურამ პეტრიაშვილის, იზა ორჯონიკიძისა და სხვათა შემოქმედება პოეტური თუ კრიტიკული ტექსტების სახით დღესაც განსაზღვრავს ლიტერატურულ პროცესს. საკითხის კვლევა აქტუალურია იმ მიზეზითაც, რომ საფუძვლიანი ნაშრომი ამ პერიოდის შესახებ შედარებით-შეპირისპირებითი მეთოდით არ გვაქვს. მხოლოდ ცალკეული ავტორების შემოქმედების განხილვა ერთიანი სურათის დასახატად მეტად რთულია. გარდა ამისა, ვერლიბრის, როგორც ამ პერიოდის პოეტური გამოხატვის მთავარი ფორმის, ჩასახვისა და ჩამოყალიბების მიზეზები ქართულ სამეცნიერო ლიტერატურაში სათანადოდ არ შესწავლილა და გამოკვლეულა. საკითხის შესწავლა-გაანალიზება უშუალოდ ტექსტებზე დაყრდნობით, არა მხოლოდ ერთი პოეტის, არამედ ამ პერიოდის მთავარ წარმომადგენელთა შემოქმედების შედარება-ანალიზის გზით იქნება ჩვენი კვლევის მთავარი სიახლე. კვლევის შედეგები კი საშუალებას მოგვცემს ნათლად გამოიკვეთოს ის თავისებურებები, რომლებიც 70-იანელთა თაობამ მოიტანა, როგორც **ტროპული მეტყველების (მეტაფორა, შედარება, ეპითეტი და ა.შ.)** ფორმის, ისე თემატიკისა და თეორიული ნააზრების სახით.

თანამედროვე ამერიკული თუ ევროპული პოეზიის ერთ-ერთი ძირითადი სალექსო ფორმა ვერლიბრია, ასევე ძალიან აქტუალურია გენდერული (ქალთა და კაცთა) პოეტური მეტყველების კვლევა პოეზიაში; თემის ფარგლებში სწორედ ამ თემატიკაზე გავამახვილებთ ყურადღებას, კვლევის შედეგები კი მნიშვნელოვანი იქნება როგორც ქართულ, ისე საერთაშორისო სამეცნიერო კვლევაში საკითხის პოპულარიზაციის თვალსაზრისით.

მარიამ კილანავა, ლოლიტა შენგელია

*ევროპის უნივერსიტეტი /
ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ცხოვრებისეულ ასპექტთა ინტეგრირება უცხო ენის სწავლებისას პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლების მეთოდის საშუალებით

უცხო ენის სწავლების სფეროში არსებულ ტენდენციათა გათვალისწინებით, თანამედროვე მეთოდების ინტეგრირების ძირითად მიზნებს სამიზნე ჯგუფებში არსებულ კონკრეტულ პრობლემათა გადაჭრა წარმოადგენს. პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლების მეთოდი, რომელიც ერთ-ერთ პოპულარულ მიდგომადაა მიჩნეული, თავისი ძირითადი მახასიათებლებით, მჭიდროდ უკავშირდება კონსტრუქტივიზმის თეორიულ საფუძვლებს (Piaje: 1990, Vigotski: 1978) და ორიენტირებულია შემსწავლელის მხრიდან ცოდნის პრაქტიკული გზით მიღებაზე. გამომდინარე იქიდან, რომ აღნიშნული მეთოდი შემსწავლელს აძლევს საშუალებას მიღებული თეორიული ცოდნა რეალურ, ცხოვრებისეულ პრობლემებს დაუკავშიროს, ხშირად ის გამოცდილებით სწავლის ცნებასთანაც ასოცირდება (Dewy: 1897).

აღნიშნულ სფეროში არსებულ კვლევებზე დაყრდნობით (Leong, Patrick: 2009, Jaramillo: 2016, Larsson: 2001) პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლების მეთოდი საშუალებას იძლევა რეალური ცხოვრებისეული ასპექტების გამოყენებით მოხდეს სტუდენტთა შინაგანი თუ გარეგანი მოტივაციის ამაღლება უცხო ენის გაკვეთილზე. ეს კი, თავის მხრივ, ზრდის მათ აქტიურ ჩართულობას სამუშაო პროცესში და, შესაბამისად, შესაძლებელი ხდება უკვე იდენტიფიცირებული პრობლემის ალტერნატიული გზებით გადაჭრა.

მოხსენებაში წარმოვადგენთ იმ კვლევის შედეგებს, რომელიც ევროპის უნივერსიტეტში 2019 წლის გაზაფხულის სემესტრში ინგლი-

სური ენის სწავლების პროცესში განხორციელდა. პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლების მეთოდი გამოყენებულ იქნა ინგლისური ენის ბ1 დონის ჯგუფთან, რომელიც დაკომპლექტებული იყო 52 სტუდენტით, ერთ ჯგუფში 25 და მეორე ჯგუფში 27 სტუდენტი. აღნიშნული კვლევის საგანს წარმოადგენდა სამიზნე ჯგუფში ინგლისური ენის სასაუბრო უნარების ინტერაქციულ/პროდუქციულ ფორმათა გაუმჯობესება რეალურ ცხოვრებისეულ ასპექტთა ინტეგრირების საშუალებით. სწავლების აღნიშნული მიდგომის ძირითად მახასიათებელთა შეფასება, კონკრეტულ შემთხვევაში, დაკვირვების მეთოდისა და სტუდენტებთან ინტერვიუების საშუალებით გახდა შესაძლებელი, რაც კვლევის შედეგების ფაქტობრივ მონაცემებში აისახა. შესაბამისად, ნაშრომი წარმოადგენს როგორც რაოდენობრივი, ასევე თვისებრივი კვლევის მაგალითს.

მოხსენება მიზნად ისახავს პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლების მეთოდის დანერგვის უპირატესობათა ხაზგასმას უცხო ენის სწავლებისას სასაუბრო უნარ-ჩვევათა გაუმჯობესების კუთხით. კვლევის შედეგები მნიშვნელოვნად წაადგება როგორც ამ საკითხით დაინტერესებულ მეცნიერს, მასწავლებელს, ასევე ზოგადად, სწავლების იმ სფეროს, სადაც ყურადღება გამახვილებულია უცხო ენაზე საუბრის უნარ-ჩვევათა სწავლების პრობლემებზე და მათი გადაჭრის საშუალებებზე.

ლუკა კუჭუხიძე

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ბუნების ბიფურკაციის პრობლემა ალფრედ ნორთ უაიტჰედის ფილოსოფიაში

მოხსენებაში განხილულია მეოცე საუკუნის დასაწყისში მოღვაწე გამოჩენილი ინგლისელი ფილოსოფოსისა და მათემატიკოსის ალფრედ ნორთ უაიტჰედის პროცესუალური ფილოსოფიის სააზროვნო ქვაკუთხედი, რომელსაც შეადგენს ბუნების პრობლემა. ბუნების თემას ფილოსოფიური თვალსაზრისიდან უაიტჰედი პირველად 1920 წელს უახლოვდება ტრაქტატში „ბუნების ცნება“. იგი ერთ-ერთი პირველია, ვინც ყურადღებას ამახვილებს იმ ფაქტზე, რომ როგორც აზროვნების პროცესი შეიძლება იყოს გაცნობიერებული (მე ვაცნობიერებ იმ ფაქტს, რომ ვაზროვნებ), ასევე თავად შთაბეჭდილებებსაც

(გრძნობად მოცემულობებს) აღქმის პროცესში დაჰყვებათ უნიკალური სახის ცნობიერება (awareness). არა კოგნიტიური, არამედ გრძნობადი. სწორედ გრძნობადი ცნობიერება ინვესს ჩვენში ბუნების სრულყოფილი მოვლენადობის განცდას. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებს, თავისი ინტერესების გათვალისწინებით, გრძნობადი ცნობიერების ობიექტი აინტერესებთ, მაგრამ არა თავად გრძნობადი ცნობიერება. უკვე ამ ფორმით დასმული საკითხი, უაიტჰედის მიხედვით, ბუნების ორად გახლეჩის საფრთხის წინაშე გვაყენებს: ბუნებად, რომელიც წვდომილია ცნობიერების მიერ, და ბუნებად, რომელიც ცნობიერების გამომწვევი მიზეზია. ამ ფილოსოფიურ ფიქციას უაიტჰედი „ბუნების ბიფურკაციის“ თეორიად ნათლავს, რომლის არსშიც განთავსებულია დოქტრინა პირველადი და მეორეული თვისებების შესახებ. ბუნების ორ რადიკალურად გამიჯნულ სივრცედ, სუბიექტურად და ობიექტურად მოაზრებულ სისტემებად დაყოფის პარადიგმა. ბიფურკაციის ფუნდამენტური პრობლემა განსაკუთრებულად მნიშვნელოვანი თანამედროვე სამყაროს ეკოლოგიური კრიზისის გამოისობით ხდება. ჩვენი დრო სულის კრიზისს, უწინარესად, სწორედ ეკოლოგიური კატასტროფიზმის ფორმით ავლენს. იმედს ვიტოვებ, რომ ეს კონკრეტული კვლევა ხელს შეუწყობს ეკოლოგიური პრობლემების უფრო ფართო ჭრილში განხილვის პროცესს. უაიტჰედის ფილოსოფიის პერსპექტივიდან ამ თემის დავინყება თავად დასავლური აზროვნების იმანენტური მახასიათებელია. მისი ისტორიის წარმოდგენა კი შეუძლებელი ხდება ამ უარყოფის გათვალისწინების გარეშე. მოაზროვნე გვიჩვენებს, რომ გამიჯვნა ხელოვნური ხასიათისაა და არა ბუნებითი ფორმის. იგი მოდერნული გამოგონებაა. იმის თქმაც არ იქნება გადამეტებული, რომ ყოველი კონკრეტული აზრობრივი ოპერაციის შესრულებისას, როდესაც ჩვენ ვფიქრობთ, რომ სამყარო ორად იყოფა და გარდაიქმნება რადიკალურად გამიჯნულ, კონცეპტუალურ ნახევარსფეროებად, (ერთი მათგანი სამყაროს ძირეული და ფუნდამენტური კანონებითაა აღჭურვილი. მას ასეთად მხოლოდ მეცნიერება იცნობს. მეორე მათგანი კი წარმოგვიდგება როგორც ფასეულობათა კრიტერიუმით აღვსილი სინამდვილე, ან, სხვაგვარად თუ ვიტყვით, გონის საუფლო, კონცეპტუალურად დამუხტული სივრცე), თავად ვიღებთ თანამონაწილეობას ბუნების გახლეჩაში. ჩვენ თავად მოვუწოდებთ მას ბიფურკაციისაკენ.

თინათინ ლეკიაშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

შუასაუკუნეობრივი აზროვნების ერთიანი სტრუქტურა და მოვლენათა ჰიპერბოლიზაცია ქართულ საერო ლიტერატურაში

შუასაუკუნეების სასულიერო ლიტერატურაში უხვად მოიპოვება სასწაულის მაგალითები, რომლებიც უფლის ძალით აღესრულება. აგიოგრაფიულ ძეგლებში წმინდანი უდიდეს სულიერ საფეხურზე წარმოგვიდგება. მას ისევე ხელენიფება სასწაულთა აღსრულება, როგორც თავად უფალს, რადგან ყოველი წმინდანი თავისი ღვანლით იმეორებს გზას მაცხოვრისას, რომლისაგანაც ენიჭება ეს სასწაულთმოქმედების ძალა.

საერო ლიტერატურაში სასწაული, როგორც ღმერთის ქმედება, იშვიათად ჩანს, მაგრამ სასწაულებრივია პერსონაჟთა გმირული ქცევა თავისი ჰიპერბოლური ხასიათით. ასე რომ, ამგვარი ჰიპერბოლიზაცია ნაწილობრივ საფუძველს იღებს ადრინდელი ლიტერატურული ტრადიციიდან, სასულიერო მწერლობის სასწაულებიდან.

ქართული კლასიკური პერიოდის მწერლობა სამი ნაწარმოებითაა ცნობილი: „ვისრამიანი“, „ამირანდარეჯანიანი“ და „ვეფხისტყაოსანი“, რომლებშიც სასწაული განსხვავებული სახით შემოდის. საერო მწერლობის განვითარების კვალდაკვალ ეს ახალი ტიპის სასწაული, ანუ პერსონაჟის ჰიპერბოლური ქმედება, თანდათან რეალურობისაკენ მიისწრაფვის, გონივრული, რაციონალური დასაბუთების ელემენტებით შეივსება. ამიტომ, საერო მწერლობის პერსონაჟთა მიერ აღსრულებულ სასწაულებში მთავარი ადგილი მათ პიროვნულ ძალას ენიჭება. ამ მხრივ ჩვენთვის განსაკუთრებით საინტერესოა „ვეფხისტყაოსანი“. რუსთველის პოემა შეიძლება ჩაითვალოს იმ ტიპის ნაწარმოებად, რომელიც რეალისტური ხედვის მხატვრული გამოხატვის მხრივ აშკარად წინ უსწრებს ამავე პერიოდის დასავლურ ნაწარმოებებს.

როგორც კვლევამ აჩვენა, განსხვავებით აგიოგრაფიული ნაწარმოებების სასწაულებისაგან, საერო მწერლობის ნიმუშებში, კონკრეტულად კი – „ვეფხისტყაოსანში“, სასწაულს გმირი აღასრულებს არა ლოცვითა და მარხვით, არამედ საკუთარი, ადამიანური ძალით, მაგრამ „ამირანდარეჯანიანისაგან“ განსხვავებით, არის ცდა ამ ადამიანური ძალის მოტივირებისა, იმის ახსნისა, თუ

როგორ სძლია ამ ადამიანურმა ძალამ მტერს. პოემაში ახსნილია, თუ როგორ ხდება ესა თუ ის სასწაული.

დასასრულ, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ „ვეფხისტყაოსანში“ ჩანს შუასაუკუნეობრივი აზროვნების ერთიანი სტრუქტურა, რაც გამოიხატება მოვლენათა ჰიპერბოლიზაციით. სასწაულები, რომლებიც გვხვდება პოემაში, აღესრულება დიდი რწმენით და, ამასთანავე, გონივრული განსჯითა და აქტიური ქმედებით, მაგრამ ეს ყველაფერი ჰიპერბოლიზირებულია, რაც გვაძლევს საშუალებას დავასკვნათ, რომ „ვეფხისტყაოსანში“ მოცემული გვაქვს აგიოგრაფიული სასწაულების თავისებური ტრანსფორმირება.

ეკატერინე მაისურაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ქართული ენა, როგორც ბათუმის ოლქის ქართველი მუსლიმების იდენტობის შენარჩუნების მთავარი მარკერი

ოსმალთა მიერ სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოს მიტაცება დიდი ტრაგედია იყო სრულიად საქართველოსთვის. სამშობლოს მოსწყდა თავისი ტერიტორიისა და მოსახლეობის ერთი მესამედი. დაპყრობილ ტერიტორიაზე ოსმალები ცდილობდნენ აღმოეფხვრათ ხალხში მშობლიური ენა, ქრისტიანული რელიგია, ზნე-ჩვეულებანი. ქართველების გათურქებისათვის ოსმალები ყოველგვარ საშუალებას იყენებდნენ.

ენტონის სმიტის „ნაციონალური იდენტობის“ მიხედვით, ეთნიკური ჯგუფი კულტურული ერთობლიობის ის სახეობაა, რომელიც ხაზს უსვამს წარმომავლობის შესახებ მითებისა და ისტორიული მეხსიერების როლს და რომელიც ერთი ან რამდენიმე განმასხვავებელი ნიშნით ამოიცნობა. ასეთი ნიშნები შეიძლება იყოს რელიგია, წეს-ჩვეულებები, ენა ან ინსტიტუციები. ასეთი კოლექტივები ორმაგად „ისტორიულნი“ არიან. ისტორიული მეხსიერება მათი არსებობის გაგრძელების მთავარი პირობაა.

ენისა და დამწერლობის გარკვეული ღირებულებების გააზრების თვალსაზრისით, მოხერხდა ქართული იდენტობისა და ეთნიკურობის საერთო განცდის შენარჩუნება აჭარის მუსლიმ ქართველებში. ქართული იდენტობის ეს მტკიცე მარკერი, დედა ენა, იქცა

სწორედ ქართული იდენტობის განმსაზღვრელ მნიშვნელოვან ინდიკატორად ქართველ მუსლიმებში. აქ მცხოვრები ქართველები-სადმი განხორციელებულმა ძალადობრივმა აქტებმა კი არ გააქრო საერთო ეთნიკური ცნობიერება, პირიქით, გაამყარა ერთსულოვნება და ხელი შეუწყო ცნობიერების კრისტალიზაციას. მიუხედავად იმისა, რომ ოსმალებმა შეძლეს ისლამის გავრცელება ამ რეგიონში, თავის მიზანს ვერ მიაღწიეს, მოსახლეობის გათურქება ვერ შეძლეს.

ჩემი მოხსენების მიზანს წარმოადგენს სწორედ იმ საკითხის გაშუქება, თუ როგორ შეძლო აჭარის მოსახლეობამ მშობლიური ქართული ენის შენარჩუნება მაშინ, როდესაც ოსმალო დამპყრობლები ცეცხლითა და მახვილით ცდილობდნენ აქ ისლამის გავრცელებას და მოსახლეობის მთლიანად გათურქებას. მოხსენებაში განვიხილავ იმ ადამიანების ღვაწლს, რომლებმაც დიდი როლი შეასრულეს ამ უდიდეს ეროვნულ საქმეში. ეს ადამიანები იყვნენ ადგილობრივი გამუსლიმებული ქართველები, ზოგჯერ ხოჯებიც კი. ამას ადასტურებს ქართული ასოებით თურქულად დაწერილი დოკუმენტები, ასევე ხოჯების დიდი ძალისხმევით ქართულად შედგენილი ყურანის სახელმძღვანელო იმ მოტივით, რომ მშობლიურ ენაზე უკეთ ისწავლიდნენ.

აჭარის რეგიონში ქართული ენის შენარჩუნების საკითხს განიხილავენ პავლე ინგოროყვა, ზაქარია ჭიჭინაძე, ხარიტონ ახვლედიანი და სხვა ისტორიკოსები თავიანთ ნაშრომებში. ამ ფაქტსვე ადასტურებენ თედო სახოკია, გიორგი ყაზბეგი თავიანთი მოგზაურობის აღწერისას. ქართული ენის შემდგომი შენარჩუნება-განმტკიცების საქმეში ფასდაუდებელი წვლილი შეიტანეს მემედ აბაშიძემ, ასევე თავად ქართველმა საზოგადო მოღვაწეებმა, რომლებიც ხელს უწყობდნენ აჭარის რეგიონში ქართული სკოლების გახსნას.

მოხსენების დაწერისას გამოვიყენე ამ საკითხის ირგვლივ არსებული სამეცნიერო ლიტერატურა, საარქივო მასალა, მოგონებები, აგრეთვე პერიოდიკაში დაბეჭდილი სტატიები.

ანი მალაკელიძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

„გიორგობისთვე“ – მხატვრის მინიმალისტური ხედვა (მხატვარი დიმიტრი ერისთავი)

კინომხატვრის ფუნქციის, მისი შინაარსობრივი და ფორმისეული ძიებების წარმოსაჩენად ქართული კინოს გარდატეხის პერიოდის მრავალი ნიმუში ხდება კვლევის საგანი, თუმცა მინიმალიზმიდან მდიდარ პირობით სივრცემდე არსებულ გზაზე ერთ-ერთი ყველაზე გამორჩეული ხელოვანი დიმიტრი ერისთავია.

დიმიტრი ერისთავის ნამუშევარი ფილმში „გიორგობისთვე“ თემატური და დრამატურგიული ფორმის მძაფრი ინდივიდუალიზმით გამოირჩევა. ესკიზებში გამოკვეთილი ხედვა საშუალებას გვაძლევს, ამოვიცნოთ კონცეპტუალური გააზრებაც და სრული ქმედითი სივრცეც, თავისი რაკურსით და პერსპექტივის შეგრძნებით. დიმიტრი ერისთავის კინომხატვრობა თავისთავად იპყრობს ყურადღებას საავტორო მიდგომით, ერთგვარ პლასტიკას ეძებს და ქმნის იქ, სადაც გარემო სრულიად ბუნებრივია. მინიშნება და მინიმალიზმი თავად მხატვრისა და რეჟისორის მხატვრული პირობაა. მოხსენებაში მაგალითებად განიხილება დირექტორის კაბინეტის, ნიკოს სახლის დიდი ოთახის ესკიზები, ასევე ეპიზოდები. მხატვრის მიერ ინტერიერში თითქოს უბრალოდ „აღმოჩენილი“ დეტალები არავითარი ძალდატანებითი აქცენტით არ გამოირჩევა.

„გიორგობისთვე“, როგორც მინიმალისტური მხატვრული სახვითი გადანწყვეტის მატარებელი ფილმი, დღემდე რჩება კინომხატვრის რეალიზმისადმი დამოკიდებულების მაგალითად. ამ ფილმში მხატვრის ნამუშევარი ერთდროულად მინიმალისტური და, ამასთანავე, ძალიან მეტყველია სინამდვილის მხატვრული ინტერპრეტირების მიმართულებით, რაც ფილმის ირგვლივ არსებულ კვლევებსა და დღევანდელ მიდგომებში კინომხატვრის ფუნქციისადმი მნიშვნელოვან როლს ასრულებს.

ნინო მესხი

საქართველოს საპატრიარქოს წმინდა ანდრია პირველწოდებულის
სახელობის ქართული უნივერსიტეტი

დოსტოევსკის «Сон смешного человека» ქართულ ენაზე

ქართულ ენაზე გვაქვს დოსტოევსკის ნაწარმოების – «Сон смешного человека» სამი განსხვავებული თარგმანი: 1. „სასაცილო კაცის სიზმარი“ (ფანტასტიკური მოთხრობა) – თარგმნა **გივი ცქიტიშვილმა** (უ. „საუნჯე“, 1981, №2); 2. „სასაცილო კაცის სიზმარი“ (ფანტასტიკური მოთხრობა) – თარგმნა **ზაზა ბურჭულაძემ** (უ. „ახალი თარგმანები“, 2005, №5); 3. „სასაცილო ადამიანის სიზმარი“ (ფანტასტიკური მოთხრობა) – თარგმნა **ირაკლი თორიამ** (ინტერნეტრესურსი, Posted: 21/12/2013 in თედორე დოსტოევსკი). ნაშრომში დედანთან მიმართებაშია განხილული სამივე თარგმანი. კვლევა ეფუძნება დოსტოევსკის შემოქმედების უახლეს გამოკვლევებს და თარგმანის თეორიის თანამედროვე პრინციპებს. დოსტოევსკის ეს ნაწარმოები ეხმაურება დღევანდელობას და საკმაოდ აქტუალურია.

სამივე მთარგმნელთან დოსტოევსკის სახელი ჟღერს სხვადასხვანაირად: გივი ცქიტიშვილთან – **ფიოდორ** დოსტოევსკი; ზაზა ბურჭულაძესთან – **თეოდორ** დოსტოევსკი; ირაკლი თორიასთან – **თედორე** დოსტოევსკი. ქართულ საბჭოთა ენციკლოპედიაში (თბ., 1978, ტ. 3) წერია – თედორე დოსტოევსკი; საქართველოს ეკლესიის კალენდარში (თბ., 1975) ანბანის რიგზე ქართული თარგმანით ჩამოთვლილ წმიდათა სახელებში წერია: თეოდორე – ნიჭი ღვთისა; ვ.თოფურიასა და ივ. გიგინეიშვილის ავტორობით გამოცემულ ქართული ენის ორთოგრაფიულ ლექსიკონში (თბ., 1968) მოცემულია ამ სახელის პარალელური ფორმები: თედორე/თევდორე. ყოველივე ეს საფუძველს გვაძლევს ვიმსჯელოთ საკუთარი სახელების ქართულ ენაზე თარგმნის პრობლემებზე და გამოვხატოთ ჩვენს პოზიცია.

დოსტოევსკის ეს ნაწარმოები განსაკუთრებით საინტერესოა ფსიქოლოგიური თვალსაზრისით. მისი სხვა ნაწარმოებებისაგან განსხვავებით იგი არ არის მდიდარი პერსონაჟებითა და დიალოგებით. აქ არის მთავარი გმირის მონოლოგი, რომელშიც მისი ფსიქოლოგიური გარდასახვა და მრწამსია გამოხატული. ქართული თარგმანების ამ თვალსაზრისით განხილვისას ვეყრდნობით თარგმანის ფსიქოლოგიას და გამოვხატავთ ჩვენს თვალსაზრისს.

დოსტოევსკის ნაწარმოებთა და კერძოდ ამ ნაწარმოების თარგმნაც ლექსიკური თვალსაზრისით მრავალ სირთულესთან არის დაკავშირებული. მწერალი თავისი ეპოქის, თავისი ერის წარმომადგენელია, რაც მის ლექსიკაში აისახება ხშირად ცოცხალი მეტყველების სახით და სულაც არ არის ადვილი გადასატანი სხვა ენაზე. მთარგმნელმა უნდა გაიგოს და თარგმნოს ის, რაც ხშირად თანამედროვე რუსი მკითხველისთვისაც არ არის ბოლომდე გასაგები. ამ თვალსაზრისითაც საინტერესოა ქართული თარგმანების განხილვა.

სოფიო მოდებაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

მუსიკა და ადორნოს „ნეგატიური დიალექტიკა“

მოხსენების მიზანია ადორნოს „ნეგატიური დიალექტიკის“ განხილვა, კერძოდ, ის, თუ რატომ უნოდა ადორნომ ახალ მუსიკას უარყოფელი მუსიკა და როგორ განსაზღვრავს იგი ახალი მუსიკის არსსა და დანიშნულებას სამყაროსთან მიმართებით.

პირველ რიგში, განხილულია ადორნოს „ნეგატიური დიალექტიკის“ გნოსეოლოგიური და მეთოდოლოგიური ასპექტები, რომლის საფუძველზეც განვიხილავთ ადორნოს მიხედვით ახალი მუსიკის ფილოსოფიურ ინტერპრეტაციას.

თემა აქტუალურია, რადგან მუსიკის ფილოსოფიური არსის კვლევა არის ის საფუძველი, რომელზეც დგას მუსიკალური აზროვნება.

როგორც ცნობილია, ადორნო სინამდვილეს განიხილავს არა მყარ მოცემულობად, დასრულებულ სისტემად, მთლიანობად, არამედ ნეგაციის, დესტრუქციულის შემცველად. იმისათვის, რომ გამოაშკაროს თანამედროვე სამყაროს დისჰარმონიული და შეუთანხმებელი წინააღმდეგობები, განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს ნეგატიურ დიალექტიკას იმ აზრით, რომ ამ უკანასკნელს ყოველ პოზიტიურში „ყალბი ჭეშმარიტების“ აღმოჩენის როლი ეკისრება. მისთვის ფილოსოფიური აზროვნება, ხელოვნება, კულტურა, სოციალურის ყოველგვარი პოზიტიურობა შეფასებულია „მოჩვენებით დადებითად“, რომლის ნეგაცია აუცილებელი ხდება. ასე იძენს ნეგატიური დიალექტიკა წამყვან უნივერსალურ მნიშვნელობას.

ადორნო განსაკუთრებულ ყურადღებას ამახვილებს ხელოვნებაზე, კერძოდ, კლასიკურ მუსიკაში ნეგაციის განწყობილების დანერგვაზე. იგი ახალს უწოდებს უარყოფელ მუსიკას და აღნიშნავს, რომ უარყოფითმა თავისებურებებმა ძირს დასცა და რეგრესის გზით წარმართა „მუსიკალური შემოქმედება“ და მუსიკის მოსმენის კულტურა დაიყვანა დიალექტიკის აბსოლუტიზაციის და ყველგან აზროვნებაში და სოციალურ ყოფაშიც უარყოფის, ნეგაციის წარმართველი როლი დაეფიქსირებინა.

ამრიგად, მსჯელობს რა ახალი მუსიკის ფილოსოფიის საკითხებზე, ადორნო სვამს საკითხს მუსიკაში „დამკვიდრებისა“ და „უარყოფის“ ახლებური დიალექტიკის შესახებ. ადორნოსათვის დამკვიდრება დამახასიათებელია იმ მუსიკისთვის, რომელიც ჰარმონიის, რწმენის, მარადიული ღირებულებების მატარებელია, ხოლო ახალს უწოდებს უარყოფელ მუსიკას. მისი აზრით, „ახალი მუსიკის“ ცნებასთან შეუთავსებელია პოზიტიური ტონი – არსებულის დამკვიდრება საკუთარ მოცემულობაში. ახალი მუსიკა, რომელშიც უპირატესობა ენიჭება დისონანსს, აღიქმება ბგერების უწესრიგო მოზღვავებად, როგორც შეუკავებელი ქაოსის გამოხატულება. ამით ახალი მუსიკა გამოხატავს თანამედროვე სამყაროს დისჰარმონიულობასა და ფრაგმენტულობას. ადორნო მიიჩნევს, რომ მუსიკის მსგავსად ფილოსოფიამ, თუკი მას მართლაც დროის ფეხდაფეხ სურს სიარული, საკუთარ წარსულთან კავშირი უნდა განწყვიტოს იმისათვის, რომ გამოააშკაროს სამყაროს დისჰარმონიული და შეუთანხმებელი წინააღმდეგობები.

ივანე მჭედელაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ლიტერატურული პროცესის კომუნიკაციური კონტექსტები: ძველი ქართული მწერლობის რეცეფცია უკრაინულ ორიენტალისტიკაში

თანამედროვე ლიტერატურული კომპარატივისტიკის კვლევათა ინტერდისციპლინურ სპექტრში მნიშვნელოვან ადგილს იკავებს განსხვავებულ კულტურათა კომუნიკაციის ისტორია და თეორია. კულტურათა ურთიერთქმედების მრავალმხრივი პროცესი აყალიბებს წარმოდგენას უცხო/სხვის ეთნოკულტურული სახის შესა-

ხებ, რომელიც გარდაიქმნება სტერეოტიპებად თუ მითებად. აღიარებულია, რომ ლიტერატურული მასალა ერთ-ერთი მნიშვნელოვანია უცხო სახის აღქმის თვალსაზრისით.

მოხსენებაში განვიხილავ ძველი ქართული მწერლობის რეცეფციის პარადიგმებს მე-19 საუკუნის დასასრულისა და მე-20 საუკუნის დასაწყისის უკრაინულ ორიენტალისტიკაში.

მოუხედავად იმისა, რომ მრავალი ნაშრომი მიეძღვნა ქართულ-უკრაინულ ლიტერატურულ ურთიერთობათა კვლევას, ჩვენ მიერ შერჩეული პრობლემა ჯერ კიდევ არ არის სათანადოდ შესწავლილი. მიზეზი აქ სხვადასხვაა: უკრაინელ მეცნიერთა ნაშრომებში ქართული მწერლობის რეცეფციის საკითხები გაშუქებულია უკრაინული მასალებისა და უკრაინული ლიტერატურის პოზიციებიდან. საქართველოში შექმნილ კვლევებშიც დომინანტურია მხოლოდ ემპირიული მასალა. მეცნიერული ანალიზისათვის მნიშვნელოვანია თანამედროვე თეორიულ-მეთოდოლოგიური კონცეფციების მისადაგება.

1980-იანი წლებიდან უკანასკნელ პერიოდამდე დარგის ავტორიტეტული მკვლევრების – ო. ბაქანიძის, ალ. მუშკუდიანის, ლ. გრიცის მიერ შექმნილმა ნაშრომებმა დიდი დახმარება გაამინია საკითხის ფართო კომპარატივისტულ და კულტუროლოგიურ ძირში გასაანალიზებლად. ამ ავტორების თითოეულ ნაშრომში ფრაგმენტული სახით მოძიებულმა მასალამ საშუალება მომცა პრობლემა დამეჯგუფებინა ერთი საკითხის გარშემო და გამეანალიზებინა მხოლოდ ძველი ქართული მწერლობის აღქმის საკვანძო საკითხები უკრაინულ ლიტერატურულ პროცესში. დასახელებულ ავტორთა ნაშრომებში მხოლოდ ემპირიულ მასალაზე დაყრდნობით განხილულია ქართული ლიტერატურის რეცეფციის მეტად ფართო სპექტრი.

ლიტერატურათა ურთიერთობის თეორიის სემიოტიკურ ასპექტებში მეცნიერები (ი. ლოტმანი და სხვ.) ყურადღებას ამახვილებენ თუ რატომ და როგორ ხდება კულტურულ ვითარებაში უცხო ტექსტი აუცილებელი. შესაბამისად, მოხსენებაში გავანალიზებ ძველი ქართული მწერლობის ფუნქციონირების კულტუროლოგიურ და მეთოდოლოგიურ პრობლემებს უკრაინულ ორიენტალისტურ კვლევებში.

ქართული ლიტერატურის მკვლევრებად გვევლინებიან აღიარებული უკრაინელი მეცნიერები. ჯერ კიდევ მე-19 ს.-ის დასასრულს, მ. დრაგომანოვს ეკუთვნის პირველი კვლევა „სიბრძნე-სიცურუისას“ შესახებ. ქართული მწერლობის შესწავლის თვალსაზრისით, მეტად საინტერესოა 1893 წელს ი. ფრანკოს ვენაში დაცული დისერტაცია „ვარლაამი და იოასაფი, ძველი ქრისტიანული რომანი

და მისი ლიტერატურული ისტორია“⁴. ი. ფრანკოს ნაშრომში ჩანს, რომ მეცნიერი არაერთგზის მიმართავს ქართულ წყაროებსა და სამეცნიერო ლიტერატურას.

საკვლევმა მასალამ აჩვენა, რომ ძველი ქართული მწერლობის აღქმის თვალსაზრისით განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ცნობილი აღმოსავლეთმცოდნის, აგათანგელ კრიმსკის, ნაშრომები და მისი მდიდარი არქივი. ა. კრიმსკი შეინაგლის ქართულ საისტორიო მწერლობას, ჰაგიოგრაფიას, საქართველოს ისტორიის აღმოსავლურ წყაროებს და ა.შ. მოხსენებისთვის დავამუშავე მის არქივში დაცული გამოუქვეყნებელი ხელნაწერები, ეპისტოლური მასალა (ქართველი მეცნიერების წერილები და ა.შ.). ერთ-ერთ სიახლეს წარმოადგენს ასევე ა. კრიმსკის ფუნდამენტურ გამოკვლევაში „ნიზამი და მისი თანამედროვენი“ ქართული მასალის კვლევის მეთოდოლოგიური პრობლემების განხილვა.

საკითხის თეორიული ანალიზისათვის ასევე ვიყენებ კულტურის კვლევათა ისეთ ცნებებს, როგორებიცაა – იდენტობა, ნაციონალური ლიტერატურული კანონი, ორიენტალიზმი, დასავლეთი/აღმოსავლეთი.

თამარ ნამგლაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

საბჭოთა იდენტობის პოლიტიკა და საბავშვო მხატვრული ლიტერატურა (ლ. ლაგინის „მოხუცი ხოტაბიჩის“ მაგალითზე)

იდენტობის პოლიტიკის შესწავლა, ზოგადად, მნიშვნელოვანი და საყურადღებო საკითხია. ის განსაკუთრებულ აქტუალობას იძენს, როდესაც საქმე ეხება იდენტობის მიზანმიმართულ ჩამოყალიბებას გარკვეული იდეოლოგიების ზეგავლენით. საბჭოთა კავშირის იდენტობის პოლიტიკის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საზრუნავი თვისობრივად ახალი ადამიანის – ჰომოსოვიეტიკუსის ჩამოყალიბება იყო. ამ კუთხით ზემოქმედებისთვის განსაკუთრებულ სამიზნე ჯგუფს ბავშვები წარმოადგენენ. შესაბამისად, შემუშავებული უნდა ყოფილიყო ამ კონკრეტულ ჯგუფზე ზეგავლენისა და იდენტობის ფორმირების ეფექტური მეთოდები. ამ მხრივ საინტერესოა საბჭოთა კავშირის მიერ გატარებული იდენტობის პოლიტი-

კის შესწავლა საბავშვო მხატვრული ნაწარმოებების საფუძველზე – ზეგავლენისთვის მნიშვნელოვანი საკითხების გამოყოფა და იმ მეთოდების გამოკვეთა, რომლებიც ზემოქმედების მიზნით გამოიყენება. განსაკუთრებით მრავალფეროვანი ინფორმაციის შემცველია ერთი და იმავე ნაწარმოების რამდენიმე რედაქციის შედარება.

მოცემულ კვლევაში შესწავლილია ლ. ლაგინის „მოხუცი ხოტაბიჩის“ ორი რედაქცია. გამოკვეთილია ზემოქმედების კუთხით მნიშვნელოვანი საკითხები და ზეგავლენის მეთოდები. ხაზგასმულია განსხვავებები ორიგინალ და რედაქტირებულ ტექსტებს შორის. კვლევის თეორიულ ჩარჩოს წარმოადგენს სტრუქტურალიზმი, ხოლო მეთოდს – ნარატივის ანალიზი. კვლევის აქტუალურობას განსაზღვრავს ის ფაქტი, რომ მომავალი თაობის იდენტობის ფორმირება ყოველი საზოგადოებისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი საკითხია.

თათია ობოლაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

არქეტიპული კრიტიკა: ტრადიციული და თანამედროვე მიდგომები

არქეტიპული კრიტიკა, როგორც მხატვრული ტექსტის კვლევის მეთოდი, პირველად გამოიყენა ბრიტანელმა ლიტერატურათმცოდნემ, ემი მაოდ ბოდკინმა თავის ფუნდამენტურ ნაშრომში „არქეტიპული მოდელები პოეზიაში: წარმოსახვის ფსიქოლოგიური კვლევა“ (1934). გასული საუკუნის 40-50-იან წლებში კი კანადელი მეცნიერის, ნორტროპ ფრაის „კრიტიკის ანატომიის“ გამოქვეყნების შემდეგ არქეტიპული კრიტიკა ლიტერატურის კვლევის ერთ-ერთ ძირითად მეთოდად იქცა. სამეცნიერო ლიტერატურაში არქეტიპული კრიტიკა ხშირად მითოლოგიური კრიტიკის სინონიმად იხმარება და დღემდე აქტიურად გამოიყენება მხატვრული ტექსტის ანალიზისას (არქეტიპული კრიტიკა სამართლიანად ითვლება „ვიზიონალური“¹ ტიპის ტექსტების კვლევის უნივერსალურ მეთოდს).

¹ კარლ გუსტავ იუნგის ტერმინი. ვიზიონალური (**visionary**) ტექსტის საუკეთესო მაგალითად ასახელებს გოეთეს „ფაუსტი“-ს მეორე ნაწილს (*Modern Man in Search of a Soul*. Routledge Classics. 2001, p. 160)

დად). საკმარისია დავასახელოთ ფრანგული სკოლა – პიერ ბრუნელისა (Mythocritique 1992; Mythopoetique des genres, 2002) და ვერონიკ ჟელის ნაშრომები (Mythes et recits poetique? 1998).

არქეტიპული კრიტიკა დაეფუძნა სოციალური ანთროპოლოგიისა (კემბრიჯის სკოლა – ჯეიმს ფრეიზერი) და ფსიქოანალიზის (კარლ გუსტავ იუნგი) უახლესი კვლევების შედეგებს, იგულისხმება კემბრიჯის სკოლის წარმომადგენლის ჯეიმს ფრეიზერის თეორია განსხვავებულ კულტურებში მსგავსი მითებისა და რიტუალების არსებობის შესახებ (სიკვდილისა და ხელახალი დაბადების მითი) და კარლ გუსტავ იუნგის მიერ კოლექტიური არაცნობიერის, არქეტიპების კვლევას.

უნივერსალური სახე-ხატები განსაზღვრავენ ლიტერატურული ნაწარმოების ფორმასა და ფუნქციას, მათში იკვეთება ტექსტის არსი. შესაბამისად, მხატვრულ ტექსტში განმეორებადი არქეტიპების, არქეტიპული მოტივების კვლევა საშუალებას გვაძლევს, უნივერსალური სახე-ხატების იდენტიფიცირებისა და ანალიზის საფუძველზე შევისწავლოთ და ერთ სიბრტყეზე მოვათავსოთ განსხვავებულ პოლიტიკურ, სოციალურ, კულტურულ თუ მსოფლმხედველობრივ კონტექსტში შექმნილი ტექსტები და დავადგინოთ მათი ურთიერთმიმართების საკითხი.

ჩვენი მოხსენების მიზანია, განვიხილოთ არქეტიპის ემოციური, ეთიკური და სოციოკულტურული რაობა და შევადაროთ არქეტიპული კრიტიკის ტრადიციული (ემი მაოდ ბოდკინი და ნორთროპ ფრაი) და თანამედროვე (ფრანგული სკოლა – პიერ ბრუნელისა და ვერონიკ ჟელის) თეორიები. დასახელებულ მეცნიერთა ფუნდამენტური ნაშრომების, მათი თეორიების, პოსტულატების გათვალისწინებით დავადგინოთ, ერთი მხრივ, არქეტიპული კრიტიკის განვითარების ხაზი, მეორე მხრივ კი განვსაზღვროთ, რა ფაქტორები განაპირობებს თეორიის სიცოცხლისუნარიანობას და რა როლი და ფუნქცია ეკისრება მას თანამედროვე ლიტერატურათმცოდნეობით კვლევებში.

ეკა ორაგველიძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

სიყვარული დავით გურამიშვილის „დავითიანის“ მიხედვით

სიყვარული დავით გურამიშვილის შემოქმედებაში აღიქმება, როგორც არა მხოლოდ ადამიანური ლტოლვა, არამედ, უპირველესად, ღმერთთან მიახლოების გზა. ამდენად, პოეტისთვის იგი უნივერსალური ფენომენია. ამ თვალსაზრისით საინტერესოა ანტიკური, ქრისტიანული და რენესანსული შეხედულებები მიჯნურობის შესახებ და დავით გურამიშვილის მსოფლმხედველობის მათთან მიმართება.

მიჯნურობა „დავითიანში“ წარმოიჩენილია, როგორც საღვთო ტრფობის გამოხატულება. შესაბამისად, სიყვარულის ობიექტი, ქალი, დავით გურამიშვილის შემოქმედებაში ორგვარად არის მოაზრებული: ქალი, – შუამავალი, მედიატორი კაცსა და ღმერთს შორის და ქალი, – განსახიერება ღვთაებისა. აღნიშნული ორი თვალსაზრისი დაფუძნებულია ანტიკურ და ქრისტიანულ შეხედულებებზე; აგრეთვე მსგავსი კონცეპტები მოცემულია შუასაუკუნეების, რენესანსისა და ბაროკოს ეპოქათა ლიტერატურულ ნიმუშებში. განხილული მაგალითების საფუძველზე საინტერესოდ იკვეთება პოეტის მსოფლმხედველობის მათთან ტიპოლოგიური მიმართების მოტივები. „ზუბოვკის“ ანალიზმა ცხადყო, რომ სატრფოში ალეგორიულად აგრეთვე იგულისხმება ქრისტი და გამოხატულია ღირსიკული გმირის ღვთაებრივ სიყვარულთან თანაზიარების სურვილი.

ავტორისთვის საღვთო მიჯნურობა მეტაფორულად „ნათლისადმი ტრფიალითა“ გამოხატული: „ნათლისა გავხდე მიჯნური“... – ნერს პოეტი. აქ საუბარია უშუალოდ უფლისადმი სიყვარულის შესახებ, რომელიც დავით გურამიშვილთან „მზეთა-მზისადმი“ ლტოლვად აღიქმება. ღირსიკული გმირის „მზის მოტრფიალები“ ამყარებს გამოთქმულ შეხედულებას იმის შესახებ, რომ „ზუბოვკაში“ გადმოცემული ამბავი არა მხოლოდ სატრფიალო ურთიერთობის ამსახველი სცენაა, იგი, უპირველესად, კაცისა და ღმერთის სიყვარულის ჰიმნად ითვლება.

სიყვარულის გვირგვინად დავით გურამიშვილი ქორწინებას მოიზარებს. ეს იდეა პოეტის იგავურ-ალეგორიული პოეზიის პრინციპებზეა დამყარებული. „დავითიანის“ ფინალურ ნაწილში მოცემული პოემა „მხიარული ზაფხული“ ქადაგებს ქალვაჟური ურთიერთობის

ჯვრისწერით დაგვირგვინებას, აგრეთვე პოემა საღვთო ქორწინების ჰიმნად მოიაზრება. პოემის სათაური კაცის ღმერთთან შერიგების სიხარულსა და სულიერ განახლებას გულისხმობს; საინტერესოა აგრეთვე ნაწარმოების პირობითი სახელდებაც („ქაცვია მწყემსი“). პოემის მიხედვით, ქაცვი, ეკალი, საკრალურ მნიშვნელობას იძენს და საღვთო ნების აღსრულების სიმბოლოდ იქცევა.

პოემის მთავარი იდეალი – ქალვაჟური ლტოლვის ქორწინებით დაგვირგვინება – აღიქმება, როგორც ცოდვებისგან განწმენდილი ადამიანის სიყვარულის გზით ღვთის საუფლოში დაბრუნების ალეგორია. ამ თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია პოეტის ლირიკული გმირის პერსონაჟთა სახეებში ჩანაცვლების მაგალითები, რაც ავტორის თვითშეგნების და პიროვნული „მეს“ დამკვიდრების სურვილითაა ნაკარნახევი.

„დავითიანში“ წარმოდგენილია ღვთაებრივი წესრიგით აღდგენილი სამყაროს დავით გურამიშვილისეული მოდელი, რომელიც აბსოლუტურად ემყარება ქრისტიანულ მოძღვრებას „ახალი აღთქმის ადამიანის“ – ღმერთთან სიყვარულით შერიგებული კაცის – შესახებ და პარალელს პოულობს როგორც წინამორბედის (რუსთაველი), ისე პოეტური მემკვიდრის (ვაჟა-ფშაველა) შემოქმედებაში.

ნინო პოპიაშვილი

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ქართულ-ოსური ლიტერატურული, ლინგვისტური და საგანმანათლებლო ურთიერთობები XVIII-XIX საუკუნეებში

ქართულ-ოსური ურთიერთობების განვითარება, რომელიც, სავარაუდოდ, ძვ. წ. აღ. მე-4 საუკუნიდან იწყება, მოიცავს მრავალ ეპოქას.

მეთვრამეტე-მეცხრამეტე საუკუნეებში განსაკუთრებულად აქტუალური გახდა ქართულ-ოსური ლიტერატურული, ლინგვისტური და საგანმანათლებლო ურთიერთობები. ამ კუთხით აღსანიშნავია შემდეგი ასპექტები:

1. ოსური ანბანის შექმნისა და განვითარების ტენდენციები;
2. იოანე იალღუზიძე და მისი წვლილი ქართულ-ოსურ ლიტერატურულ და ლინგვისტურ ურთიერთობებში;

3. ილია ჭავჭავაძის გაზეთი „ივერია“ და ქართულ-ოსური ლიტერატურული ურთიერთობები;
4. კოსტა ხეთაგუროვი და ქართული სკოლის დაარსება ვლადიკავკაზში და სხვ.

აღსანიშნავია ის მრავალმხრივი საგანმანათლებლო საქმიანობები, რომელიც მიმდინარეობდა ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების, მთიელთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების მიერ. მეცხრამეტე საუკუნიდან საქართველოში დაიწყო სამრევლო სკოლების, საგანმანათლებლო დაწესებულებების დაფუძნება, ხოლო მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევრიდან სკოლების რიცხვი კიდევ უფრო გაიზარდა. სწავლების ენა იყო რუსული და ქართული, თუმცა მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევრიდან, აფხაზებითა და ოსებით დასახლებულ ადგილებში ისწავლებოდა აფხაზური და ოსური ენებიც.

მოხსენებაში ვისაუბრებთ იმ ლიტერატურულ, საგანმანათლებლო და ლინგვისტურ საკითხებზე, რაც აღნიშნულ პერიოდში ქართულ-ოსურ ურთიერთობებში დასტურდება.

ნინო ჟვანია

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ჯემალ ქარჩხაძის რომან „მდგმურის“ თარგმნისას წარმოჩენილი სირთულეები

ცნობილი ქართველი მწერლის, ჯემალ ქარჩხაძის რომანი „მდგმური“, რომელიც ეკუთვნის მაგიურ რეალიზმს, ითარგმნება პრაგმატული, ადეკვატური, არასრული თარგმანით, რაც იმას ნიშნავს, რომ თარგმანი შეესაბამება ორიგინალს და გამოხატავს იმავე კომუნიკაციურ მიზანდასახულობებს, რასაც ორიგინალი, და ასევე იმასაც, რომ თარგმანი გადმოსცემს ორიგინალის აზრობრივ შინაარსს თავისი გამოტოვებებითა და შეკვეცებით.

მთარგმნელის მთავარი მიზანი და სურვილი იყო გაეცნო რუსულენოვანი მკითხველისთვის მწერლის ნაწარმოები, შეძლებისდაგვარად, ეჩვენებინა მისთვის ქართული ენის მთელი კოლორიტი, ქართული რეალობა. მოხსენებაში განხილული იქნება თარგმანის ის სირთულეები, რომლებიც შეხვდა მთარგმნელს და ამ მიმართულებით წარმოქმნილი პრობლემების გადაჭრის გზები.

ისევე როგორც ნებისმიერი სხვა ენიდან თარგმნის დროს, ყველაზე რთული აღმოჩნდა ფრაზეოლოგიური კონსტრუქციების, ანუ იმ მყარი გამოთქმების თარგმნა, რომლებსაც მთარგმნელი ჩიხში შეჰყავს: ან გადათარგმნოს ორიგინალთან ყველაზე მეტად მიახლოებული სიტყვებით, ან სიტყვებით, რომლებიც ყველაზე მეტად გადმოსცემენ ამა თუ იმ გამოთქმის აზრს. მაგალითად, ირონიულად ნათქვამი ფრაზისთვის – „თქვენც არ მომიკვდეთ!“ – მეტ-ნაკლებად შესატყვისი თარგმანის შერჩევას საკმაოდ დიდი ხანი მოევუნდით. საბოლოოდ, რუსულ ენაში აღმოჩნდა ფრაზა „Ишь-ты!“, რომელიც გამოიყენება რაიმესადმი შეწინააღმდეგების, რაიმესადმი დაუთანხმებლობის, შედავების, უარის თქმის მნშვნელობით: *Как же!, Как бы не так!*

გარდა ამისა, დიდი სირთულეების წინაშე აღმოჩნდა მთარგმნელი ორიგინალში მრავალრიცხოვანი განმეორების გადმოტანის დროსაც. ამგვარ შემთხვევებში მთარგმნელს უხდებოდა იმის გადაწყვეტა, ემსხვერპლა თუ არა სტილის სილამაზით და გადაეთარგმნა ყველა განმეორებული სიტყვა, რომელიც ორიგინალში მხოლოდ აძლიერებდა გამოთქმული აზრის ეფექტს და არაფრით ამცირებდა ტექსტის სილამაზეს, მაგრამ თარგმანისას კარგავდა პირველსაც და მეორესაც; ან მთარგმნელს უხდებოდა შეეკვცა ეს მრავალჯერ განმეორებული სიტყვები, ან გამოეყენებინა მათი სინონიმები.

ნიკოლოზ ჟღენტი

კ. კეკელიძის სახელობის საქართველოს
ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი

მთის წმ. გიორგის მონასტრის საეკლესიო სიძველეები

მთის წმ. გიორგის მონასტრის ისტორიის კვლევისას გამოიკვეთა მონასტრის კუთვნილი, ძალზე საინტერესო საეკლესიო-რიტუალური დანიშნულების სიძველეები, რომელთა საერთო რაოდენობა 13-მდეა. დღეისათვის მათი უმრავლესობა დაკარგულად ითვლება. ეს სიძველეები მნიშვნელოვანი ძეგლები აღმოჩნდა როგორც უშუალოდ მონასტრის, ასევე ქართული ხელოვნებისა და შუა საუკუნეების საქართველოს პოლიტიკური და საეკლესიო ისტორიისათვის. მოხსენებაში განვიხილავ თითოეულ მათგანს, ხო-

ლო მეტი თვალსაჩინოებისთვის, ქვემოთ გამოვყოფ განსაკუთრებით მნიშვნელოვან სიძველეებს. ესენია:

1. „მთის მთავარმონამე“ – წმ. გიორგის ხატი, მონასტრის მთავარი სინმინდე. ხატი მონასტრის დაარსების თანადროულია. განახლებული უნდა იყოს XV ს-ში ბაგრატ VI-ის მიერ. იხსენიება საისტორიო საბუთებში XIX ს-მდე. დღეისათვის დაკარგულია.

2. „ძმუისის ნათლისმცემლის „ოქროს“ ჯვარი“ – მოოქრული ვერცხლით ნაჭედი ძვირფასი ჯვარი, დამზადებული „გლახაკი არსენის“ (არსენ II კათალიკოსის ?) ბრძანებით, ბაგრატ III კურაპალატისა და კახაბერ და მიქელ რაჭის ერისთავების დროს (X-XI საუკუნეთა მიჯნა). XIX ს-ში მონასტრის გაუქმების შემდეგ ინახებოდა მონასტრის კუთვნილ სოფ. ძმუისის წმ. გიორგის ეკლესიაში. განადგურდა 1920-იანი წლების ანტირელიგიური მოძრაობის დროს.

3. „აგარის წმ. გიორგის ხატი“ – XI ს-ის (?) ხატი, რომელიც, გადმოცემის მიხედვით, ჯერ სამეგრელოს სოფ. ხორგაში ესვენა, შემდეგ მთის წმ. გიორგის მონასტერში გადმოუსვენებიათ, ხოლო 1688 წლისათვის მონასტრის კუთვნილ რაჭის სოფ. აგარის ახლადაშენებულ ეკლესიაში გადმოუსვენებია მერაბ წულუკიძეს. 1926 წელს დაზიანდა ანტირელიგიური მოძრაობის ფანატიკოსების ხელით. დღეს რესტავრირებული ხატი ინახება ქუთაისის სახელმწიფო ისტორიულ მუზეუმში (№3160/გ. 577).

4. „ძმუისის წმ. გიორგის ხატი“ – მოოქრულ ვერცხლზე ნაჭედი ხატი, სავარაუდოდ, ჯვრის ერთ-ერთ ნაწილს წარმოადგენდა. დღეისათვის ეს სიძველე დაკარგულად ითვლება. შემონახულია ხატის გამოსახულებისა (წმ. გიორგი ქისას აძლევს გლახაკებს, ეშმაკები ცდილობენ ხელის შეშლას) და წარწერის გ. ბოჭორიძისეული აღწერილობა. წარწერაში იხსენიება მელქისედეკ იშხნელი. ჩვენს ხელთ არსებული მოცემულობით, ეს პირი შეიძლება გაიგივდეს XI ს-ის მელქისედეკ იშხნელ ეპისკოპოსთან, ან XVI ს-ის გაენათელ და შემდეგ ნიკორწმინდელ ეპისკოპოს მელქისედეკ საყვარელიძესთან.

5. „წყნორის წმ. გიორგის ხატი“ – მოოქრული ვერცხლზე ნაჭედი წმ. გიორგის ხატი, სავარაუდოდ, XVI-XVII საუკუნეებს ეკუთვნის. დღეისათვის ინახება ქუთაისის სახელმწიფო ისტორიულ მუზეუმში (№144). ხატი უნიკალურია გველეშაპისა და დიოკლეტიანეს საერთო გამოსახულებით (გველეშაპის ქერცლი ქმნის ადამიანის სახის პროფილს).

ირინე საგანელიძე

*საქართველოს განათლების, მეცნიერების,
კულტურისა და სპორტის სამინისტრო*

მრავალეთნოსური თბილისის მულტიკულტურული ტრადიციები (კულტურული მოვლენები, ისტორიული პროცესები, საზოგადო მოღვაწეები)

მოხსენება მიზნად ისახავს ე.წ. თბილისური კულტურისა და მისი ხელოვნების კვლევას სხვადასხვა სანიმუშო მაგალითის საფუძველზე. თბილისური კულტურა მნიშვნელოვანია, როგორც საქართველოს მრავალფეროვანი კულტურული სივრცის ორგანული და თვითმყოფადი ნაწილი, რასაც მრავალმხრივ განაპირობებდა და განაპირობებს აზიისა და ევროპის გზაგასაყარზე მდებარე ქალაქის მრავალეთნოსურობა, განსხვავებული ტრადიციებისა და კულტურათა თანაარსებობის კვალდაკვალ. კულტურათა ამ თავისებურმა დიალოგმა ჩამოაყალიბა და განავითარა თბილისურ კულტურად სახელდებული მულტიკულტურული ფენომენი, რამაც დიდად განსაზღვრა თბილისელთა ყოფითი ცხოვრება, ქალაქის კოლორიტული იერსახე, კულტურული ატმოსფერო და, რაც ჩვენთვის ამჯერად საინტერესოა, XIX-XX საუკუნეების სხვადასხვა ეროვნების თბილისელ არტისტთა – მხატვართა, თეატრისა და კინოს მოღვაწეთა, ლიტერატორთა, არქიტექტორთა შემოქმედების თემატიკა თუ სტილი.

აღნიშნული მოხსენება წარმოადგენს ეთნიკურ უმცირესობებთან დაკავშირებული კულტურის კვლევის ნაწილს და ასახავს ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელთა მიერ თბილისის პროფესიული კულტურისა და კულტურათაშორის დიალოგის განვითარების გზას. თბილისის მულტიკულტურული ხასიათის შესაცნობად გამოყენებულია მრავალი მნიშვნელოვანი წყარო, თანამედროვე პუბლიკაციები და ა.შ., რომლებშიც ფართოდ არის ასახული XIX-XX საუკუნეებში თბილისში მცხოვრებ ეთნოსთა ტრადიციების თავისებურებანი, ქალაქის კულტურულ-ლიტერატურული ატმოსფერო. ამასთანავე, აღნიშნული მოხსენება წარმოადგენს ერთ მცირე ნაწილს ნაშრომისა ეთნიკურ უმცირესობათა კულტურის მხარდაჭერისა და სახელმწიფო მიდგომების (2009-2019 წლები) შესახებ, რომელიც მიზნად ისახავს სახელმწიფო პოლიტიკის კვლევასა და განხილვას ეთნიკურ უმცირესობებთან მიმართებით.

მასში ასევე განხილულია ეთნიკურ უმცირესობათა პროფესიული კულტურის განვითარების საფუძვლები. მათ შორის, ეთნიკურ უმცირესობათა ნაციონალურ-კულტურულმა კერებმა, თეატრისა თუ სხვა საგანმანათლებლო-კულტურული ორგანიზაციების სახით, დიდი როლი ითამაშეს თბილისური კულტურათაშორისი დიალოგის განვითარებაში. საგულისხმოა სახელმწიფოს პოლიტიკა და გამოწვევები ამ მიმართულებით.

თბილისის უნიკალური მულტიკულტურული გარემოს კვლევის ამ ეტაპზე წარმოვადგინეთ მრავალეტნოსური თბილისის ცხოვრებისა და კულტურული განვითარების თავისებურებები, კონკრეტული ისტორიული პროცესი და კულტურული მოვლენა, ასევე მიმოვიხილეთ სახელოვნებო სფეროს იმ წარმომადგენელთა ცხოვრება და მოღვაწეობა, რომელთაც გამორჩეული წვლილი შეიტანეს საკუთარი – ქართული კულტურის განვითარებაში, ქართველებთან ერთად გააფართოვეს ქართული კულტურის დიაპაზონი და განაპირობეს ქალაქური, თბილისური მულტიკულტურის უნიკალურობა. შემდგომი ეტაპის კვლევა მიზნად ისახავს ეთნიკურ უმცირესობათა კულტურის მხარდაჭერისა და სახელმწიფო მიდგომების განხილვას უახლესი ისტორიიდან.

თინათინ სოზიაშვილი

დამოუკიდებელი მკვლევარი

ლაითურის თანამედროვე ყოფა: ჩაის ადგილი მეხსიერებასა და ყოველდღიურობაში

ლაითური საბჭოთა მეურნეობის სუბტროპიკული კულტურების მამულად ჩამოყალიბებას, საქართველში ჩაის კულტურის აღორძინებას უკავშირდება. ჩაის კულტურა იქცა ლაითურში დასახლებული ადამიანების ძირითად საარსებო წყაროდ და მათი ყოველდღიურობის განუყოფელ ნაწილად. ლაითურის საბჭოთა მეურნეობას საფუძველი 1930 წლის იანვარში ჩაეყარა. მართალია 20-იანი წლებიდან დაიწყო ლაითურის საბჭოთა მეურნეობის ტერიტორიის სამეურნეო საჭიროებისათვის ათვისების ღონისძიებანი, მაგრამ 30-იან წლებამდე იგი დაუსახლებელი და გაუდაბურებული იყო. ამ ადგილზე ხალხის მომრავლება უშუალოდ უკავშირდება საბჭოთა მეურნეობის შექმნას. ახლადწარმოქმნილი დასახლების განაშენიანების პროცესს თან უამრავი პრობლემა და სირთულე ახლდა, მაგალი-

თად: არასახარბიელო საცხოვრებელი პირობები, ანტისანიტარია, მუშათა კადრების ნაკლებობა, სასმელი წყლის არქონა და ა.შ. საბჭოთა პროპაგანდა ცდილობდა მუშა-მოსამსახურეებისთვის მომავლის პერსპექტივებითა და სიდიადით სავსე სასურველი გარემო დაეხატა, რამაც საბოლოოდ განაპირობა როგორც მოსახლეობის ზრდა, ისე საზოგადოებრივი კვების, საცალო ვაჭრობის, სახალხო განათლების, ჯანმრთელობის, კულტურულ-საგანმანათლებლო და მომსახურების დაწესებულებათა ქსელების შექმნა. პროპაგანდის ნაწილი იყო ძმური, ინტერნაციონალური საზოგადოების ჩამოყალიბება, რომელიც დასახლების პრესტიჟულობას უნდა მომსახურებოდა. ლაითური სხვადასხვა ეროვნების მოქალაქეთა მეგობრობის, მშვიდობიანი თანაცხოვრების, შრომითი საქმიანობისა და ყოფაცხოვრების სიმბოლოდ უნდა ქცეულიყო.

ჩატარებული ეთნოგრაფიული კვლევის საფუძველზე მოხსენებაში განვიხილავ დაბა ლაითურელთა დღევანდლობას, მახსოვრობას ინდუსტრიული საბჭოთა წარსულის შესახებ. ყურადღებას გავამახვილებ ლაითურის მოსახლეობის კოლექტიურ ნარატივებზე (საგულისხმოა, თუ რას და როგორ იხსენებენ), შესაბამისად, განვიხილავ თუ როგორ ახდენენ ლაითურელები თანამედროვეობის კონსტრუირებას. საყურადღებო საკითხია ისიც, თუ რა როლი ეჭირა ჩაის კულტურას მათ ცხოვრებაში, როგორი იყო და არის საბჭოთა კავშირი მათ მეხსიერებაში შემორჩენილი, რა ნარატივებია გავრცელებული მოსახლეობაში ლაითურის დაარსების შესახებ. ასევე საინტერესოა, რა სახით ინარჩუნებენ საერთო კოლექტიურ იდენტობას დღემდე, როგორ გამოიხატება ნოსტალგია წარსულის მიმართ და როგორ ცდილობენ მის შენარჩუნებას „მეხსიერების არეების/ხატების“ შექმნით.

მოხსენების დასკვნით ნაწილში შევაჯამებ ლაითურის თანამედროვე ვითარებას – რა სახით შემორჩა დღეს ჩაის კულტურა მათ ყოველდღიურობაში და რა გავლენას ახდენს მათ ცხოვრებაზე ჩაი, რა შეიცვალა მათ ყოველდღიურ საქმიანობაში და რა კავშირი აქვს დღევანდელ ლაითურს ინტერნაციონალურ წარსულთან.

ნინო ფალავანდიშვილი

საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია

პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტი

სემიოტიკაზე ორიენტირებული მეტაფორიზებული ტექსტების თარგმნის პრობლემები (გიუნტერ გრასის ქართულად თარგმნილი ტექსტების მიხედვით)

იმისათვის, რომ ჩავწვდეთ მთარგმნელის ენობრივ შესაძლებლობებს, უნდა განვიხილოთ თარგმანში შერჩეული მეტაფორების კრეატიულობის მაგალითები. მეტაფორა არის მოვლენა, როდესაც რომელიმე კლასის ნიშან-თვისებები გადატანილია მეორე კლასის საგნებსა და მოვლენებზე; როდესაც მხატვრული შედარება მიუთითებს ერთი ობიექტის მსგავსებაზე მეორესთან, განავრცობს მას და იყენებს კავშირებს, თანდებულებსა და პრედიკატებს. მეტაფორა ლაკონიურია, გამოხატავს მთავარ მსგავსებას და ამოკლებს მეტყველებას.

მეტაფორიზებული მხატვრული ტექსტების თარგმნა და ინტერპრეტაცია ყოველთვის შესაძლებელია მათი საზრისის „ჰერმენევტიკულ წრეში“ ჩართვით, როდესაც „გაგების“ კატეგორია მუდმივ მოძრაობას განიცდის მთელიდან ნაწილზე და ნაწილიდან მთელზე. ამ დროს, რაგინდ რთულიც არ უნდა იყოს მეტაფორიზებული ტექსტის საზრისის სიღრმისეული სტრუქტურა, მთლიანისა და ნაწილების ურთიერთმიმართება მთარგმნელს ყოველთვის აძლევს სიგნალს, რომ „გაგება“ შედგა. მეტაფორიზებული მხატვრული ტექსტების თარგმნისას მიზანშეწონილია, რომ მეტაფორის თეორიებს შორის გამოვყოთ პ. რიკიორის „პარადოქსის თეორია“ და რ. მაკ-კორმაკის „კოგნიციის თეორია“.

პარადოქსის თეორიაში მეტაფორას უფრო ფართო განზომილება გააჩნია. ის მოიცავს დისკურსს, ტექსტსა და ჰერმენევტიკას, შესაბამისად, ინტერპრეტაციას. რიკიორის თანახმად, მეტაფორის თეორიებს წრიული ხასიათი აქვთ, ამიტომ საჭიროა გავიზიაროთ ჰერმენევტიკული რჩევა, რომლის თანახმადაც, ისინი დროულად და სწორად უნდა ჩავართოთ ჰერმენევტიკულ წრეში. პ. რიკიორი აღწერს მეტაფორას, როგორც პარადოქსს, რომელშიც განსხვავებული ცნებები მსგავსების საფუძველზე უახლოვდებიან და ერწყმიან ერთმანეთს. რიკიორის აზრით, მეტაფორა მხატვრული ტექსტის პარადიგმისა და ინტერპრეტაციის დონეზე მისი საზრისის გაგების გასაღებს წარმოადგენს. სტრუქტურებით, სემანტიკური კოდებითა და

„სამყაროსეული სურათებით“ ისეთი განსხვავებული ენები, როგორებიცაა გერმანული და ქართული, სხვადასხვა ალტერნატიულ სურათს განსაკუთრებით მეტაფორული აზროვნების სფეროში ქმნიან. მაგრამ ამ ენებზე შექმნილი მხატვრული ტექსტების თარგმნა სრულიად შესაძლებელია, თუ წყარო-ტექსტის „შესაძლებელ სამყაროში“ მთარგმნელი გამონახავს ისეთ რეალურ სინამდვილეს, რომელიც მიზან-ტექსტის ენის უნივერსალური კანონებით გადმოცემას დაექვემდებარება. მაგ., გ. გრასის რომანში „დედალი ვირთაგვა“ ფიქტიური სინამდვილეა შექმნილი, რომელსაც მთარგმნელი ამ სამყაროში გადაჰყავს. ირეალური სამყარო მთარგმნელისთვის იქცევა იმ დიდ მეტაფორად, რომელიც მან მიზან-ენის მატაფორიზაციის საშუალებით უნდა წარმოაჩინოს.

ნათია ფურცელაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო*

გრიგოლ რობაქიძის უცნობი საარქივო მასალები იენაში

1928 წლის შემოდგომაზე გერმანიაში, იენაში, დიდერიხსის გამომცემლობაში დაიბეჭდა გრიგოლ რობაქიძის „გველის პერანგი“ შტეფან ცვაიგის წინასიტყვაობით.

რომანის გამოცემა საკმაოდ რთული აღმოჩნდა გრიგოლ რობაქიძისთვის. მას ბევრი წინააღმდეგობისა და დაბრკოლების გადალახვა დასჭირდა მიზნის მისაღწევად.

ამ საკითხის კვლევისას დავამუშავე 1995 წელს ჟურნალ „გეორგიკაში“ გამოქვეყნებული შტეფი ხოტივარი-იუნგერის წერილი – „ახალი ცნობები გრიგოლ რობაქიძის „გველის პერანგი“ გერმანიაში გამოცემის შესახებ“, რომელშიც გერმანელი ქართველოლოგი ახსენებდა გრიგოლ რობაქიძისა და დიდერიხსის გამომცემლობის მიმონერას. კვლევის პროცესში დაუუკავშირდი სტატიის ავტორს, რომელმაც ელექტრონული ფოსტის საშუალებით შემატყობინა, რომ ეს ეპისტოლური მასალები ფირზე ჩანერილი ჰქონდა წლების წინ და იმ დროისთვის ისინი ინახებოდა იენის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში.

იენაში სამეცნიერო მივლინებისას დავინყე ზემოაღნიშნული საარქივო მასალების ძიება, თუმცა რამდენიმე დღიანი მცდელობის შემ-

დეგ არქივის თანამშრომლები მპასუხობდნენ, რომ ეს წერილები მათთან არ ინახებოდა. საბოლოოდ, მივაკვლიეთ ერთ საქალაქო, რომელშიც სწორედ გრიგოლ რობაქიძის ხელნაწერები იყო დაცული.

არქივი შედგება 21 გერმანულენოვანი წერილისგან. აქედან 19 წერილი გაგზავნილია საქართველოდან გერმანიაში, გრიგოლ რობაქიძე სწერს გამომცემლობის რედაქტორს – კორნელიუს ბერგმანს (მიმოწერა იწყება 1927 წლის 30 სექტემბერს და სრულდება 1928 წლის 21 დეკემბერს), ხოლო 2 – გერმანიიდან საქართველოში. არქივში დაცულია გრიგოლ რობაქიძესა და დიდერიხსის გამომცემლობას შორის გაფორმებული ხელშეკრულება, რომელშიც განხილულია „გველის პერანგის“ გერმანულად გამოცემასთან დაკავშირებული საკითხები.

მოხსენებისას ვისაუბრებ იენის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში დაცული გრიგოლ რობაქიძის უცნობი გერმანულენოვანი წერილების შესახებ, რომლებიც თავად ვთარგმნე ქართულად. ეს ეპისტოლური მასალა უაღრესად მნიშვნელოვანია და ახალ ცნობებს გვანვდის არა მარტო „გველის პერანგის“ გერმანიაში გამოცემის შესახებ, არამედ კიდევ ერთხელ წარმოაჩენს გრიგოლ რობაქიძის ადგილს ევროპულ ლიტერატურულ სამყაროში.

თეა ქამუშაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

საკრალური ადგილები იძულებით გადაადგილებულ პირთა მენსურებაში: გამოცდილება, იდენტობა და გამოწვევები

მოხსენებაში საუბარი იქნება თუ რა ადგილი უკავია საკრალურ ადგილებს აფხაზეთიდან დევნილი მოსახლეობის მენსურებაში. რა გამოცდილებას ეფუძნება მასთან ასოცირებული იდენტობები და რა გამოწვევებს ქმნის არსებული დე ფაქტო საზღვარი.

საქართველოს სხვა მხარეების მსგავსად, აფხაზეთი მდიდარია საკრალური ადგილებითა და სალოცავებით, რომლებთან დაკავშირებული რელიგიური პრაქტიკები მნიშვნელოვან როლს თამაშობდა და თამაშობს საზოგადოებრივი ჯგუფების იდენტობათა ფორმირებაში. აფხაზეთის ტერიტორიაზე არსებული საკრალური ძეგლებიდან გამორჩეული ადგილი ილორის წმინდა გიორგის სალო-

ცავს უჭირავს. წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესია XI საუკუნეს მიეკუთვნება და ოჩამჩირის რაიონში, ზღვასთან ახლოს, შემალე-ბულ ადგილზე მდებარეობს. მცირე მოცულობის მიუხედავად, სა-უკუნეების განმავლობაში მას არ აკლდა ყურადღება არც შემწირ-ველებისა და არც დამპყრობლების მხრიდან, რაც ასევე მის სრუ-ლიად განსაკუთრებულობასა და სიძლიერეზე შეიძლება მიუთი-თებდეს. მისი როლი და სახელი სცდება ლოკალური თემისათვის სალოცავი ადგილის მნიშვნელობას. ილორის სალოცავმა აფხაზე-თისა და დანარჩენი საქართველოსათვის კიდევ უფრო მეტი დატ-ვირთვა 90-იანი წლების კონფლიქტის შემდგომ შეიძინა. ამის მაგა-ლითად გამოდგება იძულებით გადაადგილებულ პირთა მეხსიერე-ბაში დამკვიდრებული ნარატივები, რომლებიც დროის ცვლილები-სა და რელიგიური პრაქტიკის შეზღუდვის მიუხედავად ისევ ცოც-ხლობს და ილორის მნიშვნელობას კიდევ უფრო აძლიერებს.

მოხსენებაში წარმოდგენილი იქნება მსჯელობა იმაზე, თუ რა განაპირობებს იძულებით გადაადგილებულ პირთა მეხსიერებაში ილორის შესახებ მდგრად მეხსიერებასა და რა გამოწვევებს ქმნის არსებული დე ფაქტო საზღვარი. ილორის წმინდა გიორგის სახე-ლობის ეკლესიის მნიშვნელობას აფხაზებისა და ქართველებისათ-ვის ტაძრის ე.წ. რესტავრაციის კონტექსტში განვიხილავ, რომელ-მაც მისი ავთენტურობის რღვევა გამოიწვია. ტაძართან დაკავში-რებულ კონფლიქტამდე გამოცდილებას კი, ქართული და აფხაზუ-რი საზოგადოებისათვის შესაძლო მაინტეგრირებელ საშუალებად განვიხილავ.

წარმოდგენილი მოხსენება ეფუძნება აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირებთან ჩატარებულ გამოკითხვასა და ილო-რის წმინდა გიორგის სალოცავთან დაკავშირებულ სამეცნიერო და პოპულარული ეთნოგრაფიული ლიტერატურის მეორეულ ანა-ლიზს. მოხსენების დასკვნით ნაწილში წარმოდგენილი იქნება კვლე-ვის შედეგები, რომელიც წარმოაჩენს საკრალური ადგილების მნიშვნელობას იდენტობათა ფორმირებაში, არსებულ გამოწვევებს დე ფაქტო საზღვრის პირობებში და სალოცავ ადგილს, როგორც საერთო გზების ძიების შესაძლებლობას კონფლიქტის პირობებში.

მიხეილ ქართველიშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ჟურნალი «Наука и религия» („მეცნიერება და რელიგია“) და მისი ადგილი საბჭოთა ანტირელიგიურ პოლიტიკაში 1959-1964 წლებში

მიუხედავად იმისა, რომ საბჭოთა კავშირის დაშლიდან უკვე მეოთხედ საუკუნეზე მეტი გავიდა, სამეცნიერო წრეებში დღემდე არ წყდება საბჭოთა კავშირის მეცნიერული შესწავლის ინტერესი. მეტიც, სრულიად აშკარაა, რომ აღნიშნულ კვლევებს განვითარების კიდევ უფრო დიდი პერსპექტივა გააჩნია.

ამ თვალსაზრისით, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს საბჭოთა ხელისუფლების დამოკიდებულებას რელიგიისადმი და მისი ასახვის თავისებურებების მაქსიმალური სიზუსტით გარკვევას.

ნიკიტა ხრუშჩოვის ხელისუფლებაში მოსვლის შემდეგ ათეისტური პოლიტიკა ახალ მასშტაბებს იძენს, განსაკუთრებით იმ ფონზე, რომ იგი პირდაპირ დაუკავშირდა დესტალინიზაციის პოლიტიკას. საქმე ისაა, რომ სტალინის მოღვაწეობის ბოლო წლებში სახელმწიფოსა და ეკლესიის ურთიერთობა მნიშვნელოვნად ლიბერალური გახდა.

საყურადღებო ფაქტია ისიც, რომ ხელისუფლებამ იმთავითვე აქცენტი მეცნიერულ ათეიზმზე აიღო, რამაც სათანადო გამოვლინება პოვა 1959 წელს მთავრობის მიერ მიღებულ საგანგებო დადგენილებაში, რომლის მიხედვითაც დაარსდა ჟურნალი „Наука и религия“ („მეცნიერება და რელიგია“).

ამ ჟურნალმა, მიუხედავად იმისა, რომ იგი ოფიციალურად საზოგადოება „Знание“-ს („ცოდნა“) მიერ დაარსდა, ზუსტად განსაზღვრა და გამოხატა ხელისუფლების მიერ გატარებული პოლიტიკა რელიგიისადმი.

ქრონოლოგიური თვალსაზრისით მოხსენება მოიცავს 1959-1964 წლებს და მიზნად ისახავს შევისწავლოთ, თუ რა ადგილი ეკავა და რა როლი ეკისრებოდა ჟურნალს ნიკიტა ხრუშჩოვის ხელისუფლების მიერ წარმოებულ პოლიტიკაში; როგორი იყო მისი ძირითადი მახასიათებლები, მიმართულებები; რამდენად ახერხებდა ჟურნალი საზოგადოების ფართო ფენებამდე მიეტანა ხელისუფლების სათქმელი. რადგან ჟურნალი დაარსების დღიდან ზედ-

მინევნით ზუსტად ახერხებდა ხელისუფლების პოლიტიკის აგიტაცია-პროპაგანდას, ერთ-ერთი მთავარ ნიშანი, რაც ამ ჟურნალს სხვა ანალოგიური ანტირელიგიური გამოცემებისგან განასხვავებდა, ის იყო, რომ იგი ყოველთვის ცდილობდა აკადემიური დონე შეენარჩუნებინა. ჟურნალში ნაკლებად ვხვდებით ისეთ მასალას, რომელსაც შეიძლება მოსახლეობის განსაკუთრებული გაღიზიანება გამოეწვია, რაც აგრეთვე ზედმინევნით ზუსტად ასახავდა ხელისუფლების პოლიტიკას.

აღნიშნული ჟურნალი სამეცნიერო ლიტერატურაში მხოლოდ ფრაგმენტულად არის შესწავლილი და საგანგებო მეცნიერული კვლევის ობიექტი ჯერჯერობით არ გამხდარა. იმის გამო, რომ ჟურნალში კარგად ჩანს, თუ როგორ იცვლება სახელისუფლებო პრიორიტეტები, მიმართულებები და ინტერესები, მისი კვლევა მეტად საინტერესო და პერსპექტიულია.

თამთა ღონლაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო*

ილია ჭავჭავაძისა და ვაჟა-ფშაველას პროზის ურთიერთმიმართებისათვის

ვაჟა-ფშაველას პროზა მრავალფეროვანია. მის მოთხრობებში, გარდა ბუნების გასულიერებისა, რომელსაც ყველაზე ხშირად განიხილავენ ხოლმე, საინტერესო და მნიშვნელოვანია სხვა მოტივებიც. აღნიშნულ თხზულებებზე დაკვირვება გვიჩვენებს, რომ მათში გამოიყოფა ორი იდეური მიმართულება: ერთი, რომელშიც დიდია თერგდალეულთა გავლენა და რითაც ვაჟა მათი გზის გამგრძელებად გვევლინება და მეორე, მწერლის ინდივიდუალური იდეური ხაზი, რომელშიც ავტორის მსოფლმხედველობის სრულიად ახალი და განსხვავებული მხარეა წარმოჩენილი.

ჩემს მოხსენებაში განხილული იქნება თერგდალეულთა ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი წარმომადგენლის – ილია ჭავჭავაძის პროზაული თხზულებების როგორც იდეური, ასევე მხატვრული გავლენა ვაჟა-ფშაველას მოთხრობებზე. ამ თვალსაზრისით განვიხილავ ისეთ ნაწარმოებებს, როგორებიცაა „ნისქეილი“, „მუ-

ცელა“, „დარეჯანი“, „ერემ-სერემ-სურემიანი“, „ჩემი მოგზაურობა ერემ-სერემ-სურემიანეთში“ და სხვ.

ილია ჭავჭავაძისა და ვაჟა-ფშაველას მოთხრობების კომპარატივისტული ანალიზი გვიჩვენებს, რომ ეს უკანასკნელი იყენებს პერსონაჟის ხატვის ილიასეულ ხერხებს. მაგალითად, მოთხრობაში „მუცელა“ მთავარი პერსონაჟი როგორც ფიზიკური დახასიათებისას, ასევე მისი ცხოვრებისადმი დამოკიდებულებით, მკითხველს ლუარსაბ თათქარიძეს ახსენებს მოთხრობიდან „კაცია-ადამიანი?!“ ამ თხზულებაში გვხვდება სატირის ელემენტებიც, რომლებზეც აშკარაა ილია ჭავჭავაძის მწერლური მანერის გავლენა. აღნიშნულ ნაწარმოებებში ავტორთა მთავარი სათქმელი ძალიან ახლოსაა ერთმანეთთან, თუმცა იდენტური მაინც არაა და ვაჟა ახერხებს საკუთარი ინდივიდუალიზმის წარმოჩენას.

მოთხრობები „ერემ-სერემ-სურამიანი“ და „ჩემი მოგზაურობა ერემ-სერემ-სურემიანეთში“ ასახავს ავტორის ხედვას მეთვრამეტე და მეცხრამეტე საუკუნეებში საქართველოში მიმდინარე პოლიტიკურ-სოციალურ მოვლენებზე. მათი ძირითადი იდეა ეთანხმება ილია ჭავჭავაძის შეხედულებებს, რომლებიც წარმოდგენილი არიან როგორც „მგზავრის წერილებში“, ასევე პუბლიცისტურ წერილებში.

ვაჟა-ფშაველას მოთხრობა „წისქვილი“ განსხვავებულია მანამდე არსებული ქართული პროზისგან თავისი სიუჟეტითა და მხატვრული ხერხებით, თუმცა მწერლის სათქმელი ამჯერადაც ახლოს დგას ილია ჭავჭავაძის შეხედულებებთან საზოგადოებრივი მოღვაწეობის შესახებ. საინტერესოა მოთხრობა „დარეჯანი“, რომლის მთავარი პერსონაჟის პროტოტიპს, ჩემი აზრით, ოთარაანთ ქვრივი წარმოადგენს. ვაჟა-ფშაველას შემოქმედების კვლევისას, რა თქმა უნდა, ყველაზე მთავარი მისი ინდივიდუალიზმი და ნოვატორობაა, თუმცა იმისათვის, რომ სრული წარმოდგენა გვქონდეს მწერლის იდეურ და მხატვრულ განვითარებაზე, აუცილებელია შევისწავლოთ გავლენები და ურთიერთმიმართებებიც იმ ავტორებთან, რომელთა მოღვაწეობაც დროში უსწრებდა ან ემთხვეოდა ვაჟა-ფშაველას მოღვაწეობას.

თამარ ლულუნიშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ომი პიროვნული და კულტურული ტრავმის კონტექსტში (ქართველი და ირანელი მწერლების მოთხრობების მიხედვით)

მოხსენება ეხება საქართველოსა და ირანში ბოლო პერიოდებში წარმოებული ომების ლიტერატურულ ჭრილში განხილვას და მის წარმოდგენას პიროვნული და კულტურული ტრავმის კონტექსტში. მოხსენებაში აქცენტი გაკეთებულია, თუ როგორ აისახა ლიტერატურაში 2008 წლის რუსეთ-საქართველოსა და 1980-1988 წლების ირან-ერაყის ომი. გაკეთებულია შედარებითი ანალიზი და საუბარია კვლევის საფუძველზე მიღებულ შედეგებზე.

ზემოხსენებულ ომებს უკავშირდება არაერთი სამეცნიერო კვლევა, თუმცა არსებობს რიგი საკითხისა, რომელიც ჯერ კიდევ არ არის სათანადოდ შესწავლილი. ამასთან, არ არის გაკეთებული შედარებითი ანალიზი ორი სრულიად განსხვავებული კულტურისა და მენტალობის მქონე ქვეყნების – საქართველოსა და ირანის მაგალითზე, რაც მეტყველებს საკითხის აქტუალურობაზე.

მოხსენების თეორიულ ჩარჩოდ ძირითადად გამოყენებულია ჯ. ალექსანდერისა და პ. შტომპკას ნაშრომები ტრავმასა და მის მახასიათებლებზე. ინდივიდი თუ ადამიანთა ერთობა ტრავმას სხვადასხვაგვარად აღიქვამს. ტრავმის რაციონალური გააზრება იძლევა საშუალებას დამანგრეველი მოვლენაც კი იქცეს ახალ შესაძლებლობად სასიკეთო ცვლილებებისთვის. ამავდროულად, შესაძლოა ტრავმამ ადამიანი ისე დათრგუნოს, რომ ვერ შეძლოს ამ საშინელ მოვლენასთან გამკლავება.

სხვადასხვა დროის მნიშვნელოვანი მოვლენების გაანალიზებასა და მართებულად გააზრებაში დიდ როლს თამაშობს ლიტერატურა, რადგან ეს უკანასკნელი ყველაზე მკაფიოდ აშუქებს ადამიანებისა და საზოგადოების დამოკიდებულებას/განწყობას ამა თუ იმ მოვლენისადმი. ნაშრომისთვის საკვლევ მასალად შეირჩა თამარ ფხაკაძის, ანა კორძაია-სამადაშვილის, ბიჟან ნაჯდისა და ჯამშიდ ხანიანის ნაწარმოებები, რომელთა მთავარ სიუჟეტსაც ომი და მისი დამანგრეველი შედეგები წარმოადგენს.

ლიკა შონია

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

საბჭოთა პერიოდის მეგრული სიტყვიერების პოეტური ნიმუშები: სათაურის სტრუქტურა და სემანტიკა

ხალხური ზეპირსიტყვიერი მასალის კვლევა მნიშვნელოვანი და საინტერესოა არამხოლოდ ენათმეცნიერული, არამედ ფოლკლორული, ეთნოგრაფიული, სოციოლინგვისტური... თვალსაზრისითაც. ხალხური შემოქმედების ნიმუშები კარგად ასახავს სოციალურ ცხოვრებას, საქმიანობას, ისტორიას, ინტერესებს, პრობლემებს, მიზნებს, მისწრაფებებს, პოლიტიკურ გარემოს... საბჭოთა პერიოდის მეგრული სიტყვიერების პოეტური ნიმუშები შემთხვევით არ არის შერჩეული. მასში იგრძნობა საბჭოთა იდეოლოგიის გავლენა, თუმცა სულიერ ღირებულებებზეც არის ყურადღება გამახვილებული.

ცნობილია, რომ ლექსის იდეა ყველაზე კარგად სათაურში ჩანს, რადგან იგი ერთგვარ მინიშნებას აკეთებს ძირითად თემაზე და ასევე წარმოაჩენს ავტორის პოზიციას. მკითხველიც ნაწარმოების გაცნობას სათაურით იწყებს.

საანალიზო ემპირიული მასალა მეგრული პოეზიის ნიმუშებია ტოგო გუდავას მიერ შედგენილი ქართული სიტყვიერების I ტომიდან (თბ. 1975), კერძოდ, ერთ-ერთი ქვეთავიდან, სახელწოდებით „თანამედროვე“. მასში მოცემული ლექსების სათაურის სტრუქტურა მრავალფეროვანია; წარმოდგენილია:

- **ერთსიტყვიანი ლექსებები** (ძირითადად, ტოპონიმები): **საქორთუო**, „საქართველო“, **ჯიხაშკარი**, „ჯიხაშკარი“ და სხვა.

- **ორსიტყვიანი შესიტყვებები** (უმეტესად სუბსტანტიურ-მსაზღვრელიანი ფორმები): **ჩაიშ მანილარენს** „ჩაის მკრეფავენს“, **რკინაშ ხოჯი** „რკინის ხარი“, **კოლექტივიშ მუხუდო** „კოლექტივის მუხუდო“ და სხვა.

- **დასაწყისი ფრაზები**: **ჩქიმი ნინა ქორთული** „ჩემი ენა ქართული“, **გოლეფს ნირსი მობუ დო** „მთებს ნისლი ეკიდა და“.

მოხსენებაში დანვრილებით განვიხილავთ თითოეული სტრუქტურული მოდელის მაგალითებს და მათ ფუნქციურ დანიშნულებას.

თამარ ჩანქსელიანი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

მოქმედების შესაძლებლობის უარყოფის გამომხატველი ნაწილაკების შედარებით-შეპირისპირებითი ანალიზი ქართველურ ენებში

მოხსენებაში განხილულია მოქმედების შესაძლებლობის უარყოფის გამომხატველ ნაწილაკთა სემანტიკური შესაბამისობის საკითხი ქართველურ ენებში. განხილულია ამ ტიპის ნაწილაკები აღნიშნულ ენებში ერთმანეთთან შედარება-შეპირისპირების გზით და გამოვლენილია საერთო და განსხვავებული სემანტიკა და ფუნქციური დანიშნულება.

მოქმედების შესაძლებლობის შეზღუდვას ქართულში გამოხატავს უარყოფითი ნაწილაკი „ვერ“, მეგრულსა და ლაზურში „ვარ“, სვანურში კი ამ ნაწილაკის რამდენიმე ვარიანტი დასტურდება როგორც ერთსა და იმავე დიალექტში, ასევე სხვადასხვა კილოში: *დეშ*, *დოშ* (ბზ., ქსვ.), *მჷდშ-მჷჩ/მჷჩ*, *მჷდჩ/მჷთშ*, *მჷძჩ/მჷჩჩ*, *მჷჩშ* (ლნტ.), *დეშსა*, *დეშმა*, *მეშმამ* (ლშხ.), აღნიშნული ნაწილაკები ერთმანეთის ალომორფებია მცირედი ნიუანსური სხვაობით, მათ შორის ძირითადი და სვანური ენის ოთხივე დიალექტში გავრცელებული ნაწილაკია *დეშ*. გარდა ჩამოთვლილი ნაწილაკებისა, სვანურში არის ნაწილაკი *მოშ*, რომელიც დამოუკიდებლად სემანტიკისგან დაცლილია და, შესაბამისად, არც ქართული შესატყვისი ეძებნება, თუმცა მისი ფუნქცია სხვადასხვა ენობრივ ერთეულზე დართვისას სწორედ მოქმედების შესაძლებლობის შეზღუდვის გამოხატვაა.

ჩვენი მიზანია განვსაზღვროთ მოქმედების შესაძლებლობის უარყოფის გამოხატვის საშუალებები ქართველურ ენებში, დავადგინოთ, რა განაპირობებს ქართული „ვერ“ და მეგრული და ლაზური „ვარ“ ნაწილაკების შესაბამის ნაწილაკთა მრავალფეროვნებას სვანურში.

მიუხედავად იმისა, რომ სხვადასხვა დროს არაერთი მეცნიერი შეეხო მოქმედების შესაძლებლობის უარყოფის გამომხატველ ნაწილაკებს ცალ-ცალკე ქართველურ ენებში და უძღვნა გამოკვლევები, ჩვენი საკვლევი თემა აქტუალურია, რადგანაც იგი მიზნად ისახავს კომპლექსურ მიდგომას – ქართველური ენების მონაცემების შედარება-შეპირისპირებას. ამგვარი მიდგომის საფუძველზე წარმოჩნდება, რა დამატებითი სემანტიკური ნიუანსები შემოაქვს

სვანურში დადასტურებული ნაწილაკების რაოდენობრივ სხვაობას. ამ ტიპის კვლევები მნიშვნელოვანია როგორც ტიპოლოგიური თვალსაზრისით, ასევე თარგმნის დროს სხვადასხვა სტილური ხარვეზის თავიდან ასაცილებლად.

ნაშრომის თეორიული ნაწილი ეყრდნობა სხვადასხვა დროს ამ თემაზე გამოქვეყნებულ ქართულ და უცხოურ სამეცნიერო სტატიებს; დამუშავებულია დიდძალი ემპირიული მასალა ნაბეჭდი და ელექტრონული წყაროებისა და 2018-2019 წლებში სვანეთსა და სამეგრელოში სავლელ სამუშაოების შედეგად მოპოვებული მასალების მიხედვით.

სოფიო ჩხატარაშვილი

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ნაციონალიზმისა და ეროვნული იდენტობის პრობლემა XX საუკუნის 60-იანი წლების უკრაინულ ლიტერატურულ დისკურსში

XX საუკუნის უკრაინა ლიტერატურულ-კულტურული პროცესების თვალსაზრისით მრავალფეროვან პანორამას გვთავაზობს და თანაბრად იმსახურებს როგორც ფილოლოგიების, ისე ისტორიკოსების ყურადღებას. განსაკუთრებით საინტერესოა მისი II ნახევარი. სამწერლო ასპარეზზე ჩნდება „სამოციანელების“ სახელით ცნობილი თაობა, რომელსაც ლიტერატურაში შემოაქვს ახალგაზრდული ძალა, ენერგია, სიახლეებითა და ექსპერიმენტებით აღსავსე პროზა და პოეზია. მათი მოღვაწეობა ე.წ. „დათბობის“ პერიოდს ემთხვევა. ეს არის ეპოქა, რომელშიც წინა პლანზე აღმოჩნდა (საბჭოთა სივრცეში) ეროვნული იდენტობისა და კულტურული თვითმყოფადობის საკითხი ლიტერატურასა და ხელოვნებაში; საბჭოთა ჰიბრიდული კულტურული იდენტობის ბუნდოვანი საზღვრები („ჩემი მისამართია საბჭოთა კავშირი...“), უფრო მეტად ხდიდა აუცილებელს, ადამიანს ჰქონოდა პასუხი კითხვებზე: ვინ არის, საიდან მოდის და რას წარმოადგენს („ყველაფრის არჩევა შეიძლება სამშობლოს გარდა“ ვ. სიმონენკო. „უკრაინა ჰქვია ყველაფერს: უნივერმალს, რესტორანს, ქარხანას...“ ლ. კოსტენკო; „ლიტერატურა ეროვნული საქმის, ეროვნული იდეის მსახურება“ ბ. ანტონენკო-დავიდოვიჩი“); ეროვნული კულტურების შევინროვება, თა-

ვისდაუნებურად, მათი გადარჩენის პროვოცირებასაც ახდენდა. სამოციანელთა თაობის ახალგაზრდა მწერლებს ამ თვალსაზრისით უმნიშვნელოვანესი მისია დაეკისრათ.

დმიტრო პავლიჩკო, ლინა კოსტენკო, ივან დრაჩი, მიკოლა ვინ-გრანოვსკი და სხვანი ნიჭისა და ნოვატორობის წყალობით ქმნიან ბრწყინვალე ნაწარმოებებს, რომლებიც აქტუალურობას არ კარგავს დღესაც. შეხვედრები ივან სვიტლიჩნის სახლში; ბორის ანტონენკო-დავიდოვიჩის კვლევები უკრაინული ენის შესახებ; ივან ძიუბას მონოგრაფია „ინტერნაციონალიზმი თუ რუსიფიკაცია“; ვასილ სიმონენკოს დღიურები; ლინა კოსტენკოს სამიზდატური შემოქმედება; ალა ჰორსკას მხატვრობა, როგორც პერფორმანსი „რკინის ფარდის“ წინააღმდეგ, არასრული ჩამონათვალია ფაქტებისა და მოვლენებისა, რომლებმაც საბოლოოდ შექმნა ფენომენი „სამოციანელობა“.

რაც უფრო მეტად ცდილობდა საბჭოთა ხელისუფლება უკრაინელი ხალხის რუსიფიკაციას, მით უფრო ძლიერდებოდა ნაციონალური თვითმყოფადობისკენ ლტოლვა, იკვეთებოდა ინდივიდის პრობლემა. ხალხის ცნება სამოციანელთა მსოფლმხედველობაში პიროვნების ღირებულებების ერთობლიობასთან ასოცირდება და არა რაოდენობასთან. ნაციონალური ნიშნავს ინდივიდუალურსა და საკუთარს, საკუთარი კი – ნაციონალურს უტოლდება, ეს არის „სამოციანელთა“ შემოქმედების ერთგვარი ლოზუნგიც, რომელიც, რასაკვირველია, ცენზურას არ გამოჰპარვია.

„სამოციანელმა“ მწერლებმა საკუთარ მოვალეობად მიიჩნიეს „დაცხრილული ალორძინების“ მწერლების ტრადიციების გაგრძელება ლიტერატურაში. სოციალისტური რეალიზმის იდეოლოგიით გამსჭვალულ საუკუნეში და მეტ-ნაკლებად მოთვინიერებულ მწერლობაში „სამოციანელთა“ შემოქმედება ერთგვარი ჟანგბადის ფუნქციას ასრულებდა მკითხველისათვის. თუმცა, საზღაური განსხვავებული აზრისა და სიტყვისათვის არც ისე სახარბილო იყო, რადგანაც ეროვნული იდენტობის გამომხატველი ლიტერატურული დისკურსი თავისთავად დისიდენტურ ქმედებად ან მოძრაობად აღიქმებოდა.

ნაციონალიზმისა და ეროვნული იდენტობის საკითხი უკრაინულ ლიტერატურაში უკავშირდება „დათბობის პერიოდს“ და „სამოციანელთა“ შემოქმედებას. ფოლკლორული და ეთნო-კულტურული მოტივები სრულიად ბუნებრივია დევნისა და სოციალური ჩაგვრის პერიოდში მოღვაწე მწერალთა შემოქმედებისათვის.

მაია ცერცვაძე

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

ბაბო შარვაშიძის მემუარები – ნონფიქშენის საყურადღებო ნიმუში

ლიტერატურათმცოდნეთა მართებული დაკვირვებით, ჩვენს დროში დოკუმენტური პროზის, ე. წ. „ნონფიქშენისადმი“ (ინგ. *Non-fiction*) განსაკუთრებული ინტერესი შეინიშნება. ეს არის ნამდვილ და არა გამოგონილ ამბებზე დაფუძნებული ტექსტები – დღიურები, ეპისტოლეები, მემუარები, ჩანაწერები... გამონაკლისს არ წარმოადგენს არც ქართული სალიტერატურო სივრცე. ის დღითი დღე ნონფიქშენის როგორც ორიგინალური, ასევე ნათარგმნი ნიმუშებით მდიდრდება.

ერთი ასეთი ნიმუშთაგანია აფხაზეთის უკანასკნელი მთავრის. მიხეილ შარვაშიძის (1806-1866) უმცროსი ქალიშვილის. ბარბარე (ბაბო) შარვაშიძის (1859-1946) ინგლისურენოვანი, საბეჭდო მანქანაზე აკრეფილი მოგონებები. ეს ფოტოებითა და ჩანახატებით გაფორმებული რვეული დღიურის ტიპის ჩანაწერებით მემუარისტის შთამომავლების საოჯახო კოლექციაში ინახებოდა. მიმდინარე წელს აღნიშნული მემუარების ქართული თარგმანი წიგნად გამოსცა გამომცემლობა „არტანუჯმა“ (მთარგმნელი და საცნობარო აპარატის ავტორი, ისტორიის დოქტორი მაია ცერცვაძე), რაც, ვფიქრობთ, საგულისხმო ლიტერატურული ფაქტია.

ბაბო შარვაშიძე აფხაზეთში, ლიხნიში, დაიბადა. 1907 წელს ის პეტერბურგში ცოლად გაჰყვა ცნობილ პოლიტიკურ მოღვაწეს, იურისტს, რუსეთის სათათბიროს თავმჯდომარის მოადგილეს, ესტონელ ბარონს ალექსანდრე მეიენდორფს (1869-1964). რუსეთის 1917 წლის ოქტომბრის გადატრიალების შემდეგ წყვილი საზღვარგარეთ გაემგზავრა და სიკვდილამდე იქ ცხოვრობდა. ბაბო შარვაშიძე გარდაიცვალა ინგლისში. სწორედ ემიგრაციაში ყოფნისას დაწერა და დაუტოვა მან მეუღლეს ზემოხსენებული ჩანაწერები.

ბაბო შარვაშიძე გამოირჩეოდა პოლიტიკურ-საზოგადოებრივი აქტიურობით, მეტად დაახლოებული გახლდათ რუსეთის საიმპერატორო კართან, იყო იმპერატრიცას ფრეილინა, მონაწილეობდა საქველმოქმედო ღონისძიებებში.

მემუარისტი თავის დრამატულ ცხოვრებასა და საკუთარი ოჯახის თავგადასავალს ეპოქალური მოვლენების ფონზე მოგვითხრობს. იგი იგონებს აფხაზეთის სამთავროს ბოლო დღეებსა და მის გაუქმებას, მამის გასახლებას აფხაზეთიდან რუსეთის იმპერიის მიერ, აფხაზურ-ქართულ ურთიერთობებს, რუსეთის საიმპერატორო კარის და

სხვა ამბებს, რომელთა უშუალო მომსწრე და თვითმხილველიც თავად იყო. ქართველი მკითხველის განსაკუთრებულ ინტერესს იწვევს უაღრესად რთული და საინტერესო ეპოქის – XIX-XX საუკუნეების მიჯნის საქართველოს საზოგადოებრივი ცხოვრების ეპიზოდებისა და მათი პერსონაჟების გაცოცხლება და ყოფითი და კულტურული რეალების წარმოჩენა. მაგალითისთვის დიმიტრი ყიფიანის დაკრძალვასთან დაკავშირებული ამბებიც იკმარებდა.

წარმოდგენილი მოხსენება ბაბო შარვაშიძის მემუარების, როგორც ნონფიქშენის საყურადღებო ნიმუშის, წარმოჩენასა და ქართულ სალიტერატურო სივრცეში მისი ადგილის განსაზღვრას ეძღვნება.

ქეთევან ციმინტია, იოსებ შენგელია

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი / სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

საზედაშე ქვევრები სამეგრელოს ძველ და თანამედროვე ეთნოგრაფიულ ყოფაში

რელიგიურ სიმბოლოებს განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევენ ეთნოლოგია/ანთროპოლოგიის მიმართულების მკვლევრები, რადგან მათში, უძველეს სარწმუნოებრივ შეხედულებებთან ერთად, ვლინდება ყოფის მრავალი ასპექტი. ადამიანი გარე სამყაროსთან ურთიერთობისას ყოველთვის განსაკუთრებულ ადგილს უთმობდა უზენაესს/შემოქმედს. ადამიანსა და ღმერთს შორის კავშირი რიტუალების გზით მყარდებოდა. ეს კარგად ჩანს ხალხურ დღეობებსა და შესანიშნავებში, სადაც განსაკუთრებული ადგილი ზედაშესა და საზედაშე ქვევრებს უჭირავთ. სიმბოლოთა ფართო სპექტრში სხვადასხვა სახის საგნებთან ერთად წმინდა ღვინო და საკვებიც შედის. წერილობით წყაროებში ის „საწირველის“ სახელით არის ცნობილი. რაჭაში საწირველს „სალოცველს“, სამეგრელოში – „ოხვამერს“, აფხაზეთში – „ამაჭარს“, სვანეთში, ქართლსა და კახეთში კი „ზედაშეს“ უწოდებენ.

სულხან-საბა ორბელიანი ზედაშეს ასე განმარტავს: „ზედაშე ანუ შესანიერი ღვინო“. ყოფაში ამ ტერმინის ქვეშ, ღვინის გარდა, სხვა სახის „საწირველიც“ მოიაზრება: თაფლი, ერბო, არაყი, ლუდი, ბამბის ნართი და სხვ. მოხსენებაში ყურადღება გამახვილდება

სამეგრელოში სხვადასხვა სახის დღეობებისას გამოყენებულ შესანიშნავზე – ზედაშეზე და სალოცავ ქვევრზე („ოხვამერ ლაგვანი“), მის დანიშნულებასა და როლზე როგორც ისტორიულ, ისე თანამედროვე ვითარებაში. ასევე, სამეგრელოში (წალენჯიხა, მარტვილი) საოჯახო და საგვარეულო ლოცვების მასშტაბებზე, რომელთაც „ხვამას“/ლოცვას ეძახიან.

საქართველოს ერთ-ერთ ისტორიულ-ეთნოგრაფიულ მხარეში, სამეგრელოში ასრულებდნენ ორი სახის „ხვამას“/ლოცვას. მეგრელებს ჰქონდათ „ოხვამერი“/სალოცავი და „დუნაპირი“/დანაპირი. ლოცვის დროს იყენებდნენ შესანიშნავებს – ზედაშეს. ყველა ოჯახს ჰქონდა სალოცავი ქვევრი („ოხვამერ ლაგვანი“), რომელსაც იმ კონკრეტული დღეობის თუ ლოცვის სახელი ერქვა, რომელ დღეობაზეც შეიძირებოდა. ოჯახში რამდენიმე „ოხვამერი ლაგვანი“ ანუ სალოცავი ქვევრი იყო. საკითხი აქტუალურია იმდენად, რამდენადაც ტრადიციული დღეობები გაქრობის პირასაა. ეთნოგრაფიულ ველზე შეგროვებული მასალის საშუალებით კი წარმოჩინდება თანამედროვე მდგომარეობა ორ საკვლევ რეგიონში. კვლევა განხორციელდა ეთნოგრაფიულ ველზე, მთის სამეგრელოში (წალენჯიხა, მარტვილი), ორი თვის განმავლობაში. კვლევისას გამოვიყენეთ ეთნოგრაფიული მონაცემები. ვიხელმძღვანელებთ როგორც ემპირიული და თეორიული, ისე ინტერდისციპლინური და ვიწრო დარგობრივი მეთოდებით. კვლევის ძირითადი შედეგია საკითხის ეთნოლოგიური შესწავლა და, შესაბამისად, მიღებული დასკვნები წარმოადგენს სიახლეს.

გიორგი ცომაია

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

სასამართლო პროცესი საბჭოთა კავშირში გენერალ ანდრეი ვლასოვისა და რგა-ს ხელმძღვანელების წინააღმდეგ

საბჭოთა და რუსულ ისტორიოგრაფიაში გაბატონებულია მოსაზრება, რომ ანდრეი ვლასოვი და მისი თანამოაზრეები მოღალატეები იყვნენ. სწორედ ამიტომ, ისინი იბრძოდნენ საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ მეორე მსოფლიო ომის დროს. როდესაც ვლასოვს დაკითხვის დროს ჰკითხეს, თუ რატომ გადავიდა ის გერმანელების

მხარეს, პასუხი ასეთი იყო: „მე სულმოკლეობა გამოვიჩინე“. მოხსენებაში გაანალიზებულია ის, თუ რამდენად შეესაბამება ეს მოსაზრება რეალობას.

საკითხზე მუშაობისას გამოყენებულია გამოქვეყნებული საარქივო მასალები, სამეცნიერო ნაშრომები და მონოგრაფიები (კირილ ალექსანდროვის, ალექსანდრ კოლესნიკის, შიმონ დატნერის და ა.შ.), რომლებიც გვიჩვენებენ, თუ ვინ იყო ის ხალხი, რომლებიც გადავიდნენ მესამე რაიხის მხარეს. ასევე აღწერილია ის, თუ რა ვითარებაში გადავიდნენ ანდრეი ვლასოვი და მისი თანამოაზრეები გერმანელების მხარეს მეორე მსოფლიო ომის დროს; მიზეზები, თუ რატომ გადადგეს სერგეი ბუნიაჩენკომ, ფიოდორ ტრუხინმა, ვიქტორ მალცევემა და სხვებმა ასეთი ნაბიჯი; ხაზგასმულია ის, თუ რა თანამდებობებს იკავებდნენ ვლასოვი, ტრუხინი, ბუნიაჩენკო, მალცევი და სხვები საბჭოთა შეიარაღებულ ძალებში. გარდა ამისა, ვიმსჯელებთ თვითონ ანდრეი ვლასოვის გერმანელების მხარეზე გადასვლის ფაქტზე: რატომ მიიღო გადაწყვეტილება გერმანელებთან თანამშრომლობის შესახებ? იყო ეს პირადი უსაფრთხოების გამო, თუ ვლასოვს დიდი ხანია ჰქონდა ანტისაბჭოთა განწყობები? ასევე ყურადღება იქნება გამახვილული იმ ფაქტზე, რომ სასამართლო პროცესი ვლასოვის და რგა-ს ხელმძღვანელების წინააღმდეგ მიმდინარეობდა დახურულ რეჟიმში და ისიც მხოლოდ სამი დღის განმავლობაში.

მოხსენებაში განხილული იქნება მიზეზები, თუ რატომ იყო მიღებული გადაწყვეტილება ფარული პროცესის ჩატარების შესახებ და რა საფრთხეს შეიცავდა საბჭოთა ხელისუფლებისათვის ღია პროცესის ჩატარება. დასკვნაში მოცემულია პასუხი, თუ რატომ გადავიდნენ გენერალი ვლასოვი და მისი თანამოაზრეები მესამე რაიხის მხარეს და უარყოფილია ის გაბატონებული, მცდარი მოსაზრება, თითქოს ვლასოვი, მალცევი, ბუნიაჩენკო, ტრუხინი და სხვები მოლაღატეები იყვნენ იმის გამო, რომ კრიტიკულ მომენტში „სულმოკლეობა გამოიჩინეს“.

მარკა ჭითანავა

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ნმ. მარკოზ მახარებლის ლიტურგია

მოხსენება ეხება წმიდა მოციქულისა და მახარებლის, მარკოზის მიერ დაარსებულ საღმრთო ლიტურგიას, რომელიც აღმოსავლეთის ეკლესიის ერთ-ერთი უძველესი ტრადიციული მსახურებაა. იგი მიჩნეულია საზოგადო ღმრთისმსახურების ერთ-ერთ ადგილობრივ ტრადიციულ სახედ. ლიტურგია, სახელწოდებიდან გამომდინარე, უშუალოდ პეტრე მოციქულის მოწაფის მიერაა შექმნილი და დღემდე აღესრულება, როგორც ალექსანდრიისა და სრულიად აფრიკის საპატრიარქოში, ასევე საბერძნეთისა და ამერიკის რუსული დიასპორის ეკლესიებში წმინდა მახარებლის ხსენების დღეს, 25/8 აპრილს, ზატიკის პერიოდში.

მარკოზის ლიტურგიის შესახებ უძველესი წერილობითი დადასტურება მეოთხე საუკუნის პაპირუსზეა, რომელიც 1928 წელს აღმოაჩინეს, თუმცა უნდა ჩამოვთვალოთ ქრისტიანული ეკლესიის ის ბურჯები, რომლებიც ხსენებული მსახურების აღსრულებას ადასტურებენ საკუთარ შრომებში: წმ. ათანასე დიდი, კირილე ალექსანდრიელი, იოანე მოწყალე და სხვები. ასევე ყურადღების ღირსია ის ფაქტიც, რომ 1585 წელს მეღვთისმსახურებელმა და 1890 წელს ნექტარიოს პენტაპოლელმა გადაწერეს დასახელებული წირვის ყველაზე გვიანდელი ხელნაწერი. ეს უკანასკნელი გამოიცა მეოცე საუკუნის შუა პერიოდში ჯერ საბერძნეთში (1955 წ.), ხოლო შემდეგ კი – ეგვიპტეში (1960 წ.).

საგულისხმოა, რომ ალექსანდრიაში ღმრთისმსახურება აღესრულებოდა ბერძნულ ენაზე. ეს ის პერიოდია, როდესაც ბერძნულ ენას ჯერ კიდევ ფართო გამოყენება ჰქონდა ეგვიპტეში და რომლის საშუალებითაც მოახერხა ქრისტიანულმა კულტურამ აღმოსავლეთის ამ უძველეს სახელმწიფოში შეღწევა, სადაც მას დახვდა ადგილობრივი ელინისტური ტრადიცია. ორივეს შერწყმამ კი განაპირობა ლოკალური ღმრთისმსახურების ფორმაცია, რაც თვალნათლივ გამოვლინდა წმ. პეტრე მოციქულის მოწაფის მიერ დაარსებულ სრულ ლიტურგიაში, რომელმაც ადგილობრივ ბერძნულენოვან მოსახლეობას მშობლიურ ენაზე შეუდგინა ღმრთისმსახურების წესი.

თავად მსახურების სტრუქტურა ბევრ ისეთ თვალსაჩინო ელემენტს შეიცავს, რომლებიც საშუალებას იძლევა წარმოვიდგინოთ, თუ როგორ ლოცულობდნენ პირველი ქრისტიანები. ხაზგასასმელია ის ფაქტი, რომ ამ ადგილობრივ ტრადიციულ ლიტურგიას, სხვებისგან განსხვავებით, დიდი ცვლილებები არ განუცდია და თავისი პირვანდელი ფორმა და მნიშვნელობა შემოინახა.

საინტერესოა, რომ ქართულ ენაზე არცერთი ხელნაწერი არ მოიპოვება, შესაძლოა არც არასოდეს შესრულებულა მისი ქართული თარგმანი...

შეიძლება ითქვას, რომ მარკოზ მახარებლის წირვის საფუძვლიანი შესწავლა და მისი საღმრთისმეტყველო თუ ტერმინოლოგიური კვლევა გააღრმავებს პირველსაუკუნეების ქრისტიანთა ლოცვისა და მსახურების შესახებ ცოდნას და დაეხმარება როგორც ლიტურგიისა და, ზოგადად, მომიჯნავე დარგების სპეციალისტებს, ასევე ამ საკითხით დაინტერესებულ ნებისმიერ მკითხველს.

ანა ხვედელიანი

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

სკოლის რეორგანიზაცია, როგორც ნაციონალური იდენტობის ფორმირების საფუძველი (1918-1921)

თანამედროვე ჰუმანიტარულ და სოციალურ მეცნიერებებში კვლავ აქტუალურია ნაციონალიზმისა და ნაციონალური იდენტობის ფორმირებასთან დაკავშირებული კვლევის საკითხები. ნაციონალური იდენტობის ფორმირება მრავალხმრივი და მრავალგანზომილებიანი პროცესია და სხვადასხვა სამეცნიერო დარგის ინტერესის სფეროში ხდება. მოხსენების მიზანია, განვიხილოთ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მიერ 1918-1921 წლებში გატარებული განათლების რეფორმა ქართული ნაციონალური იდენტობის ფორმირების თვალსაზრისით.

1918 წელს, დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ, საქართველოს დემოკრატიულმა მთავრობამ გაატარა მნიშვნელოვანი რეფორმები განათლების სისტემაში. მთავრობამ განათლების სამინისტროსთან ერთად შეიმუშავა გაეროვნების პოლიტიკა, რაც გამოიხატა ქვეყნის ადმინისტრაციული და კულტურული დანესე-

ბულებების გაქართულებაში/გაეროვნულებაში, ეროვნული მიმართულებების დანერგვაში ქვეყნის პოლიტიკური, ეკონომიკური და კულტურული ცხოვრების სხვადასხვა სფეროში. მაგალითად, სასწავლო დაწესებულებების გაეროვნების პოლიტიკა წარმოადგენდა ქართული ენის განვითარების ახალ, ფართო სახელმწიფო პროგრამას. სავალდებულო გახდა ქართული ენის სწავლება მათთვის, ვინც ამ ენას არ ფლობდა. ასევე, სავალდებულოდ გამოცხადდა საქართველოს ისტორიისა და საქართველოს გეოგრაფიის სწავლა. სწავლების ნაციონალიზაციამ და ქართული ენის პოლიტიკის შემუშავებამ დღის წესრიგში დააყენა ეროვნული უმცირესობების საკითხიც საგანმანათლებლო და კულტურულ დაწესებულებებში. საკანონმდებლო დონეზე შემუშავდა მთელი რიგი დებულება, რომელიც გამოიჩინებდა ეროვნული უმცირესობებისადმი დემოკრატიული მიდგომებითა და მათთვის სწავლების ხელშეწყობით. ასევე, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის საგანმანათლებლო პოლიტიკის მნიშვნელოვან გამოწვევას წარმოადგენს განათლების მდგომარეობის საკითხის დასმა აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის რეგიონებში. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის საგანმანათლებლო პოლიტიკამ ზოგადად განსაზღვრა ქართული პოლიტიკური და ნაციონალური პროექტის ძირითადი სტრუქტურები, რაც გამოიხატა განათლების სფეროში გატარებული რეფორმებით. შესაბამისად, ჩვენ დავინახავთ, რომ:

1. ქართული სახელმწიფო ერთადერთი მისაღები პოლიტიკური ფორმაა ქართველი ერის განვითარებისათვის, როგორც ერი – სახელმწიფოს განვითარებისათვის.

2. დასავლეთი ქართული დემოკრატიული სახელმწიფოს განვითარების მოდელია.

3. საქართველო ტოლერანტული ქვეყანაა, რომელიც თავის ტერიტორიაზე აღიარებს კულტურულად გამორჩეულ ეთნიკურ უმცირესობებს, თუმცა მათგან ქართული ეროვნული პროექტისადმი ლოიალობას მოითხოვს.

ნინო ხიდიშელი

მართვისა და კომუნიკაციის საერთაშორისო
სასწავლო უნივერსიტეტი

ქართული დამწერლობის როლი და მნიშვნელობა კრებულის „ქართული ანბანი – 33 ემოცია“ კვალდაკვალ

ჩვენი ანბანის, ენისა და დამწერლობის უნიკალურობაზე, განსაკუთრებულობასა და სიძველეზე მრავალი წელიწადი ნაშრომებს ქმნიან არა მხოლოდ ქართველი მეცნიერები, არამედ უცხოელი მკვლევრებიც.

ეროვნულ სიმდიდრეს, რომელიც თავის თავში ქართულ აზროვნებასაც მოიცავს, სხვადასხვა დროს არაერთმა მწერალმა თუ პოეტმა მიუძღვნა როგორც მხატვრული ნაწარმოებები, ასევე პუბლიცისტური წერილები და ნარკვევები. თამამად შეიძლება ითქვას, თითქმის არ დარჩენილა მწერალი, პოეტი, მეცნიერი, რომელიც თავის შემოქმედებაში, ნააზრევში აღნიშნულ საკითხს თუნდაც მცირე დოზით მაინც არ შეხებოდა.

ქართული ანბანის მნიშვნელობაზე მსჯელობა, კვლევები აქტუალურობას არასოდეს კარგავს. ამის დადასტურებაა თუნდაც ბოლოდროინდელი რამდენიმე საგულისხმო ფაქტი. 2014 წელს ცნობილი გახდა, რომ ჩვენი ანბანი მსოფლიოს ხუთ ლამაზ დამწერლობას შორის მესამე ადგილზეა, ხოლო იუნესკომ 2016 წელს „ქართული ანბანის სამი სახეობის ცოცხალი კულტურა“ არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის წარმომადგენლობით ნუსხაში შეიტანა. ქართული ანბანის განვითარების ისტორიაში მასშტაბური, შთამბეჭდავი მოვლენა გახლდათ 2018 წელს გამართული ფრანკოფონიის წიგნის ბაზრობა, სადაც საქართველო საპატიო სტუმრის სტატუსით მოეწვინა მსოფლიო საზოგადოებას. ქართულმა მხარემ წარადგინა ანბანთქება და წიგნი „ქართული ანბანი 33 ემოცია“, რომლებითაც ჩვენს სიტყვაკაზმულ მწერლობას, კეთილხმოვან ენას ფართო საზოგადოებაც გაეცნო.

ჩვენი მოხსენების თემა სწორედ აღნიშნულ კრებულს ეხმიანება. მისი მიზანია შევისწავლოთ ქართულ ანბანზე 33 თანამედროვე ქართველი მწერლისა თუ პოეტის მიერ განსხვავებული მწერლური ოსტატობით, ხელწერით შექმნილი ტექსტები და გამოვკვეთოთ, რაზე აკეთებენ ისინი აქცენტს ჩვენი თვითმყოფადობისა და იდენტობის განმსაზღვრელ ძირითად ნიშაზე წერისას. ამასთანავე, შედარებითი

ანალიზის საფუძელზე წარმოვაჩინეთ მათი წინამორბედების, კლასიკოსი შემოქმედების ნააზრევს ქართული სამყაროს შემმეცნებელზე.

კვლევის ამგვარად წარმართვა საშუალებას მოგვცემს გავაანალიზოთ სხვადასხვა თაობის ქართველი შემოქმედის განსხვავებული ფორმით თუ სტილით, დამოკიდებულებითა და ემოციით გამოხატული ნააზრევი ქართულ ენაზე, ქართულ დამწერლობაზე, „ადამიანად ყოფნის ნიშანზე“; სიღრმისეულად შევისწავლოთ საკვლევი თემა და წარმოვადგინოთ ჩვენი დასკვნები.

თამარ ჯაფოშვილი

საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია

პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტი

არქაული ლექსიკა ორიგინალსა და თარგმანში (რომანების „ზაზუნისა და „პიკის ვალეტის“ მაგალითზე)

ბორის აკუნინის ორიგინალური ტექსტებისა და მათი ქართული თარგმანების შეპირისპირებითი ანალიზი მოწმობს იმას, რომ თარგმანის პროცესში ტრანსფორმირდება ორიგინალის ვერტიკალური კონტექსტი, რაც ართულებს ინტერტექსტუალური ელემენტების გამოვლენასა და დეკოდირებას. მიუხედავად ამისა, თანამედროვე კვლევები გვაძლევს საშუალებას ახლებურად მივუდგეთ პოსტმოდერნისტულ ნაწარმოებთა თარგმნის პრობლემას.

არქაული ლექსიკის სტილისტური ფუნქციების შესწავლა ბორის აკუნინის ნაწარმოებებში გვაძლევს საშუალებას, გავიგოთ ავტორის იდეური ჩანაფიქრი და სრულყოფილად აღვიქვათ მის მიერ აღწერილი მოვლენები. ბორის აკუნინის ნაწარმოებებში არქაული ლექსიკა გამოიყენება როგორც სტილიზაციის საშუალება და როგორც ტექსტის ქრონოტოპის ორგანიზაციის ხერხი.

ბორის აკუნინის დეტექტივში მოქმედება ხდება მეცხრამეტე საუკუნის რუსეთში. ამიტომ გასაკვირი არც არის, რომ ავტორი ხშირად მიმართავს არქაიზმებს. რა თქმა უნდა, უამრავი ნაწარმოებია ისეთი, რომელშიც შემოქმედი სხვადასხვა ეპოქას აღწერს, მაგრამ არ იყენებს არქაიზმებს. ბორის აკუნინი ის მწერალია, რომელსაც სწორედ არქაული ლექსიკა გამოარჩევს.

სამწუხაროდ, არის ისეთი შემთხვევები, როდესაც დედნის არქაული ლექსიკა თარგმანში საერთოდ გამოტოვებულია. ამის გამო

მკითხველი მის არსებობასაც ვერ იგებს. ზოგან თარგმანი ინტერპრეტირებულია. კერძოდ, მოსულიშვილი თარგმნისას ხანდახან ბევრ ზედმეტ სიტყვას იყენებს. არქაიზმთა უმეტესი ნაწილი გადმოტანილია თანამედროვე ქართული ენით, ამიტომ თარგმანში დედნის არქაული ლექსიკა საერთოდ იკარგება. არქაიზმი გვხვდება, მაგალითად, ბეჟეცკაიას სახლის ხსენებისას. მას აკუნინი უწოდებს „чепчик“. რუსული ენის ლექსიკონების მიხედვით, „чепчик“ მოძველებული სიტყვაა და ნიშნავს ბრწყინვალე შენობას, სასახლეს. სამწუხაროდ, ქართულ თარგმანში ეს არქაიზმი საერთოდ გამოტოვებულია. მთარგმნელის მიერ არქაული ლექსიკის გამოყენებისასაც ვხვდებით უზუსტობებს, მაგალითად, „ბოქოული“ – ნაცვლად „ბოქაული“, „მონმა“ – ნაცვლად „მონმე“. მთარგმნელი იყენებს ზმნებს მკითხველისთვის გაუგებარი ფორმით: „შეირბინევით“, „დასწერევით“, „დაასრულევით“, „ვიფიქრევი“ და სხვა.

მთარგმნელობითი შეცდომების კლასიფიკაციისა და სისტემატიზაციის აქტუალურობა განპირობებულია იმით, რომ თანამედროვე გლობალურ სამყაროში სულ უფრო და უფრო იზრდება მოთხოვნა მთარგმნელობითი საქმიანობისადმი, სადაც კულტურათაშორისი კომუნიკაცია წარმოადგენს ურთიერთობის ნორმასა და სოციალურ ურთიერთქმედებას.

გიორგი ჯღარკავა

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

პირის დეიქსისით გამოხატული რეფერენციულობა ქართველურ ენათა ანდაზებში

ანდაზის, როგორც ინტერდისციპლინური კვლევის ობიექტის, შესწავლა საკუთრივ ლინგვისტური თვალსაზრისით აქტუალური და გადაუდებელი საქმეა, რადგან ცნობილია, რომ პარემიულ ფონდში კარგად ჩანს ერის კულტურა და აზროვნების თავისებურება. ამასთან, ანდაზებში აისახება მოცემული ენის იმანენტური ბუნება და სიტყვათქმნადობის შესაძლებლობები. ანდაზა იქმნება ერთი პირის მიერ, რომელიც ხან კონკრეტულია, ხანაც – განზოგადებული; ამიტომ, პირთა განაწილებისა და ურთიერთმიმართების თვალსაზრისით ანდაზა საინტერესო და თავისებურ სურათს წარმოაჩენს. ან-

დაზის ენისთვის დამახასიათებელ თავისებურებებს შორის ყურად-
ღებას იქცევს **პირის დეიქსისი და მასთან დაკავშირებული პრაგმა-
ტიკული ასპექტები**. მოხსენება ეხება ქართულ, მეგრულ, ლაზურ და
სვანურ ანდაზებში რეფერენციულობის კატეგორიისა და I და II
პირთა ფუნქციური განაწილების პრინციპების ასახვას.

ანდაზური ფონდი რეფერენციის თვალსაზრისით განსაკუთ-
რებით საინტერესოა, ვინაიდან ანდაზა ზოგადრეფერენტული ერ-
თეულია და იგი შეიცავს რაიმე განზოგადებულ დასკვნას, სიბრ-
ძნეს, რომლის მნიშვნელობაც მინიმალურად არის დამოკიდებული
არსებულ კონტექსტზე, მასში მონაწილე ობიექტებზე. აღწერით-
სტატისტიკური, ისტორიულ-შედარებითი და სუბსტიტუციის მე-
თოდების გამოყენებით სათანადო ემპირიული მასალის ანალიზი
აჩვენებს, რომ ცალკეულ შემთხვევებში ქართველურ ენათა ანდა-
ზებში III პირის ნაცვლად I ან II პირია გამოყენებული. გრამატიკუ-
ლი დეიქსისის ამგვარი რეფერენციალურად ნეიტრალიზებული
განსხვავება ანდაზებში დაკავშირებულია გარკვეულ პრაგმატულ
კონტექსტებთან. კერძოდ:

i. მოლაპარაკე პირის გაგება ანდაზაში განზოგადებულია ორი-
ვე რიცხვის – მხოლობითისა და მრავლობითის – შემთხვევაში. პა-
რემიებში I პირის პრაგმატული შინაარსი ვერ თავსდება გრამატი-
კული I პირის, ანუ რეალურად მოსაუბრე პირის, სემანტიკაში.

ii. მოლაპარაკე პირის გაგება ანდაზაში იმდენად განზოგადე-
ბულია, რომ იგი გამოიყენება არა ერთი კონკრეტული, არამედ ნე-
ბისმიერი ადამიანის შინაგანი განცდების, გამოცდილებისა და
ემოციების გამოსახატავად, რის გამოც, I პირს ანდაზაში განსა-
კუთრებული დატვირთვა ეძლევა – მეტ დამაჯერებლობას სძენს
ანდაზის შინაარსს. მოსაუბრე მსჯელობს საკუთარი გამოცდილე-
ბიდან გამომდინარე, იძლევა გარკვეულ რჩევა-დარიგებებს და
ამით უშუალო კავშირსაც ამყარებს მსმენელთან;

iii. ანდაზებში II პირიც ხშირად განზოგადებულია და მოკლებუ-
ლია კონკრეტიზაციას. **შენ** ფორმით წარმოდგენილი მიმართვის
ობიექტი არის არა რომელიმე კონკრეტული პირი, არამედ ზოგა-
დად ხალხი. ამასთან, ეს უკანასკნელი, I პირთან შედარებით, გაცი-
ლებით პროდუქტიულია, რისი მიზეზიც ის არის, რომ ანდაზაში II
პირი მსმენელისადმი მიმართვის უშუალო ობიექტია.

A b s t r a c t s

Lela Abdushelishvili

International Black Sea University

Developing intercultural competence in the process of developing mediation skills while teaching business communication

The business world today is facing a lot of challenges. To be more specific, corporate models and technologies are permanently developing with the view of meeting the requirements of customers in the most efficient manner, there is much focus on increased customer satisfaction and the growing demand for working under changing circumstances. Another challenge is internationalization of business and related demands. All this creates the need for having special skills and strategies to be able to handle the tasks and responsibilities effectively and communicate with confidence and a team approach which should lead to win-win solutions. From this perspective, in the process of teaching business communication it is crucial to develop intercultural competence and at the same time enhance mediation skills for getting to win-win solutions which yields numerous benefits provided that mediation skills assist the parties work together with the view of developing their own agreement and move forward.

Two methods of research were used in the process: observation and in-depth interview by means of which it was determined that to get the desired results and ensure satisfaction of both parties, it is essential for the participants in the communication process to use mediation skills, competence of establishing positive communication with the opponent, create respective impression about cultural peculiarities of the opponent and express maximum effort to achieve the final outcome.

Sara Ahmadova

National Museum of History of Azerbaijan

The role of Mountain Jews in the Development of Jewellery Art of Azerbaijan

Azerbaijan is a country with a rich cultural and spiritual heritage and traditions of tolerance. Azerbaijan, located at the crossroads of various civilizations for many centuries has become famous as a country where the atmosphere of national cultural diversity was formed.

The population of Azerbaijan, including Baku, increased as a result of the development of the oil industry in the 19th century. Ethnic map of

Azerbaijan changed by the coming of foreigners from all over the world. At the same time, it paved the way for the increase in different kinds of art in Azerbaijan cities. One of the types of art was jewellery. There were members of Mountain Jews among the jewellers of Azerbaijan. In the following period, they became famous not only in Azerbaijan but also in all South Caucasus.

Mountain Jews compactly live in Red Sloboda of Guba, the region of Azerbaijan, separately in Oghuz, Gabala and Baku cities. The term "Mountain Jews" was firstly mentioned by Russian researchers in the 19th century. Mountain Jews from the settlement in Azerbaijan territory began to actively take part in the socio-political life of Azerbaijan. There were various opinions about Azerbaijan Jews in history. One group of historians claims that they were migrated, others state that they were one of the parts of "tat" (one of the Iranian ethnic group) ethnic group and later adopted Judaism.

There have been no ethnic and religious conflict between Azerbaijanis and Jewish people from ancient periods till today. The Mountain Jews in Azerbaijan do not have any problems in maintaining their national and religious traditions and ethnicity in general.

Eter Bokelavadze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

International Recognition of the Autocephaly of the Orthodox Church of Georgia and Attitude of the Orthodox Church of Alexandria (The 80s of XX Century)

For Georgian Apostolic Orthodox Church the 80s of 20th century was a period of significant events. The relevance of the era has been determined by both the religious policy of the Soviet authorities of that period and the processes that used to take place in international political and ecclesiastical circles, which had an impact on the activities of the Georgian Orthodox Church.

The object of our research is one of the most urgent problems of the 80s of the last century – the international recognition of the Autocephaly of Georgian Orthodox Church and *patriarchal title* and an attitude of the ancient Patriarchate of Alexandria.

It is well known that in the second half of the 20th century, the Patriarchates of Georgia and Constantinople were intensively working on the recognition of the historical autocephaly of the Georgian

Apostolic Church; though the World Patriarchate had the ambiguous attitude towards this issue. Besides, in the official epistles or Greek ecclesiastical calendars sent from the World Patriarchate of Constantinople to Georgia, the Church of Georgia was always mentioned as an autonomous church, with its Patriarch mentioned as archbishop. Despite repeated statements of Georgian Patriarchate regarding falsification of its status, the attitude of the Greek side on this issue has not changed for a long time. The dialogue between the two patriarchates had been going on for years, which obviously put the Georgian Church in a difficult position. In the given situation, the support of the ecclesiastical circles of the world, especially the support of the ancient Orthodox patriarchates, was of great importance for Georgian Patriarchate.

The ancient Orthodox Patriarchate of Alexandria, which in that period used to have a tradition of centuries-old relations and close ecclesiastical and diplomatic cooperation with Georgian church, played an important role in this regard.

The work reflects the main trends of relations between the Patriarchates of Georgia and Alexandria in the 80s of 20th century; The struggle of Georgian Church for international recognition of its historical rights and the attitude of the Orthodox Church of Alexandria, which contributed significantly to the resolution of the issue in favour of the Georgian Church.

Nino Bokelavadze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Biblical Bases of Pshav-Khevsurian Customs and Traditions

It is well known that religion plays an important role in shaping the culture of any nation. In many cases, exactly religious dogmas form the basis for different kinds of customs or traditions. However, the nation's mentality and attitude of the society towards the perceptions of religious dogmas must also be considered. When the belief of the society is merged with common sense, then tradition is conceived in its essence and is not solely based on the behavioural heritage of ancestors. But if society is focused only on the precise performance of the cult rituals of its ancestors and does not try to understand its content, then this path, over time, will undoubtedly lead to the distortion of various dogmas, and as a result, the tradition will lose its original, true roots. Within the scope of this work, our goal is to provide a comprehensive study of the

customs and traditions of Georgian mountaineers, and in particular their religious bases. Old Testament law and parallels with Pshav-Khevsurian traditions such as marriage, host and guest, the redemption of sin from “Khati” (holy religious place), blood feuding (revenge), the Sabbath of Rest etc. We also find interesting the similarities between the Pshav-Khevsurian and the old-testament laws, in particular, the rules of the outcast and corporal punishment (stoning). The study is based on both biblical texts and Pshav-Khevsurian traditions and writings, as well as the works of various scholars.

We can conclude that the bases of most rules and traditions existing in mountain people, lay in old-testimonial religion. Highlanders' commitment to these traditions was so strong, that even after the born of Savior, in spite of the changing of a number of ancient dogmas, some people from Eastern mountain regions of Georgia still continued to follow these traditions in the 19th century as well.

In many cases, it was a lack of moral judgment and a blind realization of the behavioural heritage of ancestors, what in some cases estranges mentality of the mountaineers from Christian ideology, what in its very essence is based on humanitarian principles. Thus, the above is a reason that many traditions have been influenced by various, local religious factors.

Mzisa Buskivadze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Modernization Process and Problem of Identity in Ahmet Hamdi Tanpinar's Works (Novels: *A Mind at Peace* and *The Time Regulation Institute*)

The modernization process in Turkish literature is directly related to the processes that have historically unfolded in the country. Embracing the western orientation by the Ottoman Empire in the 19th century stemmed from the reality that could be identified as a regression of thought. The very regression was related to the depletion of available intellectual or physical resources. In 1839, the country's pro-European course was officially declared by Tanzimât Fermâni (i.e. the Tanzimât Edict). The modernization-related process which affected almost every area of public life caused dualism of the same society. Modernization in literature manifested itself in terms of both genre and subject matter as well as esthetics. The issue of pseudo-modernization occupies an important place in the works of writers of the Tanzimât period. The

modernization-related difficulties have become even more evident in the Turkish literature of the Republican period. The aforementioned difficulty proves itself not only at the social but also on the individual level. The focus shifts to the national identity.

The very topic represents one of the vital themes in Ahmet Hamdi Tanpınar's works. His writings clearly reveal the dualistic sentiments of the society that result from the conflict between national and European values. The novels that have been selected for further analysis, reveal certain similarities. Both novels underline the risk of identity loss due to "new age", "new ideology". The threat itself is a result of the complete denial of the nation's past experiences and blind acceptance of the European values. Despite the age difference, the novel's protagonists perceive the temporal triad of past, present and future as an unbroken chain. There are characters in both novels who provide an example of best experiences, traditions and values of the past. Through the description of the environment, and depiction of ruined and empty buildings as well as pale-faced and unhealthy men, the author emphasizes the actual reality that the society is facing. It is noteworthy that the given reality is more of a "pathology" of consciousness, rather than the physical reality.

The main character of the novel entitled *A Mind at Peace* is a young man educated in Europe who is focused more on his inner rather than the outer world. He does not believe that Europe is to be blamed, but rather identifies unhealthy consciousness of the society as a problem.

Hayri İrdal, the main character of the novel entitled *The Time Regulation Institute* is fascinated by the "new age" ideas only because he enjoys material well-being.

The novels have an underlying idea that willingness of the society is essential for modernization since regression is otherwise inescapable.

Tamar Chankseliani

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Comparative-Controversial Analysis of Particles Expressing the Denial of the Possibility of an Action in Kartvelian Languages

The present paper deals with the structural-semantic analysis of particles that express the denial of the possibility of an action in Kartvelian languages. It aims to study the particles of this type in these languages using the comparative method in order to reveal common and different linguistic characteristics.

As known, in the Georgian language, the denial of possibility is expressed by the negative particles *ver* “cannot” that has a number of equivalents in Svan, unlike Megrelian-Laz. The main part of them is *deš* “cannot”, It is widespread in all four dialects of Svan. Except for the listed particles, There is a particle in the Svanur language *moš* “cannot”, which independently has no semantics. The forms with the particle *moš* “cannot” in the construction denote not only the restriction of ability, but also possession or lack of the ability, or, to be more precise, its dubitability.

This difference in number conditioned the creation of this work. Since the structural-semantic analysis of negative particles based on the empirical material of Kartvelian languages is a complex issue, we have decided to study only those particles that express the denial of the possibility of an action in Kartvelian languages in terms of contrast and comparison.

Although at different times a number of scholars have worked on the issue of particles expressing the denial of the possibility of an action and published their papers, our research topic is relevant because it can fill the gap that is specifically related to the semantic equivalence of the forms of the particle *ver* “cannot” in Kartvelian languages. The issues analyzed in the work are important in terms of the comparative morphology of Kartvelian languages, as well as to find the difficulties caused by different stylistic peculiarities during the process of translation.

The work consists of the introduction, the main parts of the text and the conclusion. It is accompanied by the table of contents, the list of the used literature and references. The introduction gives information about the goals of the research, the used methods and the history of studying the issue. It tells about the topicality of the research and the tasks to achieve the desired results.

The theoretical part of the work is based on Georgian and foreign scientific papers concerning the issue published at different times. The abundant empirical material based on a) published texts, b) electronic sources and c) the material obtained during the field works in Svaneti and Samegrelo in 2018-2019 has been processed.

The Problem of Nationalism and National Identity In Ukrainian Literary Discourse in the 60s of the 20th Century

Twentieth-century Ukraine offers a variety of panoramas in terms of literary processes, literary life, and deserves the attention of both philologists and historians alike. Its second half is particularly interesting, as the transition phase of each century. The writers famous with the name of "Sixties" started to appear in the 60s of the XX century. They bring youth, poetry filled with novelty and experiments. Their activity is called Coincides with the period of "Thaw". This is the era when the question of national identity and cultural identity in literature and art come to the forefront (in the Soviet space). The blurred boundaries of Soviet hybrid and its cultural identity ("My Address is the Soviet Union") made it more necessary for people to answer the questions: who they are, where they come from and what they represent ("Everything can be chosen except for the homeland." V. Simonenko; "The Ukraine is called everything: a factory, a department store, a shop ..." L. Kostenko; " Literature is to serve the National Case, National Idea" B. Antonenko-Davidovich"); Consequently, the young writers were assigned an important mission in this regard.

Dmitro Pavlychko, Lina Kostenko, Ivan Drach, Mykola Vigranovsky and others have created brilliant works that do not lose their relevance today due to their talent and innovation. Meetings at Ivan Svitlichny's House; Boris Antonenko-Davidovich's Studies about the Ukrainian Language; Ivan Dziuba's monograph "Internationalism or Russification"; Vasil Simonenko's diaries; Samizdats by Lina Kostenko; Alla Horska's painting as a performance against the Iron Curtain- this is an incomplete list of facts and events that eventually created the phenomenon of "sixties."

The more the Soviet authorities sought to rationalize the Ukrainian people, the stronger the longing for national identity became, the more the problem of the individual emerged. National means individual and on the contrary, own equals to national; This is a slogan of the Sixties, that was not censored. The literary discourse expressing national identity was perceived in itself as a dissident act or movement.

The Sixties writers considered as their duty to continue the tradition of "Executed Renaissance" writers in literature and create a new culture. In the century imbued with the ideology of socialist realism and in the more or less modernized writings, the work of the 'Sixties' served the

function of oxygen for the reader. However, the price was not very favourable for dissent opinions and speech.

The question of nationalism and national identity in Ukrainian literature is related to the period of "Thaw" and the work of the "Sixties". Folk and ethnocultural motives are quite organic for writers working in a period of persecution and social oppression.

Omiko Ejibia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Al-Idrisi about Georgia

The thesis discusses the knowledge of Al-Idrisi about Georgia. Al-Idrisi was one of the most famous Arab-Muslim geographers from the middle ages (12th century). The paper starts with an overview of Al-Idrisi's work in general and its publications and translations in the 19th-21st centuries. The goal is to show information that was given by Al-Idrisi comparing to some other Arab-Muslim geographers' works from the medieval times (such as Ibn Khurdadbeh from 10th century). Herewith, there is a short definition of Al-Idrisi's work "The Book of Rojer" its creation, structure, and survey of the chapters where information about Georgia can be found. The most important part of the thesis focuses on maps created by Al-Idrisi (two maps in the case of the thesis) contrast to the 19th-century scholar K. Miller's (one section from the world map) re-created world map and toponyms indicated on it which are connected to the research.

In addition, one of the most specific parts is a distance in between Tbilisi and towns of Asia Minor (For example the way from Malatya to Tbilisi). Such kind of information given by Arab-Muslim historians or geographers from the middle ages is very rare. On the other hand, there is a traditional description of routes and destinations in the regional level (in between towns of Armenia, Ar-Ran, and Azarbaijan) given by Al-Idrisi which can be found with other Arab-Muslim geographers' works.

The thesis will be interesting for scholars who are interested in the history and historical-geography of Georgia and medieval Arabic sources.

Linda Eltermane

University of Latvia

The Center of Intercultural Dialogue of Academic Library of University of Latvia as a tool for developing Latvian-Georgian relations

The research is devoted to the analysis of the activities of the Center of Intercultural Dialogue of Academic Library of University of Latvia and its role in the development of Latvian-Georgian relations in the field of science, education, culture and art. Even though Academic Library of University of Latvia (founded in 1524) is one of the oldest libraries in Europe and a centre of culture and knowledge of national importance, it successfully combines the classical values of the library, the latest technologies and a very active intercultural dialogue. The Center of Intercultural Dialogue, which includes a number of countries, incl. Georgian information centres, cooperates with foreign libraries, educational and cultural institutions, embassies, students, researchers, national communities, and also organize cultural and educational events, exhibitions and conferences, thus actively participating in the work of the library and its promotion. The research, on the example of the Georgian information centre (founded in 2014), shows how the opening and activities of such a structure influence the exchange of information between Latvia and Georgia, the popularization and promotion of Georgia and it's culture, science, art and traditions in the Latvian space.

Erdoğan Bada, Yonca Özkan

Hakkari University/Çukurova University

English Language Teachers' views on Nativeness and Non-nativeness of English Teachers

The debate of world Englishes has introduced some novelties to teaching English within a lingua franca perspective that is relevant to the current position of English. Based on the current status of English, communication with only native groups of people does not seem realistic for English language learners. Thus, it hardly is applicable to present one single standardized model of English to English language learners. Instead, it becomes rather significant to offer them a non-standardized English language by introducing world Englishes from different cultural and linguistic backgrounds since the knowledge of English cannot longer be constrained to one single variety. This study tries to figure out native and nonnative English speaking teachers'

differences in a teaching context from a nonnative English speaking teachers' perspective. Collecting data from an open-ended questionnaire and semi-structured interviews, the study aims to draw a clear picture of what nonnative English speaking teachers think about themselves and their counterparts, native English-speaking teachers, at their institution. The study has some significant implications regarding English language teaching, attitude towards native and nonnative speaking teachers.

Aslan Allahshukur Gasimov

ANAS National Museum of History of Azerbaijan

Nakhchivan Archaeological Culture (Based on pottery collection of National Museum of History of Azerbaijan)

As a part of the South, Caucasus Azerbaijan has a great history and a rich culture. Findings unearthed during archaeological excavations are the pieces of evidence of that. Nakhchivan Archaeological culture appeared in the Middle Bronze Age. During the Bronze era, five cultures were formed in Azerbaijan territories. Nakhchivan culture differed from the others for its potteries. Potteries found during archaeological excavations mostly were polychrome painted. So, in archaeological literature, this culture is largely called Painted Pottery culture.

Most settlements of Nakhchivan culture were found in the territory of Nakhchivan and Urmia region of Iran. Firstly, the Gizilburun settlement was excavated by the researchers in the early 20th century. Some monuments have thick layers of this culture while the others are represented with the materials above the settlement. The second types were semi-nomadic habitations for Middle Bronze age people. Kultepe I, Kultepe II, Shahtakhti, Shortepe, Goytepe, Haftavantepe, Dinkatepe are the main monuments of Painted Pottery culture.

During archaeological excavations, potteries – jars, bowls, jugs, etc. were unearthed from the Painted Pottery layer of monuments. Predominantly polychrome painted ceramics were decorated with geometric ornaments. But we come across anthropomorphic, zoomorphic and plant drawings on potteries, too. These decorations allow us to understand the mental outlook of the Middle Bronze age human and to learn ideas of that society. Furthermore, we observe astral symbols on potteries. It can be related to religious beliefs of humans.

National Museum of History of Azerbaijan has a sizable collection of artefacts related to mentioned culture. I will speak of the potteries and ornaments on those potteries of Nakhchivan culture and try to share my point of view about the problem.

Salome Gegetchkori

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The Term *gamotsana* “Riddle” in Georgian and Megrelian: Structure and Semantics¹

A riddle is a genre of oracy that describes a subject or an event in equivoques not mentioning them. It is framed so as to exercise one's ingenuity in answering it or discovering its meaning. By its specificity, purpose and the chronology of its creation, a riddle is one of the genres of oracy the origin of which is related to the perception of the world in the human consciousness and to starting thinking in this direction. In Georgian and Megrelian different terms are used to denote this genre. It should be noted that the Georgian language is distinguished by the diversity considering the data of Old Georgian. The Georgian material can be structurally divided as follows:

- *One-word*
- „gamocana“, (2) „axsna“, (3) „igavi“, (4) „gamocaneba“, (5) „amicana“
- *Two-word*(syntagm)
- (6) „asaxsneli sitqva“, (7) „kceuli sitqva“, (8) „dafaruli sitqvaj“, (9) „sacnauri sitqvaj“, (10) „zniad-sacnobeli sitqvaj“, (11) „aḡqsaxsneli sitqvaj“, (12) „gasaqsneli sitqvaj“, (13) „satargmanebeli sitqvaj“.
- *Three-word* (just one term)
- (14) „asaxsnelni leqs-rḡveulni sitqvani“.

As for Megrelian, it uses one term (a phrase) to denote a riddle: „emoore–moore“ (< „e mu ore, mu ore“ that says “what is this? what is this?”). Despite the difference in structural models, in the Georgian and Megrelian terms, the purpose and functional value of a riddle are clearly seen.

The topic of the paper is relevant because the analysis of the terms leads us to the issue of periodization of this genre which shows its long history and importance.

We have used descriptive-statistical and comparative-contrastive methods when analyzing the material.

¹ The research has been financed by **Shota Rustaveli National Science Foundation of Georgia** [Grant Project *MR-18-3142*].

The Problem of Identity in Djuna Barnes' "Ladies Almanack"

The search for identity was an imperative in modernist literature of the 1920s, culminating in the cult classic works of American writer Djuna Barnes. "Ladies Almanack" (1928) describes the life of elite women and lesbian atmosphere in Natalie C. Barney's salon in Paris. In "Almanack" Barnes imitates writings of English literature of Restoration period and it is a parody of the traditional almanack form. In the article, I discuss the reinventing of womanhood and quest for female identity. Barnes' characters' search for identity goes far beyond the sexual orientation and results in search of the core essence of the personality. Identity bifurcation, the subconscious and internal conflict with two distinct sexes play a significant role in the quest for female identity and leads us to allusions to mythic Tiresias.

Paper puts forth the somewhat controversial position that "Almanack" can be described as lesbian

literature. From my point of view, it is inadmissible to analyze this novel from only a lesbian perspective.

"Almanack" is not just a lesbian-themed novel but is famous for its difficult content and structure. Research methods include deconstruction and close reading.

Research showed factors that led Barnes's characters to identity bifurcation, human alienation and resulted in collapse of the identity: The great disappointment, emotional devastation caused by the World War I that led to meaningless relationships; the major theories of psychology and attempt of modernist writers which were using archetypes in order to wake up the forgotten inborn feelings and instincts from the depths of human existence.

Research led me to the conclusion that the way Barnes arises identity problem, using parody and multiform modernist discourse, assumes a certain view of personal identity. In particular, we cannot put people in one specific identity frame and as there is no one sexual identity.

The Modal Verb „*khel-tsipheba*“ in Georgian Literary Language¹

At first in Georgian literary language different kinds of modal semantics were expressed by analytical forms. On the one hand, internal or acquired ability and knowledge (“Subject oriented” dynamic modality) and opportunity, determined by situation (“Neutral” dynamic modality), on the other hand, command, prohibition, permission, to have a right/not to have a right, incitement, dare (Deontic modality) were expressed by „*khel-tsipheba*“ analytical form in Old and Middle Georgian literary language.

Except from „*khel-tsipheba*“ analytical form we have one more analytical dynamic and deontic modal „*dzal-uts*“ and its analytical and synthetic variants in the Georgian language. Consequently, it appears that the Georgian language, as well as many other languages, is characterized by the expression of different modal semantics with one form. Which, in the case of complex verbs, should be conditioned by the semantics of their constituent noun components.

The verb „*khel-tsipheba*“ has got not only interesting semantic, it also has an interesting form as well. „*Tsipheba*“ form uses both objective and subjective forms for creating the analytical form. We can rarely see the subjective forms of the verb „*tsipheba*“ in Old and Middle Georgian language. The verb „*khel-vitsiphe*“ contextually expresses deontic modality and both types of dynamic modality, “Subject oriented” and “Neutral” dynamic modality.

As for the objective forms of „*khel-tsipheba*“, they were frequently used in Old and Middle Georgian language in the contexts of deontic and dynamic modalities.

The empirical material shows, that both subjective and objective forms of the verb „*khel-tsipheba*“ create infinitive construction when they express different modal semantics. As a rule, we have preposition of subjective and objective forms of „*khel-tsipheba*“ and infinitive in Adverbial or in Nominative cases, for instance: „*Vergha ukue khelvitsiphe ganrinebad*“ [Mgz., G. Aval., 96:22, Titus] (I could not let him go); „*Vervis Kheletsiphebis monebai orta uphaltai*“ [Dzv. Kart. Ag. Dzeg. I, 274:18, Titus] (No one can be slave of two gods).

The semantic equivalent of the verb „*khel-tsipheba*“ in expressing deontic and dynamic modality in Old and Middle Georgian language is the

¹ This work was supported by Shota Rustaveli National Science Foundation (SRNSF), 218000 “The Category of Modality in the Georgian Language”.

analytical verb „**dzal-uts**“. Though the comparison of the editions of Georgian Gospel expresses us that the mentioned analytical verbs do not show editorial differences (besides the one exception): „**ver khel-etsiphebis motsaphe-khophad chemda**” [L. 6:39, CDEFGHIK] (He can't be my pupil).

Along with the verb, „**khel-tsipheba**“ other analytical infinitive forms were also used in Old Georgian language: **khelmtsiphebai akus, khelmtsiphe ars**.

Analytical production from the X-XI centuries begins with the transition to synthetic production (Kavtaradze 1964:162). It is interesting, that even though for the verb „**khel-tsipheba**“ a synthetic form expressing both deontic and dynamic modal semantics is not found, it is true, that in Middle Georgian texts there is synthetic verb „**khelmtsiphobs**“ (khel-etsiphebis> khelmtsiphe> khelmtsiphobs), but this form did not gain the modal semantic. „**Khelmtsiphobs**“ means: He is the King, The Lord (KEGL, 1986:578). Obviously, this verb implies possession and right, but we can't reckon the verb „**khelmtsiphobs**“ as an equivalent of the synthetic verb „**sheudzlia**“, which was developed in Old Georgian language as a synonym of the analytical verb „**dzal-uts**“ and in Modern Georgian is one of the main means of expressing dynamic and deontic modal semantics. Apart from this, the analytical form „**khel-tsipheba**“ is still sporadically used in modern discourse, apart from the contexts of expressive dynamic modal semantics.

Tamta Ghonghadze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The Interrelationship between Ilia Chavchavadze's and Vazha-Pshavela's Prose

Vazha-Pshavela's prose is diverse. In addition to the personification of nature, which is most frequently discussed, other motives are also interesting and important in his short stories. By observation of those short stories, the following two ideological directions are distinguished: the first direction, in which the influence of Tergdaleulebi is quite big and with which Vazha continues their path, and the second direction, which is an individual ideological direction of the writer and which presents absolutely new and different part of the author's worldview. My article reviews the ideological and literary influence of the prosaic work of Ilia Chavchavadze, one of the most significant representatives of Tergdaleulebi, on Vazha-Pshavela's short stories. From this point of view, I will review the short stories, such as: 'The Mill', 'Mutsela', 'Darejani', 'Erem-Serem-Suremiani', 'My Trip to Erem-Serem-

Suremiani', etc. The comparative analysis of Ilia Chavchavadze and Vazha-Pshavela's short stories shows that Vazha-Pshavela uses Ilia Chavchavadze's techniques of presenting a character. For example, the main character of a short story 'Mutsela', by his physical characterization and his attitude to life, reminds the readers of Luarsab Tatkaridze from the story 'Is He Human This Man?!'. This short story includes the elements of satire as well, on which the influence of Ilia Chavchavadze's writing style is quite obvious. In the above-mentioned stories, the main messages of the authors are quite close to each other, however, this interrelation is not ideological and Vazha-Pshavela manages to show his individualism. Short stories Erem-Serem-Suremiani' and 'My Trip to Erem-Serem-Suremiani' convey the author's viewpoint on the political and social events happening in Georgia in the 18th and 19th centuries. The main idea of those short stories coincides with Ilia Chavchavadze's viewpoints presented in 'Letters of a Traveler' and in his publicist letters. Vazha-Pshavela's short story 'The Mill' differs from the preexisting Georgian prose by its plot and literary devices although, even in this case, the author's message is close to Ilia Chavchavadze's viewpoints on social activity. A short story 'Darejani' is also very interesting, the prototype of the main character of which, in my opinion, is Otaraant Kvrivi (Otar's widow).

Vazha-Pshavela's individualism and innovative thinking are, of course, most important for researching his work, however, in order to form a complete idea of the author's ideological and literary development, it is necessary to research the influences and the interrelationships with the authors, whose works were ahead of him or coincided with Vazha-Pshavela's work.

Tamar Ghughunishvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

War within the Context of a Personal and Cultural Trauma (based on works of Georgian and Iranian Authors)

The given work is focused on analyzing the latest wars in Georgia and Iran through the prism of literature and seeks their representation within the context of personal and cultural trauma. This article emphasizes how 2008 Russo-Georgian- and 1980-1988 Iran-Iraq wars have been reflected in literary works. It also offers a comparative analysis and reviews of research outcomes.

Although there are numerous scholarly researches dedicated to the aforementioned wars, certain issues still remain without a scientific

spotlight. In addition, current scholarship lacks comparative analysis of Georgia and Iran – two countries with completely different culture and mentality – which is also indicative of the relevance of the research topic.

Jeffrey C. Alexander's and Piotr Sztompka's works on trauma and its characteristics serve as a principal theoretical framework of this article. An individual or groups of humans have different perceptions of trauma and rational reflection of trauma gives chance to transform even a devastating event into a new opportunity for positive changes. Simultaneously, trauma can overwhelm an individual to such an extent to render him/her incapable to cope with this dreadful event.

Literature plays a huge role in analyzing and properly reflecting upon the important events of different periods. This is because literature perfectly highlights humans and society's attitude/outlook towards any given event. Tamar Phkhakadze's, Ana Kordzaia-Samadashvili's, Bijan Najd's and Jamshid Khanian's works, with their plots revolving around war and its devastating outcome, have been selected for research purposes.

Zaal Gogenia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

18 July 1936 Coup d'État and the Attempts of Its Legitimization during the First Period of the Francoist Regime

The legitimization of 18 July 1936 coup d'état was one of the most important tasks of Francoist lawyers.

They had to prove that the creation and existence of a Popular Front government were illegal. They sought to justify the uprising as a legal act of "resistance" against tyrannical authorities on the basis of various political and juridical ideas; to argue that based on the principles of administrative and military law the basic duty of the army was guarding the nation "under the attack of the government"; within the categories of criminal law, to give the qualification of "legal defence" (extreme necessity) to the "military uprising", which releases from the criminal responsibility.

In 1938 Franco's minister of internal affairs *Ramón Serrano Suñer*, signed an order establishing a commission tasked with approving the illegitimacy of the current Spanish government on July 18, 1936. The 23 members of the commission had to substantiate with "credible evidence" the thesis that "the rebellion was not an act against the government or against the law." The article discusses in detail the document which was elaborated by the Commission, so-called "Dictamen," according to which not only Popular Front's rise to power, but also the origins of the republic itself were illegal and the constitution

was not a “fundamental statute of the country.” There were also listed “crimes” committed by the government.

The “right of resistance” (*ius resistendi*) was one of the important arguments for justifications of the coup. The activities of Sabino Alvarez Gendin (University of Oviedo) are distinguished in this direction. His arguments had a specific purpose – to justify the military uprising by legal and traditional principles, that is, the right of rebellion as a response on the oppressed by a tyrannical government, is a universal right and at the same time it is typical of the traditional nature of Spaniards. Based on various theories, Gendin argued that enslaved people have the legal right to rebel against the government, but there are three essential requirements: when all peaceful and legal measures are exhausted when there is a high probability of success, and when the uprising is proportional measure. The first two requirements according to of Gendin were clear, as for to the third, it was less proportional considering of results, but the victory of Communism in Spain would have resulted in more terror than in the civil war. Thus, according to Gendin, the sacrifice was worth it. The statements of Ignacio de Lojendio (University of Seville) are also noteworthy in regard to the right of resistance. The difference between Gendin and Lojendio is in the source of inspiration. Lochendio’s views fit in the frames of the philosophy of history, while the question of government’s legitimacy shifts to the background. The right to rebel according to him is not an ethical and moral obligation, but a natural act of necessity.

Isaiah Sanchez Tejerina (University of Salamanca) is a prominent author in justifying the uprising in terms of “legal defence.” In his view, the national uprising was an example of collective execution of legal defence (though it is an individual act by its nature). According to him, the uprising was at the same time proportional and necessary measure.

Another aspect of the justification of uprising was the issue of the army’s duty. According to lawyer *Jaime Masaveu*, the army should protect the nation, because it is a “natural social essence”, while the state is a “political superfetation.” In the case of a dilemma, a soldier defends the “nation” even if it means going against the state. So this postulate goes back to the argument of the illegitimacy of the Republican government.

In the field of international law, the positions of Jose de Yanguas Messia and Pedro Cortina Mauri are interesting.

Liliana Gogichaishvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

John Donne's Love Poems – Tradition and Figurativeness

The works of the preeminent metaphysical poet John Donne and his followers were forgotten and rejected almost for three centuries after their time. At the beginning of the 1900s, the interest in the metaphysical school became higher. As a poet, John Donne was reborn from the first half of the 20th century and the vivid interest towards his poetry is still on its highest point.

While talking about John Donne's works, first of all, we are preoccupied with special imagery and poetics typical for this poet. The paper analyzes the main artistic methods and the ways of their use resembled in Donne's love poetry. Due to the discussion of several poems, there is shown the role of metaphysical wit and conceit in the poet's secular verses. The paper also discusses the role of Ovid's and Petrarch's tradition in Donne's writings. On the other hand, there are highlighted these main characteristics of Baroque, Mannerism and Renaissance times that effected Donne's works of arts.

Deeply intellectual and exquisite manner of writing is Donne's one of the biggest advantages. The author describes and discusses universal truths by unifying contrasting ideas. The difficulties and paradoxes of human existence presented in his works are still the greatest riddles for even modern people. Therefore I believe that Georgian academics should pay much attention to the studies of English Metaphysics and especially to John Donne's works.

The paper is based on the different types of literary researches (Andreasen-*John Donne. Conservative Revolutionary*, Guss – *Donne: Petrarchist – Italianate Conceits and Love Theory in The Songs and Sonets*, Leishman – *The Monarch of Wit: An Analytical and Comparative Study of the Poetry of John Donne...*) and presents John Donne's place in English literature.

Rusudan Gogokhia

European University

The role of Social Media in Language Learning

Social Media Language Learning is a learning approach that concentrates on connecting interactive social media channels with language learners. Studies indicate that language learning is both social and interactive so this method facilitates learning. Social Media isn't just about

surfing the web, watching videos or clicking interesting links are at least logical components of the method. The social aspect also allows connecting to others, including learners yourself as well as native speakers. Using videos, newscasts and conversations in chat groups to observe the cultural aspects of a country where a target language is spoken can be a huge advantage when it comes to learning. The biggest social media is Facebook. It's a great place to meet up and interact. There are groups for various and specific languages and some groups communicate through the target language so it becomes an immersive social media experience. The idea is to learn through socializing. There are also tons of blogs about learning other target languages. These blogs facilitate learning. YouTube is a social media gold mine for language learners. The findings revealed that YouTube is the most prominent tool being used both daily and weekly, and Wikis were mainly used on a weekly basis. As the unofficial learning tools, Facebook and WhatsApp could possibly reflect students' preference of tools for English learning. Those platforms induce more student-student than student-teacher interactions. The high correlation between students' sharing with and obtaining materials from each other to complete assignments explains a high connection of social exchange activities among students. Educators are advised to promote knowledge sharing of collaborative learning, to raise students' awareness of academic integrity and also provide proper training.

Tamta Grigolia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Kenneth White's *Geopoetics* and "The Man in the Panther's Skin"

Reflections on space as a category have dominated in Western thought, philosophy, literary studies, and culture since the 1960s. This direction is often represented by the name of spatial turn (rotation), which incorporates many space-related considerations. According to these theories, the main way in which the text is formed, shaped, is space - it defines the contextual side, the metaphors, the characters, and so on.

From the contemporary humanitarian concepts of space studies, in this case, we will focus on *Geopoetics* and on the relation to Rustaveli's *the Man in the Panther's Skin*.

Geopoetics searches the impact of culture and, above all, the creative processes on the structurization of the human world. The idea and concept of Geopoetics belongs to Scottish writer and researcher Kenneth White. K. White founded the International Institute of

Geopoetics in 1989 to promote multicultural and transdisciplinary research, on which he worked during the past decade.

According to White, Geopoetics begins when we allow something to be possible. Unlike it, Geopolitics is a real space, what is on the map. More precisely, Geopoetics is the "rewrite" of the real space. The text in this case can be considered as an alternative map of the universe, I mean, the so-called textual spaces, spatial texts created by the writer within the text. For more clarity, Geopoetics is poetic geography. In this case the place/space has its identity, content, memory. The memory might be individual or collective.

The starting point for discussing the text in a geo-poetic context is space, it is a major category. The textual space may be real (ie, actually existing), fictional (so-called fantasy, fabulous, utopian) or real, but with barcodes that are not specific to that particular place, processed faces that are no longer identical to the real. One of the expressions of geopoetics is the cultural self-sustaining of the territories, sometimes referred to as "Geopoiesis". The expression of this is that within the text the writer creates the desired territory of cities, different places, that is, the writer creates so-called textual spaces.

In the modern humanitarian sciences, the study of ancient texts with modern methods of text analysis is very relevant, which in many cases, leads researchers to interesting results.

In this regard, I think the text of the *Man in the Panther's skin* is important, which is characterized by spatial diversity. As we have mentioned, the most significant feature of geopoetic spaces is identity, memory and content. In this context, I find the two spaces very interesting from the poem - the Kadjeti fortress and the cave of Devis. Since evil and goodness, whose alternation and struggle make up the perfect story of the poem, is a kind of expression of identity, it is interesting to understand these places as spaces of kind and evil. The cave, which, according to traditional perception or in folklore, should be an abode of evil, turns into a space of friendship and kindness (violating the traditional perception of space), the "three-body armor" found there will help the heroes to overthrow the poem's evil space - the Kadjeti fortress.

I think the comprehension of the poem in the discourse of the presented theories will be an important novelty not only in Rustvelian studies, but in Georgian literature in general, and another essential step forward in establishing the MPS a worthy place in the modern world.

Mariam Gurgenidze

Ivane Javakishvili Tbilisi State University

The Spread Of Christianity in Denmark and Sweden

The research is related to the Scandinavian society in the Middle Ages, more specifically the Viking Age (VIII-XI cc). In this case, I discuss the issues of the establishment of Kingdoms in the Scandinavian territory and the spread of Christianity, the activities of missionaries.

In the modern era, increasing interest in Scandinavian countries is becoming more pressing. Nowadays, these countries create a model of development for modern states, including Georgia.

It is obvious that the beginnings of these processes should be sought in the history of the historical processes of the Middle Ages when the Kingdom of Scandinavia is formed, Christianity has been extended.

The work aims to study the history of medieval European history, particularly the spreading of Christianity in Scandinavian kingdoms, based on consideration and analysis of Western European chroniclers, travellers' works.

These issues are less well studied in Georgian scientific space and the interest towards it is quite logical.

The work of the Rembert, known as the Saints by the Christian Church, "The Life of Ansgar" by the Christian Church, the eminent figure of the medieval emperor, the bishop of Hamburg-Bremen, is one of the most important sources for the study of this epoch.

The work of the bishop Ansgar is directly related to the diplomatic policy of the Kingdom of the Franks Kingdom in the North. On the background of the description of the saint's work, the work contains significant information about the native, cultural and socio-political life of the Scandinavian population.

The author confidently testifies to the pagan beliefs of the Scandinavian society, in contrast to their customs, the Christian religion's superiority. Consequently, the nobility of the idea of Christianization of the dictatorship of the Frank Emperor Louis Pius XI and the Gentiles.

Application of Pragmatics: Presupposition as discourse strategy in court examinations on the basis of practice in American and Georgian courts

This paper is to investigate the function of the linguistic presupposition in a qualitative way. This issue is the part of a large field that is called Forensic Linguistics. The field has been growing in prominence in the past couple of decades. From an interdisciplinary pragmatic perspective, which takes account of linguistic and situational contexts as well as ideological presuppositions, the topic provides linguistics features and illuminating insights into the working of the Georgian and American legal system, with its typical mixture of features of the law. Forensic Linguistics is one area where linguistic research is leading to advances that are increasingly used to solve crimes. The concrete research presents that presuppositions were used in courtroom inquiry by different participants for different purposes. The lawyer employs the strategy of presupposition to reveal the factual situation of the case and try to reveal the presupposition devices in order to avoid answering the presupposition question. A feature of presupposition is that it is generally applied research that is used to examine interactional practices, to understand more about language and its use in the legal context. The research consists of transcripts of the cases in American courtrooms and direct observation on the several trials for Civil and Criminal laws. American transcripts were given by the Department of Forensic Linguistics at Chicago State University and I personally attended the trials in Georgia and recorded them in order to explore the utilization of specific linguistic features. The comparative study of the trials of the two above-mentioned countries made by prosecutors and defence counsels was conducted. Presupposition can be regarded as the relation between the speaker's intention and the choice of strategies while conducting a trial inquiry and eventually, it is achieved with the help of appropriate linguistic units.

Academic Significance of Research of Traditional Carpet Ornaments of Ganja

Ganja is one of the ancient cities of Azerbaijan and situated in the western part of the Republic. Weaving was highly developed in Ganja. Traditional types of fabric were considered for every kind of clothes and woven in specific quantities. In many cases, the kind of clothes and the name of the fabric became identical, such as "jejim." Products known as "blanket cover," "mattress cover," "prayer rug," "curtain for mattresses," "curtain for corners," and "cover for mutakka" (long and round pillow for leaning to rest) were woven in the jejim weaving style are artistic examples where the name of the fabric and product type are the same.

At the end of the nineteenth century, Ganja and its surrounding regions occupied an important place concerning the abundance of wool in Azerbaijan. This abundance increased the creation of different types of wool products. Ganja woman did not do any work in the fields and their main occupation was weaving nice carpets and carpet items. According to the information about Ganja, the woman in each village wove carpets, rugs, horse cloths, sacks, catchalls, and the most delicate and high-quality shawls called "mahud." The length of each shawl was seven arsheen (equal to 0.71 m) and the width was four charak (17.75 cm).

In the XIX century, Ganja was one of the places where professional needlework was centralized. The "gazma" and "doldurma" types of tekelduz needlework spread widely around Ganja. Rich families residing in this territory preferred to cover their tents with white-colored felt casts and therefore, they ordered felt casts made from white wool. Carpet and carpet items held an essential place in the daily life of the people of the Ganja region. There were carpets for praying, horse cloths and other weaving products, in addition to carpets and kilimin different sizes. The rich nature of Ganja lent special tints to the carpets of this region and endowed various dyes to the color composition. Colorful dyes are the main feature distinguishing the carpets of this region.

The most important parts of the dowries given to brides in Ganja included pile and flat-weave carpets, manually woven catchalls, saddlebags, kit bags, sacks, salt bags, "mutakka" with carpet covers, and other woven items.

The main production center of "Old Ganja" carpets is a center of the

Shamkir region situated north and west of Ganja and its surrounding villages. This carpet has a specific artistic structure. The strips decorated in successive and diagonal form along the central field and free “buta” (paisley) elements inside them are very pleasant. These patterns are distinguished for their artistic structure and color resolution from “buta” elements inside in Baku, Shirvan, Karabakh, and Sarab carpets. This carpet is known by various names: “Ganja,” “Old Ganja,” “Ganja buta,” or “Butali Ganja.” The “Khantirma” carpet created in Karabakh as a result of the influence of Ganja carpets is reminiscent of an “Old Ganja” carpet. It may be supposed that the “Old Ganja” cheshni was created under the influence of the design of tirma clothes brought from the East during the commercial development of Ganja. The sanctuary depiction allows the carpet to be used again, leading to the name “janamaz.” The patterns of Ganja carpets mainly consist of geometric decorative elements. None of the elements assumes visual meaning from appearance.

Elmira Huseynova

Nakhchivan University

Distinctive Properties Between Semantics And Pragmatics

My research work deals with the differences between semantics and pragmatics. As we know semantics is a branch of linguistics that deals with the meanings of words within a sentence. In this direction, pragmatics seems the same with it because it also analyzes the word and their meanings but the only difference between them is context. In some definitions of semantics, the context is not taken into consideration and it's independent of the context, the meaning of word assemblages and words they are related to. In these definitions language users, usage environments, and purposes are not main aspects to take into consideration. The formation of the mind and an object is an abstract way of meaning. Pragmatics is either in context or in the sense of use, and in a context, the meaning of the used language concludes that semantics focuses on the meaning of an expression. With an example we can show the difference exactly:

Fatma saw the tear.

Who is crying? Is it crying act? According to semantics, a girl named Fatma looked at that. But pragmatics takes a deeper look at the situation around that word. It pays attention to the way it was pronounced if it is oral, and the context if it is in written form.

Ali turned his head but Fatma saw the tear.

Ali stood behind the tree but Fatma saw the tear.

Another example may be the pronoun *you* in English and *sie* in German. They show different numbers of people and for making correct grammatical structure we need to know who is meant and what gender is addressee in this situation. In order to continue the conversation and sentence or translate any sentence, it will be necessary to determine the arisen questions. In some cases, the choice of pronouns affects formality between the speakers. In this point, pragmatics helps us to determine them.

In my research work, I have used mainly two methods which are the comparative and corpus data. As a source to analyze the examples I have taken the modern fiction works written by different authors.

Natia Iakobidze

Georgian Institute of Public Affairs

The Issue of Professional Jargon in the Georgian Language

Professional jargon is used in any professional group and expresses belonging to that group. It outlines common interests, aspirations, and peculiarities.

The development of professional jargon is facilitated by the development of technology, the creation of new fields. Most of the jargon is obtained by borrowing or transforming the meaning – by changing the meaning, metaphorically.

The purpose of this work is to analyze the vocabulary established in Georgia in the field of Occupational safety and environmental protection, which is a relatively new field in Georgia.

Recently, when interdisciplinary research has become more frequent, the description of professional jargon has become increasingly important in the language. This is not only important for a researcher in one profession to have a complete understanding of the content of a researcher in another profession, but it is also important to systematize the vocabulary, to give it a legal look at the language used.

It is difficult to determine where the line between professional jargon and barbarism is. If the development of professional jargon enriches the language, barbarism promotes language loss. Therefore, caution should be exercised when establishing a new term. For example, in Georgian lately, we have words such as ნარჩენების სეპარაცია/სეპარირება, which comes from the English word *separation* and means გამოყოფა, განცალკევება, განშორება, გაყრა. In English,

along with the term waste separation, we also find the term waste sorting. Both terms in Georgian refer to ნარჩენების დახარისხება. Also, the term ნარჩენების ინსინერაცია, which is derived from the English word *incineration*, which means destruction by burning. Waste incineration is ნარჩენების დაწვა.

The creation of jargon is driven by the development of technologies that tend to be shortened, resulting in many acronyms.

Every field has its terminology. But when professional jargon is used in academic texts, it must be interpreted. The use of professional jargon in academic papers without explanation: 1) can cause content ambiguity; 2) impedes the use of the results of the papers in the interdisciplinary research.

The use of professional jargon in academic texts is, on the one hand, a means of enriching the language as new vocabulary units are introduced into the language, and on the other hand, the threat of language retardation. Therefore, great caution is needed when completing a new vocabulary unit in a language.

Sadequle Islam

University of Chittagong

Techno-Aide Google Classroom for Learning English: Prospects & Challenges

Google Classroom is a technology-aided online learning tool developed by Google which enables both the teachers and learners to fit into 'beyond the classroom' learning in an innovative way. This research paper tries to shed light on the prospects and challenges of using Google classroom for learning English at the tertiary level education in Bangladesh. For finding out the prospects and challenges, both English language learners' and teachers' perception on the ground of the four language skills- listening, reading, writing and speaking have been studied. The research has been conducted following the quantitative method. An electronic survey was distributed among the students and teachers using Google Form for collecting and comparing responses. The prospect includes how Bangladeshi University students and teachers sense and experience this online tool to stay in touch, as well as develop and manage their work to learn English efficiently. Alongside the common challenges faced by the users (both learners and teachers) this research tries to trace out some technical shortcomings of Google classroom that can be eradicated by Google to turn Google classroom into a more user-friendly platform for learning.

Gulom Ismailov

*Institute of Uzbek Language, Literature and Folklore under
the Uzbekistan Academy of Sciences*

Linguocultural Study of Axiological Aspects of The Turkish Phraseologisms

Evaluation as ideals and priorities of human activity characterize the spiritual world of the individual and the uniqueness of the national-cultural outlook, fixed and reflected in the language. Understanding of language as a “mirror of the basic system of values” is complemented by the understanding that language not only reflects but also forms, influences a person. Based on modern cognitive semantics, one of the areas of linguistic anthropology has been formed – axiological linguistics, which illuminates the task of studying values according to language. Values are an interdisciplinary category, which determines its integrative nature, the complexity of scientific research and conclusions. Based on the idea of Wilhelm von Humboldt about the reflection of the “spirit of the people”, that is, the national identity of the world outlook in language, axiological linguistics focuses on the study of the peculiarities of the language conceptualization of reality in general and the reflection in the language of individual semantic universals (values). Therefore, it can be argued that modern linguistic studies of the linguistic representations of a person’s value world fit organically into the anthropological paradigm of linguistics. The theoretical significance of the article is that it to show and characterizes the basic ideas of axiological semantics, on this basis a comparative description of the values presented in Uzbek, Kazakh and Karakalpak phraseology will be made.

Thus, in the axiological study of the language, man's attitude towards events in the universe is assessed and evaluated, and it is reflected in the content of the linguistic units. Therefore, the national-spiritual paintings found in the essence of the phraseologisms are formed through archetypes, mythologema, symbols and stereotypes.

For example, when expressing a “strong and energetic person”, there are different types of various linguistic societies, in Uzbeks DEV (devdek / devdek baquvvat), in Kazakhs DEV (дәудей / дәудей жігіт) – Dev (Div) is a fairy giant with one eye on his forehead, in Russians БЫК (как бык / здоров как бык), in English HOURSE and OX (strong as a horse / as an ox), in German BÄR (bärenkräfte haben) are serves as an etalon’s functions in their languages. At first, such phraseologisms do not have a category of self-evaluation, depending on the context, the

connotation of these phraseologisms has formed the category of value to giving the positive or negative attitudes to the event.

Aida Ismailova

National History Museum of Azerbaijan

Glazed Ceramics of the Medieval Cities of Azerbaijan and Eastern Georgia: Similar and Distinctive Features, Local Traditions

A number of archaeological materials dating back to the Middle Ages have been discovered since the beginning of the 20th century as a result of systematic archaeological excavations. Most of them are glazed ceramics. A large number of samples of glazed ceramics are stored in the Archaeological Fund of the National Museum of the History of Azerbaijan. Most of them date back to the beginning of the 9th-13th centuries and are located in Shamkir, Ganja, Beylagan, Mingachevir, Gabala, Baku, Bandovan. The report also compares the glazed ceramics of neighboring Georgian cities with these materials protected at National History Museum of Azerbaijan. The glazed ceramics of Azerbaijan dating back to the beginning of the 9th-13th centuries are more similar to the ceramics of Tbilisi, Rustavi and Dmanisi. In this analogy, of course, in addition to belonging to the same geographical region, cultural and commercial ties also influenced. The color and shape of glazed ceramics have much in common in their decor and décor. This similarity is most evident between the glazed ceramics of Ganja at the beginning of the 9th-13th centuries in Azerbaijan and the glazed ceramics in Tbilisi, Rustavi and Dmanisi, Georgia. The decor of the 12th century Ganja city with beautiful glazed ceramic patterns is very similar to the decor of Dmanisi. In addition to being similar to glazed ceramics, local features are also evident. Thus, the drawings in the drawings of the glazed bowl differ in their motives and some decor decorations. Of course, there are differences in the composition of local clay. In this regard, the comparison of glazed ceramics between Azerbaijan and Georgia, dating back to the beginning of the 9th-13th centuries, is of great importance in studying the technologies of their production, artistic processing, visual motifs, cultural and commercial connections and effects.

Tamar Japhoshvili

*Saint Andrew the First-Called Georgian
University of the Patriarchate of Georgia*

**Archaic Vocabulary in Original and Translated Texts
(according to B. Akunin's Romances "Azazel" and "Jack of Spades")**

The comparative analysis of Boris Akunin's original texts and their Georgian translations testify that in the translation process the vertical context of the original is transformed which makes it difficult to reveal and decode the inter-textual elements, nevertheless, the modern level of philological culture allows us to use new approaches related to translating problems of postmodernist works.

Studying the stylistic functions of archaic vocabulary in the works of Boris Akunin allows us to understand the author's ideal conception and fully understand the events described by him.

In Boris Akunin's works, archaic vocabulary is used by means of stylization and as a way of organizing the text's chronotype. Boris Akunin's detective work takes place in nineteenth-century Russia. Therefore, it is not surprising that the author often addresses archaisms. Of course, there are many works in which the writer describes different eras but does not use archaisms. Boris Akunin is a writer who chooses exactly archaic vocabulary.

Unfortunately, there are cases when the archaic vocabulary of the original text is omitted in the translation. Because of this, the reader cannot understand its existence and symbolism. In some places, the translation is interpreted. In particular, Mosulishvili sometimes uses many unnecessary words when translating. Most archaisms are translated into modern Georgian, so the archaic vocabulary of the original is lost in translation. Archaism is found, for example, in the episode of the Bezhetskaia house. This house B. Akunin calls "Chertog". According to Russian dictionaries, "Chertog" is an outdated word and means a magnificent building, a palace. Even when using the archaic vocabulary by the translator, we have encountered inaccuracies, for example, „ბოქოული“ – instead of „ბოქაული“ – „halberdier“, „მონმა“ instead of „მონმე“ – „witness“. The translator uses verbs in an ambiguous form for the reader: „შეირბინევი“, „დასწერევი“, „დაასრულევი“, „ვიფიქრევი“ and others.

Unfortunately, archaism has been omitted in Georgian translation. The relevance of the classification and systematization of translation errors is due to the increasing demand for translation activities in the modern global world, where intercultural communication is the norm of communication and social interaction.

Reference Expressed by Person Deixis in Kartvelian Proverbs

It is widely known that the paremic fund fully reveals the culture and mentality of a nation. Therefore, it is a pressing task to carry out a specifically linguistic study of proverbs as objects of interdisciplinary research. Besides, proverbs reflect the immanent nature and word-building capacities of a given language. A proverb is created by a single person, which is sometimes concrete and sometimes general; therefore, concerning distribution and interrelation of persons, a proverb reveals interesting and peculiar features. Out of the linguistic peculiarities of proverbs, mention should be made of person deixis and related pragmatic aspects. The given paper focuses on the category of reference and the principles of functional distribution of the first and second persons in Georgian, Megrelian, Laz and Svan proverbs.

Proverbs are of special interest concerning reference, as they are general referential units containing a generalized conclusion, wisdom, which is least based on the context and the objects that form part of it. The use of the diverse methods of research (historical-comparative, substitution etc.) and analysis of corresponding empirical material have proved that, in certain cases, first and second persons are used instead of the third person in Georgian, Megrelian and Laz proverbs. Such referentially neutralized difference in the grammatical deixis in proverbs is related to certain pragmatic contexts, namely:

i. The concept of the speaker is generalized in proverbs in case of both – singular and plural numbers. The pragmatic content of the first person in paremic units does not fall within the semantics of the grammatical I person i.e. the speaker;

ii. The concept of the speaker in proverbs is generalized to such an extent that it is used to denote the feelings, emotions and experience of any person and not just the speaker. Therefore, the first person plays a far more significant role in the proverb, making its content more convincing. The speaker's argumentation is based on his/her own experience, providing advice and thus establishing a direct link with the hearer;

iii. In the proverbs, the second person is also frequently generalized and far from being concrete. The addressee, represented by the pronoun *šen* (you) is not a concrete person, but people in general. Besides, as compared to the first person, the second person is far more productive, because, in proverbs, the II person is the immediate object of address.

Labour migration in Kyrgyzstan (Socio-economic consequences)

In Kyrgyzstan, migration processes are the result of the political and socio-economic situation in the country in particular over the past 20 years, since it obtained independence. Nevertheless, it should be noted that due to the scale of this phenomenon, migration processes, to some extent, themselves influenced the main events in the socio-economic and social sphere in the country. According to the State Migration Service under the Government of Kyrgyzstan, about 700,000 Kyrgyz citizens work outside the country, with a total population of more than six million people. Migration experts believe that official figures are underestimated and that almost 20% of the population of Kyrgyzstan today is in the position of migrant workers (up to one million people). According to the Single Migration Report of the Kyrgyz Republic, women make up about 40% of migrants. In this sense, Kyrgyzstan is an exception among the countries of departure of Central Asia. In Tajikistan and Uzbekistan, migrants are mainly men, most often leaving women with children at home. Despite the fact that in Kyrgyzstan, migration affects both men and women, this phenomenon is not gender-neutral. To understand the specific implications of migration for women, it is necessary to consider the migration of women in terms of the lack of gender equality, traditional roles of women, the labour market for men and women, the prevalence of gender-based violence and the worldwide feminization of poverty and labour migration.

At the same time, country's preferences are interesting – the direction of moving, – Russia, Kazakhstan, Turkey. An attractive factor in these countries is not only geographical and cultural proximity, but also the presence in these countries of formed diasporas from among compatriots. However, it is worth noting that most migrants are engaged in low-skilled labour in the country of destination.

The economy in the Kyrgyz Republic remains vulnerable to external factors due to its dependence on the Kumtor gold mine, as well as on remittances from migrant workers. Most workers are located in the Russian Federation and more than 90% of remittances come from this country.

Last year, \$ 2 billion 638.5 million were transferred.

In terms of the share of remittances from migrants, Kyrgyzstan has already ranked first in the world for the second year. In this ranking, he overtook Tajikistan and the Polynesian kingdom of Tonga.

Tea Kamushadze

Ivane Javakishvili Tbilisi State University

Sacred sights in the memory of internally displaced persons: experience, identity and challenges

In the presentation it will be discussed the role of sacred sites in the memory of Internally displaced persons from Apkhazia. What kind of religious experiences associated with identities can be observed in this cotext? And what kind of challenges is created by de-facto border?

As like other parts of Georgia, Apkhazia is rich with sacred sights. Religious practice associated with those places played and still plays an important role in forming social identities. St. George's Ilori church can be distinguish from the sacred sights of Apkhazia for its significant and importance. St. George church is located in Ochamchire close to black sea, on a small hill and belongs to 11th century. Despite its small size, Ilori never lacked the attention from believers, donors and enemies, which is also indicator of its significance in General. The role and importance of the Ilori shrine goes the beyond of the local communities. After the 90th conflict, the Ilori church gains even more the special meaning and attention for Apkhazia and for the rest of Georgia as well. Prove for the special role and prominence of Ilori can used the memory narrative of IDP from Apkhazia. Besides time changes and limited access to the sacred sight, the narratives about religious practice and religious experience from Ilori still fresh and alive.

In the presentation it will be discussed factors that support stable memory about Ilori and challenges caused from de-facto border. I will consider restoration, which demolish the authentic face of the church, in the context of Georgian-Apkhazian relations. Pre-conflict experience of religious practice for Georgian and Apkhazian with in the same community could be seen as integral factor for society divided by de-facto border.

Presentation is based on the research made with IDP from Apkhazia and the review of scientific and popular literature about Ilori shrine. In the final part of the presentation, I will discuss the result of research; how important is sacred sight in forming identity; challenges caused de-facto border and potentiality of reunite the conflict society.

Mikheil Kartvelishvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The journal «Наука и религия» (“Science and Religion”) and its place in Soviet Anti-religious Policy 1959-1964

Although more than a quarter of a century has passed since the collapse of the Soviet Union, interest in scientific research in the Soviet Union has not ceased to exist.

In this respect, the attitude of the Soviet authorities towards religion and the features of its reflection with the utmost precision are of particular importance.

After Nikita Khrushchev's coming to power, atheist politics have taken on new proportions, especially given that it has been directly linked to the policy of distalization, which is that in the last years of Stalin's tenure, the state-church relationship has undergone significant liberalization.

It is also important that the authorities themselves initially emphasized scientific atheism, which was reflected in the 1959 special government decree establishing the journal „Наука и религия“.

This journal, although formally founded by „Знание“ (“Knowledge”), has clearly defined and expressed the government's policy towards religion.

The chronological work covers the period 1959-1964 and aims to study the place and role of the journal in the policies of Nikita Khrushchev's government. Since its inception, it has been able to propagate and promote propaganda policies- one of the important distinctions that this magazine has, unlike other similarly anti-religious publications, has always sought to maintain an academic level and to include less material that may be of particular interest to the population. It provoked outrage, which was very accurately reflected in the government policy.

This journal has only been fragmented in the scientific literature and has not been the subject of scientific research, but it has a very interesting prospect, as it illustrates how government priorities, directions and interests are changing.

Natia Kentchiashvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Translations of the Georgian Rhetoric

The purpose of the present study is to demonstrate the translations of the Georgian rhetoric, to evaluate the field in which such patterns were obtained, the languages in which they were preserved, the reasons for translating the rhetoric samples, or, conversely, to record them in another language.

In general, Georgian texts can be sorted as primary and secondary sources, which are preserved, not in Georgian, but in foreign languages (ancient Greek, Latin, French, Russian, and other languages).

As we know, Georgian rhetoric is familiar with both original copies and translations. We have a lot of translated samples in the preaching rhetoric, which is the same as homiletics. However, it is nonetheless an organic part of the Georgian preaching tradition.

The study of translations of Georgian rhetoric does not occupy much place in the Georgian scientific space. In terms of the history of the study of the subject, the texts of Georgian scholars have not been extensively discussed and analyzed in Georgian science.

Finally, to summarize the results of the study, it turns out that Georgian rhetoric is rich in translated samples, and there is a various subjective or objective reason why they translated the sample.

Ilaha Khantamirova

Akdeniz University Antalya

Development Stages of Azerbaijan Education in the 19th – Early 20th Centuries

One of the significant consequences of the collapse of the Russian Empire was the establishment of independent republics in South Caucasus. After acquiring their independence, these nations developed rapidly in education as well as in other areas. Education in the mother tongue, training of teachers, sending students to various countries, the foundation of the first universities were just some of them.

For the realisation of all these innovations, the educational system of South Caucasus passed through great phases. The primitive form of education was dominating in Azerbaijan in 19th-century. “Mullakhana” and “medrese” were a primitive type of schools where pupils obtained a

religious education. The occupation of Azerbaijan by Russian Empire left deep traces on Azerbaijan educational system. Although the foundation of new style schools caused some positive consequences, it reflected some limited features like financial problems, a default of local teachers, etc. Also, preparation of citizens loyal to the Russian Empire by the government was one of the problems in Azerbaijan educational system in 19th-century.

The new step in Azerbaijan educational system in 19th-century was the opening of Jadid – new type schools and Russian-Tatar schools. Founded by Habib bay Mahmudbayov, Azerbaijani teacher and Ismail bay Gasprinski, Crimean public figure, caused the creation of national consciousness and creation of self-identity.

The development stages of Azerbaijan educational system from the early 19th-century until the creation of the Azerbaijan Democratic Republic are going to be surveyed in this study. At the same time, the differences and main aim of the creation of those schools, the attitude of local population and officials to the new types of schools and the impacts of this educational institution to the social and political life of Azerbaijan will be analyzed.

Nino Khidisheli

*International University of Management
and communication Alterbridge*

The Role and Importance of the Georgian Script according to the Collection “Georgian Alphabet – 33 Emotions”

About the uniqueness, peculiarity and antiquity of our alphabet, language and script, not only Georgian scholars have been writing papers for many years, but foreign researchers as well.

At different times many writers and poets dedicated works of fiction, as well as publicistic letters and essays to national wealth. It can be said boldly that there is almost no writer, poet, scientist who has not addressed the aforementioned matter in his/her works, thoughts at least to a small degree.

Discussion and studies about the importance of the Georgian alphabet never lose their relevance. This is confirmed by some recent noteworthy facts. In 2014, it became known that our alphabet was ranked third among the world's five most beautiful alphabets, and in 2016 UNESCO inscribed the “living culture of three writing systems of the Georgian alphabet” in the representative list of the intangible

cultural heritage. A major, impressive event in the history of the development of the Georgian alphabet was the 2018 Frankfurt Book Fair, where Georgia, as a guest of honour, appeared before the world community and presentation was made about the book versifying alphabet “Georgian Alphabet – 33 Emotions”.

The purpose of the research is to study texts about Georgian alphabet that are created by 33 contemporary Georgian writers or poets with different writing skills and ways of writing and to emphasize what they are focusing on when writing about our alphabet. At the same time, on the basis of comparative analysis, we will present the thought of their predecessors.

Conducting the research in this way will allow us to analyze the thoughts of Georgian creators of different generations about the Georgian language, Georgian alphabet, Georgian script, that are expressed in different forms, styles; with the different attitudes, emotions, to study the research topic, present our conclusions.

Ana Khvedeliani

Ivane Javakhishvili Tbilisi state University

Reorganization of School as a Fundament of the Formation of National Identity (1918-1921)

In modern humanitarian and social sciences, discussions about nationalism and national identity are still actual. Formation of national identity is many-sided and is in the field of interests of different scientific fields. In the frame of the conference, we will analyze the formation of Georgian National Identity through the educational policy in the concrete historical context in 1918-1921 years in the Democratic Republic of Georgia.

After the declaration of Independence in 1918, the government of the Georgian Democratic Republic has carried out significant educational reforms. Georgian government together with the Ministry of Education has developed a policy of nationalization, which was demonstrated in Georgianizing of administrative and cultural institutions of the country, implementing national directions in the different fields of the political, economic and cultural life of the country. The nationalization policy of educational institutions was a new, great state program for the development of the Georgian language. The teaching of Georgian for those who did not know this language became mandatory.

Also, the study of History and Geography of Georgia became compulsory. Nationalization of teaching and development of the policy of the Georgian Language underlined the issue of national minorities in educational and cultural institutions. A significant challenge to the educational policy of the Democratic Republic of Georgia is the issue of education situation in the regions of Abkhazia and South Ossetia. The policy of the Democratic Republic has determined the major structures of Georgian political and national project in general. The most important part of this project was the educational policy and if analyze it in this context we will see that:

1. The State of Georgia is only one acceptable political form for the development of the Georgian nation as a Nation-State.

3. The West is the model of the development of a democratic state of Georgia.

4. Georgia is a tolerant country which recognized culturally distinctive ethnic minorities in its territory but required loyalty to the Georgian National Project by them.

Mariam Kilanova, Lolita Shengelia

European University, Ilia State University

Bringing real-life aspects in EFL class through the Problem Based Learning

The paper illustrates the results of the study carried out in Georgian intermediate EFL class with the participation of 52 students of the fifth semester in two groups. The study is qualitative and quantitative as well and aims to prove the benefits of the Problem Based Learning approach in terms of improving speaking skills among the EFL students.

Speaking skills are frequently assessed according to the speaker's fluency and accuracy. However, speaking fluently and accurately does not necessarily mean the learner's proficiency in reading, listening or writing skills and vice versa. According to the Common European Framework of Reference, speaking skills are divided into two forms: spoken interaction and spoken production. The EFL students with a lack of motivation, generally, have more problems in productive speaking skills, rather than in interactive ones. The PBL approach as one of the most interactive teaching methods was implemented in EFL class to increase the students' intrinsic/extrinsic motivation with the means of bringing real-life aspects into the auditorium. Since the PBL is oriented on solving open-ended problems, students' reflection and developing

life skills, it appeared to be the very one which could encourage the students to be actively involved in speaking activities and exclusively use the target language during the class-activities. The topic – Summer strikes in Tbilisi was chosen as a real-life situation for interactive speaking activities. Two teachers observed the process and made notes for the study results. The data were collected through the non-participant observation method and the interviews. The students were interviewed before and after the activities. The interviews allowed the teachers to reveal the significant results in improving speaking skills among the EFL students.

Michał Kozdra

University of Warsaw

Lexicographic description of lexical parallels in The Learner's Thematic Dictionary of Russian-Polish Lexical Parallels

The goal of the paper is to present the main rules of a lexicographic description of lexical parallels in the innovative Learner's Thematic Dictionary of Russian-Polish Lexical Parallels [XXX, Dubichynskyi 2019]: the selection of entries, the arrangement of meanings, construction of a dictionary entry, definitions and illustrative phrases. The dictionary contains lexical parallels, i.e. lexical units of the Russian and Polish languages with similar (graphic and/or phonetic) forms and full or partial identity/nonidentity of meanings that may evoke similar associations in the learning process of Russian and Polish as a foreign languages [Дубичинский, Ройтер 2015; Дубичинский 2017; Дубичинский, Ройтер 2017; Dubichynskyi, Reuther 2017; XXX 2017; XXX 2018]. The dictionary is addressed to students, PhD students, pupils and all who learn Russian and Polish in various educational institutions, translators of Russian and Polish languages and teachers. The first part of the dictionary is devoted to the description of culinary vocabulary. The volume of the dictionary is approx. 350 entries – pairs of RussianPolish lexical parallels. The dictionary entry includes: the main lexical unit of the Russian language with its Polish correlates, a brief grammatical description of the main lexical unit, a simplified definition of each meaning of the Russian word and its Polish equivalent, the translation equivalent, stylistic and other lexicographical marks, as well as illustrative examples of lexico-semantic variants of the main lexical unit. Definitions and illustrative examples are developed

with the use of dictionaries and electronic corpora.

Luka Kuchukhidze

Ilia State University

The Problem of the Bifurcation of Nature in Alfred North Whitehead's Philosophy

The purpose of this paper is to analyse the main theme in the oeuvre of the English metaphysician and mathematician Alfred North Whitehead, namely, The Concept of Nature. Whitehead was one of the first thinkers, who understood the fact that, just as the cognitive, thinking process has an awareness (I am aware of the fact that I am thinking), Sensations, also, in the process of perception, form a certain kind of, unique awareness, this time not a cognitive, but a sensual one. Sense-awareness causes us, to experience “the whole occurrence of nature.” Natural sciences, due to its aims, are only interested in the object of sense-awareness, not in the sense-awareness itself, but for Whitehead this kind of positioning of a problem, already involved a danger of dividing nature into two distinct spheres: in nature which is apprehended purely by consciousness and in nature, which is the cause of consciousness. This stance is a philosophical fiction, which is named by the thinker as “the bifurcation of nature”. At the heart of this doctrine lies the idea about the primary and secondary qualities, which has a long philosophical history, as a kind of shadow starting already in Aristotle, but mainly formulated in the sixteen-seventeen centuries. Whitehead develops his new understating of nature on the basis of his critique of bifurcation in two realms, subjective and objective worlds. A fundamental rethinking of the problem of nature is utterly urgent, especially in terms of today's ecological crisis, which at the core is a philosophical problem and is deeply rooted in the modes of thought, against which Whitehead's critique is directed. Philosopher helps us to understand the conceptual starting points of our modern-day ills.

Nino Kuratishvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Irony and sarcasm – restoring the image of Muslim culture in Western society

The study aims to explore the figurative language Muslim comedians employ in their discourses to fight Western stereotypes about the Muslim community. Quantitative and qualitative research outlined

by pretence theory (Clark and Gerrig, 1984) and echoic mention theory (Sperber & Wilson, 1981) observes the social and psychological influences of language in modern societies.

Admitting humour as a strong social and psychological phenomenon, Muslim comedians use the stand-up stage to raise awareness about their culture in Western society and separate themselves from prejudices escalated by Western media, especially considering the last two decades of American history and most recent reformation of the US immigration policy.

Observing resources they use for accomplishing their purposes give us the possibility to verify the validity of the two most discussed aspects of irony and sarcasm – rhetoric and persuasion.

40 utterances were chosen from 10 stand-up performances of 7 Muslim comedians. Utterances were in direct relation to research purposes. They were later analysed through the set of specific criteria and measured by the instruments elaborated exclusively for research purposes. Criteria were based on our main questions about figurative resources used in comedian's discourses. Specifically, what resources were employed in their utterances; what was the share of each resource and which of them were the carriers of most salient and unpleasant emotions.

Results have shown that ironic and sarcastic utterances were related to most painful stereotypes about the Muslim community from comedians' experiences. Accordingly, irony and sarcasm were the major resources used to confront them.

We can conclude that irony and sarcasm can be effective rhetorical and persuasive instruments against well-established beliefs. We suggest that they can be used in other similar situations with similar success.

Maia Kvirkvelia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Tropes in the poetry of the 70s of the twentieth century

The 70s of the 20th century is one of the most important periods related to the poetic generation which, to some extent, determined the main direction of modern poetry, firstly, in terms of poetic form. The poetic works or critiques of Lia Sturua, Besik Kharanauli, Mamuka Tsiklauri, Vakhtang Javakhadze, Guram Petriashvili, Iza Orjonikidze etc. determine the literary process today. The study of the subject is very actual because of not having considerable work about the period

implying comparative and contrastive methods. It is very difficult to analyze the work of certain authors to see the whole picture. Despite that, the reasons for arising and developing of free verse (verslibre) as the main form of the poetic expression of that period have not been studied and analyzed properly in Georgian scholarly literature. The major innovation of our study will be an analysis of the subject based not only on the texts of one poet but also comparing and analyzing the works of the main authors of that period. The results of the study will allow us to emphasize the peculiarities created by the generation of the 70th in the usage of **tropes (Metaphors, similes, Epithets, etc.)**, terms of the form, the theme and the theoretical thinking.

One of the main verse forms of modern American or European poetry is a free verse. In addition, it is very common in poetry to analyze the poetic speech of gender (about men and women). In terms of our work, we will pay attention to this issue. The results of the study will be important for the popularization of the subject in Georgian as well as in international scholarly studies.

Tinatin Lekiasvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The unified structure of medieval thinking and hyperbolization of facts in Georgian secular literature

Medieval theological literature contains a great number of examples of the miracle occurred by the Lord's power. In hagiographical monuments, the saint is on the highest spiritual level. He can perform the wonders just similar to the Lord as each of the saints, with his merits, repeats the Lord's way and God grants him the wonderworking power.

In the secular literature rarely can be seen the miracle, as the act of Lord, but in particular, some way of transformation of the wonder model characteristic for the hagiographic literature. Such transformation is expressed through hyperbolizing of the heroic actions of the characters of secular literature and this could be called wonder transformation in secular literature. Heroic behaviour of the characters is miraculous, with its hyperbolic nature. Such hyperbolizing is partly originated from the earlier literary traditions, miracles of the hagiographic works.

Georgian literature of the classical period is known with three pieces of work: "Visramiani", "Amirandarejaniani" and "The Man in the

Panther's Skin". The wonders are presented in them in a different form. The new type of miracle so hyperbolizing of the heroic actions gradually goes to reality and filled with the justification of rational elements. In the footsteps of the development of secular literature, therefore, the personal power has the main place of the heroic actions of the miracle in the secular literature. In the case "The Man in the Panther's Skin" is especially interesting for us.

As the researches have shown, unlike the wonders of hagiographic works, in the samples of secular literature and specifically, in "The Man in the Panther's Skin", a person makes the miracle not by praying and fasting but rather by his own, human power. Though, unlike "Amirandarejaniani", there is an attempt to motivate such human power, to explain how human power could deal with the enemy. The poem provides explanations of how one or another wonder has occurred.

Finally, we conclude that "The Man in the Panther's Skin" demonstrates the structure of medieval thinking, in its entirety, as expressed by hyperbolizing of the phenomena. All miracles in the poem result from the great belief and at the same time, with reasonable judgment and dynamic actions but all these are hyperbolized, offering the conclusion that "The in the Panther's Skin" provides original transformation of the hagiographic miracles.

Ana Maglakelidze

Ivane Javakishvili Tbilisi State University

"Giorgobistve" – A Minimalist View of the Artist (Artist Dimitri Eristavi)

To demonstrate the function, contextual and formative expressions of a production designer, quite a few works of the Georgian cinema, especially the works of the transition period, are being studied. However, one of the most distinguished artists on the path from the minimalist to the rich conditional space is Dimitri Eristavi.

Dimitri Eristavi's work in the film "Giorgobistve" is distinguished by its strong individualism of the thematic and dramaturgical form. The vision expressed in the sketches allows us to unravel both conceptual understanding and a fully functioning space, with its sense of angles and perspective. Dimitri Eristavi's design is captivating in its own right, with an authorial approach, he looks for art and creates it where the environment is completely natural. Hint and minimalism are the artistic terms of the artist and the director himself. The paper discusses the

examples of the sketches and episodes of the director's office, the large room of Niko's house and other episodes. The details accidentally "discovered" by the artist in the interior do not seem to be overpowering.

"Giorgobistve", as a film conveying a minimalist artistic solution, remains as an example of the attitude of the production designer to realism. In this film, the work of the artist is both minimalistic and at the same time very artistic in its interpretation of reality, which plays an important role in the research of a film and today's approaches to the function of a production designer.

Ekaterine Maisuradze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The Georgian Language as the main marker of the identity of Georgian Muslims in the Batumi District

The conquest of south-west Georgia by the Ottomans was a great tragedy for Georgia. One-third of its territory and population were affected. In the occupied territory, the Ottomans tried to eradicate the native language, Christian religion, and customs of the people. The Ottomans used every means to carry out the excavations of the Georgians.

According to Anthony Smith's "National Identity", ethnicity is a type of cultural unity that emphasizes the role of myths and historical memory about origins and is identified by one or more distinctive features. Such signs may be religion, customs, language, or institutions. Such collectives are doubly "historical". Historical memory is the key to their continued existence.

In terms of language and script, by understanding the certain values it was possible to maintain a common sense of Georgian identity and ethnicity in the Adjarian Muslim Georgians. This strong marker of Georgian identity, the mother tongue, has become an important indicator of Georgian identity in Muslim Georgia. Violent acts against Georgians have not yet created a common ethnic consciousness; Although the Ottomans were able to spread Islam in this region, they failed to achieve their goal, and they were not able to pull the plug.

This report is intended to highlight how the population of Adjara was able to preserve their native Georgian language while the Ottoman invaders tried to spread Islam with fire and sword and to exterminate the population as a whole. This is confirmed by the Turkish-language documents written in Georgian script. Pavle Ingorokva, Zakaria Chichinadze, Khariton

Akhvlediani and other historians will discuss the issue.

While developing this report, I used scientific literature on the subject, archival material, memories, articles in periodical recordings around the topic.

Ivane Mchedeladze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Communicative Contexts of Literary Process: Reception of Old Georgian Literature in Ukrainian Oriental Studies

The history and theory of communication between different cultures occupy an important place within an interdisciplinary spectrum of modern comparative literary studies. The multifaceted process of interaction between cultures shapes an idea concerning the ethnocultural image of the stranger / the other that is transformed into stereotypes or myths encountered in cultural texts. It is recognized that the literary material provides important data for the perception of an ethnocultural image of a stranger.

In the proposed paper, I will discuss the paradigms of reception of the Old Georgian Literature in Ukrainian oriental studies in the late nineteenth and early twentieth century.

Although there have been numerous studies focused on the investigation of Georgian-Ukrainian literary relations, the proposed problem has not yet been adequately explored and addressed. Reasons may vary: works of Ukrainian scholars shed light on the issues of reception of the Georgian literature from the perspective of the Ukrainian literature and Ukrainian materials. Exclusively empirical materials dominate the studies performed in Georgia. For the purposes of scholarly analysis, compatibility of modern theoretical and methodological concepts is vital.

The works of O. Bakanidze, Al. Mushkudiani, and L. Hrytsyk, published by established scholars in the field from the 1980s up until the recent period provided me with substantial support in analyzing the issue from a wider comparativist and culturological perspectives. Exploration of fragmented materials scattered across individual works of these authors enabled me to cluster the problem around the issue and further analyze the problem, i.e. key issues of perception of exclusively Old Georgian Literature within the Ukrainian literary process. The aforementioned works analyze a rather wider range of issues concerned with the reception of Georgian literature-based entirely on the empirical material.

Among semiotic aspects of the theory of literary relations, scholars (Y. Lotman and others) put special emphasis on why and how a foreign text becomes essential under cultural circumstances. Therefore, in the proposed paper, I will analyze the culturological and methodological problems of performance of Georgian literature as reflected in Ukrainian oriental studies.

Well established, leading Ukrainian scholars are among researchers of Georgian literature. As early as in the late nineteenth century, M. Dragomanov authored the first study on *A Book of Wisdom and Lies* in Ukrainian academia. In terms of the study of Georgian literature, the doctoral thesis entitled *Barlaam and Josaphat, Ancient Christian Novel and its Literary History* defended by I. Franko in Vienna in 1893 is of special interest. Franco's work demonstrates that the scholar regularly refers to Georgian sources and scholarly literature.

The research material illustrates that the works and extensive archive of Agafangel Krimsky, a famous Semiticist and orientalist are of particular interest in terms of understanding of Old Georgian Literature. A. Krimsky examines Georgian historical literature, hagiography, oriental sources of the history of Georgia and so on. I have explored unpublished manuscripts and epistolary materials (i.e. letters from Georgian academics, etc.) preserved in scholar's archive. Further, the discussion on theoretical and methodological problems of research of Georgian material in A. Krimsky's fundamental work entitled *Nizami and his Contemporaries* represents one of the novelties.

For the purposes of theoretical analysis of the issue, I also employ concepts of cultural studies such as identity, national literary canon, orientalism, and West/East.

Nino Meskhi

Saint Andres the First-called Georgian
University of the Patriarchate of Georgia

The Dream of a Ridiculous Man by Dostoevsky into the Georgian language

There are three different translations of Dostoevsky's short story "The Dream of a Ridiculous Man". 1. "The Dream of a Ridiculous Man" (science-fiction short story) – was translated by Givi Tskitishvili (the journal "Saunje"), 1981, №2); 2. "The Dream of a Ridiculous Man" (science-fiction short story) – was translated by Zaza Burchuladze (the journal "New Translations", 2005, №5); 3. "The Dream of a Ridiculous

Man” (science-fiction short story) – was translated by Irakli Toria (from the internet, posted: 21/12/2013 in Tedore Dostoevsky. In the following paper, I have discussed the above-mentioned translations. The research is based on modern ideas and views about the works of Dostoevsky; this is done by following new principles of translations. This short story by Dostoevsky is very actual for today’s world.

The name of Dostoevsky is translated differently in these, three cases. Givi Tskitishvili translates it as Fyodor Dostoevsky; Zaza Burchuladze uses the name Feodor; as for the young translator Irakli Toria, he uses the name, Tedore Dostoevsky. In the Georgian Soviet Encyclopedia (Tbilisi, 1978, vol. 3) we read the name Tedore Dostoevsky; In the Georgian church calendar (Tbilisi, 1975), according to the alphabet, we see the name Feodore- the talent of God; In the Orthographic dictionary of the Georgian names by V. Topuria and Iv. Gigineishvili, (Tbilisi, 1968) we see the parallel forms of this name: Tedore/Tevdore. These facts are enough to conclude the difficulties of the translation the proper names into Georgian language and express our attitude towards this problem.

This short story by Dostoevsky is very interesting from the psychological perspective. Unlike his other novels and short stories, this one is not full of characters and dialogues. In this short story, the monologue of the protagonist is crucial, where the readers understand his main metamorphosis and essence. When we translate inner psychological monologues we use the psychology of translation and we try to express our opinion.

Generally, the translation of Dostoevsky's fiction is not easy from the perspective of vocabulary, and this short story is not an exception. The author is the representative of his epoch, era, which is shown in the dialogues in everyday speech and is very difficult to convey the main idea onto the paper. The translator should understand and translate the idea, which in many cases, even for the Russians is not easy. From this perspective, Georgian translations are even more interesting.

Sophio Modebadze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Music and “Negative Dialectic” of Adorno

The aim of our research is to discuss the "negative dialectics" of Adorno, namely, why Adorno called the new music “the music of denial” and how he considers the meaning and purpose of the new music in the universe.

First of all, the work focuses on the Gnosiological and methodological aspects, based on which we discuss the philosophical interpretation of Adorno about new music.

The theme of the given research is relevant because the philosophical essence of music is the foundation of musical thought.

As it is known, Adorno considers reality not in the hard given, complete system integrity but negation, destructive insecurity, but to expose disharmonic and disagreed contradictions of the modern world. It grants big importance to the negative dialectic in the sense that the role of negative dialectic is to discover “false truth” in each positive. For him, the philosophical thinking, art, culture, everyday social positivity, is assessed as the “positively imaginary”, the negation of which becomes necessary. In such a way the negative dialectic gains the leading universal significance.

Adorno specific attention pays to art, namely the introduction of negative mood in classical music. He calls new to a piece of negative music and notes that negative characteristics put it down and conduct in a negative way “musical creativity” and the culture of music hearing to the dialectic absolutism and everywhere thinking and rejection in social existence to fix the leading role of negation.

Thus, considering philosophical issues of new music, Adorno puts the question of new dialect about “establishment” and “rejection” in the music. For Adorno, the establishment is characterized to the music which carries harmony, faith and eternal values, but he calls news denying the music. In his opinion, with the concept of “new music” the positive tone is incompatible – the establishment of the existence in it is given. The new music, in which the preference is given to dissonance, is considered as a disordered flood of the vowel, as an expression of uncontrolled chaos, by this the new music express disharmony and fragmentation of the modern universe. Adorno believes that like a piece of music, philosophy, if it really wants to walk in step with the time, has to cut off the ties with its past in order to expose the disharmony and uncoordinated contradictions of the world.

Tamar Namgladze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Soviet Identity Politics and Children’s Literature (Based on L. Lagin’s “Old Man Khottabych”)

Research on identity politics is an important topic. Meaning of such research increases when identity politics is controlled by specific

ideologies – Soviet Ideology in this case. Identity politics of the Soviet Union was aimed at forming and shaping a new type of person – Homo Sovieticus. The most important group for manipulations were children. Literature was one of the effective ways of such influence, therefore, the information given to a child was carefully controlled and defined by ideology. Studying the children's books of the Soviet period may give us a piece of valuable information about the methods and topics of influence used for forming and shaping Soviet Identity. Comparing the different editions of the same book gives us the most interesting information.

In this paper, we are comparing two editions of L. Lagin's "Old man Khottabych". Differences between the original and the edited version of the text are underlined. The topics and methods of influence are highlighted. We used narrative analysis as a method of research and structuralism as a framework. The importance of the study is defined by the essence of identity politics – forming and shaping identity is a crucial part of any society, thus studying the methods of influence keeps its significance nowadays.

Tatia Oboladze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Archetypal Criticism: Traditional and Modern Approaches

Archetypal criticism as the literary text research method was first applied by British literary critic Amy Maud Bodkin in her fundamental work "Archetypal Patterns in Poetry: Psychological Studies of Imagination" (1934). And in 40-50s of the past century, after the publication of "Anatomy of criticism" by Northrop Frye, archetypal criticism became one of the key methods of literary studies. In the scientific literature archetypal criticism is frequently used as the synonym of mythological criticism and it is extensively used in the analysis of fiction texts (archetypal criticism is reasonably regarded as the universal method for studying of the "visionary"¹ type of texts). It would be sufficient to mention the French school – works by Pierre Brunel (Mythocritique 1992; Mythopoetique des genres 2002) and

¹ Carl Gustav Jung's term "visionary" mentions as the best example of the text second part of Goethe's "Faust"

(*Modern Man in Search of a Soul*. Routledge Classics.2001, p.160)

Veronique Gely (*Mythes et recits poetique?* 1998). Archetypal criticism was based on the newest achievements of social anthropology (Cambridge school – James Frazer) and psychoanalysis (Carl Gustav Jung), here is implied theory by James Frazer, representative of Cambridge school about existence of similar myths and rituals in different cultures (myth of death and re-birth) and Carl Gustav Jung's researches of collective subconscious, archetypes.

Universal character-images determine the form and function of the piece of literature, they show the text substance. Hence, the study of the repeating archetypes, archetypal motifs in the literary text allow, based on the identification of universal character-images and their analysis, studying and placing of the texts created in different political, social, cultural and worldview in the same plane and clarify the issue of their interrelations.

The goal of my presentation is to consider the emotional, ethical and sociocultural substance of the archetype and compare the traditional theory of archetypal criticism (Amy Maud Bodkin) and the modern one (French school – Pierre Brunel and Veronique Gely). Regarding the fundamental works by the mentioned scientists and the postulates of their theories, identify, on one hand, line of development of the archetypal criticism and on the other – determine, what are the factors that condition viability of the theory and what are its role and function in contemporary literary studies.

Ulisses Tadeu Vaz de Oliveira

Universidade Federal de Mato Grosso do Sul (UFMS)

Antisemitism in Galician-Portuguese songs: identities and anachronisms in medieval discourse

Antisemitism in Galician-Portuguese songs: identities and anachronisms in medieval discourse The development of critical thinking has been historically encoded in pages of books throughout the history of mankind. In this sense, world literature offers an inexhaustible source of ideology in discourse. The literary text constructs and, at the same time, becomes shaped by the genius of authors along the centuries. Hence, when we face ideological dilemmas, such as the emergence, change, perpetuation and consequences of prejudice and stereotyping in our society, it is natural questioning the role of the literature in the creation and re-creation of foundational ideological paradigms. More often than not, ideological stances in discourses of violence against

minority groups involve implicit attitudinal meanings. In other words, when ideology is sensitive and reflects what is at stake socially, such issues usually trigger under-the-radar attitudinal assessment to attend parameters of evaluative variability in context. In this sense, this presentation aims to present a case study focused on antisemitism in Galician-Portuguese songs. Through the application of the methodological approach of Resonance, we were able to identify implicit ideological meanings that revealed a portrayal of prejudice and stereotyping against Jews in that context.

Eka Oragvelidze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Love according to David Guramishvili's "Davitiani"

In David Guramishvili's work love is considered not only as a human passion but mainly as a way to get closer to God. Therefore, it is a special phenomenon for the poet. In this respect, the comparison between the Antique, Christian, and Renaissance views of love and David Guramishvili's standpoint are highly interesting.

Love in "Davitiani" is shown, as the expression of divine affection. Therefore the object of love – a woman – is shown in two different ways – a woman – as a mediator between man and God and a woman as an expression of a deity. These two ideas stand on an antique and orthodox viewpoint. Also, similar concepts are shown in the literature of middle ages, renaissance and baroque. These examples show interesting similarities of poet's worldview to them. Analysis of "Zubovka" make it clear, that meeting with loved one allegorically means Christ and expresses lyrical hero's wish to unite with divine love.

For the author divine love is expressed metaphorically by "being in love with the light. "To become a lover of the light"...- writes poet. Here he means directly the love of God, which is considered love towards "sun's sun". Lyrical hero's "love towards the sun" strengthens the idea, that story in "Zubovka" is not only depicting loving relationship but firstly it is considered hymn of the love of man and god.

David Guramishvili considers marriage as the pinnacle of love. This idea is based on the poet's parable-allegorical writing principles. The poem "happy summer" in the final part of "Davitiani" preaches finishing boy-girl love relationship with marriage, the poem is also considered the hymn of divine marriage. The title of the poem means

happiness and renewal of reconciliation of man with God; the conditional title of the poem is also interesting (Thorned shepherd). According to the poem, a thorn is a symbol of the fulfilment of the divine will.

The main idea of the poem – finalization of boy-girl love with marriage, is perceived as an allegory of a sanctified man returning to god with the way of love. In this regard changing the faces of lyrical characters and understanding of their thoughts are very important, which is dictated by the author's self-reflection and establishment of personal "me".

In "Davitiani" is shown the world model by David Guramishvili, that is rebuilt by divine order. This is completely founded on "new testament"- Christian preachment – reconciled man with God by the power of love and draws a similarity with the works of the predecessor (Rustaveli) and heir (Vazha-Pshavela) alike.

Nino Phalavandishvili

*Saint Andres the First-called Georgian
University of the Patriarchate of Georgia*

Problems in Translating Semiotics-oriented Metaphorical Texts

We compared translations with the original texts and with the help of contrast method observed how the text is delivered/ shown in the translation, how adequate is the expression of semantic-syntactic structures of source-text at the level of convergent-severable characteristics in target-text. We have used a contrasting method based on the study of two languages – German and Georgian this method has shown the translation or the text-adequate quality of the text compared to the translated text. In the process of analyzing, we studied the vocabulary of texts, word connotative values which are done by the translator on the level of associations, based on the understanding of the denominational meanings of the words. It is also interesting for us to observe the process of translating language (linguistic) components in the exact translation, which allows the translator to transmit all the components of the source-text proposal correctly. Comparison of texts was made step-by-step according to selected passages, which provided establishing how the translator maintains the coherence of extensive sections of the Georgian text and protect cohesion between syntactic structures in its separated sentences. Comparison of Georgian translations with original texts according to the "hermeneutic circle", the

main essence of which is to comprehend the individual parts of the whole text, as well as the perception of the text through separate parts. We have tried to find out whether the translator's orientation is based on the connotation of the words and whether these seven words have been translated into the "hermeneutic circle" of the translated language and through, the process of switching from one language code to the second language code was implemented.

Maurizio Petrocchi

University Of Macerata

From the tupamaros to the red brigades, common tactics and strategies of urban guerrilla

Latin America has been the extreme place of injustice and colonial oppression, so it is a candidate for being the privileged place for legitimizing revolutionary violence.

It will be precisely the "Che" Guevara warrior who with his words, will emphasize in an evocative way the need to build "a new man" to make the communism, indicating in the struggle the only one direction against the imperialism, wherever it is. It is on the sentence of "Che" to create "two, three, many Vietnam" that had been constituted the statement for necessary violence, which should have taken the guerrilla forms.

The cultural revolutions of '68, they have been unleashed all over the world, from Maoist China to the India of the peasant struggles. In some cases as in Europe, where the revolution was only latent, took to example, those countries in which the revolution was already taking place, among them, Latin America was one of the central inspiring countries of the revolt. The leader of the South American revolutionary movements, "Che" Guevara became the symbol of the revolution it was much admired, with him also the liberation movements as the Tupamaros in Uruguay and Brazil with Carlos Marighella. Both have influenced, with their ideas, their actions, and their publications most of the extremist and terrorist groups of Central Europe such the IRA in Ireland, the Greek N17 in Greece, the ETA in Spain, the RAF in Germany, the Red Brigades in Italy and Action Direct in France.

In this work, I will try to investigate and reconstruct the tactics and techniques of urban guerrilla warfare used by revolutionary movements in Latin America, such the Tupamaros which inspired and influenced the revolutionary left movements and the terrorist groups in Central Europe in '68, especially Red Brigades in Italy.

Nino Popiashvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The Georgian-Ossetian Literary, Linguistic and Educational Relations in the XVIII-XIX Centuries

The development of the Georgian-Ossetian relations, which presumably has begun since the 4th century BC, includes many epochs. In the eighteenth and nineteenth centuries, Georgian-Ossetian literary, linguistic, and educational relations became particularly relevant. From this point of view, the following aspects should be noted: trends in the creation and development of the Ossetian alphabet; Ioane Ialghuzidze and his contribution to the Georgian-Ossetian literary and linguistic relations; Ilia Chavchavadze's newspaper *Iveria* and the Georgian-Ossetian literary relations; Kosta Khetagurov and the establishment of the Georgian school in Vladikavkaz, etc.

It is important to emphasize those multilateral educational activities that were carried out by the society spreading the literacy among the Georgians and by the society spreading the literacy among the mountain dwellers. The establishment of parish schools and educational institutions has begun in Georgia since the nineteenth century, and so the number of schools has increased in the second half of the nineteenth century. The language of education was Russian and Georgian, but since the second half of the XIX century, the Abkhaz and Ossetian languages have also been taught in the Abkhaz and Ossetian settlements.

In the report, we will talk about the literary, educational and linguistic issues that are confirmed in the Georgian-Ossetian relations during this period.

Natia Purtseladze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Grigol Robakidze's unknown archive materials in Jena

In the autumn of 1928, Diederichs Publishing in Jena, Germany published Grigol Robakidze's "Snake Shirt" with the preface by Stefan Zweig.

It was quite difficult for him to publish the novel, as he faced many challenges and had to overcome many obstacles to achieve his goal.

During my research, I worked on Steffi Khotivari Junger's letter

"New Information on the Release of Grigol Robakidze's "Snake Shirt" in Germany " published in "Georgica" magazine in 1995, where the German Kartvelologist mentioned Grigol Robakidze's correspondence with Dieterich Publishing. During the research process, I contacted the author of the article who informed me by e-mail that she had seen those tape-recorded epistolary materials years ago and they had been kept in the Jena University Library by that time.

While being on a scientific trip to Jena, I began searching for the above mentioned archival materials, but after several days of trying, the archive staff replied that these letters were not kept there. Finally, we found a folder containing Grigol Robakidze's manuscripts.

The archive consists of 21 letters written in German. 19 of these letters were sent from Georgia to Germany – Grigol Robakidze wrote them to the editor of the publishing house – Cornelius Bergman (correspondence started September 30, 1927, and ended December 21, 1928), and 2 letters – from Germany to Georgia.

The archive contains an agreement signed between Grigol Robakidze and Diderich Publishing, which discusses issues related to the German edition of the "Snake Shirt".

During my presentation, I will talk about Grigol Robakidze's unknown German letters, kept in the library of Jena University, which I have translated into Georgian. This epistolary material is extremely important and provides new information not only about the publication of the "Snake Shirt" in Germany but once again demonstrates Grigol Robakidze's position in the European world of Literature.

Natia Putkaradze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Towards some issues of the classification of the secondary adverbs in Georgian

The goal of the presented paper analyzes the issues of the integration of the secondary adverbs into the text corpus – particularly the adverbs formed by the adverbial case markers, that should be classified within the boundary of the project "A Part-of-Speech Tagger and Lemmatizer for the Georgian Language" financed by the Shota Rustaveli National Foundation of Georgia.

According to the traditional grammar, the derivation of the secondary adverbs is based on the nouns and verbal nouns; the

following case forms can have the understanding of the potential adverbs: Dative, Genitive, instrumental and adverbial. The classification is quite clear according to the grammar, but it turns out complicated while in the process of computational processing.

In order to reach our goal, we have studied all the adverbs extracted from the balanced texts (from corpora, like, scientific and research text, fiction, didactic texts, etc.); each unit is marked-up with the particular tag of adverb or noun in adverbial case until integrating in corpus, that often leads us to the disambiguation.

In my presentation, I'd like to consider the analyzed issues – representative data of the secondary adverbs and the practical solutions on how to cope with the disambiguation and avoid errors.

Shukrije Rama

European Center for Peace and Development

Students 'Attitudes Toward Higher Education

It is generally accepted that more than half of all students entering universities are academically unprepared for studies. They usually fail to do well for a variety of reasons; such as social, psychological, financial etc. Often, first-year students have difficulty managing their time, lack motivation, are unskilled at higher-level thinking, lack background knowledge, have little experience in the subject they expect to study, etc. Students are usually uninformed at the outset of the new academic year. Though they enrolled in university for education and to prepare for their future careers, they approach their studies with a lack of seriousness from the very beginning. They are timid, scared, and inexperienced with university environments, especially due to the lack of guidance or counselling. This research paper aims to discover students concerns about the studies. In order to achieve these results, the parameters of conducted interviews and literature review were chosen to best determine the students 'attitudes toward higher education.

Giorgi Rikadze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Influence of Russia on the Processes Going on in the Middle East: Syrian War

The Middle East is quite a distinguished region in terms of religion, culture, politics, economics and traditions. The processes going on in the Middle East are currently in the spotlight of the world. The Syrian War is especially noteworthy, which has been going on for several years. Everything started with the protest demonstrations held in 2011, during which the population demanded the resignation of Bashar Al-Assad. However, when the scale of the demonstrations increased, the government used force, as a result of which 10 demonstrators were killed. Soon the opposition established the Free Syrian Army and the conflict turned into a civilian conflict. The civil war reached even larger scales with many state and military groupings involved, who had their own interests. Russia is noteworthy among them, which is actively engaged in the Syrian War and supports the government army. In addition, the United States of America, Turkey, Iran and other states defend their own interests in the region. Therefore, this issue is quite topical and, at present, many leading researchers and experts are interested in it.

Russia has always had its own interests in the Middle East. In this particular case, the focus will be on the role of Russia in the processes going on in Syria. The international community unanimously agrees that Russia has played a big role in the Syrian Civil War. Thus, it is interesting to research the scales of the role played by Russia in the above-mentioned processes. This paper will describe those processes chronologically and will evaluate the level of influence of Russia on the Syrian Civil War from 2011 up to now. In 2011, Russia was refraining from actions and kept a distance. During that period Russia supplied Syria with weapons and ammunition. While in autumn of 2015, after the formal request of Bashar Al-Assad's government in Damascus, Russia intervened in Syria in order to support the allied regime, which was at the edge of collapse. Since 2018, Moscow has been reducing the scales of its intervention and has been trying to less strain the relations with the United States of America.

The goal of the active involvement of Russia in the processes going on in Syria is to strengthen its global status. Such policy also serves for

balancing the influence of the United States of America in the region, undermining Washington's image and reducing its dominant position in international relations.

The present research involves the content analysis of the reference literature and materials. The next step will be to formulate the processed materials in the research.

Aigun Rustemova

Nachkhevan University

Psychological Characteristics of Adaptation of Junior Schoolchildren to Training Activity

Adaptation of junior schoolchildren to training activity is of great importance for behavior model of children, the formation of attitude towards himself and others, appropriate to various social demands and roles. Adaptation to training activity is accepted as a difficult period for junior schoolchildren. Because important changes take place in their life in terms of activity, communication, relationship with other people. In the process of adaptation to training process, first of all, the full development of junior schoolchildren – to protect and strengthen psychological and physical health, simultaneously to provide believe in the world of adults, development of individual characteristics come to the front. It's impossible to solve this problem without the creation of modern education or developing atmosphere. In the research work was used books and articles such as "Psychology of schoolchildren" by Alizada A.A., Azimov G.E., Guliyev E., "Main methods of correction of problem in behavior" by Bayukova N.O., "Child psychology of junior schoolchildren" by Vigotskiy L.S., "Is it good for your child at school?" by Venger A.L., simultaneously results of observation, query and experiments conducted at schools named after Heydar Aliyev and No.11 in Nakhchivan city.

On basis of our observations, we can say that vast majority of junior schoolchildren (50-60%) adapt to training activity in initial 2-3 months, 30% of them need more time to adapt to conditions of the new atmosphere. So, they want to play at school till the first half of the year, do not implement the demands of the teacher immediately, they are hyperactive or they become calm and shy. In some of them, the absence of appetite or insomnia is observed. Changes in lifestyle of junior

schoolchildren, an increase of demands from them cause internal tiredness in children.

In the research work conducted by us we can individualize typical characteristics of children adapting to training activity successfully:

- They do not have difficulty in communication with classmates or teachers;
- They participate actively in classes;
- They access themselves adequately;
- They comply with disciplines of class.

Irine Saganelidze

Ministry of Georgian Education, Science, Culture and Sport

Multicultural Traditions of Multiethnic Tbilisi (Cultural Events, Historical Processes, Public Figures)

The science-related work aims to study the so-called Tbilisi culture and art by various examples. The Tbilisi culture, an organic and original space of varied Georgian culture, was stipulated by multiethnic nature of Tbilisi, its location on the junction roads of Asia and Europe, the coexistence of different traditions and cultures. The intercultural dialogue developed the Tbilisi culture – a multicultural phenomenon, which defined citizens' lifestyle, cultural atmosphere of Tbilisi, creative themes and style of original works of the 19th – 20th cc. artists, painters, journalists, architects and persons in charge of theatres and movies.

The designated work is a part of the research connected with cultures of ethnic minorities, residents of Tbilisi. The monograph demonstrates the way of development of various professional cultures and dialogues among them led by representatives of national minorities. Numerous important sources, contemporary publications, etc. were used by us. That material widely illustrates peculiarities of traditions of different ethnic residents of the 19th – 20th centuries Tbilisi, its cultural-literary atmosphere. This work is a little part of the work which deals with supporting of cultures of ethnic minorities and an attitude of public policy (2009-2019) towards it, which lays down a plan of research of the state policy and reviewing in point of ethnic minorities. It also discusses the bases of development of professional cultures of minorities. Theatres, other educational-cultural structures played a major part in the development of Tbilisi culture.

At this phase of research work, we introduced peculiarities of the multiethnic mode of life and cultural development of Tbilisi. We overviewed the life and efforts of those representatives of the art field, who made a distinguished contribution into the development of their own Georgian culture, stipulated uniqueness of the urban Tbilisi.

Lika Shonia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Poetic Patterns of Megrelian Verbalism in the Soviet Period: Structure and Semantic of the Title

The study of folk Verbalisms is important and interesting not only in terms of linguistics but also in terms of folklore, ethnography, sociolinguistics. Patterns of folk creativity represent well in society, its activities, history, interests, problems, goals, aspirations, political environment. The poetical patterns of Megrelian verbalism in the Soviet period are not randomly selected. It has the effect of Soviet ideology, but it also focuses on spiritual values.

It is well known that the idea of the poem is best illustrated in the title, as it points at the main theme and also represents the position of the author. Readers are also introduced to the work by title.

The empirical analysis material is a sample of Megrelian poetry, taken from the first volume of Georgian Verbalism, written by Togo Gudava (Tbilissi, 1975), in particular, one of the subheadings called "Modern".

The title structure of the poems is varied. Represented:

- One-word lexemes (mostly toponyms): Sakartvelo, Jikhashkari, etc.
- Two-word adjectives (mostly sub-genitive forms): "Tea pickers", "the iron bull", "collective chickpea", etc.
- The beginning phrases: "my language is Georgian", "the mountains are foggy and".

In the report, we will discuss in detail the examples of each structural model and its functional purpose.

Tatiana Smirnova-Cotet

The Volga State University

Cross-cultural Pragmatics in the Course of Russian as a Foreign Language for Turkmen Students

When considering cross-cultural communication during the process of second language acquisition by Turkmen students, one would first pay attention to cultural differences and misunderstandings that occur during this process. In this article, we don't consider this process as a collision of "Oriental" and "Western" cultures, we rather regard it as a normal process where the emphasis should be made on cultural models, formulaic language, and pragmatic competence.

In this work, two important sides of second language acquisition are covered. First, the role of preferred common phrases and expressions in day-to-day communication is highlighted. The second important aspect is the adoption of the Russian language grammar rules and stylistics.

Turkmen students arriving in Russia for studies are to some extent familiar with the Russian language and usually have a considerable passive "luggage" of words and formulas that permit them to understand the general meaning. Moreover, they often have a common ground with Russian students based on some vestiges of the Soviet past. On the one hand, it facilitates their integration, but on the other hand, it gives them an illusion that their second language acquisition will be easy and rapid.

The findings presented in this article are based on "Russian as a Foreign Language" courses at the Volga State University of Technology. Based on the research of cross-cultural pragmatics, intercultural communication theories, and sociopragmatics, this study hopes to contribute to a better understanding of cultural models, formulaic language, and pragmatic competence, all of which are important aspects of comprehending a foreign language and producing speech acts.

Tinatin Soziashvili
Independent Researcher

The modern life of Laituri: a place for Tea in Memory and Everyday Life

The establishment of subtropical Soviet farming in Laituri is associated with the revival of tea culture in Georgia. Tea culture has become the main livelihood of people living in Laituri and an integral part of their daily life. The Soviet farm in Laituri was founded in January 1930. Although the Soviet Union began to utilize the Soviet agricultural land in the 1920s, it was uninhabited and desolate until the 1930s. Attracting people to this place is directly connected to the creation of Soviet farming. The process of developing a newly created settlement was accompanied by many problems and difficulties, such as poor living conditions, sanitation, lack of staff, lack of drinking water, etc. Soviet propaganda tried to create a desirable environment for workers, with the prospects and greatness of the future that eventually led to population growth and the creation of networks of public catering, retail, public education, health, cultural education and services. Part of the Soviet propaganda was the establishment of a fraternal, internationalist society that was to serve the prestige of the settlement. It should have become a symbol of the friendship, peaceful coexistence, work and life of citizens of different nationalities.

In the paper, I will discuss the present-day Laiturians' remembrance of the Soviet industrial past, based on ethnographic research. I will focus on the collective narratives of the Laiturian population, what they are and how they are remembering and I will discuss how the Laiturians construct modernity, what the Soviet Union was like and what is in their memory, what narratives are widespread about the establishment of Laituri in the population. It is also interesting to see how the collective identity is preserved to this day, how nostalgia is expressed and how they seek to preserve it by creating different 'memory areas/icons'.

In conclusion, I will summarize Laiturian's modern situation, how the tea culture has survived today in their everyday life. How does tea affect their lives? What has changed in their daily activities and what does today's Laituri have in common with the international soviet past?

Sonakshi Srivastava
University of Delhi

**The Uneasy Easiness of Comedy and the Oriental Question in
“A Horse Walks into a Bar”**

David Grossman's 'A Horse Walks into a Bar' may have taken a clichéd bar joke for a title, but it isn't as comic.

Grossman's novel is set in Israel, and the protagonist, Dovaleh G is a stand-up comedian. Spanning a day, the novel allows a peep into the wounded life of the protagonist as well as all the audience who has turned up for his show, expecting a night of laughter for that is what a comedian professes to do. However, the jokes interspersed with a personal narrative of a 'shared history' prove too much for the audience who begin to leave one by one, unable to bear the assault of the comedian anymore.

The aim of this paper is to engage with the Israeli text and enquire into the nature of stand-up comedy in a zone of conflict, how comedy evokes laughter and unease, how in this 'New Age of Offence'- comedy cannot be taken at face value for it stems from and for a 'shared history' of an entangled history between the Arabs and the Jews, and how it seeks to define as well as disintegrate the already precarious existence of the consumers by engaging with the theories of Freud, Russell, Kant, Ricouer, and Said.

The theoretical approach studies and applies the works of Kant, Freud, Russell, Said, and Ricouer to unwrap the political nature of stand-up comedy in the novel.

The paper interrogates the nature of political comedy and how it affects people who share the bonds of a 'shared history', for the personal is as much political as the political is personal.

Sopio Totibadze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The Role of Fairy Tales in the Development of Gendered Stereotypes among Children

The fairy tale has always been and still remains to be one of the most important sociolinguistic phenomena, which dates back to thousands of years. The main themes of the fairy tales included the problems that troubled society the most. Therefore, we can envisage the fairy tale as a tool that shares experience and knowledge of certain social contexts (Zipes, 2012). The importance of fairy tales in the cognitive development of a child is paramount. Through fairy tales young readers have access to the social information that be stereotypes, gender roles or the cultural values of their country (Bettelheim, 1962).

This paper highlights the growing importance of gender issues as reflected in fairy tales in the 21st century. Specifically, it follows two fairy tales – *Cinderella* and *Sleeping Beauty* and their different versions throughout history and different cultures. The data are collected with the help of qualitative and quantitative analysis. Moreover, the theoretical framework includes “Text and Corpus Analysis” by Stubbs (1996), Halliday’s “Systemic Functional Grammar” (1985) and Van Leeuwen’s “Representation of Social Actors” (1995). The aforementioned fairy tales are analysed from the linguistic angle, more precisely, the paper studies which lexical units surface the most in the texts and which adjectives the authors use to describe the main characters. As well as this, the text also examines the verbs employed in the texts and whether they show the tendency of passive verbs being used more with females and active verbs with male characters.

The study has revealed that the fairy tales indeed employ gendered discourse, more precisely, the unequal treatment of women and men and stereotypical attitude towards women is especially evident. The chosen fairy tales associate women with household chores, they pinpoint their passivity and the importance of physical beauty, which was and still remains to be crucial in today’s society. Moreover, the lives of the female characters of the chosen fairy tales are extremely dull, very inactive and sometimes even unbearable, until a prince charming comes along and saves his damsel in distress.

Maia Tsertsvadze

Georgian Technical University

Babo Sharvashidze's Memories – A notable specimen of Non-fiction

As observed rightly by literary critics, in our time the so-called “non-fiction” prose attracts a lot of attention. The Georgian literary space is not an exception. It is enriched with both original and translated samples of non-fiction.

One of these examples is the memoirs written in English by Barbara (Babo) Sharvashidze (1859-1946), the youngest daughter of Mikheil Sharvashidze (1806-1866), the last ruler of Abkhazia. It was kept in the family collection of the descendants of the author of the memoirs. This year the Georgian publishing house “Artanuji” has published the Georgian translation of the memoirs (translated and equipped with the reference apparatus by Maia Tsertsvadze).

Babo Sharvasvadze was born in Likhni, Abkhazia. In 1907 she married a well-known political figure, lawyer, deputy chairman of the Russian Duma, Aleksander Meindorf (1869-1964). After the revolution of Russia in October 1917, the couple went abroad and lived there until their deaths. Babo Sharvashvadze died in England.

Babo Sharvashvadze led a politically and socially active life, was close to the Russian Imperial Court, was a lady-in-waiting to the Russian Empress and participated in charity events.

The memoirs tell us about the dramatic life and the adventures of the family of the author against the background of fundamental events of the epoch. The author retells the reader about the last days of the Abkhazian principality and the banishment of her father from Abkhazia by the Russian Empire. She also discusses Abkhazian-Georgian relations, the Russian Imperial Court and other events directly witnessed by her.

The paper is dedicated to the presentation of Babo Shavashvadze's memoirs as a distinguished example of the genre of non-fiction, as well as the determination of their place in Georgian literary space.

Ketevan Tsimintia, Ioseb Shengelia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University/

Sokhumi State University

Sacramental Kvevri in old and modern life in Samegrelo

Dealing with the outside world, the Supreme Being had a special place for a man. Relationship between God and Man was made by the way of rituals. It seems obvious in folk holidays and sacrifices of God, where the main place has contributed Sacramental Wine (Zedashe) and earthenware vessels (Sacramental Kvevri), where Sacramental Wine is infused. A wide range of symbols, along with various items, include sacramental wine and food. They are called “Satsirveli”. In Georgia, every historical-ethnographical region sacramental wine and food are known with different names, as “Salocveli” in Racha, “Okhvameri” in Samegrelo, “Zedashe” in Kakheti, Kartli and Svaneti. Apart from wine, under the term “Zedashe” (Sacramental Wine) people betoken about honey, boiled butter, vodka, beer, cotton yarn. The topic of the present paper deals with donations of God (Zedashe and Sacramental Kvevri for prayer) which are used for folk holidays, their roles in historical and modern life. The scales of ancestral and family prayers in Samegrelo (Tsalenjikha and Martvili region), which are called “Khvama” as well. There are two major types of “khvama” (practices connected with faith and belief) in Samegrelo. Megrelians had “Okhvameri” (annually celebrated ritual) and “Dunafiri” (ritual conducted just once). “Zedashe” was used for these practices and people had some Sacramental kvevri for Sacramental wine. Every family had Sacramental Kvevri which had their specific names. The topic is urgent because traditional holidays are verge on disappearing as Sacramental Kvevri, accordingly Sacramental Wine. The materials collected in an ethnographic field show state of affairs. The study carried out in two regions (Tsalenjikha and Martvili) in mountainous Samegrelo. It is used both empiric and theoretic and also interdisciplinary and specific field methods. The main result of our research is the ethnologic study of the issue and, respectively, the result and conclusions are a novelty for the field.

Giorgi Tsomaia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The trial of General Andrei Vlasov and other leaders of the RLA

Soviet and Russian historiography holds that Andrei Vlasov and his associates were traitors, precisely because they fought against the Soviet Union during World War II. When Vlasov was asked why he had moved to the Germans during interrogation, the answer was: "I have shown some cowardice." The report attempts to determine whether this assumption is true. The report uses published archival materials, scientific papers, and monographs (by Cyril Alexandrov, Alexander Kolesnik, Shimon Dattner, etc.) to show who were the people who switched to the side of the Third Reich. It also describes the situation of Andrei Vlasov and his companions on the side of the Germans during World War II, the reasons why Sergei Bunyachenko, Fyodor Trukhin, Viktor Maltsev and others took such a step. It will outline the positions of Vlasov, Trukhin, Bunyachenko, Maltsev and others in the Soviet armed forces. In addition, we discuss the fact of Andrei Vlasov's transition to the Germans: Why did he decide to cooperate with the Germans? Was it because of personal security or did Vlasov have anti-soviet sentiments? It will also focus on the fact that the trial against Vlasov and RGA leaders was closed for only three days. The report will discuss the reasons for the decision to conduct a covert process and the dangers of having an open process for the Soviet authorities. The report answers why General Vlasov and his associates moved to the Third Reich and dismisses the prevailing, erroneous notion that Vlasov, Maltsev, Bunyachenko, Trukhin, and others were traitors for being "shameless" at a critical moment.

Tinatin Tvaltchrelidze

Ivane Javakishvili Tbilisi State University

Jemal Karchkhadze's novel "Resident" (Hermeneutical Interpretation)

“Everywhere, where the world is experienced by us, where the alienation is removed, everywhere the **hermeneutical process** of gathering of the world in word and in consciousness in general is completed” (H. Gadamer). Understanding of a fiction text, its correct interpretation, unification of synchronous and diachronic angles, reader and theoretician, author and historic context, inner and external logos, lingual and genre model – this is the scarce list from literature theory issues, which a reader must be aware of for the deconstruction and further correct reconstruction of a text. Research of fiction texts by **the hermeneutical method** is very acute and interesting. It is the philosophical-existential reading, based on the hermeneutical method that allows more or less perfect interpretation of the in-depth idea. In hermeneutical interpretation the main goal is not only the reconstruction of a literary text; the main goal of interpretation is the extension of the knowledge of a reader and their better understanding of themselves. The work of Jemal Karchkhadze is mostly fragmented. There is a study of his texts with biblical conceptions and with the principle of historicism. The purpose of our research is to identify modernist markers and to search for internal and external logos using the hermeneutic interpreter model. We use every way and means, for example, verbal thinking, characters, authorial comments and opinions about the text, artistic language, aesthetic-ideological and ontological overtones. The novel "Resident" features the triple crisis of modernist prose: the crisis of cognition, subjectivity and language. In conclusion, we think that "Resident" is a modernist text. His first point of view is to show the existential search for, the inevitability, of doubt in the modernist era.

Marika Tchitanava

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Liturgy of Saint Mark the Evangelist

This report concerns the Divine Liturgy, founded by Saint Mark the Evangelist, as one of the most ancient worships of the eastern community. It is one of the local traditional kinds of generating, which is founded by the disciple of St. Peter the Apostle and has been celebrating till nowadays as in the Patriarchate of Alexandria and all Africa as in Greece and in Russian Orthodox Church outside Russia, in New-York, on St. Mark's feast (April 25 or May 8), while Paschal beginning.

We have information about this liturgy by the papyrus from the fourth century. Also, we should call the names of great hierarchs of the Christian church, who mentioned this kind of worship in their works. Among them are St. Athanasius the Great, Curili of Alexandria, John the Almsgiver and others. But it is important to know that the latest historical manuscript of the Liturgy of St. Mark was copied by Patriarch Meletios Pegas of Alexandria in 1585 and again in 1890 by St. Nectarios of Pentapolis. This version of the liturgical text was published in the middle years of the last century, for the first time in Greece (1955), and after that in Egypt (1960).

It is considered that in Alexandria the Divine Liturgy was celebrated in Greek, which was a useful tool for Christian culture. The mixture of the Christian and Hellenistic traditions made the local worship form, which was crystallized in the Liturgy of St. Mark.

We should note that no one can find Georgian translations, perhaps because of the fact that the work has never been carried out.

Smriti Verma
University of Delhi

Self-Fashioning and Recuperation: Meaning-Making in Amitav Ghosh's *The Shadow Lines*

The first-person narrative form of Amitav Ghosh's *The Shadow Lines* operates much on the level of mediation, which negotiates with the multiple "stories" that emerge throughout the text. These "stories" tend to become almost a formulaic principle for constituting identity, wherein each story becomes a marker of a memory that has chiseled away the congruence that lies between the characters. Hence, memory and its recuperation become a passage for understanding not only "the mystery of difference" between the characters that affirms their heterogeneity, but towards accessing that imaginative sensibility which enables one to look across these differences. *The Shadow Lines*, in doing so, gives precedence to the realm of memory in the context of events which lie outside the boundaries of nationalist history.

The Partition of the Indian subcontinent, with its brutally violent history, which, as Suvir Kaul puts it, "freezes fear into silence" is relegated to this sphere of memory which lies outside the bounds of mainstream national historiography. Hence, it is concerning the political realities of post-Partition India, that Ghosh gives creative expression to his central idea of the "shadow lines" which blur the difference between nations and people. This paper will attempt to explore how Ghosh privileges the domain of memory and imagination to transcend labels that occupy a central position in a postcolonial context. In doing so, he not only attempts to explore the way orientalism merges with the political realities of post-colonial post-Partition India, but also stresses upon an imaginative sensibility to look beyond these colonial markers of identity. It is this imagination which aids in viewing of that "final redemptive mystery" at the end of the novel, a mystery which perhaps signals to a possibility of equality between the narrator and May Price beyond the labels they occupy as the figures of the colonized and the colonizer.

Natia Zardiashvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Emotive implicatures in the rhetoric of Muslim women

The aim of the research is to study and determine emotive implicatures in the speeches of Muslim women on Ted/TedX platform. Overall five speeches of total duration of 75.68 minutes were analysed utilising framing theory (Minsky 1974) and the theory of implicature (Grice 1967). Methodologically the article also uses approaches, such as anthropological tradition that focuses on cultural practice and critical discourse analyses that views language as the social practice (Fairclough 2001).

In the process of research specific phrases, words and episodes that evoked certain emotions were marked in the speeches and were analysed according to framing theory focusing on the essence of the utterance and its emotive implicature. Also each speech was studied through the perspective of cultural and social practice that made possible to distinguish not only emotive implicatures but the elements that cause the emotional reaction and therefore implications.

Speeches used in the article are available online on Ted.com platform and YouTube with full transcriptions. Reason for choosing these specific speeches was influenced by the problem of stereotyping Muslims with violence and terrorism in the western society. Therefore, the subject-matter is very sensitive for both cultures. Consequently, it was interesting to investigate how women address these issues in their speeches and how they create desired emotive implicatures. The article concentrates especially on the women because they are often targeted as the victims of stereotyping because of their headress.

The research showed that speakers used cultural frames to elucidate main values of the society. By emphasising how these moral values were mistreated by stereotypical judgements the speakers managed to create emotive implicatures of sadness, anger, protest and empathy.

Nikoloz Zhghenti

Korneli Kekelidze Georgian

National Centre of Manuscripts

Mtis St. George Monastery Ecclesiastical Artifacts

The working process of the history of Mtis St. George Monastery, revealed 13 artifacts of ecclesiastical-ritualistic characteristics, which belonged to the Monastery. Nowadays, most of them are lost. These artifacts appeared to be the important historic sources as for the history of the Monastery itself, but also for the different issues of the political and ecclesiastical history and art history of medieval Georgia. In my speech, I will discuss each of them.

To demonstrate the importance of these relicts, below is a list and the brief descriptions of the most important samples.

1. “The Icon of the Arch-Martyr of Mta (Mountain)” – The main relict of the Monastery. Should be dated with the same period as the Monastery itself (the edge of 9th-10th cc.). The icon is mentioned in the historic sources till 19th c. Nowadays it is lost.

2. “The “Golden” Cross of John the Baptist of Dzmuisi” – The wooden cross embossed with gold and silver, was made by the order of Catholicos Arsen II, during the reign of King Bagrat III Kourapalates (on the edge of 9th-10th cc.). This outstanding sample of medieval Georgian art was destroyed within the anti-religious movements of 1920-es.

3. “St. George Icon of Agara” – The icon is dated with 11th c. According to the historic sources, it was carried to Mtis St. George Monastery from the village Khorga in Samegrelo. In 1688, it was moved to the newly built church of village Agara in Racha. The icon is preserved in the Museum of Kutaisi (№3160/გ. 577).

4. “St. George Icon of Tsknori” – The Icon made of gold and silver is supposedly dated with 16th-17th cc. (Kutaisi Museum, №144). The Icon is unique with its iconography, as there is a profiled image of Caesar Diocletianus on the dragon’s scale.

Translating difficulties of the novel “The Tenant” by Jemal Karchkhadze

“The Tenant” a novel of a famous Georgian writer Jemal Karchkhadze, which was written in magical realism genre, is being translated with pragmatic adequate, incomplete translation, which means, that translation matches the original and expresses the same communicative goals, as the original itself, and also shows the meaningful plot of the original version with its omissions and shortenings.

The translator’s main goal and wish was to show the mentioned work to Russian readers. Also, show them the whole nature of Georgian language and Georgian reality, as realistically as possible. This research discusses the difficulties of the translation that the translator faced during translating the text and how they were problems were solved.

As in any other language during translation, the most difficult parts were phraseological constructions or the fixed expressions that usually make the translators’ job very challenging, therefore, the translators have to decide to either translate the words closest to the original, or substitute them with the words which express the meaning the best. The phrases with no direct equivalents in Russian are abundant in the Georgian language. For example: “God protect you” which is said ironically and it also expresses surprise. It took some time to find its relevant translation. The phrase turned out to be in Russian “Ишь-ты!”, which is used when one does not agree, oppose, argue or deny:: *Как же!*, *Как бы не так!*

Besides, the translator had obstacles with numerous repeated examples. In such cases, the translator had to decide whether to sacrifice stylistic beauty and translate all repeated words, which only highlighted expressions in original and did not make the text look less appealing, but while translating it was losing both- the style and the beauty; or the translator had to shorten these numerous repeated words or use their synonyms.

Natia Zoidze

Ivane Javakishvili Tbilisi State University

The Issue of Time in Virginia Woolf's "Waves"

Virginia Woolf in all of her novels experiments with time, she plays with the notion of time. "Waves" is rightly her most experimental novel, where time becomes one of the tools of modernistic realization of life and the form for the novel. In other words, Woolf offers the image of different times that are carried by different characters. Although their life is described under the framework of linear perspective, the reflection of their life and their inner feeling of reality does not follow the outer world's pace. The reader becomes the traveller at different times and perspectives of the characters. To remain the feeling of the present time and for the division of internal and external realities, Woolf constantly drifts her readers on the shores of the novel by repeating the word "now", which is controversial, as what do the words "now", "here" mean? It is an acute and philosophical question and indeed the whole novel can be regarded as an answer to this question. Another way in which "Waves" expresses its novelty is its structure, beyond the tool of a stream of consciousness technique, the three-part division is introduced, which present different times of the day and human life is compared to these parts.

The article I examine each character's reflection of the time and compare their understanding of it, to the various theories on the issue of subjective time. Namely, to Henry Bergson and his "Duree" and to Walter Benjamin and his "Homogeneous Time". It is assumed that Virginia Woolf realizes the modernistic perception of time in her novels.

This article is the part of my doctoral research that is dedicated to the exploration of the issue of time in Virginia Woolf's novels.

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ჯორჯიძის ქ. №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities

ახალგაზრდა მეცნიერთა
III საერთაშორისო სიმპოზიუმი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებებში

III INTERNATIONAL SYMPOSIUM
FOR YOUNG SCHOLARS IN THE HUMANITIES

თეზისები
ABSTRACTS

27-30 ნოემბერი
November 27-30

თბილისი 2019 Tbilisi

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities

ახალგაზრდა მეცნიერთა III
საერთაშორისო სიმპოზიუმი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებებში

III International Symposium for
Young Scholars in the Humanities

თ ე ზ ი ს ე ბ ი
A B S T R A C T S

27-30 ნოემბერი
November 27-30

გამომცემლობა „უნივერსალი“
თბილისი 2019 Tbilisi

**შოთა რუსთაველის ეროვნული
სამეცნიერო ფონდი**

**Shota Rustaveli National
Science Foundation**

აღნიშნული პროექტი განხორციელდა შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით (საგრანტო პროექტი MG-ISE-19-675).

This project has been made possible by financial support from the Shota Rustaveli National Science Foundation (Grant Project MG-ISE-19-675).

www.rustaveli.org.ge

© ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი, 2019

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2019

თბილისი, 0186, ა. პოლიბაოვსკაიას №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ISBN 978-9941-26-594-5

**ახალგაზრდა მეცნიერთა საერთაშორისო სიმპოზიუმის
სამეცნიერო კომიტეტი:**

- ნანა გაფრინდაშვილი** – პროექტის ხელმძღვანელი, თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დეკანი, პროფესორი;
- გოჩა ჯაფარიძე** – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის პროფესორი;
- დარეჯან გარდავაძე** – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურის უფროსი, პროფესორი;
- დარეჯან თვალთვაძე** – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის პროფესორი;
- ეკატერინე ნავროზაშვილი** – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის სამეცნიერო კვლევებისა და განვითარების სამსახურის უფროსი, ასოც. პროფესორი;
- ზვიად ცხევიანი** – აკაკი წერეთლის სახელობის ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ასოც. პროფესორი;
- თამარ მოსიაშვილი** – ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის ხელოვნებისა და მეცნიერების ფაკულტეტის ასოც. პროფესორი;
- ზაალ აბაშიძე** – კორნელი კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის დირექტორი, საქართველოს საპატრიარქოს წმინდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტის პროფესორი;
- გიორგი ალიბეგაშვილი** – სახელმწიფო ენის დეპარტამენტის თავმჯდომარე, საქართველოს საპატრიარქოს წმინდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტის პროფესორი;
- რეუვენ ენოხი** – ისრაელის არიელის უნივერსიტეტი, ისრაელის მემკვიდრეობის დეპარტამენტის პროფესორი;
- იასუჰირო კოჯიმა** – ტოკიოს უცხო ენათა ინსტიტუტი, იაპონია;
- ბერნარ უტიე** – სამეცნიერო კვლევათა საფრანგეთის ეროვნული ფონდის წევრი, საფრანგეთი.

**ახალგაზრდა მეცნიერთა III საერთაშორისო სიმპოზიუმის
საორგანიზაციო კომიტეტი**

- ივანე მჭედელაძე** – პროექტის კოორდინატორი, თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის უკრაინისტიკის ინსტიტუტის სპეციალისტი, ფილოლოგიის დოქტორი;
- ნინო კვირიკაშვილი** – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურის უფროსი სპეციალისტი, დოქტორანტი;
- თეა ქამუშაძე** – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის სასწავლო პროცესის მართვის სამსახურის უფროსი სპეციალისტი, ანთროპოლოგიის დოქტორი;
- გიორგი ჯღარკავა** – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დოქტორანტი;

სოფიო თოთიბაძე – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დოქტორანტი;

ელენე ლურსმანაშვილი – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის მაგისტრანტი;

ელისო ქელიძე – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის სასწავლო პროცესის მართვის სამსახურის უფროსი სპეციალისტი, დოქტორანტი;

ლანა ქარაია – თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დოქტორანტი.

Scientific Committee of III International Symposium for Young Scholars

Nana Gaprindashvili – Project Supervisor, Dean of the Faculty of Humanities, TSU, Professor;

Gocha Japaridze – Professor, TSU Faculty of Humanities;

Darejan Gardavadze – Head of the Quality Assurance Office of the Faculty of Humanities, Professor;

Darejan Tvaltvadze – Professor, TSU Faculty of Humanities;

Ekaterine Navrozashvili – Head of the Scientific research and development Office of the Faculty of Humanities, Associated Professor;

Zviad Tskhvediani – Associate Professor, Akaki Tsereteli Kutaisi State University, Faculty of Humanities;

Tamar Mosiashvili – Associate Professor, Ilia State University, Faculty of Arts and Sciences;

Zaal Abashidze – Director of Korneli Kekelidze National Center of Manuscripts, Professor, St. Andrew the First called Georgian University;

Giorgi Alibegashvili – Head of State Language Department, Professor, St. Andrew the First Called Georgian University;

Reuven Enoch – Professor, Israel Ariel University, Heritage Department of Israel;

Yasuhiro Kojima – Lecturer, Tokyo Institute of Foreign languages, Japan;

Bernard Outtier – Dr. hab. Academician, French National Center of Scientific Research, France.

Organizing Committee of III International Symposium for Young Scholars

Ivane Mchedeladze – Project Coordinator, PhD in Philology, specialist of TSU Center of Ukrainian Studies;

Tea Kamushadze – Senior Specialist, Department of Educational Process Management, Faculty of Humanities, TSU, PhD in Anthropology;

Nino Kvirikashvili – Senior Specialist, Department of Quality Assurance, Faculty of Humanities, TSU, PhD student;

Giorgi Jgharkava – Faculty of Humanities, TSU, PhD student;

Sopio Totibadze – Faculty of Humanities, TSU, PhD student;

Elene Lursmanashvili – Faculty of Humanities, TSU, MA student;

Eliso Chelidze – Senior Specialist, Department of Educational Process Management, Faculty of Humanities, TSU, PhD student;

Lana Karaia – Faculty of Humanities, TSU, PhD student.

შ ი ნ ა ა რ ს ი

ეთერ ბოკელავაძე. საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ავტოკეფალიის საერთაშორისო აღიარების საკითხი და ალექსანდრიის მართლმადიდებელი ეკლესიის პოზიცია (XX საუკუნის 80-იან წლებში)	11
ნინო ბოკელავაძე. ფშავ-ხევსურთა ადამ-წესებისა და ტრადიციების ბიბლიური საფუძვლები	12
მზისა ბუსკივაძე. მოდერნიზაციის პროცესი და იდენტობის პრობლემა აჰმედ ჰამდი თანფინარის შემოქმედებაში (რომანები „სიმშვიდე“ და „დროის მარგულირებელი ინსტიტუტი“)	14
სალომე გეგეჭკორი. ტერმინი „გამოცანა“ ქართულსა და მეგრულში: სტრუქტურა და სემანტიკა	15
სოფიკო გელიაშვილი. იდენტობის პრობლემა ჯუნა ბარნსის რომანში „ქალთა აღმანახი“	16
ლილიანა გოგჩიაშვილი. ჯონ დონის სატრფიალო ლირიკა – ტრადიცია და ხატოვანება	18
რუსუდან გოგობია. სოციალური მედიის როლი უცხოური ენის ათვისებისას	19
თამთა გრიგოლია. კენთ ვაითის გეოპოეტიკა და „ვეფხისტყაოსანი“	21
მარიამ გურგენიძე. ქრისტიანობის გავრცელება დანიასა და შვედეთში წმინდა ანსგარის მოღვაწეობის აღწერის ანალიზის საფუძველზე	23
ნათია ზოიძე. დროის საკითხი ვირჯინია ვულფის რომანში „ტალღები“	24
თინათინ თვალჭრელიძე. ჯემალ ქარჩხაძის რომან „მდგმურის“ ჰერმენევტიკული წაკითხვისათვის	25
ნათია იაკობიძე. პროფესიული ჟარგონის საკითხი ქართულ ენაში	27
ნათია კენჭიაშვილი. თარგმანები ქართულ მჭევრმეტყველებებში	28
მაია კვირკველია. ტროპული მეტყველება მეოცე საუკუნის 70-იანი წლების პოეზიაში	29
მარიამ კილანავა, ლოლიტა შენგელია. ცხოვრებისეულ ასპექტთა ინტეგრირება უცხო ენის სწავლებისას პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლების მეთოდის საშუალებით	30
ლუკა კუჭუხიძე. ბუნების ბიფურკაციის პრობლემა ალფრედ ნორთ უაიტჰედის ფილოსოფიაში	31
თინათინ ლეკიაშვილი. შუასაუკუნეობრივი აზროვნების ერთიანი სტრუქტურა და მოვლენათა ჰიპერბოლიზაცია ქართულ საერო ლიტერატურაში	33
ეკატერინე მაისურაძე. ქართული ენა, როგორც ბათუმის ოლქის ქართველი მუსლიმების იდენტობის შენარჩუნების მთავარი მარკერი	34
ანი მაღლაკელიძე. „გიორგობისთვე“ – მხატვრის მინიმალისტური ხედვა (მხატვარი დიმიტრი ერისთავი)	36
ნინო მესხი. დოსტოევსკის «Сон смешного человека» ქართულ ენაზე	37

სოფიო მოდებაძე. მუსიკა და ადორნოს „ნეგატიური დიალექტიკა“	38
ივანე მჭედლაძე. ლიტერატურული პროცესის კომუნიკაციური კონტექსტები: ძველი ქართული მწერლობის რეცეფცია უკრაინულ ორიენტალისტიკაში	39
თამარ ნამგლაძე. საბჭოთა იდენტობის პოლიტიკა და საბავშვო მხატვრული ლიტერატურა (ლ. ლაგინის „მოხუცი ხოტაბიჩის“ მაგალითზე)	41
თათია ობოლაძე. არქეტიპული კრიტიკა: ტრადიციული და თანამედროვე მიდგომები	42
ეკა ორაგველიძე. სიყვარული დავით გურამიშვილის „დავითიანის“ მიხედვით	44
ნინო პოპიაშვილი. ქართულ-ოსური ლიტერატურული, ლინგვისტური და საგანმანათლებლო ურთიერთობები XVIII-XIX საუკუნეებში	45
ნინო ჟვანია. ჯემალ ქარჩხაძის რომან „მდგმურის“ თარგმნისას ნარმოჩენილი სირთულეები	46
ნიკოლოზ ჟღენტი. მთის წმ. გიორგის მონასტრის საეკლესიო სიძველეები	47
ირინე საგანელიძე. მრავალეთნოსური თბილისის მულტიკულტურული ტრადიციები (კულტურული მოვლენები, ისტორიული პროცესები, საზოგადო მოღვაწეები)	49
თინათინ სოზიაშვილი. ლაითურის თანამედროვე ყოფა: ჩაის ადგილი მეხსიერებასა და ყოველდღიურობაში	50
ნინო ფალავანდიშვილი. სემიოტიკაზე ორიენტირებული მეტა- ფორიზებული ტექსტების თარგმნის პრობლემები (გიუნტერ გრასის ქართულად თარგმნილი ტექსტების მიხედვით)	52
ნათია ფურცელაძე. გრიგოლ რობაქიძის უცნობი საარქივო მასალები იენაში	53
თეა ქამუშაძე. საკრალური ადგილები იძულებით გადაადგილებულ პირთა მეხსიერებაში: გამოცდილება, იდენტობა და გამოწვევები	54
მიხეილ ქართველიშვილი. ჟურნალი «Наука и религия» („მეცნიერება და რელიგია“) და მისი ადგილი საბჭოთა ანტირელიგიურ პოლიტიკაში 1959-1964 წლებში	56
თამთა ლონღაძე. ილია ჭავჭავაძისა და ვაჟა-ფშაველას პროზის ურთიერთმიმართებისათვის	57
თამარ ლულუნიშვილი. ომი პიროვნული და კულტურული ტრადიციის კონტექსტში (ქართველი და ირანელი მწერლების მოთხრობების მიხედვით)	59
ლიკა შონია. საბჭოთა პერიოდის მეგრული სიტყვიერების პოეტური ნიმუშები: სათაურის სტრუქტურა და სემანტიკა	60
თამარ ჩანქსელიანი. მოქმედების შესაძლებლობის უარყოფის გამომხატველი ნაწილაკების შედარებით-შეპირისპირებითი ანალიზი ქართველურ ენებში	61

სოფიო ჩხატარაშვილი. ნაციონალიზმისა და ეროვნული იდენტობის პრობლემა XX საუკუნის 60-იანი წლების უკრაინულ ლიტერატურულ დისკურსში.....	62
მაია ცერცვაძე. ბაბო შარვაშიძის მეშუარები – ნონფიქშენის საყურადღებო ნიმუში.....	64
ქეთევან ციმიტია, იოსებ შენგელია. საზედაშე ქვევრები სამეგრელოს ძველ და თანამედროვე ეთნოგრაფიულ ყოფაში	65
გიორგი ცომაია. სასამართლო პროცესი საბჭოთა კავშირში გენერალ ანდრეი ვლასოვისა და რგა-ს ხელმძღვანელების წინააღმდეგ	66
მარიკა ჭითანავა. წმ. მარკოზ მახარებლის ლიტურგია	68
ანა ხვედელიანი. სკოლის რეორგანიზაცია, როგორც ნაციონალური იდენტობის ფორმირების საფუძველი (1918-1921)	69
ნინო ხიდიშელი. ქართული დამწერლობის როლი და მნიშვნელობა კრებულის „ქართული ანბანი – 33 ემოცია“ კვალდაკვალ	71
თამარ ჯაფარიშვილი. არქაული ლექსიკა ორიგინალსა და თარგმანში (რომანების „ზაზუნისა და „პიკის ვალეტის“ მაგალითზე)	72
გიორგი ჯღარკავა. პირის დეიქსისით გამოხატული რეფერენციულობა ქართველურ ენათა ანდაზებში	73

C O N T E N T S

Lela Abdushelishvili. Developing intercultural competence in the process of developing mediation skills while teaching business communication	77
Sara Ahmadova. The role of Mountain Jews in the Development of Jewellery Art of Azerbaijan	77
Eter Bokelavadze. International Recognition of the Autocephaly of the Orthodox Church of Georgia and Attitude of the Orthodox Church of Alexandria (The 80s of XX Century)	78
Nino Bokelavadze. Biblical Bases of Pshav-Khevsurian Customs and Traditions.....	79
Mzisa Buskivadze. Modernization Process and Problem of Identity in Ahmet Hamdi Tanpınar's Works (Novels: <i>A Mind at Peace</i> and <i>The Time Regulation Institute</i>)	80
Tamar Chankseliani. Comparative-Controversial Analysis of Particles Expressing the Denial of the Possibility of an Action in Kartvelian Languages.....	81
Sophio Chkhatarashvili. The Problem of Nationalism and National Identity In Ukrainian Literary Discourse in the 60s of the 20th Century	83
Omiko Ejibia. Al-Idrisi about Georgia.....	84
Linda Eltermene. The Center of Intercultural Dialogue of Academic Library of University of Latvia as a tool for developing Latvian-Georgian relations.....	85

Erdoğan Bada, Yonca Özkan. English Language Teachers' views on Nateness and Non-nateness of English Teachers.....	85
Aslan Allahshukur Gasimov. Nakhchivan Archaeological Culture (Based on pottery collection of National Museum of History of Azerbaijan)	86
Salome Gegetchkori. The Term <i>gamotsana</i> "Riddle" in Georgian and Megrelian: Structure and Semantics	87
Sophiko Geliashvili. The Problem of Identity in Djuna Barnes' "Ladies Almanack"	88
Maguli Ghambashidze. The Modal Verb „khel-tsipheba“ in Georgian Literary Language.....	89
Tamta Ghonghadze. The Interrelationship between Ilia Chavchavadze's and Vazha-Pshavela's Prose	90
Tamar Ghughunishvili. War within the Context of a Personal and Cultural Trauma (based on works of Georgian and Iranian Authors).....	91
Zaal Gogenia. 18 July 1936 Coup d'État and the Attempts of Its Legitimization during the First Period of the Francoist Regime.....	92
Liliana Gogichaishvili. John Donne's Love Poems- Tradition and Figurativeness	94
Rusudan Gogokhidi. The role of Social Media in Language Learning.....	94
Tamta Grigolia. Modern Concepts of Space and <i>The Man in the Panther's Skin</i>	95
Mariam Gurgeni. The Spread Of Christianity in Denmark and Sweden	97
Sopiko Gvritishvili. Application of Pragmatics: Presupposition as discourse strategy in court examinations on the basis of practice in American and Georgian courts	98
Elnur Latif oglu Hasanov. Academic Significance of Research of Traditional Carpet Ornaments of Ganja.....	99
Elmira Huseynova. Distinctive Properties Between Semantics And Pragmatics	100
Natia Iakobidze. The Issue of Professional Jargon in the Georgian Language	101
Sadequl Islam. Techno-Aide Google Classroom for Learning English: Prospects & Challenges	102
Gulom Ismailov. Linguocultural Study of Axiological Aspects of The Turkish Phraseologisms.....	103
Aida Ismailova. Glazed Ceramics of the Medieval Cities of Azerbaijan and Eastern Georgia: Similar and Distinctive Features, Local Traditions.....	104
Tamar Japhoshvili. Archaic Vocabulary in Original and Translated Texts (according to B. Akunin's Romances "Azazel" and "Jack of Spades")	105
Giorgi Jgharkava. Reference Expressed by Person Deixis in Kartvelian Proverbs.....	106
Zhainagul Kadirkulova. Labour migration in Kyrgyzstan (Socio-economic consequences).....	107
Tea Kamushadze. Sacred sights in the memory of internally displaced	

persons: experience, identity and challenges	108
Mikheil Kartvelishvili. The journal «Наука и религия» (“Science and Religion”) and its place in Soviet Anti-religious Policy 1959-1964.....	109
Natia Kentchiashvili. Translations of the Georgian Rhetoric	110
Ilaha Khantamirova. Development Stages of Azerbaijan Education in the 19 th – Early 20 th Centuries	110
Nino Khidisheli. The Role and Importance of the Georgian Script according to the Collection “Georgian Alphabet – 33 Emotions”	111
Ana Khvedeliani. Reorganization of School as a Fundament of the Formation of National Identity (1918-1921).....	112
Mariam Kilanova, Lolita Shengelia. Bringing real-life aspects in EFL class through the Problem Based Learning	113
Michal Kozdra. Lexicographic description of lexical parallels in The Learner’s Thematic Dictionary of Russian-Polish Lexical Parallels	114
Luka Kuchukhidze. The Problem of the Bifurcation of Nature in Alfred North Whitehead’s Philosophy.....	115
Nino Kuratishvili. Irony and sarcasm – restoring the image of Muslim culture in Western society	115
Maia Kvirkvelia. Tropes in the poetry of the 70s of the twentieth century	116
Tinatin Lekiasvili. The unified structure of medieval thinking and hyperbolization of facts in Georgian secular literature	117
Ana Maglakelidze. “Giorgobistve” – A Minimalist View of the Artist (Artist Dimitri Eristavi)	118
Ekaterine Maisuradze. The Georgian Language as the main marker of the identity of Georgian Muslims in the Batumi District.....	119
Ivane Mchedeladze. Communicative Contexts of Literary Process: Reception of Old Georgian Literature in Ukrainian Oriental Studies	120
Nino Meskhi. The Dream of a Ridiculous Man by Dostoevsky into the Georgian language	121
Sophio Modebadze. Music and “Negative Dialectic” of Adorno.....	122
Tamar Namgladze. Soviet Identity Politics and Children’s Literature (Based on L. Lagin’s “Old Man Khottabych”).....	123
Tatia Oboladze. Archetypal Criticism: Traditional and Modern Approaches...	124
Ulisses Tadeu Vaz de Oliveira. Antisemitism in Galician-Portuguese songs: identities and anachronisms in medieval discourse.....	125
Eka Oragvelidze. Love according to David Guramishvili’s “Davitiani”	126
Nino Phalavandishvili. Problems in Translating Semiotics-oriented Metaphorical Texts	127
Maurizio Petrocchi. From the tupamaros to the red brigades, common tactics and strategies of urban guerrilla.....	128
Nino Popiashvili. The Georgian-Ossetian Literary, Linguistic and Educational Relations in the XVIII-XIX Centuries	129
Natia Purtseladze. Grigol Robakidze’s unknown archive materials in Jena.....	129
Natia Putkaradze. Towards some issues of the classification of the secondary adverbs in Georgian.....	130

Shukrije Rama. Students 'Attitudes Toward Higher Education.....	131
Giorgi Rikadze. Influence of Russia on the Processes Going on in the Middle East: Syrian War	132
Aigun Rustemova. Psychological Characteristics of Adaptation of Junior Schoolchildren to Training Activity	133
Irine Saganelidze. Multicultural Traditions of Multiethnic Tbilisi (Cultural Events, Historical Processes, Public Figures).....	134
Lika Shonia. Poetic Patterns of Megrelian Verbalism in the Soviet Period: Structure and Semantic of the Title	135
Tatiana Smirnova-Cotet. Cross-cultural Pragmatics in the Course of Russian as a Foreign Language for Turkmen Students.....	136
Tinatin Soziashvili. The modern life of Laituri: a place for Tea in Memory and Everyday Life	137
Sonakshi Srivastava. The Uneasy Easiness of Comedy and the Oriental Question in 'A Horse Walks into a Bar.....	138
Sopio Totibadze. The Role of Fairy Tales in the Development of Gendered Stereotypes among Children.....	139
Maia Tsertsvadze. Babo Sharvashidze's Memories – A notable specimen of Non-fiction	140
Ketevan Tsimintia, Ioseb Shengelia. Sacramental Kvevri in old and modern life in Samegrelo.....	141
Giorgi Tsomaia. The trial of General Andrei Vlasov and other leaders of the RLA.....	142
Tinatin Tvaltchrelidze. Jemal Karchkhadze's novel "Resident" (Hermeneutical Interpretation)	143
Marika Tchitanava. Liturgy of Saint Mark the Evangelist.....	144
Smriti Verma. Self-Fashioning and Recuperation: Meaning- Making in Amitav Ghosh's The Shadow Lines.....	145
Natia Zardiashvili. Emotive implicatures in the rhetoric of Muslim women ...	146
Nikoloz Zhgenti. Mtis St. George Monastery Ecclesiastical Artifacts	147
Nino Zhvania. Translating difficulties of the novel “The Tenant” by Jemal Karchkhadze.....	148
Natia Zoidze. The Issue of Time in Virginia Woolf’s “Waves”	149

ეთერ ბოკელავაძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ავტოკეფალიის საერთაშორისო აღიარების საკითხი და ალექსანდრიის მართლმადიდებელი ეკლესიის პოზიცია (XX საუკუნის 80-იან წლებში)

XX საუკუნის 80-იანი წლები მნიშვნელოვანი მოვლენებით აღინიშნა საქართველოს სამოციქულო მართლმადიდებელი ეკლესიის ისტორიაში. ეპოქის აქტუალურობას განსაზღვრავს როგორც მოცემული პერიოდის საბჭოთა ხელისუფლების რელიგიური პოლიტიკა, ისე საერთაშორისო პოლიტიკურ და საეკლესიო წრეებში მიმდინარე პროცესები, რომლებმაც თავისი გავლენა იქონიეს საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მოღვაწეობაზე.

ჩვენი კვლევის ობიექტს წარმოადგენს გასული საუკუნის 80-იანი წლების ერთ-ერთი ყველაზე აქტუალური პრობლემა – საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ავტოკეფალიისა და საპატრიარქო ღირსების (ტიტულის) საერთაშორისო აღიარება და ალექსანდრიის უძველესი საპატრიარქოს პოზიცია.

ცნობილია, რომ XX საუკუნის მეორე ნახევარში საქართველოსა და კონსტანტინეპოლის საპატრიარქოებს შორის ინტენსიურად მიმდინარეობდა მუშაობა საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის ისტორიული ავტოკეფალიის აღიარების საკითხზე, რასთან დაკავშირებითაც მსოფლიო საპატრიარქოს ორაზროვანი პოზიცია ჰქონდა. აღნიშნულმა ყველაზე თვალსაჩინოდ იჩინა თავი გასული საუკუნის 60-იან წლებში, როდესაც ეკლესიათა მსოფლიო საბჭოს ეგიდით გამართულ საერთაშორისო მართლმადიდებლურ ფორუმზე საქართველოს ეკლესია ახალგაზრდა, ავტონომიურ ეკლესიად იქნა წარდგენილი. გარდა ამისა, კონსტანტინეპოლის მსოფლიო საპატრიარქოდან საქართველოში გამოგზავნილ ოფიციალურ ეპისტოლეებსა თუ ბერძნულენოვან საეკლესიო კალენდრებში საქართველოს ეკლესია მუდმივად ავტონომიურ ეკლესიად ფიქსირდებოდა, მისი მწყემსმთავარი კი მთავარეპისკოპოსად იხსენიებოდა. მიუხედავად ქართული საპატრიარქოს მხრიდან თავისი სტატუსის ფალსიფიცირებაზე მრავალგზის მითითებისა, ბერძნული მხარის პოზიცია ამ საკითხთან დაკავშირებით დიდხანს არ შეცვლილა. დიალოგი ორ საპატრიარქოს შორის წლების განმავლობაში გაგრძელდა, რაც, ბუნებრივია, რთულ

მდგომარეობაში აყენებდა საქართველოს სამოციქულო ეკლესიას. შექმნილ ვითარებაში საქართველოს საპატრიარქოსთვის უაღრესად დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა მსოფლიოს საეკლესიო წრეების მხარდაჭერას, განსაკუთრებით კი უძველეს მართლმადიდებლურ საპატრიარქოთა თანადგომას.

ამ კუთხით მნიშვნელოვანი როლი ალექსანდრიის უძველესმა მართლმადიდებლურმა საპატრიარქომ შეასრულა, რომელთანაც საქართველოს ეკლესიას მრავალსაუკუნოვანი ურთიერთობების ტრადიცია და მოცემული პერიოდისათვის მჭიდრო საეკლესიო და დიპლომატიური თანამშრომლობა ჰქონდა.

მოხსენებაში განხილული გვაქვს XX საუკუნის 80-იან წლებში საქართველოსა და ალექსანდრიის საპატრიარქოთა შორის არსებული ურთიერთობების ძირითადი ტენდენციები; საქართველოს ეკლესიის ბრძოლა ისტორიული უფლებების საერთაშორისო აღიარებისთვის და ალექსანდრიის მართლმადიდებელი ეკლესიის პოზიცია, რომელმაც მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა საკითხის ქართული ეკლესიის სასარგებლოდ გადაწყვეტაში.

ნინო ბოკელავაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ფშავ-ხევსურთა ადათ-წესებისა და ტრადიციების ბიბლიური საფუძვლები

ცნობილია, რომ ნებისმიერი ერის კულტურის ჩამოყალიბებაში მნიშვნელოვან როლს ასრულებს სარწმუნოება. ხშირ შემთხვევაში, სწორედ სარწმუნოებრივი დოგმატები ქმნიან სხვადასხვა სახის ყოფითი ჩვეულებისა თუ ტრადიციის საფუძველს. თუმცა გასათვალისწინებელია ერის მენტალობა და საზოგადოების დამოკიდებულება სარწმუნოებრივი დოგმების აღქმისადმი. როდესაც საზოგადოებაში მრწამსი შესისხლხორცებულია ჯანსაღ განსჯასთან, მაშინ ტრადიცია გათვითცნობიერებულია თავისი არსით და არ ეყრდნობა მხოლოდ წინაპართა ქცევით მემკვიდრეობას, მაგრამ თუ საზოგადოება მხოლოდ წინაპართა საკულტო რიტუალების ზედმინევენით ზუსტ შესრულებაზეა ორიენტირებული და არ განსჯის მის შინაარსს, მაშინ ამ გზას, დროთა განმავლობაში, ის უთუოდ მიჰყავს სხვადასხვა დოგ-

მატის მისეულ ინტერპრეტაციამდე. ყოველივე ეს, საბოლოო ჯამში, ინვესტს ტრადიციის დაშორებას მის საწყის, ნამდვილ საფუძვლებთან.

მოხსენების მიზანს წარმოადგენს ქართველ მთიელთა ყოფითი ჩვეულებებისა და ტრადიციების ბაზისური კვლევა, კერძოდ, მათი სარწმუნოებრივი საფუძვლები; „ძველი აღთქმის“ რჯული და პარალელები ფშავ-ხევსურთა ისეთ ტრადიციებთან, როგორებიცაა: ოჯახის შექმნის, „ხელი-მხარის განათვლის“, ხატისაგან ცოდვის „გამოსყიდვის“, სტუმარ-მასპინძლობის, სისხლის ალების, შაბათი დღის უქმედ დაცვის ტრადიციები და სხვა. აგრეთვე, საინტერესოდ მიგვაჩნია მსგავსებები ფშავ-ხევსურებთან და ძველალთქმისეულ სამართალს შორის, კერძოდ, დამნაშავის საზოგადოებისგან მოკვეთისა და ფიზიკური დასჯის (ჩაქოლვის) წესები. გამოკვლევა ეყრდნობა როგორც ბიბლიურ ტექსტებს, ფშავ-ხევსურების ტრადიციების ამსახველ თხზულებებსა და პუბლიცისტურ წერილებს, ისე სხვადასხვა მკვლევრის ნაშრომებს.

ჩვენი დასკვნით, მთის ხალხის ყოფაში არსებული წესებისა თუ ტრადიციების დიდ ნაწილს საფუძველი სწორედ ძველალთქმისეული სარწმუნოებიდან აქვს. მტკიცეა და ურყევე მთიელთა ერთგულება ამ ტრადიციებისადმი, იმდენად, რომ მაცხოვრის განკაცების შემდეგ, მთელი რიგი ძველალთქმისეული დოგმების შეცვლის მიუხედავად, საქართველოს აღმოსავლეთ მთიანეთის მცხოვრებნი მე-19 საუკუნეშიც აგრძელებენ მათ დაცვას. ხშირ შემთხვევაში იგი მორალური განსჯის გარეშე წინაპართა ქცევითი მემკვიდრეობის რეალიზებას გულისხმობს, რაც მთიელთა მსოფლმხედველობას, ზოგ შემთხვევაში, ამოწმებს ქრისტიანულ აზროვნებასთან. ეს უკანასკნელი, თავის მხრივ, მთელი თავისი არსით, ჰუმანურ პრინციპებზეა აგებული. სწორედ აღნიშნულის შედეგია მრავალი ტრადიციის ადგილობრივი, სხვადასხვა რელიგიური ფაქტორის გათვალისწინებით მიღებული ინტერპრეტაცია.

მზისა ბუსკივადე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

მოდერნიზაციის პროცესი და იდენტობის პრობლემა აჰმედ ჰამდი თანფინარის შემოქმედებაში (რომანები „სიმშვიდე“ და „დროის მარეგულირებელი ინსტიტუტი“)

თურქულ ლიტერატურაში მოდერნიზაციის პროცესი უშუალოდ უკავშირდება ქვეყანაში ისტორიულად განვითარებულ პროცესებს. მე-19 საუკუნეში ოსმალეთის იმპერიის მიერ დავსაღეთისაკენ კურსის აღება იმ რეალობით იყო განპირობებული, რომელსაც აზროვნების რეგრესი შეიძლება ვუწოდოთ. აღნიშნული რეგრესი კი, არსებული ინტელექტუალური თუ ფიზიკური რესურსების ამოწურვას უკავშირდებოდა.

1839 წელს თანზიმათის ფირმანით ოფიციალურად გამოცხადდა ქვეყნის პროევროპული კურსი. მოდერნიზაციასთან დაკავშირებული პროცესი, რომელიც საზოგადოებრივი ცხოვრების თითქმის ყველა სფეროს ეხებოდა, იმავე საზოგადოების დუალიზმის მიზეზი გახდა. ლიტერატურაში მოდერნიზაცია როგორც ჟანრობრივი, ისე თემატურ-ესთეტიკური კუთხით გამოვლინდა. ფსევდომოდერნიზაციის საკითხს თანზიმათის პერიოდის მწერლების შემოქმედებაში მნიშვნელოვან ადგილი ეთმობა.

მოდერნიზაციასთან დაკავშირებული სირთულეები უფრო თვალსაჩინო რესპუბლიკის პერიოდის თურქულ ლიტერატურაში ხდება. აღნიშნული სირთულე თავს იჩენს არამხოლოდ, საზოგადოების, არამედ კონკრეტული ინდივიდის დონეზე. ყურადღების ცენტრი ინაცვლებს ისეთ საკითხზე, როგორიცაა ეროვნული იდენტობა. აღნიშნული საკითხი აჰმედ ჰამდი თანფინარის შემოქმედების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხთაგანია. მწერლის შემოქმედებაში აშკარად იგრძნობა საზოგადოების დუალისტური განწყობა, რომელიც ეროვნული და ევროპული ღირებულებების კონფლიქტის შედეგია.

საანალიზოდ შერჩეული რომანები, ერთმანეთთან გარკვეული სახის მსგავსებას ამჟღავნებენ. ორივე რომანში ხაზგასმულია „ახალი დროის“, „ახალი იდეოლოგიის“ ნიადაგზე იდენტობის დაკარგვის საფრთხე. საფრთხე კი ერის წარსული გამოცდილების სრული უარყოფის და ევროპული ღირებულებების ბრმად გაზიარების შედეგია. რომანის პროტაგონისტები, ასაკობრივი სხვაობის მიუხედავად, ტემ-

პორაღურ ტრიადას – წარსული, აწყო, მომავალი – უწყვეტ ჯაჭვად აღიქვამენ. ორივე რომანში არსებობენ პერსონაჟები, რომლებიც წარსულის საუკეთესო გამოცდილების, ტრადიციების, ღირებულებების მაგალითს წარმოადგენენ. მწერალი გარემოს აღწერით, დანგრეული, დაცარიელებული შენობების, ფერწასული და ავადმყოფი ადამიანების დახატვით საზოგადოებაში არსებულ რეალობას უსვამს ხაზს. უნდა აღინიშნოს, რომ ეს რეალობა ცნობიერების „ავადმყოფობა“ უფროა, ვიდრე ფიზიკური. რომანის, „სიმშვიდე“, მთავარი გმირი ახალგაზრდა, ევროპაში განათლებამიღებული ადამიანია, რომელიც გარესამყაროზე უფრო მეტად საკუთარ, შინაგან სამყაროზე კონცენტრირდება. იგი „დამნაშავეს“ ევროპაში არ ეძებს, საზოგადოების არაჯანსაღ ცნობიერებაში ხედავს პრობლემას. რომანის „დროის მარეგულირებელი ინსტიტუტი“ პროტაგონისტი, ჰაირი ირდალი, „ახალი დროის“ იდეებით მხოლოდ იმიტომ არის მოხიბლული, რომ მატერიალური კეთილდღეობა აქვს. რომანებში მკაფიოდ არის გატარებული აზრი, რომ მოდერნიზაციას საზოგადოების მზადყოფნა სჭირდება, წინააღმდეგ შემთხვევაში რეგრესი გარდაუალა.

სალომე გეგეჭკორი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ტერმინი „გამოცანა“ ქართულსა და მეგრულში: სტრუქტურა და სემანტიკა

გამოცანა არის ზეპირსიტყვიერების ჟანრი, რომელიც საგანს ან მოვლენას პოეტურად, ნართაულად ახასიათებს, თვით ამ ობიექტის დაუსახელებლად გამოცნობის მიზნით. თავისი სპეციფიკით, მიზანდასახულებითა და გაჩენის ქრონოლოგიით გამოცანა ერთ-ერთია ზეპირსიტყვიერების ჟანრებს შორის, რომლის საწყისები უკავშირდება ადამიანის ცნობიერებაში გარესამყაროს აღქმას და ამ მიმართულებით აზროვნების დაწყებას. ქართულსა და მეგრულში გამოცანის ჟანრის აღსანიშნავად სხვადასხვა ტერმინი გამოიყენება. უნდა აღინიშნოს, რომ ქართული, ძველი ქართული

¹ „კვლევა განხორციელდა შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით [საგრანტო პროექტი MR-18-3142]“.

ენის მონაცემების გათვალისწინებით, მრავალფეროვნებით გამო-
ირჩევა. ქართული მასალა სტრუქტურულად შეიძლება იყოს:

- *ერთსიტყვიანი*

(1) „გამოცანა“, (2) „ახსნა“, (3) „იგავი“, (4) „გამოცანება“, (5)
„ამიცანა“

- *ორსიტყვიანი (შეისტყვება)*

(6) „ასახსნელი სიტყვა“, (7) „ქცეული სიტყვა“, (8) „დაფარუ-
ლი სიტყვა“, (9) „საცნაური სიტყვა“, (10) „ძნიად-საცნობელი
სიტყვა“, (11) „აღსახსნელი სიტყვა“, (12) „გასაქსნელი სიტ-
ყვა“, (13) „სათარგმანებელი სიტყვა“.

- *სამსიტყვიანი (მხოლოდ ერთი ტერმინია)*

(14) „ასახსნელნი ლექს-რკვეულნი სიტყვანი“.

რაც შეეხება მეგრულს, გამოცანის აღსანიშნავად ფრაზით
გადმოცემულ ერთ ტერმინს იყენებს: „ემოორე – მოორე“ (< „ე მუ
ორე, მუ ორე“, რაც ქართულად ნიშნავს: „ეს რა არის, რა არის“).
მიუხედავად სტრუქტურული მოდელებისა სხვაობისა, გამოცანის
აღმნიშვნელ ქართულ და მეგრულ ტერმინებში კარგად ჩანს თავად
გამოცანის დანიშნულება, ფუნქციური ღირებულება.

მოხსენებაში დასმული საკითხი **აქტუალურია** იმდენად, რამ-
დენადაც ტერმინების ანალიზს მივყავართ ჟანრის პერიოდიზაცი-
ის საკითხამდეც, რაც წარმოაჩენს მის სიძველესა და მნიშვნელო-
ბას.

მასალის ანალიზისას ვხელმძღვანელობთ აღწერით-სტატის-
ტიკური და შედარებით-კონტრასტული მეთოდებით.

სოფიკო გელიაშვილი

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

იდენტობის პრობლემა ჯუნა ბარნისის რომანში

„ქალთა აღმანახი“

იდენტობის ძიების პრობლემა მე-20 საუკუნის მოდერნისტულ
ლიტერატურაში ერთ-ერთ წამყვან თემას წარმოადგენს. ამ თვალ-
საზრისით განსაკუთრებით საინტერესოა ამერიკელი მწერლის,
ჯუნა ბარნისის რომანი „ქალთა აღმანახი“. 1928 წელს, საფრანგეთ-

ში გამოქვეყნებული ტექსტი აღწერს ნატალი კლიფორდ ბარნის პარიზულ სალონში არსებულ სიტუაციას, ატმოსფეროსა და მასში თავმოყრილ ელიტის წარმომადგენელ ქალბატონებს. რესტავრაციის ეპოქის ენით მოთხრობილი „ალმანახი“, ტრადიციული ალმანახის პაროდირებაა. „ალმანახში“ ნაჩვენებია 20-იანი წლების ბოჰემური ისტორიები შეეხება სექსუალური უმცირესობების წარმომადგენელთა, კერძოდ ლესბოსელთა პრობლემებს. მოხსენებაში განხილულია ნაწარმოებში ნაჩვენებ ქალთა იდენტობის ძიება, რაც ცდება მხოლოდ სექსუალურ ორიენტაციას და მიმართულია პიროვნების არსის ძიებისაკენ. იდენტობის ძიების პროცესში დიდ როლს თამაშობს გაორება, არაცნობიერის მოტივები და შინაგანი ბრძოლა ორსქესოვნებასთან, რაც ტირესიასის მითის ალუზიას იწვევს. მოდერნისტული ტექნიკის საშუალებით კი რაც ცნობიერების ნაკადის ტექნიკის გამოყენებას გულისხმობს, უარყოფილია ტრადიციული, სწორხაზოვანი თხრობა ადამიანის ცხოვრებისა და წინა პლანზე წამოწეულია პერსონაჟთა შინაგანი განცდები.

საკვლევი თემის აქტუალობას განაპირობებს არაერთი მკვლევარის მოსაზრება, რომელთა მიხედვითაც ტექსტი ეკუთვნის ლესბოსურ ლიტერატურას. ჩემი აზრით კი ნაწარმოების ცალსახად ამ კუთხით განხილვა დაუშვებელია, რადგან იგი მოდერნისტული ლიტერატურის ერთი-ერთი ურთულესი ტექსტია – როგორც სტრუქტურულად ისე შინაარსობრივად. კვლევის მეთოდების კუთხით, აღსანიშნავია დეკონსტრუქციის და ე.წ. „ქლოუზ რიდინგის“ მეთოდი (close reading), რომელთა გამოყენება პირდაპირ კავშირშია მოდერნისტული სამწერლო ტექნიკის გაანალიზებასთან. საკვლევი მასალის მოპოვება-დამუშავება კი მოიცავს როგორც სხვადასხვა მკვლევარის სტატიების გაცნობას, რომელთა შორისაა ზიგმუნდ ფროიდისა და ჰავლოკ ელისის ნაშრომები სექსუალობაზე, ისე პარიზული 20-იანი წლების ამსახველი ისტორიული ქრონიკების შესწავლას.

წარმოდგენილი კვლევის შედეგებში ასახულია ის ფაქტორები, რამაც გაამწვავა გაუცხოებისა და გაორების შეგრძნება ადამიანებში და გამოიწვია იდენტობის რღვევა: პირველ რიგში, ეს იყო პირველი მსოფლიო ომის შემდგომი იმედგაცრუება, რამაც საფუძველი ჩაუყარა უნაყოფო ურთიერთობების ჩამოყალიბებას; ასევე, ამ პროცესში დიდი როლი ითამაშეს მე-20 საუკუნეში ჩამოყალიბებულმა ფსიქოლოგიურმა თეორიებმა და მოდერნისტ მწერალთა

მცდელობამ, რომ არქექტიპთა საშუალებით პერსონაჟებში გაელვინებინათ უძველესი დროიდან არსებული და მივიწყებული შეგრძნებები თუ ინსტინქტები. კვლევა აჩვენებს, რომ ჯუნა ბარნსი იდენტობის პრობლემის წარმოჭრით უპირისპირდება ადამიანთა ერთ კონკრეტულ ჩარჩოში მოქცევას და მხოლოდ ერთი სექსუალური იდენტობის არსებობას, რასაც გამოხატავს პაროდირებისა და მრავალფეროვანი მოდერნისტული დისკურსის საშუალებით.

ლილიანა გოგიჩაიშვილი

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ჯონ დონის სატრფიალო ლირიკა – ტრადიცია და ხატოვანება

მეტაფიზიკური პოეზიის მთავარი წარმომადგენლის – ჯონ დონის და მისი თანამოაზრეების შემოქმედება მეჩვიდმეტე საუკუნის შემდეგ თითქმის სამასი წლის განმავლობაში უგულვებელყოფილი და მივიწყებული იყო. მათ მიმართ ინტერესი 1910-იანი წლებიდან, ჰერბერტ გრიოსონის მიერ დონის ლექსების კრებული ოქსფორდში გამოქვეყნების შემდეგ განახლდა. ადამიანური არსებობისა და მდგომარეობის პარადოქსები, რომელთა გადაჭრას დონი თავისი პოეზიით ცდილობდა, დიდად არ განსხვავდებოდა იმ სირთულეებისგან, რომელთა წინაშე ორ მსოფლიო ომს შორის გაზრდილი თაობა იდგა. მეოცე საუკუნის პირველი ნახევრიდან ჯონ დონი, როგორც პოეტი, ხელახლა დაიბადა, მისი პოეზიით გამოწვეული ცხოველი ინტერესი კი დღემდე არ განელეზულა.

ჯონ დონის შემოქმედებაზე საუბრისას ჩვენს ყურადღებას, პირველ რიგში, მისთვის დამახასიათებელი განსაკუთრებული ხატოვანება და პოეტიკა იპყრობს. ნაშრომში გაანალიზებულია დონის სატრფიალო ლირიკაში წარმოდგენილი ძირითადი მხატვრული ხერხები და მათი გამოყენების გზები. სხვადასხვა ლექსის ანალიზის საფუძველზე ნაჩვენებია მეტაფიზიკური მახვილგონიერებისა და კონსიტის როლი დონის სატრფიალო ლირიკაში. გაანალიზებულია ბაროკოს, მანიეროზმისა და რენესანსის ეპოქებისთვის დამახასიათებელი ის ნიშან-თვისებები, რომელთაც განსაზღვრეს დონის ხელწერა. წარმოდგენილია ოვიდიუსისა და პეტრარკას ტრადიციის როლი დონის სატრფიალო პოეზიაში. ჯონ დონის სატრფი-

ალო პოეზიის ხატოვანებისა და ტრადიციის განხილვის საფუძველზე ნაჩვენებია დონის, როგორც ერთ-ერთი ნამყვანი ინგლისურენოვანი პოეტის როლი მეტაფიზიკური პოეზიის განვითარებაში.

ამ მეტაფიზიკოსი ავტორის ერთ-ერთი უპირატესობა მისი ინტელექტუალური და დახვეწილი ხელწერაა. ურთიერთგამომრიცხავი ცნებების გაერთიანებით იგი უნივერსალურ ჭეშმარიტებებს აღწერს და განიხილავს. დონის პოეზიაში ნამოჭრილი ადამიანური არსებობის სურთულებები და პარადოქსები კი თანამედროვე ეპოქის ადამიანისთვისაც გამოცანად რჩება. ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარე მიმაჩნია, რომ ქართულმა აკადემიურმა სივრცემ მეტი ყურადღება უნდა დაუთმოს ინგლისურენოვანი მეტაფიზიკოსი ავტორების და ამ შემთხვევაში, კერძოდ, ჯონ დონის შემოქმედების შესწავლას.

ნაშრომი ეფუძნება სხვადასხვა ლიტერატურულ კვლევას (Andreasen-John Donne. *Conservative Revolutionary*, Guss-Donne: *Petrarchist—Italianate Conceits and Love Theory in The Songs and Sonets*, Leishman- *The Monarch of Wit: An Analytical and Comparative Study of the Poetry of John Donne...*) და წარმოაჩენს ჯონ დონის, როგორც მთავარი მეტაფიზიკოსი პოეტის როლს ინგლისურენოვან ლიტერატურაში.

რუსუდან გოგობია

ევროპის უნივერსიტეტი

სოციალური მედიის როლი უცხოური ენის ათვისებისას

სოციალური მედია ენის შესწავლაში არის სასწავლო მიდგომა, რომელიც ითვალისწინებს ინტერაქტიული სოციალური მედიის დაკავშირებას ენის შემსწავლელებთან. კვლევების მიხედვით, ენის სწავლება არის სოციალური და ინტერაქტიული, ასე რომ, ეს მეთოდი ხელს უწყობს სწავლას. სოციალური მედია სტუდენტებთან ერთად მშობლიურ ენაზე მოსაუბრეებთან ინტერაქციის საშუალებასაც იძლევა. ვიდეო, საინფორმაციო გამოშვებები და საუბრები ჯგუფებში ხელს უწყობს უცხო ქვეყნის კულტურული ასპექტების გაცნობას. ფორმალური და არაფორმალური სწავლების ინტეგრაცია ფორმალური ენის შესწავლის გაძლიერების გზაა. ასევე, სოციალური მედია შემსწავლელთა თვითრეგულირებადი სწავლის

მხარდასაჭერად პერსპექტიული მიდგომა აღმოჩნდა. ის ხელს უწყობს კომუნიკაციას და მომხმარებლებს შორის სწრაფი ურთიერთობის დამყარებას, ასევე ინფორმაციის გაზიარებას. შემსწავლელებს საშუალება აქვთ ერთმანეთს გაუზიარონ ნებისმიერი სახის ინფორმაცია თუ დავალება. უცხოური ენის სწავლებისას სოციალური მედიის გამოყენება წლების განმავლობაში ვითარდებოდა.

ცნობილია, რომ YouTube, ბლოგები, ფორუმები და ვიკიპედია ფართოდ გამოიყენება უცხოური ენის სწავლების დროს. ისინი ძირითადად გამოიყენება წერის პროცესის ხელშესაწყობად. სოციალური ქსელები, სხვადასხვა ბლოგი და ვიკიპედია მნიშვნელოვან რესურსს წარმოადგენს უცხოური ენის შესწავლის პროცესში. Facebook გამოიყენება როგორც წერის უნარის განვითარებისთვის, ასევე ონლაინ დისკუსიისთვის. უმრავლესობა YouTube-ს იყენებს ყოველდღიურად, ხოლო ვიკიპედიას ყოველკვირეულად. როგორც არაოფიციალური სწავლების ინსტრუმენტები, Facebook, YouTube და WhatsApp შესაძლოა აღიარებულ იქნეს უცხოური ენის სწავლების უპირატეს ინსტრუმენტებად. ყველაზე ხშირად გამოყენებული აქტივობები ჩამოთვლილი სოციალური მედიის საშუალებით არის მოთხოვნადი. ეს პლატფორმები უფრო შემსწავლელებს აკავშირებს ერთმანეთთან, ვიდრე სტუდენტსა და მასწავლებელს, რა გზითაც ისინი უზიარებენ ცოდნასა და გამოცდილებას ერთმანეთს. სტუდენტების მხრიდან მასალების მოპოვება და ერთმანეთში გაზიარება მეტყველებს მათ მაღალ კავშირზე სოციალური აქტივობების გაცვლის კუთხით. ისინი ცვლიან ინფორმაციას და სასარგებლო მასალებს, იყენებენ კრიტიკულ აზროვნებას, ცდილობენ სწავლისთვის აუცილებელი და საჭირო კურსების მოძიებას, იძენენ საჭირო უნარ-ჩვევებს და უზიარებენ ერთმანეთს ცოდნას. პედაგოგებმა ხელი უნდა შეუწყონ სტუდენტების ინფორმირებულობის გაზრდას, ცოდნის გაზიარებას ერთობლივი სწავლის თვალსაზრისით. სოციალური მედიის გავლენა ინგლისურენოვან სწავლებაში აღარ უნდა იყოს უგულვებელყოფილი.

თამთა გრიგოლია

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

კენეთ ვაითის გეოპოეტიკა და „ვეფხისტყაოსანი“

დასავლურ აზროვნებაში, ფილოსოფიაში, ლიტმცოდნეობასა და კულტუროლოგიაში დაახლოებით 1960-იანი წლებიდან დომინირებს რეფლექსიები სივრცის, როგორც კატეგორიის შესახებ. ეს მიმართულება ხშირად წარმოდგენილია spatial turn-ის სახელით (შემობრუნება, შემოტრიალება), რაც აერთიანებს სივრცესთან დაკავშირებულ უამრავ მოსაზრებას. ამ თეორიების მიხედვით, მთავარი, რითაც ტექსტის ფორმირება, ჩამოყალიბება ხდება, არის სივრცე – ის განსაზღვრავს შინაარსობრივ მხარეს, მეტაფორებს, პერსონაჟთა ხასიათებს და ა.შ.

სივრცის შესწავლის თანამედროვე ჰუმანიტარულ კონცეპტთაგან ჩემთვის ერთ-ერთი საინტერესო და მნიშვნელოვანი არის გეოპოეტიკა და გეოპოეტიკის კონტექსტში ვეფხისტყაოსნისეული სივრცის განხილვა.

გეოპოეტიკა იკვლევს კულტურის და პირველ რიგში, შემოქმედებითი პროცესების ზემოქმედებას ადამიანური სამყაროს სტრუქტურისაზე. გეოპოეტიკის იდეა და კონცეპტი ეკუთვნის შოტლანდიელ მწერალსა და მკვლევარს კენეთ ვაითს. ვაითმა 1989 წელს გეოპოეტიკის საერთაშორისო ინსტიტუტიც კი დააარსა, რათა ხელი შეეწყო მრავალკულტურული და ტრანსდისციპლინური კვლევებისათვის, რაზეც წინა ათწლეულის განმავლობაში მუშაობდა. ვაითის მიხედვით, გეოპოეტიკა იწყება იქ, როცა რაღაცის შესაძლებლობას ვუშვებთ. მისგან განსხვავებით, გეოპოლიტიკა არის რეალური სივრცე, ის რაც რუკაზეა. უფრო ზუსტად რომ ვთქვათ, გეოპოეტიკა არის რეალური სივრცის „ახლიდან დანერა“. ტექსტი ამ შემთხვევაში შესაძლებელია განვიხილოთ, როგორც სამყაროს ალტერნატიული რუკა, ვგულისხმობ, მწერლის მიერ ტექსტის ფარგლებში შექმნილ ე.წ. ტექსტუალურ სივრცეებს, სივრცე-ტექსტებს. უფრო ზუსტად რომ ვთქვათ, გეოპოეტიკა არის პოეტური გეოგრაფია. ადგილს/სივრცეს ამ შემთხვევაში აქვს თავისი იდენტობა, შინაარსი, მეხსიერება. ეს უკანასკნელი შეიძლება იყოს ინდივიდუალური ან კოლექტიური.

ტექსტის გეოპოეტიკურ ქრილში განხილვისას ამოსავალი ნერტილი არის სივრცე, ის არის უმთავრესი კატეგორია. ტექსტუალური სივრცე შესაძლოა იყოს რეალური (ანუ რეალურად არსებული), გამოგონილი (ე.წ. ფანტაზიური, ზღაპრული, უტოპიური) ან რეალური, მაგრამ ამ კონკრეტული ადგილისათვის არადამახასიათებელი შტრიხებით, გადამუშავებული სახეებით, რაც აღარ არის რეალურის იდენტური. გეოპოეტიკის ერთ-ერთი გამოხატულებაა ტერიტორიების კულტურული თვითდამკვიდრება, რასაც ე.წ. „გეოპოეზისის“ სახელით მოიხსენიებენ ხოლმე. ამის გამოხატულებაა მწერლის მიერ ქალაქების, სხვადასხვა ადგილის სასურველ ტერიტორიაზე შექმნა ტექსტის ფარგლებში, ანუ მწერლის მიერ იქმნება ე.წ. ტექსტუალური სივრცეები.

თანამედროვე ჰუმანიტარულ მეცნიერებებში ძალიან აქტუალურია ძველი ტექსტების კვლევა ტექსტის ანალიზის თანამედროვე მეთოდებით, რაც, ხშირ შემთხვევაში, მკვლევრებისთვის საინტერესო შედეგების მიმცემია. ამ კუთხით, ვფიქრობ, მნიშვნელოვანია *ვეფხისტყაოსნის* ტექსტი, რომელსაც სივრცული მრავალფეროვნება ახასიათებს. როგორც აღვნიშნეთ, გეოპოეტიკური სივრცეებისათვის დამახასიათებელი თავისებურება არის იდენტობა, მეხსიერება და შინაარსი. ამ კონტექსტში პოემიდან მნიშვნელოვნად საინტერესოდ მიმაჩნია ორი სივრცე – ქაჯეთის ციხე და დევთა გამოქვაბული. გამომდინარე იქიდან, რომ ბოროტება და სიკეთეც, რომელთა მონაცვლეობა და ბრძოლა ქმნის პოემის სრულყოფილ სიუჟეტს, იდენტობის ერთგვარი გამოხატულებაა, საინტერესოა ამ ადგილების, როგორც სიკეთისა და ბოროტების სივრცეებად გააზრება. დევების გამოქვაბული, რომელიც, ტრადიციული აღქმით, თუ ფოლკლორში დამკვიდრებული წარმოდგენით ბოროტების საგანე უნდა იყოს, იქცევა მეგობრობისა და სიკეთის სივრცედ (ირლვევა სივრცის გააზრების ტრადიციული აღქმა), სწორედ იქ აღმოჩენილი „სამი ტანი აბჯარი“ დაეხმარება გმირებს პოემის ბოროტების სივრცის – ქაჯეთის ციხის დამხობაში.

ვფიქრობ, პოემის გააზრება აღნიშნული კონცეპტის დისკურსში იქნება მნიშვნელოვნად ახლებური ხედვა არა მარტო პოემის კვლევის ისტორიაში, არამედ, ზოგადად, ქართულ ლიტერატურათმცოდნეობაში და კიდევ ერთი წინ გადადგმული და მნიშვნელოვანი ნაბიჯი, თანამედროვე მსოფლიოში *ვეფხისტყაოსნის* ღირსეული ადგილის დასამკვიდრებლად.

მარიამ გურგენიძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ქრისტიანობის გავრცელება დანიაში და შვედეთში წმინდა ანსგარის მოღვაწეობის აღწერის ანალიზის საფუძველზე

კვლევა უკავშირდება სკანდინავიურ საზოგადოებას, შუა საუკუნეების, უფრო კონკრეტულად, ვიკინგების ეპოქაში (VIII-XI სს). მოცემულ შემთხვევაში განვიხილავ სკანდინავიის ტერიტორიაზე ქრისტიანობის გავრცელებისა და მისიონერთა მოღვაწეობის საკითხებს.

თანამედროვე ეპოქაში სკანდინავიის ქვეყნებისადმი მზარდი ინტერესი სულ უფრო აქტუალური ხდება. აღნიშნული ქვეყნები დღეს განვითარების მოდელს ქმნიან თანამედროვე სახელმწიფოებისათვის, მათ შორის საქართველოსათვის.

სკანდინავიის ქვეყნები სოციალურ-ეკონომიკური და პოლიტიკური თვალსაზრისით, მოწინავე ქვეყნების სიის სათავეში დგანან: ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებლით, სოციალური მიღწევებით, განათლების მაღალი ხარისხით და ა.შ.

ბუნებრივია, აღნიშნული პროცესების დასაწყისი ჯერ კიდევ შუა საუკუნეებში განვითარებული ისტორიული მოვლენების წიაღში უნდა ვეძებოთ, როდესაც ყალიბდება სამეფოები სკანდინავიის ტერიტორიაზე, ვრცელდება ქრისტიანობა, რამაც მნიშვნელოვანი ბიძგი მისცა აღნიშნული სამეფოების ცივილიზებულ სამყაროსთან კომუნიკაციას.

ამდენად, შუა საუკუნეების ეპოქაში განვითარებული პროცესების შესწავლის გარეშე რთულია ზემოხსენებული მნიშვნელოვანი საკითხების კვლევა და, შესაბამისად, მისი მნიშვნელობა უდავოდ დიდია.

კვლევის მიზანია შუა საუკუნეების ევროპის ისტორიის, კონკრეტულად, სკანდინავიურ სამეფოებში ქრისტიანობის გავრცელების საკითხების შესწავლა დასავლეთ ევროპელ მემკვიდრეთა, მოგზაურთა ნაშრომების განხილვისა და ანალიზის საფუძველზე.

აღნიშნული საკითხები ნაკლებადაა შესწავლილი ქართულ სამეცნიერო სივრცეში და მის მიმართ ინტერესი სავსებით ლოგიკურია.

მოცემულ შემთხვევაში კვლევის პროცესში გამოყენებულია შემდეგი მეთოდების ერთობლიობა: ემპირიული მასალის სტრუქტურირება, დაკვირვება, აღწერა და შედარებითი ანალიზი.

შუა საუკუნეების გამოჩენილი მოღვაწის, სასულიერო პირის, ჰამბურგ-ბრემენის ეპისკოპოსის (IX ს.), ქრისტიანული ეკლესიის მიერ წმინდანად წოდებული რიმბერტის ნაწარმოები „ანსგარის ცხოვრება“ აღნიშნული ეპოქის შესწავლისათვის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს წყაროს წარმოადგენს. ეპისკოპოს ანსგარის მოღვაწეობა პირდაპირაა დაკავშირებული ჩრდილოეთის ქვეყნებში ფრანკთა სამეფოს დიპლომატიურ პოლიტიკასთან. წმინდანის მოღვაწეობის აღწერის ფონზე ნაწარმოებში გვხვდება მნიშვნელოვანი ინფორმაცია სკანდინავიის მოსახლეობის ყოფითი, კულტურული და სოციალურ-პოლიტიკური ცხოვრების შესახებ.

საყურადღებოა ის ფაქტი, რომ რიმბერტი იყო ანსგარის მონაწევე, მისი თანაშემწე და ჩრდილოეთში ქრისტიანული მისიის აქტიური მონაწილე. შესაბამისად, ნაწარმოებში აღწერილი მოვლენების უშუალო მონაწილე. ცხადია, ამ გარემოებებმა დიდწილად განსაზღვრა წყაროს სანდოობა და მისი მნიშვნელობა.

ავტორი დამაჯერებლად ასაბუთებს სკანდინავიური საზოგადოების წარმართულ რწმენასთან, მათ ადათ-წესებთან შედარებით ქრისტიანული რელიგიის უპირატესობას. შესაბამისად, ფრანკთა იმპერატორის, ლუი ღვთისმოსავის დიპლომატიური პოლიტიკისა და წარმართთა გაქრისტიანების იდეის კეთილშობილებას.

ნათია ზოიძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

დროის საკითხი ვირჯინია ვულფის რომანში „ტალღები“

ვირჯინია ვულფის ყველა რომანში ექსპერიმენტული დროა გამოსახული. ალბათ მართებული იქნება თუ ვიტყვით, რომ „ტალღები“ მისი ყველაზე ექსპერიმენტული რომანია, რომელშიც დრო ხდება არა მარტო მოდერნისტული ცხოვრების გადმოცემის იარაღი, არამედ თავად ფორმაც. ვულფი გვთავაზობს განსხვავებული „დროების“ სახეებს, რომლებსაც რომანში სხვადასხვა გმირი ატარებს. მიუხედავად იმისა, რომ მათი ცხოვრება სწორხაზოვანი პერსპექტივის ჩარჩოთია

გადმოცემული, მათი რეალობის შინაგანი ალქმა არ ემორჩილება გარეგანი (ობიექტური) სამყაროს რითმს. მკითხველი ხდება მოქმედი გმირების განსხვავებული დროებისა და პერსპექტივების თანამგზავრი. იმისათვის, რომ ვულფმა შეინარჩუნოს გარეგანი და შინაგანი რეალობის დაყოფა, გამუდმებით აფხიზლებს მკითხველს სიტყვა „ახლას“ მრავალჯერადი გამოყენებით, რაც წინააღმდეგობრივია, რადგან სიტყვები „ახლა“, „აქ“ მწვავე ფილოსოფიური დებატების ობიექტია. ვულფის მთელი რომანი შეიძლება წარმოვიდგინოთ, როგორც პასუხის ძიების მცდელობა.

რომანის სტრუქტურული სიახლე გამოიხატება იმაშიც, რომ ცნობიერების ნაკადის ტექნიკის მიღმა ვულფი გვთავაზობს რომანის სამნაწილიან დაყოფას. სამი ნაწილი შეესაბამება დღის სამ მოწვევას.

მოხსენებაში განხილულია თითოეული გმირის დრო და გადმოცემულია მათი დამოკიდებულება დროის საკითხის მიმართ, ხოლო შემდეგ ეს მიდგომები შედარებულია სუბიექტური დროის თეორიებთან. მაგალითად, ანრი ბერგსონის „ხანიერებასა“ და ვალტერ ბენიამინის „ერთგვაროვანი დროის“ იდეებთან. დასკვნის სახით შეჯამებული და დადასტურებულია ზემოხსენებული იდეების გამოყენების შემთხვევები ვირჯინია ვულფის რომანებში.

მოხსენებაში განხილული პრობლემა იმ სადოქტორო ნაშრომის ნაწილია, რომელიც იკვლევს „დროის პრობლემას ვულფის შემოქმედებაში“.

თინათინ თვალჭრელიძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ჯემალ ქარჩხაძის რომან „მდგმურის“ ჰერმენევტიკული ნაკითხვისათვის

მოდერნიზტული მწერლობის ერთ-ერთი უმთავრესი დამახასიათებელი ნიშანია რეალობასა და წარმოსახვას შორის ნაშლილი ზღვარი. „შეიძლება კაცის ცხოვრება ცხოვრება კი არაა, მიჯნაა, ამიტომაც ახლავს ამდენი ტკივილი“. კავშირი მიღმიერ სამყაროსთან უმთავრესად წარმოსახვითია, მაგრამ შთამბეჭდავი. ეს წამიერი „მიხედრა“, „მიახლოება“ ერთგვარი გაგებისა და გააზრების ესთეტიკურ ილუზიას ქმნის ეგზისტენციალური შიშის სანაწილად-

მდეგოდ. ჯემალ ქარჩხაძის შემოქმედება უმეტესად ფრაგმენტულად არის შესწავლილი. გვხვდება მისი ტექსტების ბიბლიური კონცეპტებითა და ისტორიზმის პრინციპით კვლევა. ასევე საინტერესოა იგავის, როგორც მიკროსქემის, მხატვრული ტრანსფორმაციის ძიება ქარჩხაძის შემოქმედებაში. მწერლის ფილოსოფიურ-ესთეტიკური ხედვის განხილვისას კრიტიკოსთა მიერ მეტადაა მოხმობილი ბიბლიური ასპექტები.

ჩვენი კვლევის მიზანი კი მოდერნისტული მარკერების ამოცნობა და **ჰერმენევტიკული** საინტერპრეტაციო მოდელით ტექსტების შინაგანი და გარეგანი ლოგოსის ძიებაა. ფილოსოფიურ-ეგზისტენციალური ნაკითხვით მხატვრული ტექსტის ემპირიულ მასალას წარმოადგენს რომან „მდგმურის“ პირველსაზრისის წვდომა. ყოველ ხერხსა და საშუალებას, მაგალითად, სახისმეტყველებით აზროვნებას, სიმბოლოებს, თავად ავტორისეულ კომენტარებსა და მოსაზრებებს ტექსტთან დაკავშირებით, მხატვრულ ენას, ესთეტიკურ-იდეოლოგიურ და ონტოლოგიურ ზედნაშენს გამოვიყენებთ, რათა დავადგინოთ ტექსტის პირველსაზრისი, განვსაზღვროთ „მთელი“, ამასთან, მთელისა და ნაწილის მუდმივი ურთიერთმიმართება.

რომან „მდგმურში“ გვხვდება მოდერნისტული პროზის სამმაგი კრიზისის მახასიათებლები: შემეცნების, სუბიექტურობისა და ენის კრიზისი. მდგმურს უჭირს არსებულ რეალობასთან რაციონალური თანაარსებობა. რომანის პირველივე თავია „მეტამორფოზა“. გმირის ანთროპოლოგიურ არსში დომინირებს არაცნობიერი ფსიქიკა („მრავლობითობა“, ნიცშე). გმირი ხან სიზმრით, ხან ოცნებით, ზოგჯერ წარმოსახვით, ინაცვლებს სხვა სამყაროში, მაგალითად, ნილოსის სანაპიროზე. ასევე, მწერლის ენა, რომელიც არასოდროს არის თვითკმარი მოცემულობა, პერსონაჟის ორგანული აღწერისთვის დამახასიათებელია შინაგანი მონოლოგი და განცდილი მეტყველება.

მიგვაჩნია, რომ „მდგმური“ ეს არის მოდერნისტული ტექსტი. მისი პირველსაზრისია მოდერნიზმის ეპოქის ადამიანის ეგზისტენციალური ძიების, გამოუვალობის, დაეჭვების ჩვენება. იგავური ენით არსებული მსოფლმხედველობრივი ორიენტირების რღვევა, ირაციონალური ანთროპოლოგიური არსით საკუთარ თავთან და სამყაროსთან მუდმივად გაუცხოება, ამასთან, საკუთარი აბსოლუტური ნების რეალიზება, ერთგვარი პიროვნული დეზორიენტირება და სულიერი კატარზისი.

ნათია იაკობიძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

პროფესიული ჟარგონის საკითხი ქართულ ენაში

პროფესიული ჟარგონი ამა თუ იმ პროფესიულ ჯგუფში გამოიყენება და ამ ჯგუფისადმი მიკუთვნებულობას გამოხატავს. მასში ასახულია საერთო ინტერესები, მისწრაფებები, თავისებურებანი.

პროფესიული ჟარგონის განვითარებას ხელს უწყობს ტექნოლოგიის განვითარება, ახალი დარგების შექმნა. ჟარგონიზმების დიდი ნაწილი მიიღება სესხებით ან მნიშვნელობის გარდაქმნის გზით – მნიშვნელობის ცვლით, მეტაფორიზაციით.

მოხსენების მიზანს წარმოადგენს საქართველოში შედარებით ახალ მიმართულებაში, შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვის სფეროში, დამკვიდრებული ლექსიკური ერთეულების ანალიზი.

ბოლო პერიოდში, როდესაც გახშირდა ინტერდისციპლინური კვლევები, პროფესიული ჟარგონის აღწერა ენაში დიდ დატვირთვას იძენს. ეს არა მხოლოდ იმიტომაა მნიშვნელოვანი, რომ ერთი პროფესიის მკვლევარმა შეძლოს მეორე პროფესიის მკვლევრის ნაშრომის შინაარსის სრულყოფილი გაგება, არამედ აუცილებელია სისტემატიზებული იყოს და დაკანონებული სახე მიეცეს იმ ლექსიკას, რომელიც ენაში გამოიყენება.

რთული დასადგენია სად გადის ზღვარი პროფესიულ ჟარგონსა და ბარბარიზმს შორის. თუ პროფესიული ჟარგონის განვითარება ენას ამდიდრებს, ბარბარიზმი ენის დანაგვიანებას უწყობს ხელს. ამიტომ, ახალი ტერმინის დამკვიდრებისას დიდი სიფრთხილეა საჭირო. მაგალითად, ბოლო პერიოდში ქართულში გვხვდება ისეთი სიტყვები, როგორებიცაა ნარჩენების სეპარაცია/ნარჩენების სეპარირება. სეპარაცია/სეპარირება მომდინარეობს ინგლისური სიტყვისაგან *separation*, რაც ნიშნავს გამოყოფას, განცალკევებას, განშორებას, გაყრას. ინგლისურში *waste separation*-ის გვერდით გვხვდება აგრეთვე ტერმინი *waste sorting*. ორივე მათგანი ქართულად აღნიშნავს „ნარჩენების დახარისხებას“. ასევე, ტერმინი „ნარჩენების ინსინერაცია“, რომელიც მომდინარეობს ინგლისური სიტყვისაგან *incineration* (ნიშნავს განადგურებას დანვით, კრემაციას). ნარჩენების ინსინერაცია არის ნარჩენების დანვა.

ჟარგონის შექმნაზე მოქმედებს ტექნოლოგიების განვითარება,

რაც შემოკლებისადმი მიდრეკილებაშიც გამოიხატება, ხოლო ამის შედეგად დამკვიდრდა ბევრი აბრევიატურა.

ყველა დარგს საკუთარი ტერმინოლოგია გააჩნია, მაგრამ როდესაც პროფესიული ჟარგონი აკადემიურ ტექსტებში გამოიყენება, იგი აუცილებლად უნდა განიმარტოს. აკადემიურ ნაშრომებში პროფესიული ჟარგონის გამოყენება განმარტების გარეშე: 1) შესაძლებელია გახდეს შინაარსის ბუნდოვანების მიზეზი; 2) ამა თუ იმ ნაშრომის შედეგების გამოყენებას აფერხებს ინტერდისციპლინურ კვლევებში.

პროფესიული ჟარგონის გამოყენება აკადემიურ ტექსტებში, ერთი მხრივ, ენის გამდიდრების საშუალებაა, რადგან ამით ენაში ახალი ლექსიკური ერთეულები მკვიდრდება, ხოლო, მეორე მხრივ, წარმოადგენს ენის დანაგვიანების საფრთხესაც. ამიტომ, ენაში ახალი ლექსიკური ერთეულის დამკვიდრებისას უდიდესი სიფრთხილეა საჭირო.

ნათია კენჭიაშვილი

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

თარგმანები ქართულ მჭევრმეტყველებაში

წინამდებარე კვლევის მიზანია წარმოაჩინოს ქართულ მჭევრმეტყველებაში არსებული თარგმანები, შეაფასოს იმ კუთხით, თუ რომელ დარგებში მოგვეპოვება ამგვარი ნიმუშები, რომელ ენებზეა ისინი შემონახული, რა მიზეზები განაპირობებდნენ მჭევრმეტყველების ძეგლების თარგმნას, ანდა, პირიქით, სხვა ენაზე მათ ჩაწერას.

ზოგადად, ქართული მჭევრმეტყველებითი ტექსტების დახარისხება შეგვიძლია როგორც პირველადი, ისე მეორეული წყაროდან მომდინარე რესურსებად, რომლებიც, თავის მხრივ, არა ქართულ, არამედ სხვადასხვა უცხო ენაზე (ძველბერძნულ, ლათინურ, ფრანგულ, რუსულ და სხვა ენებზე) დაწერილ ტექსტებადაა შემონახული.

ცნობილია, რომ ქართული მჭევრმეტყველება იცნობს როგორც ორიგინალურ ნიმუშებს, ისე თარგმანებს. ყველაზე მეტი თარგმნილი ნიმუშები მოგვეპოვება სამქადაგებლო მჭევრმეტყველების, იგივე ჰომილეტიკის დარგში, თუმცა, მიუხედავად ამისა, ის არის ქართული მჭევრმეტყველების ორგანული შემადგენელი ნაწილი.

ქართული მჭევრმეტყველების თარგმანების კვლევას არცთუ დიდი ადგილი უკავია ქართულ სამეცნიერო სივრცეში. საკითხის

შესწავლის ისტორიის მხრივ, ქართული მჭევრმეტყველების ტექსტები არაა ინტენსიურად განხილული და გაანალიზებული ქართულ მეცნიერებაში.

დასასრულ, რომ შევაჯამოთ კვლევის შედეგები, აღმოჩნდება, რომ ქართული მჭევრმეტყველება მდიდარია თარგმნილი მჭევრმეტყველების ნიმუშებით, რასაც სხვადასხვა სუბიექტური თუ ობიექტური მიზეზი განაპირობებდა.

მაია კვირკველია

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ტროპული მეტყველება მეოცე საუკუნის 70-იანი წლების პოეზიაში

მეოცე საუკუნის 70-იანი წლები ქართული ლიტერატურის ისტორიის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პერიოდია. ეს ეტაპი დაკავშირებულია პოეტების იმ თაობასთან, რომელმაც გარკვეულწილად განსაზღვრა თანამედროვე პოეზიის ძირითადი ხაზი, უპირველესად – ფორმის თვალსაზრისით. ლია სტურუას, ბესიკ ხარანაულის, მამუკა წიკლაურის, ვახტანგ ჯავახაძის, გურამ პეტრიაშვილის, იზა ორჯონიკიძისა და სხვათა შემოქმედება პოეტური თუ კრიტიკული ტექსტების სახით დღესაც განსაზღვრავს ლიტერატურულ პროცესს. საკითხის კვლევა აქტუალურია იმ მიზეზითაც, რომ საფუძვლიანი ნაშრომი ამ პერიოდის შესახებ შედარებით-შეპირისპირებითი მეთოდით არ გვაქვს. მხოლოდ ცალკეული ავტორების შემოქმედების განხილვა ერთიანი სურათის დასახატად მეტად რთულია. გარდა ამისა, ვერლიბრის, როგორც ამ პერიოდის პოეტური გამოხატვის მთავარი ფორმის, ჩასახვისა და ჩამოყალიბების მიზეზები ქართულ სამეცნიერო ლიტერატურაში სათანადოდ არ შესწავლილა და გამოკვლეულა. საკითხის შესწავლა-გაანალიზება უშუალოდ ტექსტებზე დაყრდნობით, არა მხოლოდ ერთი პოეტის, არამედ ამ პერიოდის მთავარ წარმომადგენელთა შემოქმედების შედარება-ანალიზის გზით იქნება ჩვენი კვლევის მთავარი სიახლე. კვლევის შედეგები კი საშუალებას მოგვცემს ნათლად გამოიკვეთოს ის თავისებურებები, რომლებიც 70-იანელთა თაობამ მოიტანა, როგორც **ტროპული მეტყველების (მეტაფორა, შედარება, ეპითეტი და ა.შ.)** ფორმის, ისე თემატიკისა და თეორიული ნააზრების სახით.

თანამედროვე ამერიკული თუ ევროპული პოეზიის ერთ-ერთი ძირითადი სალექსო ფორმა ვერლიბრია, ასევე ძალიან აქტუალურია გენდერული (ქალთა და კაცთა) პოეტური მეტყველების კვლევა პოეზიაში; თემის ფარგლებში სწორედ ამ თემატიკაზე გავამახვილებთ ყურადღებას, კვლევის შედეგები კი მნიშვნელოვანი იქნება როგორც ქართულ, ისე საერთაშორისო სამეცნიერო კვლევაში საკითხის პოპულარიზაციის თვალსაზრისით.

მარიამ კილანავა, ლოლიტა შენგელია

*ევროპის უნივერსიტეტი /
ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ცხოვრებისეულ ასპექტთა ინტეგრირება უცხო ენის სწავლებისას პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლების მეთოდის საშუალებით

უცხო ენის სწავლების სფეროში არსებულ ტენდენციათა გათვალისწინებით, თანამედროვე მეთოდების ინტეგრირების ძირითად მიზნებს სამიზნე ჯგუფებში არსებულ კონკრეტულ პრობლემათა გადაჭრა წარმოადგენს. პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლების მეთოდი, რომელიც ერთ-ერთ პოპულარულ მიდგომადაა მიჩნეული, თავისი ძირითადი მახასიათებლებით, მჭიდროდ უკავშირდება კონსტრუქტივიზმის თეორიულ საფუძვლებს (Piaje: 1990, Vigotski: 1978) და ორიენტირებულია შემსწავლელის მხრიდან ცოდნის პრაქტიკული გზით მიღებაზე. გამომდინარე იქიდან, რომ აღნიშნული მეთოდი შემსწავლელს აძლევს საშუალებას მიღებული თეორიული ცოდნა რეალურ, ცხოვრებისეულ პრობლემებს დაუკავშიროს, ხშირად ის გამოცდილებით სწავლის ცნებასთანაც ასოცირდება (Dewy: 1897).

აღნიშნულ სფეროში არსებულ კვლევებზე დაყრდნობით (Leong, Patrick: 2009, Jaramillo: 2016, Larsson: 2001) პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლების მეთოდი საშუალებას იძლევა რეალური ცხოვრებისეული ასპექტების გამოყენებით მოხდეს სტუდენტთა შინაგანი თუ გარეგანი მოტივაციის ამაღლება უცხო ენის გაკვეთილზე. ეს კი, თავის მხრივ, ზრდის მათ აქტიურ ჩართულობას სამუშაო პროცესში და, შესაბამისად, შესაძლებელი ხდება უკვე იდენტიფიცირებული პრობლემის ალტერნატიული გზებით გადაჭრა.

მოხსენებაში წარმოვადგენთ იმ კვლევის შედეგებს, რომელიც ევროპის უნივერსიტეტში 2019 წლის გაზაფხულის სემესტრში ინგლი-

სური ენის სწავლების პროცესში განხორციელდა. პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლების მეთოდი გამოყენებულ იქნა ინგლისური ენის ბ1 დონის ჯგუფთან, რომელიც დაკომპლექტებული იყო 52 სტუდენტით, ერთ ჯგუფში 25 და მეორე ჯგუფში 27 სტუდენტი. აღნიშნული კვლევის საგანს წარმოადგენდა სამიზნე ჯგუფში ინგლისური ენის სასაუბრო უნარების ინტერაქციულ/პროდუქციულ ფორმათა გაუმჯობესება რეალურ ცხოვრებისეულ ასპექტთა ინტეგრირების საშუალებით. სწავლების აღნიშნული მიდგომის ძირითად მახასიათებელთა შეფასება, კონკრეტულ შემთხვევაში, დაკვირვების მეთოდისა და სტუდენტებთან ინტერვიუების საშუალებით გახდა შესაძლებელი, რაც კვლევის შედეგების ფაქტობრივ მონაცემებში აისახა. შესაბამისად, ნაშრომი წარმოადგენს როგორც რაოდენობრივი, ასევე თვისებრივი კვლევის მაგალითს.

მოხსენება მიზნად ისახავს პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლების მეთოდის დანერგვის უპირატესობათა ხაზგასმას უცხო ენის სწავლებისას სასაუბრო უნარ-ჩვევათა გაუმჯობესების კუთხით. კვლევის შედეგები მნიშვნელოვნად წაადგება როგორც ამ საკითხით დაინტერესებულ მეცნიერს, მასწავლებელს, ასევე ზოგადად, სწავლების იმ სფეროს, სადაც ყურადღება გამახვილებულია უცხო ენაზე საუბრის უნარ-ჩვევათა სწავლების პრობლემებზე და მათი გადაჭრის საშუალებებზე.

ლუკა კუჭუხიძე

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ბუნების ბიფურკაციის პრობლემა ალფრედ ნორთ უაიტჰედის ფილოსოფიაში

მოხსენებაში განხილულია მეოცე საუკუნის დასაწყისში მოღვაწე გამოჩენილი ინგლისელი ფილოსოფოსისა და მათემატიკოსის ალფრედ ნორთ უაიტჰედის პროცესუალური ფილოსოფიის სააზროვნო ქვაკუთხედი, რომელსაც შეადგენს ბუნების პრობლემა. ბუნების თემას ფილოსოფიური თვალსაზრისიდან უაიტჰედი პირველად 1920 წელს უახლოვდება ტრაქტატში „ბუნების ცნება“. იგი ერთ-ერთი პირველია, ვინც ყურადღებას ამახვილებს იმ ფაქტზე, რომ როგორც აზროვნების პროცესი შეიძლება იყოს გაცნობიერებული (მე ვაცნობიერებ იმ ფაქტს, რომ ვაზროვნებ), ასევე თავად შთაბეჭდილებებსაც

(გრძნობად მოცემულობებს) აღქმის პროცესში დაჰყვებათ უნიკალური სახის ცნობიერება (awareness). არა კოგნიტიური, არამედ გრძნობადი. სწორედ გრძნობადი ცნობიერება ინვესს ჩვენში ბუნების სრულყოფილი მოვლენადობის განცდას. საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებს, თავისი ინტერესების გათვალისწინებით, გრძნობადი ცნობიერების ობიექტი აინტერესებთ, მაგრამ არა თავად გრძნობადი ცნობიერება. უკვე ამ ფორმით დასმული საკითხი, უაიტჰედის მიხედვით, ბუნების ორად გახლეჩვის საფრთხის წინაშე გვაყენებს: ბუნებად, რომელიც წვდომილია ცნობიერების მიერ, და ბუნებად, რომელიც ცნობიერების გამომწვევი მიზეზია. ამ ფილოსოფიურ ფიქციას უაიტჰედი „ბუნების ბიფურკაციის“ თეორიად ნათლავს, რომლის არსშიც განთავსებულია დოქტრინა პირველადი და მეორეული თვისებების შესახებ. ბუნების ორ რადიკალურად გამიჯნულ სივრცედ, სუბიექტურად და ობიექტურად მოაზრებულ სისტემებად დაყოფის პარადიგმა. ბიფურკაციის ფუნდამენტური პრობლემა განსაკუთრებულად მნიშვნელოვანი თანამედროვე სამყაროს ეკოლოგიური კრიზისის გამოისობით ხდება. ჩვენი დრო სულის კრიზისს, უწინარესად, სწორედ ეკოლოგიური კატასტროფიზმის ფორმით ავლენს. იმედს ვიტოვებ, რომ ეს კონკრეტული კვლევა ხელს შეუწყობს ეკოლოგიური პრობლემების უფრო ფართო ჭრილში განხილვის პროცესს. უაიტჰედის ფილოსოფიის პერსპექტივიდან ამ თემის დავინყება თავად დასავლური აზროვნების იმანენტური მახასიათებელია. მისი ისტორიის წარმოდგენა კი შეუძლებელი ხდება ამ უარყოფის გათვალისწინების გარეშე. მოაზროვნე გვიჩვენებს, რომ გამიჯვნა ხელოვნური ხასიათისაა და არა ბუნებითი ფორმის. იგი მოდერნული გამოგონებაა. იმის თქმაც არ იქნება გადამეტებული, რომ ყოველი კონკრეტული აზრობრივი ოპერაციის შესრულებისას, როდესაც ჩვენ ვფიქრობთ, რომ სამყარო ორად იყოფა და გარდაიქმნება რადიკალურად გამიჯნულ, კონცეპტუალურ ნახევარსფეროებად, (ერთი მათგანი სამყაროს ძირეული და ფუნდამენტური კანონებითაა აღჭურვილი. მას ასეთად მხოლოდ მეცნიერება იცნობს. მეორე მათგანი კი წარმოგვიდგება როგორც ფასეულობათა კრიტერიუმით აღვსილი სინამდვილე, ან, სხვაგვარად თუ ვიტყვით, გონის საუფლო, კონცეპტუალურად დამუხტული სივრცე), თავად ვიღებთ თანამონაწილეობას ბუნების გახლეჩაში. ჩვენ თავად მოვუწოდებთ მას ბიფურკაციისაკენ.

თინათინ ლეკიაშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

შუასაუკუნეობრივი აზროვნების ერთიანი სტრუქტურა და მოვლენათა ჰიპერბოლიზაცია ქართულ საერო ლიტერატურაში

შუასაუკუნეების სასულიერო ლიტერატურაში უხვად მოიპოვება სასწაულის მაგალითები, რომლებიც უფლის ძალით აღესრულება. აგიოგრაფიულ ძეგლებში წმინდანი უდიდეს სულიერ საფეხურზე წარმოგვიდგება. მას ისევე ხელენიფება სასწაულთა აღსრულება, როგორც თავად უფალს, რადგან ყოველი წმინდანი თავისი ღვაწლით იმეორებს გზას მაცხოვრისას, რომლისაგანაც ენიჭება ეს სასწაულთმოქმედების ძალა.

საერო ლიტერატურაში სასწაული, როგორც ღმერთის ქმედება, იშვიათად ჩანს, მაგრამ სასწაულებრივია პერსონაჟთა გმირული ქცევა თავისი ჰიპერბოლური ხასიათით. ასე რომ, ამგვარი ჰიპერბოლიზაცია ნაწილობრივ საფუძველს იღებს ადრინდელი ლიტერატურული ტრადიციიდან, სასულიერო მწერლობის სასწაულებიდან.

ქართული კლასიკური პერიოდის მწერლობა სამი ნაწარმოებითაა ცნობილი: „ვისრამიანი“, „ამირანდარეჯანიანი“ და „ვეფხისტყაოსანი“, რომლებშიც სასწაული განსხვავებული სახით შემოდის. საერო მწერლობის განვითარების კვალდაკვალ ეს ახალი ტიპის სასწაული, ანუ პერსონაჟის ჰიპერბოლური ქმედება, თანდათან რეალურობისაკენ მიისწრაფვის, გონივრული, რაციონალური დასაბუთების ელემენტებით შეივსება. ამიტომ, საერო მწერლობის პერსონაჟთა მიერ აღსრულებულ სასწაულებში მთავარი ადგილი მათ პიროვნულ ძალას ენიჭება. ამ მხრივ ჩვენთვის განსაკუთრებით საინტერესოა „ვეფხისტყაოსანი“. რუსთველის პოემა შეიძლება ჩაითვალოს იმ ტიპის ნაწარმოებად, რომელიც რეალისტური ხედვის მხატვრული გამოხატვის მხრივ აშკარად წინ უსწრებს ამავე პერიოდის დასავლურ ნაწარმოებებს.

როგორც კვლევამ აჩვენა, განსხვავებით აგიოგრაფიული ნაწარმოებების სასწაულებისაგან, საერო მწერლობის ნიმუშებში, კონკრეტულად კი – „ვეფხისტყაოსანში“, სასწაულს გმირი აღასრულებს არა ლოცვითა და მარხვით, არამედ საკუთარი, ადამიანური ძალით, მაგრამ „ამირანდარეჯანიანისაგან“ განსხვავებით, არის ცდა ამ ადამიანური ძალის მოტივირებისა, იმის ახსნისა, თუ

როგორ სძლია ამ ადამიანურმა ძალამ მტერს. პოემაში ახსნილია, თუ როგორ ხდება ესა თუ ის სასწაული.

დასასრულ, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ „ვეფხისტყაოსანში“ ჩანს შუასაუკუნეობრივი აზროვნების ერთიანი სტრუქტურა, რაც გამოიხატება მოვლენათა ჰიპერბოლიზაციით. სასწაულები, რომლებიც გვხვდება პოემაში, აღესრულება დიდი რწმენით და, ამასთანავე, გონივრული განსჯითა და აქტიური ქმედებით, მაგრამ ეს ყველაფერი ჰიპერბოლიზირებულია, რაც გვაძლევს საშუალებას დავასკვნათ, რომ „ვეფხისტყაოსანში“ მოცემული გვაქვს აგიოგრაფიული სასწაულების თავისებური ტრანსფორმირება.

ეკატერინე მაისურაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ქართული ენა, როგორც ბათუმის ოლქის ქართველი მუსლიმების იდენტობის შენარჩუნების მთავარი მარკერი

ოსმალთა მიერ სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოს მიტაცება დიდი ტრაგედია იყო სრულიად საქართველოსთვის. სამშობლოს მოსწყდა თავისი ტერიტორიისა და მოსახლეობის ერთი მესამედი. დაპყრობილ ტერიტორიაზე ოსმალები ცდილობდნენ აღმოეფხვრათ ხალხში მშობლიური ენა, ქრისტიანული რელიგია, ზნე-ჩვეულებანი. ქართველების გათურქებისათვის ოსმალები ყოველგვარ საშუალებას იყენებდნენ.

ენტონის სმიტის „ნაციონალური იდენტობის“ მიხედვით, ეთნიკური ჯგუფი კულტურული ერთობლიობის ის სახეობაა, რომელიც ხაზს უსვამს წარმომავლობის შესახებ მითებისა და ისტორიული მეხსიერების როლს და რომელიც ერთი ან რამდენიმე განმასხვავებელი ნიშნით ამოიცნობა. ასეთი ნიშნები შეიძლება იყოს რელიგია, წეს-ჩვეულებები, ენა ან ინსტიტუციები. ასეთი კოლექტივები ორმაგად „ისტორიულნი“ არიან. ისტორიული მეხსიერება მათი არსებობის გაგრძელების მთავარი პირობაა.

ენისა და დამწერლობის გარკვეული ღირებულებების გააზრების თვალსაზრისით, მოხერხდა ქართული იდენტობისა და ეთნიკურობის საერთო განცდის შენარჩუნება აჭარის მუსლიმ ქართველებში. ქართული იდენტობის ეს მტკიცე მარკერი, დედა ენა, იქცა

სწორედ ქართული იდენტობის განმსაზღვრელ მნიშვნელოვან ინდიკატორად ქართველ მუსლიმებში. აქ მცხოვრები ქართველები-სადმი განხორციელებულმა ძალადობრივმა აქტებმა კი არ გააქრო საერთო ეთნიკური ცნობიერება, პირიქით, გაამყარა ერთსულოვნება და ხელი შეუწყო ცნობიერების კრისტალიზაციას. მიუხედავად იმისა, რომ ოსმალებმა შეძლეს ისლამის გავრცელება ამ რეგიონში, თავის მიზანს ვერ მიაღწიეს, მოსახლეობის გათურქება ვერ შეძლეს.

ჩემი მოხსენების მიზანს წარმოადგენს სწორედ იმ საკითხის გაშუქება, თუ როგორ შეძლო აჭარის მოსახლეობამ მშობლიური ქართული ენის შენარჩუნება მაშინ, როდესაც ოსმალო დამპყრობლები ცეცხლითა და მახვილით ცდილობდნენ აქ ისლამის გავრცელებას და მოსახლეობის მთლიანად გათურქებას. მოხსენებაში განვიხილავ იმ ადამიანების ღვაწლს, რომლებმაც დიდი როლი შეასრულეს ამ უდიდეს ეროვნულ საქმეში. ეს ადამიანები იყვნენ ადგილობრივი გამუსლიმებული ქართველები, ზოგჯერ ხოჯებიც კი. ამას ადასტურებს ქართული ასოებით თურქულად დაწერილი დოკუმენტები, ასევე ხოჯების დიდი ძალისხმევით ქართულად შედგენილი ყურანის სახელმძღვანელო იმ მოტივით, რომ მშობლიურ ენაზე უკეთ ისწავლიდნენ.

აჭარის რეგიონში ქართული ენის შენარჩუნების საკითხს განიხილავენ პავლე ინგოროყვა, ზაქარია ჭიჭინაძე, ხარიტონ ახვლედიანი და სხვა ისტორიკოსები თავიანთ ნაშრომებში. ამ ფაქტსვე ადასტურებენ თედო სახოკია, გიორგი ყაზბეგი თავიანთი მოგზაურობის აღწერისას. ქართული ენის შემდგომი შენარჩუნება-განმტკიცების საქმეში ფასდაუდებელი წვლილი შეიტანეს მემედ აბაშიძემ, ასევე თავად ქართველმა საზოგადო მოღვაწეებმა, რომლებიც ხელს უწყობდნენ აჭარის რეგიონში ქართული სკოლების გახსნას.

მოხსენების დაწერისას გამოვიყენე ამ საკითხის ირგვლივ არსებული სამეცნიერო ლიტერატურა, საარქივო მასალა, მოგონებები, აგრეთვე პერიოდიკაში დაბეჭდილი სტატიები.

ანი მალლაკელიძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

„გიორგობისთვე“ – მხატვრის მინიმალისტური ხედვა (მხატვარი დიმიტრი ერისთავი)

კინომხატვრის ფუნქციის, მისი შინაარსობრივი და ფორმისეული ძიებების წარმოსაჩენად ქართული კინოს გარდატეხის პერიოდის მრავალი ნიმუში ხდება კვლევის საგანი, თუმცა მინიმალიზმიდან მდიდარ პირობით სივრცემდე არსებულ გზაზე ერთ-ერთი ყველაზე გამორჩეული ხელოვანი დიმიტრი ერისთავია.

დიმიტრი ერისთავის ნამუშევარი ფილმში „გიორგობისთვე“ თემატური და დრამატურგიული ფორმის მძაფრი ინდივიდუალიზმით გამოირჩევა. ესკიზებში გამოკვეთილი ხედვა საშუალებას გვაძლევს, ამოვიცნოთ კონცეპტუალური გააზრებაც და სრული ქმედითი სივრცეც, თავისი რაკურსით და პერსპექტივის შეგრძნებით. დიმიტრი ერისთავის კინომხატვრობა თავისთავად იპყრობს ყურადღებას საავტორო მიდგომით, ერთგვარ პლასტიკას ეძებს და ქმნის იქ, სადაც გარემო სრულიად ბუნებრივია. მინიშნება და მინიმალიზმი თავად მხატვრისა და რეჟისორის მხატვრული პირობაა. მოხსენებაში მაგალითებად განიხილება დირექტორის კაბინეტის, ნიკოს სახლის დიდი ოთახის ესკიზები, ასევე ეპიზოდები. მხატვრის მიერ ინტერიერში თითქოს უბრალოდ „აღმოჩენილი“ დეტალები არავითარი ძალდატანებითი აქცენტით არ გამოირჩევა.

„გიორგობისთვე“, როგორც მინიმალისტური მხატვრული სახვითი გადანწყვეტის მატარებელი ფილმი, დღემდე რჩება კინომხატვრის რეალიზმისადმი დამოკიდებულების მაგალითად. ამ ფილმში მხატვრის ნამუშევარი ერთდროულად მინიმალისტური და, ამასთანავე, ძალიან მეტყველია სინამდვილის მხატვრული ინტერპრეტირების მიმართულებით, რაც ფილმის ირგვლივ არსებულ კვლევებსა და დღევანდელ მიდგომებში კინომხატვრის ფუნქციისადმი მნიშვნელოვან როლს ასრულებს.

ნინო მესხი

საქართველოს საპატრიარქოს წმინდა ანდრია პირველწოდებულის
სახელობის ქართული უნივერსიტეტი

დოსტოევსკის «Сон смешного человека» ქართულ ენაზე

ქართულ ენაზე გვაქვს დოსტოევსკის ნაწარმოების – «Сон смешного человека» სამი განსხვავებული თარგმანი: 1. „სასაცილო კაცის სიზმარი“ (ფანტასტიკური მოთხრობა) – თარგმნა **გივი ცქიტიშვილმა** (უ. „საუნჯე“, 1981, №2); 2. „სასაცილო კაცის სიზმარი“ (ფანტასტიკური მოთხრობა) – თარგმნა **ზაზა ბურჭულაძემ** (უ. „ახალი თარგმანები“, 2005, №5); 3. „სასაცილო ადამიანის სიზმარი“ (ფანტასტიკური მოთხრობა) – თარგმნა **ირაკლი თორიამ** (ინტერნეტრესურსი, Posted: 21/12/2013 in თედორე დოსტოევსკი). ნაშრომში დედანთან მიმართებაშია განხილული სამივე თარგმანი. კვლევა ეფუძნება დოსტოევსკის შემოქმედების უახლეს გამოკვლევებს და თარგმანის თეორიის თანამედროვე პრინციპებს. დოსტოევსკის ეს ნაწარმოები ეხმაურება დღევანდელობას და საკმაოდ აქტუალურია.

სამივე მთარგმნელთან დოსტოევსკის სახელი ჟღერს სხვადასხვანაირად: გივი ცქიტიშვილთან – **ფიოდორ** დოსტოევსკი; ზაზა ბურჭულაძესთან – **თეოდორ** დოსტოევსკი; ირაკლი თორიასთან – **თედორე** დოსტოევსკი. ქართულ საბჭოთა ენციკლოპედიაში (თბ., 1978, ტ. 3) წერია – თედორე დოსტოევსკი; საქართველოს ეკლესიის კალენდარში (თბ., 1975) ანბანის რიგზე ქართული თარგმანით ჩამოთვლილ წმიდათა სახელებში წერია: თეოდორე – ნიჭი ღვთისა; ვ.თოფურიასა და ივ. გიგინეიშვილის ავტორობით გამოცემულ ქართული ენის ორთოგრაფიულ ლექსიკონში (თბ., 1968) მოცემულია ამ სახელის პარალელური ფორმები: თედორე/თევდორე. ყოველივე ეს საფუძველს გვაძლევს ვიმსჯელოთ საკუთარი სახელების ქართულ ენაზე თარგმნის პრობლემებზე და გამოვხატოთ ჩვენს პოზიცია.

დოსტოევსკის ეს ნაწარმოები განსაკუთრებით საინტერესოა ფსიქოლოგიური თვალსაზრისით. მისი სხვა ნაწარმოებებისაგან განსხვავებით იგი არ არის მდიდარი პერსონაჟებითა და დიალოგებით. აქ არის მთავარი გმირის მონოლოგი, რომელშიც მისი ფსიქოლოგიური გარდასახვა და მრწამსია გამოხატული. ქართული თარგმანების ამ თვალსაზრისით განხილვისას ვეყრდნობით თარგმანის ფსიქოლოგიას და გამოვხატავთ ჩვენს თვალსაზრისს.

დოსტოევსკის ნაწარმოებთა და კერძოდ ამ ნაწარმოების თარგმნაც ლექსიკური თვალსაზრისით მრავალ სირთულესთან არის დაკავშირებული. მწერალი თავისი ეპოქის, თავისი ერის წარმომადგენელია, რაც მის ლექსიკაში აისახება ხშირად ცოცხალი მეტყველების სახით და სულაც არ არის ადვილი გადასატანი სხვა ენაზე. მთარგმნელმა უნდა გაიგოს და თარგმნოს ის, რაც ხშირად თანამედროვე რუსი მკითხველისთვისაც არ არის ბოლომდე გასაგები. ამ თვალსაზრისითაც საინტერესოა ქართული თარგმანების განხილვა.

სოფიო მოდებაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

მუსიკა და ადორნოს „ნეგატიური დიალექტიკა“

მოხსენების მიზანია ადორნოს „ნეგატიური დიალექტიკის“ განხილვა, კერძოდ, ის, თუ რატომ უნოდა ადორნომ ახალ მუსიკას უარყოფელი მუსიკა და როგორ განსაზღვრავს იგი ახალი მუსიკის არსსა და დანიშნულებას სამყაროსთან მიმართებით.

პირველ რიგში, განხილულია ადორნოს „ნეგატიური დიალექტიკის“ გნოსეოლოგიური და მეთოდოლოგიური ასპექტები, რომლის საფუძველზეც განვიხილავთ ადორნოს მიხედვით ახალი მუსიკის ფილოსოფიურ ინტერპრეტაციას.

თემა აქტუალურია, რადგან მუსიკის ფილოსოფიური არსის კვლევა არის ის საფუძველი, რომელზეც დგას მუსიკალური აზროვნება.

როგორც ცნობილია, ადორნო სინამდვილეს განიხილავს არა მყარ მოცემულობად, დასრულებულ სისტემად, მთლიანობად, არამედ ნეგაციის, დესტრუქციულის შემცველად. იმისათვის, რომ გამოაშკაროს თანამედროვე სამყაროს დისჰარმონიული და შეუთანხმებელი წინააღმდეგობები, განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს ნეგატიურ დიალექტიკას იმ აზრით, რომ ამ უკანასკნელს ყოველ პოზიტიურში „ყალბი ჭეშმარიტების“ აღმოჩენის როლი ეკისრება. მისთვის ფილოსოფიური აზროვნება, ხელოვნება, კულტურა, სოციალურის ყოველგვარი პოზიტიურობა შეფასებულია „მოჩვენებით დადებითად“, რომლის ნეგაცია აუცილებელი ხდება. ასე იძენს ნეგატიური დიალექტიკა წამყვან უნივერსალურ მნიშვნელობას.

ადორნო განსაკუთრებულ ყურადღებას ამახვილებს ხელოვნებაზე, კერძოდ, კლასიკურ მუსიკაში ნეგაციის განწყობილების დანერგვაზე. იგი ახალს უწოდებს უარყოფელ მუსიკას და აღნიშნავს, რომ უარყოფითმა თავისებურებებმა ძირს დასცა და რეგრესის გზით წარმართა „მუსიკალური შემოქმედება“ და მუსიკის მოსმენის კულტურა დაიყვანა დიალექტიკის აბსოლუტიზაციის და ყველგან აზროვნებაში და სოციალურ ყოფაშიც უარყოფის, ნეგაციის წარმართველი როლი დაეფიქსირებინა.

ამრიგად, მსჯელობს რა ახალი მუსიკის ფილოსოფიის საკითხებზე, ადორნო სვამს საკითხს მუსიკაში „დამკვიდრებისა“ და „უარყოფის“ ახლებური დიალექტიკის შესახებ. ადორნოსათვის დამკვიდრება დამახასიათებელია იმ მუსიკისთვის, რომელიც ჰარმონიის, რწმენის, მარადიული ღირებულებების მატარებელია, ხოლო ახალს უწოდებს უარყოფელ მუსიკას. მისი აზრით, „ახალი მუსიკის“ ცნებასთან შეუთავსებელია პოზიტიური ტონი – არსებულის დამკვიდრება საკუთარ მოცემულობაში. ახალი მუსიკა, რომელშიც უპირატესობა ენიჭება დისონანსს, აღიქმება ბგერების უწესრიგო მოზღვავებად, როგორც შეუკავებელი ქაოსის გამოხატულება. ამით ახალი მუსიკა გამოხატავს თანამედროვე სამყაროს დისჰარმონიულობასა და ფრაგმენტულობას. ადორნო მიიჩნევს, რომ მუსიკის მსგავსად ფილოსოფიამ, თუკი მას მართლაც დროის ფეხდაფეხ სურს სიარული, საკუთარ წარსულთან კავშირი უნდა განწყვიტოს იმისათვის, რომ გამოააშკაროს სამყაროს დისჰარმონიული და შეუთანხმებელი წინააღმდეგობები.

ივანე მჭედელაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ლიტერატურული პროცესის კომუნიკაციური კონტექსტები: ძველი ქართული მწერლობის რეცეფცია უკრაინულ ორიენტალისტიკაში

თანამედროვე ლიტერატურული კომპარატივისტიკის კვლევათა ინტერდისციპლინურ სპექტრში მნიშვნელოვან ადგილს იკავებს განსხვავებულ კულტურათა კომუნიკაციის ისტორია და თეორია. კულტურათა ურთიერთქმედების მრავალმხრივი პროცესი აყალიბებს წარმოდგენას უცხო/სხვის ეთნოკულტურული სახის შესა-

ხებ, რომელიც გარდაიქმნება სტერეოტიპებად თუ მითებად. აღიარებულია, რომ ლიტერატურული მასალა ერთ-ერთი მნიშვნელოვანია უცხო სახის აღქმის თვალსაზრისით.

მოხსენებაში განვიხილავ ძველი ქართული მწერლობის რეცეფციის პარადიგმებს მე-19 საუკუნის დასასრულისა და მე-20 საუკუნის დასაწყისის უკრაინულ ორიენტალისტიკაში.

მოუხედავად იმისა, რომ მრავალი ნაშრომი მიეძღვნა ქართულ-უკრაინულ ლიტერატურულ ურთიერთობათა კვლევას, ჩვენ მიერ შერჩეული პრობლემა ჯერ კიდევ არ არის სათანადოდ შესწავლილი. მიზეზი აქ სხვადასხვაა: უკრაინელ მეცნიერთა ნაშრომებში ქართული მწერლობის რეცეფციის საკითხები გაშუქებულია უკრაინული მასალებისა და უკრაინული ლიტერატურის პოზიციებიდან. საქართველოში შექმნილ კვლევებშიც დომინანტურია მხოლოდ ემპირიული მასალა. მეცნიერული ანალიზისათვის მნიშვნელოვანია თანამედროვე თეორიულ-მეთოდოლოგიური კონცეფციების მისადაგება.

1980-იანი წლებიდან უკანასკნელ პერიოდამდე დარგის ავტორიტეტული მკვლევრების – ო. ბაქანიძის, ალ. მუშკუდიანის, ლ. გრიცის მიერ შექმნილმა ნაშრომებმა დიდი დახმარება გაამინია საკითხის ფართო კომპარატივისტულ და კულტუროლოგიურ ჭრილში გასაანალიზებლად. ამ ავტორების თითოეულ ნაშრომში ფრაგმენტული სახით მოძიებულმა მასალამ საშუალება მომცა პრობლემა დამეჯგუფებინა ერთი საკითხის გარშემო და გამეანალიზებინა მხოლოდ ძველი ქართული მწერლობის აღქმის საკვანძო საკითხები უკრაინულ ლიტერატურულ პროცესში. დასახელებულ ავტორთა ნაშრომებში მხოლოდ ემპირიულ მასალაზე დაყრდნობით განხილულია ქართული ლიტერატურის რეცეფციის მეტად ფართო სპექტრი.

ლიტერატურათა ურთიერთობის თეორიის სემიოტიკურ ასპექტებში მეცნიერები (ი. ლოტმანი და სხვ.) ყურადღებას ამახვილებენ თუ რატომ და როგორ ხდება კულტურულ ვითარებაში უცხო ტექსტი აუცილებელი. შესაბამისად, მოხსენებაში გავანალიზებ ძველი ქართული მწერლობის ფუნქციონირების კულტუროლოგიურ და მეთოდოლოგიურ პრობლემებს უკრაინულ ორიენტალისტურ კვლევებში.

ქართული ლიტერატურის მკვლევრებად გვევლინებიან აღიარებული უკრაინელი მეცნიერები. ჯერ კიდევ მე-19 ს.-ის დასასრულს, მ. დრაგომანოვს ეკუთვნის პირველი კვლევა „სიბრძნე-სიცურუისას“ შესახებ. ქართული მწერლობის შესწავლის თვალსაზრისით, მეტად საინტერესოა 1893 წელს ი. ფრანკოს ვენაში დაცული დისერტაცია „ვარლაამი და იოასაფი, ძველი ქრისტიანული რომანი

და მისი ლიტერატურული ისტორია“. ი. ფრანკოს ნაშრომში ჩანს, რომ მეცნიერი არაერთგზის მიმართავს ქართულ წყაროებსა და სამეცნიერო ლიტერატურას.

საკვლევმა მასალამ აჩვენა, რომ ძველი ქართული მწერლობის აღქმის თვალსაზრისით განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ცნობილი აღმოსავლეთმცოდნის, აგათანგელ კრიმსკის, ნაშრომები და მისი მდიდარი არქივი. ა. კრიმსკი შეინაველის ქართულ საისტორიო მწერლობას, ჰაგიოგრაფიას, საქართველოს ისტორიის აღმოსავლურ წყაროებს და ა.შ. მოხსენებისთვის დავამუშავე მის არქივში დაცული გამოუქვეყნებელი ხელნაწერები, ეპისტოლური მასალა (ქართველი მეცნიერების წერილები და ა.შ.). ერთ-ერთ სიახლეს წარმოადგენს ასევე ა. კრიმსკის ფუნდამენტურ გამოკვლევაში „ნიზამი და მისი თანამედროვენი“ ქართული მასალის კვლევის მეთოდოლოგიური პრობლემების განხილვა.

საკითხის თეორიული ანალიზისათვის ასევე ვიყენებ კულტურის კვლევათა ისეთ ცნებებს, როგორებიცაა – იდენტობა, ნაციონალური ლიტერატურული კანონი, ორიენტალიზმი, დასავლეთი/აღმოსავლეთი.

თამარ ნამგლაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

საბჭოთა იდენტობის პოლიტიკა და საბავშვო მხატვრული ლიტერატურა (ლ. ლაგინის „მოხუცი ხოტაბიჩის“ მაგალითზე)

იდენტობის პოლიტიკის შესწავლა, ზოგადად, მნიშვნელოვანი და საყურადღებო საკითხია. ის განსაკუთრებულ აქტუალობას იძენს, როდესაც საქმე ეხება იდენტობის მიზანმიმართულ ჩამოყალიბებას გარკვეული იდეოლოგიების ზეგავლენით. საბჭოთა კავშირის იდენტობის პოლიტიკის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საზრუნავი თვისობრივად ახალი ადამიანის – ჰომოსოვიეტიკუსის ჩამოყალიბება იყო. ამ კუთხით ზემოქმედებისთვის განსაკუთრებულ სამიზნე ჯგუფს ბავშვები წარმოადგენენ. შესაბამისად, შემუშავებული უნდა ყოფილიყო ამ კონკრეტულ ჯგუფზე ზეგავლენისა და იდენტობის ფორმირების ეფექტური მეთოდები. ამ მხრივ საინტერესოა საბჭოთა კავშირის მიერ გატარებული იდენტობის პოლიტი-

კის შესწავლა საბავშვო მხატვრული ნაწარმოებების საფუძველზე – ზეგავლენისთვის მნიშვნელოვანი საკითხების გამოყოფა და იმ მეთოდების გამოკვეთა, რომლებიც ზემოქმედების მიზნით გამოიყენება. განსაკუთრებით მრავალფეროვანი ინფორმაციის შემცველია ერთი და იმავე ნაწარმოების რამდენიმე რედაქციის შედარება.

მოცემულ კვლევაში შესწავლილია ლ. ლაგინის „მოხუცი ხოტაბიჩის“ ორი რედაქცია. გამოკვეთილია ზემოქმედების კუთხით მნიშვნელოვანი საკითხები და ზეგავლენის მეთოდები. ხაზგასმულია განსხვავებები ორიგინალ და რედაქტირებულ ტექსტებს შორის. კვლევის თეორიულ ჩარჩოს წარმოადგენს სტრუქტურალიზმი, ხოლო მეთოდს – ნარატივის ანალიზი. კვლევის აქტუალურობას განსაზღვრავს ის ფაქტი, რომ მომავალი თაობის იდენტობის ფორმირება ყოველი საზოგადოებისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი საკითხია.

თათია ობოლაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

არქეტიპული კრიტიკა: ტრადიციული და თანამედროვე მიდგომები

არქეტიპული კრიტიკა, როგორც მხატვრული ტექსტის კვლევის მეთოდი, პირველად გამოიყენა ბრიტანელმა ლიტერატურათმცოდნემ, ემი მაოდ ბოდკინმა თავის ფუნდამენტურ ნაშრომში „არქეტიპული მოდელები პოეზიაში: წარმოსახვის ფსიქოლოგიური კვლევა“ (1934). გასული საუკუნის 40-50-იან წლებში კი კანადელი მეცნიერის, ნორტროპ ფრაის „კრიტიკის ანატომიის“ გამოქვეყნების შემდეგ არქეტიპული კრიტიკა ლიტერატურის კვლევის ერთ-ერთ ძირითად მეთოდად იქცა. სამეცნიერო ლიტერატურაში არქეტიპული კრიტიკა ხშირად მითოლოგიური კრიტიკის სინონიმად იხმარება და დღემდე აქტიურად გამოიყენება მხატვრული ტექსტის ანალიზისას (არქეტიპული კრიტიკა სამართლიანად ითვლება „ვიზიონალური“¹ ტიპის ტექსტების კვლევის უნივერსალურ მეთოდს).

¹ კარლ გუსტავ იუნგის ტერმინი. ვიზიონალური (**visionary**) ტექსტის საუკეთესო მაგალითად ასახელებს გოეთეს „ფაუსტი“-ს მეორე ნაწილს (*Modern Man in Search of a Soul*. Routledge Classics. 2001, p. 160)

დად). საკმარისია დავასახელოთ ფრანგული სკოლა – პიერ ბრუნელისა (Mythocritique 1992; Mythopoetique des genres, 2002) და ვერონიკ ჟელის ნაშრომები (Mythes et recits poetique? 1998).

არქეტიპული კრიტიკა დაეფუძნა სოციალური ანთროპოლოგიისა (კემბრიჯის სკოლა – ჯეიმს ფრეიზერი) და ფსიქოანალიზის (კარლ გუსტავ იუნგი) უახლესი კვლევების შედეგებს, იგულისხმება კემბრიჯის სკოლის წარმომადგენლის ჯეიმს ფრეიზერის თეორია განსხვავებულ კულტურებში მსგავსი მითებისა და რიტუალების არსებობის შესახებ (სიკვდილისა და ხელახალი დაბადების მითი) და კარლ გუსტავ იუნგის მიერ კოლექტიური არაცნობიერის, არქეტიპების კვლევას.

უნივერსალური სახე-ხატები განსაზღვრავენ ლიტერატურული ნაწარმოების ფორმასა და ფუნქციას, მათში იკვეთება ტექსტის არსი. შესაბამისად, მხატვრულ ტექსტში განმეორებადი არქეტიპების, არქეტიპული მოტივების კვლევა საშუალებას გვაძლევს, უნივერსალური სახე-ხატების იდენტიფიცირებისა და ანალიზის საფუძველზე შევისწავლოთ და ერთ სიბრტყეზე მოვათავსოთ განსხვავებულ პოლიტიკურ, სოციალურ, კულტურულ თუ მსოფლმხედველობრივ კონტექსტში შექმნილი ტექსტები და დავადგინოთ მათი ურთიერთმიმართების საკითხი.

ჩვენი მოხსენების მიზანია, განვიხილოთ არქეტიპის ემოციური, ეთიკური და სოციოკულტურული რაობა და შევადაროთ არქეტიპული კრიტიკის ტრადიციული (ემი მაოდ ბოდკინი და ნორთოზ ფრაი) და თანამედროვე (ფრანგული სკოლა – პიერ ბრუნელისა და ვერონიკ ჟელის) თეორიები. დასახელებულ მეცნიერთა ფუნდამენტური ნაშრომების, მათი თეორიების, პოსტულატების გათვალისწინებით დავადგინოთ, ერთი მხრივ, არქეტიპული კრიტიკის განვითარების ხაზი, მეორე მხრივ კი განვსაზღვროთ, რა ფაქტორები განაპირობებს თეორიის სიცოცხლისუნარიანობას და რა როლი და ფუნქცია ეკისრება მას თანამედროვე ლიტერატურათმცოდნეობით კვლევებში.

ეკა ორაგველიძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

სიყვარული დავით გურამიშვილის „დავითიანის“ მიხედვით

სიყვარული დავით გურამიშვილის შემოქმედებაში აღიქმება, როგორც არა მხოლოდ ადამიანური ლტოლვა, არამედ, უპირველესად, ღმერთთან მიახლოების გზა. ამდენად, პოეტისთვის იგი უნივერსალური ფენომენია. ამ თვალსაზრისით საინტერესოა ანტიკური, ქრისტიანული და რენესანსული შეხედულებები მიჯნურობის შესახებ და დავით გურამიშვილის მსოფლმხედველობის მათთან მიმართება.

მიჯნურობა „დავითიანში“ წარმოიჩენილია, როგორც საღვთო ტრფობის გამოხატულება. შესაბამისად, სიყვარულის ობიექტი, ქალი, დავით გურამიშვილის შემოქმედებაში ორგვარად არის მოაზრებული: ქალი, – შუამავალი, მედიატორი კაცსა და ღმერთს შორის და ქალი, – განსახიერება ღვთაებისა. აღნიშნული ორი თვალსაზრისი დაფუძნებულია ანტიკურ და ქრისტიანულ შეხედულებებზე; აგრეთვე მსგავსი კონცეპტები მოცემულია შუასაუკუნეების, რენესანსისა და ბაროკოს ეპოქათა ლიტერატურულ ნიმუშებში. განხილული მაგალითების საფუძველზე საინტერესოდ იკვეთება პოეტის მსოფლმხედველობის მათთან ტიპოლოგიური მიმართების მოტივები. „ზუბოვკის“ ანალიზმა ცხადყო, რომ სატრფოში ალეგორიულად აგრეთვე იგულისხმება ქრისტი და გამოხატულია ღირიკული გმირის ღვთაებრივ სიყვარულთან თანაზიარების სურვილი.

ავტორისთვის საღვთო მიჯნურობა მეტაფორულად „ნათლისადმი ტრფიალითა“ გამოხატული: „ნათლისა გავხდე მიჯნური“... – ნერს პოეტი. აქ საუბარია უშუალოდ უფლისადმი სიყვარულის შესახებ, რომელიც დავით გურამიშვილთან „მზეთა-მზისადმი“ ლტოლვად აღიქმება. ღირიკული გმირის „მზის მოტრფიალებო“ ამყარებს გამოთქმულ შეხედულებას იმის შესახებ, რომ „ზუბოვკაში“ გადმოცემული ამბავი არა მხოლოდ სატრფიალო ურთიერთობის ამსახველი სცენაა, იგი, უპირველესად, კაცისა და ღმერთის სიყვარულის ჰიმნად ითვლება.

სიყვარულის გვირგვინად დავით გურამიშვილი ქორწინებას მოიზრებს. ეს იდეა პოეტის იგავურ-ალეგორიული პოეზიის პრინციპებზეა დამყარებული. „დავითიანის“ ფინალურ ნაწილში მოცემული პოემა „მხიარული ზაფხული“ ქადაგებს ქალვაჟური ურთიერთობის

ჯვრისწერით დაგვირგვინებას, აგრეთვე პოემა საღვთო ქორწინების ჰიმნად მოიაზრება. პოემის სათაური კაცის ღმერთთან შერიგების სიხარულსა და სულიერ განახლებას გულისხმობს; საინტერესოა აგრეთვე ნაწარმოების პირობითი სახელდებაც („ქაცვია მწყემსი“). პოემის მიხედვით, ქაცვი, ეკალი, საკრალურ მნიშვნელობას იძენს და საღვთო ნების აღსრულების სიმბოლოდ იქცევა.

პოემის მთავარი იდეალი – ქალვაჟური ლტოლვის ქორწინებით დაგვირგვინება – აღიქმება, როგორც ცოდვებისგან განწმენდილი ადამიანის სიყვარულის გზით ღვთის საუფლოში დაბრუნების ალეგორია. ამ თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია პოეტის ლირიკული გმირის პერსონაჟთა სახეებში ჩანაცვლების მაგალითები, რაც ავტორის თვითშეგნების და პიროვნული „მეს“ დამკვიდრების სურვილითაა ნაკარნახევი.

„დავითიანში“ წარმოდგენილია ღვთაებრივი წესრიგით აღდგენილი სამყაროს დავით გურამიშვილისეული მოდელი, რომელიც აბსოლუტურად ემყარება ქრისტიანულ მოძღვრებას „ახალი აღთქმის ადამიანის“ – ღმერთთან სიყვარულით შერიგებული კაცის – შესახებ და პარალელს პოულობს როგორც წინამორბედის (რუსთაველი), ისე პოეტური მემკვიდრის (ვაჟა-ფშაველა) შემოქმედებაში.

ნინო პოპიაშვილი

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ქართულ-ოსური ლიტერატურული, ლინგვისტური და საგანმანათლებლო ურთიერთობები XVIII-XIX საუკუნეებში

ქართულ-ოსური ურთიერთობების განვითარება, რომელიც, სავარაუდოდ, ძვ. წ. აღ. მე-4 საუკუნიდან იწყება, მოიცავს მრავალ ეპოქას.

მეთვრამეტე-მეცხრამეტე საუკუნეებში განსაკუთრებულად აქტუალური გახდა ქართულ-ოსური ლიტერატურული, ლინგვისტური და საგანმანათლებლო ურთიერთობები. ამ კუთხით აღსანიშნავია შემდეგი ასპექტები:

1. ოსური ანბანის შექმნისა და განვითარების ტენდენციები;
2. იოანე იალღუზიძე და მისი წვლილი ქართულ-ოსურ ლიტერატურულ და ლინგვისტურ ურთიერთობებში;

3. ილია ჭავჭავაძის გაზეთი „ივერია“ და ქართულ-ოსური ლიტერატურული ურთიერთობები;
4. კოსტა ხეთაგუროვი და ქართული სკოლის დაარსება ვლადიკავკაზში და სხვ.

აღსანიშნავია ის მრავალმხრივი საგანმანათლებლო საქმიანობები, რომელიც მიმდინარეობდა ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების, მთიელთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების მიერ. მეცხრამეტე საუკუნიდან საქართველოში დაიწყო სამრევლო სკოლების, საგანმანათლებლო დაწესებულებების დაფუძნება, ხოლო მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევრიდან სკოლების რიცხვი კიდევ უფრო გაიზარდა. სწავლების ენა იყო რუსული და ქართული, თუმცა მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევრიდან, აფხაზებითა და ოსებით დასახლებულ ადგილებში ისწავლებოდა აფხაზური და ოსური ენებიც.

მოხსენებაში ვისაუბრებთ იმ ლიტერატურულ, საგანმანათლებლო და ლინგვისტურ საკითხებზე, რაც აღნიშნულ პერიოდში ქართულ-ოსურ ურთიერთობებში დასტურდება.

ნინო ჟვანია

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ჯემალ ქარჩხაძის რომან „მდგმურის“ თარგმნისას წარმოჩენილი სირთულეები

ცნობილი ქართველი მწერლის, ჯემალ ქარჩხაძის რომანი „მდგმური“, რომელიც ეკუთვნის მაგიურ რეალიზმს, ითარგმნება პრაგმატული, ადეკვატური, არასრული თარგმანით, რაც იმას ნიშნავს, რომ თარგმანი შეესაბამება ორიგინალს და გამოხატავს იმავე კომუნიკაციურ მიზანდასახულობებს, რასაც ორიგინალი, და ასევე იმასაც, რომ თარგმანი გადმოსცემს ორიგინალის აზრობრივ შინაარსს თავისი გამოტოვებებითა და შეკვეცებით.

მთარგმნელის მთავარი მიზანი და სურვილი იყო გაეცნო რუსულენოვანი მკითხველისთვის მწერლის ნაწარმოები, შეძლებისდაგვარად, ეჩვენებინა მისთვის ქართული ენის მთელი კოლორიტი, ქართული რეალობა. მოხსენებაში განხილული იქნება თარგმანის ის სირთულეები, რომლებიც შეხვდა მთარგმნელს და ამ მიმართულებით წარმოქმნილი პრობლემების გადაჭრის გზები.

ისევე როგორც ნებისმიერი სხვა ენიდან თარგმნის დროს, ყველაზე რთული აღმოჩნდა ფრაზეოლოგიური კონსტრუქციების, ანუ იმ მყარი გამოთქმების თარგმნა, რომლებსაც მთარგმნელი ჩიხში შეჰყავს: ან გადათარგმნოს ორიგინალთან ყველაზე მეტად მიახლოებული სიტყვებით, ან სიტყვებით, რომლებიც ყველაზე მეტად გადმოსცემენ ამა თუ იმ გამოთქმის აზრს. მაგალითად, ირონიულად ნათქვამი ფრაზისთვის – „თქვენც არ მომიკვდეთ!“ – მეტ-ნაკლებად შესატყვისი თარგმანის შერჩევას საკმაოდ დიდი ხანი მოევუნდით. საბოლოოდ, რუსულ ენაში აღმოჩნდა ფრაზა „Ишь-ты!“, რომელიც გამოიყენება რაიმესადმი შეწინააღმდეგების, რაიმესადმი დაუთანხმებლობის, შედავების, უარის თქმის მნშვნელობით: *Как же!, Как бы не так!*

გარდა ამისა, დიდი სირთულეების წინაშე აღმოჩნდა მთარგმნელი ორიგინალში მრავალრიცხოვანი განმეორების გადმოტანის დროსაც. ამგვარ შემთხვევებში მთარგმნელს უხდებოდა იმის გადანყევტა, ემსხვერპლა თუ არა სტილის სილამაზით და გადაეთარგმნა ყველა განმეორებული სიტყვა, რომელიც ორიგინალში მხოლოდ აძლიერებდა გამოთქმული აზრის ეფექტს და არაფრით ამცირებდა ტექსტის სილამაზეს, მაგრამ თარგმანისას კარგავდა პირველსაც და მეორესაც; ან მთარგმნელს უხდებოდა შეეკვცა ეს მრავალჯერ განმეორებული სიტყვები, ან გამოეყენებინა მათი სინონიმები.

ნიკოლოზ ჟღენტი

კ. კეკელიძის სახელობის საქართველოს
ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი

მთის წმ. გიორგის მონასტრის საეკლესიო სიძველეები

მთის წმ. გიორგის მონასტრის ისტორიის კვლევისას გამოიკვეთა მონასტრის კუთვნილი, ძალზე საინტერესო საეკლესიო-რიტუალური დანიშნულების სიძველეები, რომელთა საერთო რაოდენობა 13-მდეა. დღეისათვის მათი უმრავლესობა დაკარგულად ითვლება. ეს სიძველეები მნიშვნელოვანი ძეგლები აღმოჩნდა როგორც უშუალოდ მონასტრის, ასევე ქართული ხელოვნებისა და შუა საუკუნეების საქართველოს პოლიტიკური და საეკლესიო ისტორიისათვის. მოხსენებაში განვიხილავ თითოეულ მათგანს, ხო-

ლო მეტი თვალსაჩინოებისთვის, ქვემოთ გამოვყოფ განსაკუთრებით მნიშვნელოვან სიძველეებს. ესენია:

1. „მთის მთავარმონამე“ – წმ. გიორგის ხატი, მონასტრის მთავარი სინმინდე. ხატი მონასტრის დაარსების თანადროულია. განახლებული უნდა იყოს XV ს-ში ბაგრატ VI-ის მიერ. იხსენიება საისტორიო საბუთებში XIX ს-მდე. დღეისათვის დაკარგულია.

2. „ძმუისის ნათლისმცემლის „ოქროს“ ჯვარი“ – მოოქრული ვერცხლით ნაჭედი ძვირფასი ჯვარი, დამზადებული „გლახაკი არსენის“ (არსენ II კათალიკოსის ?) ბრძანებით, ბაგრატ III კურაპალატისა და კახაბერ და მიქელ რაჭის ერისთავების დროს (X-XI საუკუნეთა მიჯნა). XIX ს-ში მონასტრის გაუქმების შემდეგ ინახებოდა მონასტრის კუთვნილ სოფ. ძმუისის წმ. გიორგის ეკლესიაში. განადგურდა 1920-იანი წლების ანტირელიგიური მოძრაობის დროს.

3. „აგარის წმ. გიორგის ხატი“ – XI ს-ის (?) ხატი, რომელიც, გადმოცემის მიხედვით, ჯერ სამეგრელოს სოფ. ხორგაში ესვენა, შემდეგ მთის წმ. გიორგის მონასტერში გადმოუსვენებიათ, ხოლო 1688 წლისათვის მონასტრის კუთვნილ რაჭის სოფ. აგარის ახლადაშენებულ ეკლესიაში გადმოუსვენებია მერაბ წულუკიძეს. 1926 წელს დაზიანდა ანტირელიგიური მოძრაობის ფანატიკოსების ხელით. დღეს რესტავრირებული ხატი ინახება ქუთაისის სახელმწიფო ისტორიულ მუზეუმში (№3160/გ. 577).

4. „ძმუისის წმ. გიორგის ხატი“ – მოოქრულ ვერცხლზე ნაჭედი ხატი, სავარაუდოდ, ჯვრის ერთ-ერთ ნაწილს წარმოადგენდა. დღეისათვის ეს სიძველე დაკარგულად ითვლება. შემონახულია ხატის გამოსახულებისა (წმ. გიორგი ქისას აძლევს გლახაკებს, ეშმაკები ცდილობენ ხელის შეშლას) და წარწერის გ. ბოჭორიძისეული აღწერილობა. წარწერაში იხსენიება მელქისედეკ იშხნელი. ჩვენს ხელთ არსებული მოცემულობით, ეს პირი შეიძლება გაიგივდეს XI ს-ის მელქისედეკ იშხნელ ეპისკოპოსთან, ან XVI ს-ის გაენათელ და შემდეგ ნიკორწმინდელ ეპისკოპოს მელქისედეკ საყვარელიძესთან.

5. „წყნორის წმ. გიორგის ხატი“ – მოოქრული ვერცხლზე ნაჭედი წმ. გიორგის ხატი, სავარაუდოდ, XVI-XVII საუკუნეებს ეკუთვნის. დღეისათვის ინახება ქუთაისის სახელმწიფო ისტორიულ მუზეუმში (№144). ხატი უნიკალურია გველეშაპისა და დიოკლეტიანეს საერთო გამოსახულებით (გველეშაპის ქერცლი ქმნის ადამიანის სახის პროფილს).

ირინე საგანელიძე

*საქართველოს განათლების, მეცნიერების,
კულტურისა და სპორტის სამინისტრო*

მრავალეთნოსური თბილისის მულტიკულტურული ტრადიციები (კულტურული მოვლენები, ისტორიული პროცესები, საზოგადო მოღვაწეები)

მოხსენება მიზნად ისახავს ე.წ. თბილისური კულტურისა და მისი ხელოვნების კვლევას სხვადასხვა სანიმუშო მაგალითის საფუძველზე. თბილისური კულტურა მნიშვნელოვანია, როგორც საქართველოს მრავალფეროვანი კულტურული სივრცის ორგანული და თვითმყოფადი ნაწილი, რასაც მრავალმხრივ განაპირობებდა და განაპირობებს აზიისა და ევროპის გზაგასაყარზე მდებარე ქალაქის მრავალეთნოსურობა, განსხვავებული ტრადიციებისა და კულტურათა თანაარსებობის კვალდაკვალ. კულტურათა ამ თავისებურმა დიალოგმა ჩამოაყალიბა და განავითარა თბილისურ კულტურად სახელდებული მულტიკულტურული ფენომენი, რამაც დიდად განსაზღვრა თბილისელთა ყოფითი ცხოვრება, ქალაქის კოლორიტული იერსახე, კულტურული ატმოსფერო და, რაც ჩვენთვის ამჯერად საინტერესოა, XIX-XX საუკუნეების სხვადასხვა ეროვნების თბილისელ არტისტთა – მხატვართა, თეატრისა და კინოს მოღვაწეთა, ლიტერატორთა, არქიტექტორთა შემოქმედების თემატიკა თუ სტილი.

აღნიშნული მოხსენება წარმოადგენს ეთნიკურ უმცირესობებთან დაკავშირებული კულტურის კვლევის ნაწილს და ასახავს ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელთა მიერ თბილისის პროფესიული კულტურისა და კულტურათაშორის დიალოგის განვითარების გზას. თბილისის მულტიკულტურული ხასიათის შესაცნობად გამოყენებულია მრავალი მნიშვნელოვანი წყარო, თანამედროვე პუბლიკაციები და ა.შ., რომლებშიც ფართოდ არის ასახული XIX-XX საუკუნეებში თბილისში მცხოვრებ ეთნოსთა ტრადიციების თავისებურებანი, ქალაქის კულტურულ-ლიტერატურული ატმოსფერო. ამასთანავე, აღნიშნული მოხსენება წარმოადგენს ერთ მცირე ნაწილს ნაშრომისა ეთნიკურ უმცირესობათა კულტურის მხარდაჭერისა და სახელმწიფო მიდგომების (2009-2019 წლები) შესახებ, რომელიც მიზნად ისახავს სახელმწიფო პოლიტიკის კვლევასა და განხილვას ეთნიკურ უმცირესობებთან მიმართებით.

მასში ასევე განხილულია ეთნიკურ უმცირესობათა პროფესიული კულტურის განვითარების საფუძვლები. მათ შორის, ეთნიკურ უმცირესობათა ნაციონალურ-კულტურულმა კერებმა, თეატრისა თუ სხვა საგანმანათლებლო-კულტურული ორგანიზაციების სახით, დიდი როლი ითამაშეს თბილისური კულტურათაშორისი დიალოგის განვითარებაში. საგულისხმოა სახელმწიფოს პოლიტიკა და გამოწვევები ამ მიმართულებით.

თბილისის უნიკალური მულტიკულტურული გარემოს კვლევის ამ ეტაპზე წარმოვადგინეთ მრავალეთნოსური თბილისის ცხოვრებისა და კულტურული განვითარების თავისებურებები, კონკრეტული ისტორიული პროცესი და კულტურული მოვლენა, ასევე მიმოვიხილეთ სახელოვნებო სფეროს იმ წარმომადგენელთა ცხოვრება და მოღვაწეობა, რომელთაც გამორჩეული წვლილი შეიტანეს საკუთარი – ქართული კულტურის განვითარებაში, ქართველებთან ერთად გააფართოვეს ქართული კულტურის დიაპაზონი და განაპირობეს ქალაქური, თბილისური მულტიკულტურის უნიკალურობა. შემდგომი ეტაპის კვლევა მიზნად ისახავს ეთნიკურ უმცირესობათა კულტურის მხარდაჭერისა და სახელმწიფო მიდგომების განხილვას უახლესი ისტორიიდან.

თინათინ სოზიაშვილი

დამოუკიდებელი მკვლევარი

ლაითურის თანამედროვე ყოფა: ჩაის ადგილი მეხსიერებასა და ყოველდღიურობაში

ლაითური საბჭოთა მეურნეობის სუბტროპიკული კულტურების მამულად ჩამოყალიბებას, საქართველში ჩაის კულტურის აღორძინებას უკავშირდება. ჩაის კულტურა იქცა ლაითურში დასახლებული ადამიანების ძირითად საარსებო წყაროდ და მათი ყოველდღიურობის განუყოფელ ნაწილად. ლაითურის საბჭოთა მეურნეობას საფუძველი 1930 წლის იანვარში ჩაეყარა. მართალია 20-იანი წლებიდან დაიწყო ლაითურის საბჭოთა მეურნეობის ტერიტორიის სამეურნეო საჭიროებისათვის ათვისების ღონისძიებანი, მაგრამ 30-იან წლებამდე იგი დაუსახლებელი და გაუდაბურებული იყო. ამ ადგილზე ხალხის მომრავლება უშუალოდ უკავშირდება საბჭოთა მეურნეობის შექმნას. ახლადწარმოქმნილი დასახლების განაშენიანების პროცესს თან უამრავი პრობლემა და სირთულე ახლდა, მაგალი-

თად: არასახარბიელო საცხოვრებელი პირობები, ანტისანიტარია, მუშათა კადრების ნაკლებობა, სასმელი წყლის არქონა და ა.შ. საბჭოთა პროპაგანდა ცდილობდა მუშა-მოსამსახურეებისთვის მომავლის პერსპექტივებითა და სიდიადით სავსე სასურველი გარემო დაეხატა, რამაც საბოლოოდ განაპირობა როგორც მოსახლეობის ზრდა, ისე საზოგადოებრივი კვების, საცალო ვაჭრობის, სახალხო განათლების, ჯანმრთელობის, კულტურულ-საგანმანათლებლო და მომსახურების დაწესებულებათა ქსელების შექმნა. პროპაგანდის ნაწილი იყო ძმური, ინტერნაციონალური საზოგადოების ჩამოყალიბება, რომელიც დასახლების პრესტიჟულობას უნდა მომსახურებოდა. ლათურის სხვადასხვა ეროვნების მოქალაქეთა მეგობრობის, მშვიდობიანი თანაცხოვრების, შრომითი საქმიანობისა და ყოფაცხოვრების სიმბოლოდ უნდა ქცეულიყო.

ჩატარებული ეთნოგრაფიული კვლევის საფუძველზე მოხსენებაში განვიხილავ დაბა ლაითურელთა დღევანდელობას, მახსოვრობას ინდუსტრიული საბჭოთა წარსულის შესახებ. ყურადღებას გავამახვილებ ლაითურის მოსახლეობის კოლექტიურ ნარატივებზე (საგულისხმოა, თუ რას და როგორ იხსენებენ), შესაბამისად, განვიხილავ თუ როგორ ახდენენ ლაითურელები თანამედროვეობის კონსტრუირებას. საყურადღებო საკითხია ისიც, თუ რა როლი ეჭირა ჩაის კულტურას მათ ცხოვრებაში, როგორი იყო და არის საბჭოთა კავშირი მათ მეხსიერებაში შემორჩენილი, რა ნარატივებია გავრცელებული მოსახლეობაში ლაითურის დაარსების შესახებ. ასევე საინტერესოა, რა სახით ინარჩუნებენ საერთო კოლექტიურ იდენტობას დღემდე, როგორ გამოიხატება ნოსტალგია წარსულის მიმართ და როგორ ცდილობენ მის შენარჩუნებას „მეხსიერების არეების/ხატების“ შექმნით.

მოხსენების დასკვნით ნაწილში შევაჯამებ ლაითურის თანამედროვე ვითარებას – რა სახით შემორჩა დღეს ჩაის კულტურა მათ ყოველდღიურობაში და რა გავლენას ახდენს მათ ცხოვრებაზე ჩაი, რა შეიცვალა მათ ყოველდღიურ საქმიანობაში და რა კავშირი აქვს დღევანდელ ლაითურს ინტერნაციონალურ წარსულთან.

ნინო ფალავანდიშვილი

საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია

პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტი

სემიოტიკაზე ორიენტირებული მეტაფორიზებული ტექსტების თარგმნის პრობლემები (გიუნტერ გრასის ქართულად თარგმნილი ტექსტების მიხედვით)

იმისათვის, რომ ჩავწვდეთ მთარგმნელის ენობრივ შესაძლებლობებს, უნდა განვიხილოთ თარგმანში შერჩეული მეტაფორების კრეატიულობის მაგალითები. მეტაფორა არის მოვლენა, როდესაც რომელიღაც კლასის ნიშან-თვისებები გადატანილია მეორე კლასის საგნებსა და მოვლენებზე; როდესაც მხატვრული შედარება მიუთითებს ერთი ობიექტის მსგავსებაზე მეორესთან, განავრცობს მას და იყენებს კავშირებს, თანდებულებსა და პრედიკატებს. მეტაფორა ლაკონიურია, გამოხატავს მთავარ მსგავსებას და ამოკლებს მეტყველებას.

მეტაფორიზებული მხატვრული ტექსტების თარგმნა და ინტერპრეტაცია ყოველთვის შესაძლებელია მათი საზრისის „ჰერმენევტიკულ წრეში“ ჩართვით, როდესაც „გაგების“ კატეგორია მუდმივ მოძრაობას განიცდის მთელიდან ნაწილზე და ნაწილიდან მთელზე. ამ დროს, რაგინდ რთულიც არ უნდა იყოს მეტაფორიზებული ტექსტის საზრისის სიღრმისეული სტრუქტურა, მთლიანისა და ნაწილების ურთიერთმიმართება მთარგმნელს ყოველთვის აძლევს სიგნალს, რომ „გაგება“ შედგა. მეტაფორიზებული მხატვრული ტექსტების თარგმნისას მიზანშეწონილია, რომ მეტაფორის თეორიებს შორის გამოვყოთ პ. რიკიორის „პარადოქსის თეორია“ და რ. მაკ-კორმაკის „კოგნიციის თეორია“.

პარადოქსის თეორიაში მეტაფორას უფრო ფართო განზომილება გააჩნია. ის მოიცავს დისკურსს, ტექსტსა და ჰერმენევტიკას, შესაბამისად, ინტერპრეტაციას. რიკიორის თანახმად, მეტაფორის თეორიებს წრიული ხასიათი აქვთ, ამიტომ საჭიროა გავიზიაროთ ჰერმენევტიკული რჩევა, რომლის თანახმადაც, ისინი დროულად და სწორად უნდა ჩავართოთ ჰერმენევტიკულ წრეში. პ. რიკიორი აღწერს მეტაფორას, როგორც პარადოქსს, რომელშიც განსხვავებული ცნებები მსგავსების საფუძველზე უახლოვდებიან და ერწყმინან ერთმანეთს. რიკიორის აზრით, მეტაფორა მხატვრული ტექსტის პარადიგმისა და ინტერპრეტაციის დონეზე მისი საზრისის გაგების გასაღებს წარმოადგენს. სტრუქტურებით, სემანტიკური კოდებითა და

„სამყაროსეული სურათებით“ ისეთი განსხვავებული ენები, როგორებიცაა გერმანული და ქართული, სხვადასხვა ალტერნატიულ სურათს განსაკუთრებით მეტაფორული აზროვნების სფეროში ქმნიან. მაგრამ ამ ენებზე შექმნილი მხატვრული ტექსტების თარგმნა სრულიად შესაძლებელია, თუ წყარო-ტექსტის „შესაძლებელ სამყაროში“ მთარგმნელი გამონახავს ისეთ რეალურ სინამდვილეს, რომელიც მიზან-ტექსტის ენის უნივერსალური კანონებით გადმოცემას დაექვემდებარება. მაგ., გ. გრასის რომანში „დედალი ვირთაგვა“ ფიქტიური სინამდვილეა შექმნილი, რომელსაც მთარგმნელი ამ სამყაროში გადაჰყავს. ირეალური სამყარო მთარგმნელისთვის იქცევა იმ დიდ მეტაფორად, რომელიც მან მიზან-ენის მატაფორიზაციის საშუალებით უნდა წარმოაჩინოს.

ნათია ფურცელაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო*

გრიგოლ რობაქიძის უცნობი საარქივო მასალები იენაში

1928 წლის შემოდგომაზე გერმანიაში, იენაში, დიდერიხსის გამომცემლობაში დაიბეჭდა გრიგოლ რობაქიძის „გველის პერანგი“ შტეფან ცვაიგის წინასიტყვაობით.

რომანის გამოცემა საკმაოდ რთული აღმოჩნდა გრიგოლ რობაქიძისთვის. მას ბევრი წინააღმდეგობისა და დაბრკოლების გადალახვა დასჭირდა მიზნის მისაღწევად.

ამ საკითხის კვლევისას დავამუშავე 1995 წელს ჟურნალ „გეორგიკაში“ გამოქვეყნებული შტეფი ხოტივარი-იუნგერის წერილი – „ახალი ცნობები გრიგოლ რობაქიძის „გველის პერანგი“ გერმანიაში გამოცემის შესახებ“, რომელშიც გერმანელი ქართველოლოგი ახსენებდა გრიგოლ რობაქიძისა და დიდერიხსის გამომცემლობის მიმონერას. კვლევის პროცესში დაუუკავშირდი სტატიის ავტორს, რომელმაც ელექტრონული ფოსტის საშუალებით შემატყობინა, რომ ეს ეპისტოლური მასალები ფირზე ჩანერილი ჰქონდა წლების წინ და იმ დროისთვის ისინი ინახებოდა იენის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში.

იენაში სამეცნიერო მივლინებისას დავინყე ზემოაღნიშნული საარქივო მასალების ძიება, თუმცა რამდენიმე დღიანი მცდელობის შემ-

დეგ არქივის თანამშრომლები მპასუხობდნენ, რომ ეს წერილები მათთან არ ინახებოდა. საბოლოოდ, მივაკვლიეთ ერთ საქალაქო, რომელშიც სწორედ გრიგოლ რობაქიძის ხელნაწერები იყო დაცული.

არქივი შედგება 21 გერმანულენოვანი წერილისგან. აქედან 19 წერილი გაგზავნილია საქართველოდან გერმანიაში, გრიგოლ რობაქიძე სწერს გამომცემლობის რედაქტორს – კორნელიუს ბერგმანს (მიმოწერა იწყება 1927 წლის 30 სექტემბერს და სრულდება 1928 წლის 21 დეკემბერს), ხოლო 2 – გერმანიიდან საქართველოში. არქივში დაცულია გრიგოლ რობაქიძესა და დიდერიხსის გამომცემლობას შორის გაფორმებული ხელშეკრულება, რომელშიც განხილულია „გველის პერანგის“ გერმანულად გამოცემასთან დაკავშირებული საკითხები.

მოხსენებისას ვისაუბრებ იენის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში დაცული გრიგოლ რობაქიძის უცნობი გერმანულენოვანი წერილების შესახებ, რომლებიც თავად ვთარგმნე ქართულად. ეს ეპისტოლური მასალა უაღრესად მნიშვნელოვანია და ახალ ცნობებს გვანვდის არა მარტო „გველის პერანგის“ გერმანიაში გამოცემის შესახებ, არამედ კიდევ ერთხელ წარმოაჩენს გრიგოლ რობაქიძის ადგილს ევროპულ ლიტერატურულ სამყაროში.

თეა ქამუშაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

საკრალური ადგილები იძულებით გადაადგილებულ პირთა მენსურებაში: გამოცდილება, იდენტობა და გამოწვევები

მოხსენებაში საუბარი იქნება თუ რა ადგილი უკავია საკრალურ ადგილებს აფხაზეთიდან დევნილი მოსახლეობის მენსურებაში. რა გამოცდილებას ეფუძნება მასთან ასოცირებული იდენტობები და რა გამოწვევებს ქმნის არსებული დე ფაქტო საზღვარი.

საქართველოს სხვა მხარეების მსგავსად, აფხაზეთი მდიდარია საკრალური ადგილებითა და სალოცავებით, რომლებთან დაკავშირებული რელიგიური პრაქტიკები მნიშვნელოვან როლს თამაშობდა და თამაშობს საზოგადოებრივი ჯგუფების იდენტობათა ფორმირებაში. აფხაზეთის ტერიტორიაზე არსებული საკრალური ძეგლებიდან გამორჩეული ადგილი ილორის წმინდა გიორგის სალო-

ცავს უჭირავს. წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესია XI საუკუნეს მიეკუთვნება და ოჩამჩირის რაიონში, ზღვასთან ახლოს, შემალე-ბულ ადგილზე მდებარეობს. მცირე მოცულობის მიუხედავად, სა-უკუნეების განმავლობაში მას არ აკლდა ყურადღება არც შემწირ-ველებისა და არც დამპყრობლების მხრიდან, რაც ასევე მის სრუ-ლიად განსაკუთრებულობასა და სიძლიერეზე შეიძლება მიუთი-თებდეს. მისი როლი და სახელი სცდება ლოკალური თემისათვის სალოცავი ადგილის მნიშვნელობას. ილორის სალოცავმა აფხაზე-თისა და დანარჩენი საქართველოსათვის კიდევ უფრო მეტი დატ-ვირთვა 90-იანი წლების კონფლიქტის შემდგომ შეიძინა. ამის მაგა-ლითად გამოდგება იძულებით გადაადგილებულ პირთა მეხსიერე-ბაში დამკვიდრებული ნარატივები, რომლებიც დროის ცვლილები-სა და რელიგიური პრაქტიკის შეზღუდვის მიუხედავად ისევ ცოც-ხლობს და ილორის მნიშვნელობას კიდევ უფრო აძლიერებს.

მოხსენებაში წარმოდგენილი იქნება მსჯელობა იმაზე, თუ რა განაპირობებს იძულებით გადაადგილებულ პირთა მეხსიერებაში ილორის შესახებ მდგრად მეხსიერებასა და რა გამოწვევებს ქმნის არსებული დე ფაქტო საზღვარი. ილორის წმინდა გიორგის სახე-ლობის ეკლესიის მნიშვნელობას აფხაზებისა და ქართველებისათ-ვის ტაძრის ე.წ. რესტავრაციის კონტექსტში განვიხილავ, რომელ-მაც მისი ავთენტურობის რღვევა გამოიწვია. ტაძართან დაკავში-რებულ კონფლიქტამდე გამოცდილებას კი, ქართული და აფხაზუ-რი საზოგადოებისათვის შესაძლო მაინტეგრირებელ საშუალებად განვიხილავ.

წარმოდგენილი მოხსენება ეფუძნება აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირებთან ჩატარებულ გამოკითხვასა და ილო-რის წმინდა გიორგის სალოცავთან დაკავშირებულ სამეცნიერო და პოპულარული ეთნოგრაფიული ლიტერატურის მეორეულ ანა-ლიზს. მოხსენების დასკვნით ნაწილში წარმოდგენილი იქნება კვლე-ვის შედეგები, რომელიც წარმოაჩენს საკრალური ადგილების მნიშვნელობას იდენტობათა ფორმირებაში, არსებულ გამოწვევებს დე ფაქტო საზღვრის პირობებში და სალოცავ ადგილს, როგორც საერთო გზების ძიების შესაძლებლობას კონფლიქტის პირობებში.

მიხეილ ქართველიშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ჟურნალი «Наука и религия» („მეცნიერება და რელიგია“) და მისი ადგილი საბჭოთა ანტირელიგიურ პოლიტიკაში 1959-1964 წლებში

მიუხედავად იმისა, რომ საბჭოთა კავშირის დაშლიდან უკვე მეოთხედ საუკუნეზე მეტი გავიდა, სამეცნიერო წრეებში დღემდე არ წყდება საბჭოთა კავშირის მეცნიერული შესწავლის ინტერესი. მეტიც, სრულიად აშკარაა, რომ აღნიშნულ კვლევებს განვითარების კიდევ უფრო დიდი პერსპექტივა გააჩნია.

ამ თვალსაზრისით, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს საბჭოთა ხელისუფლების დამოკიდებულებას რელიგიისადმი და მისი ასახვის თავისებურებების მაქსიმალური სიზუსტით გარკვევას.

ნიკიტა ხრუშჩოვის ხელისუფლებაში მოსვლის შემდეგ ათეისტური პოლიტიკა ახალ მასშტაბებს იძენს, განსაკუთრებით იმ ფონზე, რომ იგი პირდაპირ დაუკავშირდა დესტალინიზაციის პოლიტიკას. საქმე ისაა, რომ სტალინის მოღვაწეობის ბოლო წლებში სახელმწიფოსა და ეკლესიის ურთიერთობა მნიშვნელოვნად ლიბერალური გახდა.

საყურადღებო ფაქტია ისიც, რომ ხელისუფლებამ იმთავითვე აქცენტი მეცნიერულ ათეიზმზე აიღო, რამაც სათანადო გამოვლინება პოვა 1959 წელს მთავრობის მიერ მიღებულ საგანგებო დადგენილებაში, რომლის მიხედვითაც დაარსდა ჟურნალი „Наука и религия“ („მეცნიერება და რელიგია“).

ამ ჟურნალმა, მიუხედავად იმისა, რომ იგი ოფიციალურად საზოგადოება „Знание“-ს („ცოდნა“) მიერ დაარსდა, ზუსტად განსაზღვრა და გამოხატა ხელისუფლების მიერ გატარებული პოლიტიკა რელიგიისადმი.

ქრონოლოგიური თვალსაზრისით მოხსენება მოიცავს 1959-1964 წლებს და მიზნად ისახავს შევისწავლოთ, თუ რა ადგილი ეკავა და რა როლი ეკისრებოდა ჟურნალს ნიკიტა ხრუშჩოვის ხელისუფლების მიერ წარმოებულ პოლიტიკაში; როგორი იყო მისი ძირითადი მახასიათებლები, მიმართულებები; რამდენად ახერხებდა ჟურნალი საზოგადოების ფართო ფენებამდე მიეტანა ხელისუფლების სათქმელი. რადგან ჟურნალი დაარსების დღიდან ზედ-

მინევნით ზუსტად ახერხებდა ხელისუფლების პოლიტიკის აგიტაცია-პროპაგანდას, ერთ-ერთი მთავარ ნიშანი, რაც ამ ჟურნალს სხვა ანალოგიური ანტირელიგიური გამოცემებისგან განასხვავებდა, ის იყო, რომ იგი ყოველთვის ცდილობდა აკადემიური დონე შეენარჩუნებინა. ჟურნალში ნაკლებად ვხვდებით ისეთ მასალას, რომელსაც შეიძლება მოსახლეობის განსაკუთრებული გაღიზიანება გამოეწვია, რაც აგრეთვე ზედმინევნით ზუსტად ასახავდა ხელისუფლების პოლიტიკას.

აღნიშნული ჟურნალი სამეცნიერო ლიტერატურაში მხოლოდ ფრაგმენტულად არის შესწავლილი და საგანგებო მეცნიერული კვლევის ობიექტი ჯერჯერობით არ გამხდარა. იმის გამო, რომ ჟურნალში კარგად ჩანს, თუ როგორ იცვლება სახელისუფლებო პრიორიტეტები, მიმართულებები და ინტერესები, მისი კვლევა მეტად საინტერესო და პერსპექტიულია.

თამთა ღონლაძე

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო*

ილია ჭავჭავაძისა და ვაჟა-ფშაველას პროზის ურთიერთმიმართებისათვის

ვაჟა-ფშაველას პროზა მრავალფეროვანია. მის მოთხრობებში, გარდა ბუნების გასულიერებისა, რომელსაც ყველაზე ხშირად განიხილავენ ხოლმე, საინტერესო და მნიშვნელოვანია სხვა მოტივებიც. აღნიშნულ თხზულებებზე დაკვირვება გვიჩვენებს, რომ მათში გამოიყოფა ორი იდეური მიმართულება: ერთი, რომელშიც დიდია თერგდალეულთა გავლენა და რითაც ვაჟა მათი გზის გამგრძელებად გვევლინება და მეორე, მწერლის ინდივიდუალური იდეური ხაზი, რომელშიც ავტორის მსოფლმხედველობის სრულიად ახალი და განსხვავებული მხარეა წარმოჩენილი.

ჩემს მოხსენებაში განხილული იქნება თერგდალეულთა ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი წარმომადგენლის – ილია ჭავჭავაძის პროზაული თხზულებების როგორც იდეური, ასევე მხატვრული გავლენა ვაჟა-ფშაველას მოთხრობებზე. ამ თვალსაზრისით განვიხილავ ისეთ ნაწარმოებებს, როგორებიცაა „ნისქეილი“, „მუ-

ცელა“, „დარეჯანი“, „ერემ-სერემ-სურემიანი“, „ჩემი მოგზაურობა ერემ-სერემ-სურემიანეთში“ და სხვ.

ილია ჭავჭავაძისა და ვაჟა-ფშაველას მოთხრობების კომპარატივისტული ანალიზი გვიჩვენებს, რომ ეს უკანასკნელი იყენებს პერსონაჟის ხატვის ილიასეულ ხერხებს. მაგალითად, მოთხრობაში „მუცელა“ მთავარი პერსონაჟი როგორც ფიზიკური დახასიათებისას, ასევე მისი ცხოვრებისადმი დამოკიდებულებით, მკითხველს ლუარსაბ თათქარიძეს ახსენებს მოთხრობიდან „კაცია-ადამიანი?!“ ამ თხზულებაში გვხვდება სატირის ელემენტებიც, რომლებზეც აშკარაა ილია ჭავჭავაძის მწერლური მანერის გავლენა. აღნიშნულ ნაწარმოებებში ავტორთა მთავარი სათქმელი ძალიან ახლოსაა ერთმანეთთან, თუმცა იდენტური მაინც არაა და ვაჟა ახერხებს საკუთარი ინდივიდუალიზმის წარმოჩენას.

მოთხრობები „ერემ-სერემ-სურამიანი“ და „ჩემი მოგზაურობა ერემ-სერემ-სურემიანეთში“ ასახავს ავტორის ხედვას მეთვრამეტე და მეცხრამეტე საუკუნეებში საქართველოში მიმდინარე პოლიტიკურ-სოციალურ მოვლენებზე. მათი ძირითადი იდეა ეთანხმება ილია ჭავჭავაძის შეხედულებებს, რომლებიც წარმოდგენილი არიან როგორც „მგზავრის წერილებში“, ასევე პუბლიცისტურ წერილებში.

ვაჟა-ფშაველას მოთხრობა „წისქვილი“ განსხვავებულია მანამდე არსებული ქართული პროზისგან თავისი სიუჟეტითა და მხატვრული ხერხებით, თუმცა მწერლის სათქმელი ამჯერადაც ახლოს დგას ილია ჭავჭავაძის შეხედულებებთან საზოგადოებრივი მოღვაწეობის შესახებ. საინტერესოა მოთხრობა „დარეჯანი“, რომლის მთავარი პერსონაჟის პროტოტიპს, ჩემი აზრით, ოთარაანთ ქვრივი წარმოადგენს. ვაჟა-ფშაველას შემოქმედების კვლევისას, რა თქმა უნდა, ყველაზე მთავარი მისი ინდივიდუალიზმი და ნოვატორობაა, თუმცა იმისათვის, რომ სრული წარმოდგენა გვქონდეს მწერლის იდეურ და მხატვრულ განვითარებაზე, აუცილებელია შევისწავლოთ გავლენები და ურთიერთმიმართებებიც იმ ავტორებთან, რომელთა მოღვაწეობაც დროში უსწრებდა ან ემთხვეოდა ვაჟა-ფშაველას მოღვაწეობას.

თამარ ლულუნიშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ომი პიროვნული და კულტურული ტრავმის კონტექსტში (ქართველი და ირანელი მწერლების მოთხრობების მიხედვით)

მოხსენება ეხება საქართველოსა და ირანში ბოლო პერიოდებში წარმოებული ომების ლიტერატურულ ჭრილში განხილვას და მის წარმოდგენას პიროვნული და კულტურული ტრავმის კონტექსტში. მოხსენებაში აქცენტი გაკეთებულია, თუ როგორ აისახა ლიტერატურაში 2008 წლის რუსეთ-საქართველოსა და 1980-1988 წლების ირან-ერაყის ომი. გაკეთებულია შედარებითი ანალიზი და საუბარია კვლევის საფუძველზე მიღებულ შედეგებზე.

ზემოხსენებულ ომებს უკავშირდება არაერთი სამეცნიერო კვლევა, თუმცა არსებობს რიგი საკითხისა, რომელიც ჯერ კიდევ არ არის სათანადოდ შესწავლილი. ამასთან, არ არის გაკეთებული შედარებითი ანალიზი ორი სრულიად განსხვავებული კულტურისა და მენტალობის მქონე ქვეყნების – საქართველოსა და ირანის მაგალითზე, რაც მეტყველებს საკითხის აქტუალურობაზე.

მოხსენების თეორიულ ჩარჩოდ ძირითადად გამოყენებულია ჯ. ალექსანდერისა და პ. შტომპკას ნაშრომები ტრავმასა და მის მახასიათებლებზე. ინდივიდი თუ ადამიანთა ერთობა ტრავმას სხვადასხვაგვარად აღიქვამს. ტრავმის რაციონალური გააზრება იძლევა საშუალებას დამანგრეველი მოვლენაც კი იქცეს ახალ შესაძლებლობად სასიკეთო ცვლილებებისთვის. ამავდროულად, შესაძლოა ტრავმამ ადამიანი ისე დათრგუნოს, რომ ვერ შეძლოს ამ საშინელ მოვლენასთან გამკლავება.

სხვადასხვა დროის მნიშვნელოვანი მოვლენების გაანალიზებასა და მართებულად გააზრებაში დიდ როლს თამაშობს ლიტერატურა, რადგან ეს უკანასკნელი ყველაზე მკაფიოდ აშუქებს ადამიანებისა და საზოგადოების დამოკიდებულებას/განწყობას ამა თუ იმ მოვლენისადმი. ნაშრომისთვის საკვლევ მასალად შეირჩა თამარ ფხაკაძის, ანა კორძაია-სამადაშვილის, ბიჟან ნაჯდისა და ჯამშიდ ხანიანის ნაწარმოებები, რომელთა მთავარ სიუჟეტსაც ომი და მისი დამანგრეველი შედეგები წარმოადგენს.

ლიკა შონია

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

საბჭოთა პერიოდის მეგრული სიტყვიერების პოეტური ნიმუშები: სათაურის სტრუქტურა და სემანტიკა

ხალხური ზეპირსიტყვიერი მასალის კვლევა მნიშვნელოვანი და საინტერესოა არამხოლოდ ენათმეცნიერული, არამედ ფოლკლორული, ეთნოგრაფიული, სოციოლინგვისტური... თვალსაზრისითაც. ხალხური შემოქმედების ნიმუშები კარგად ასახავს სოციალურ ცხოვრებას, საქმიანობას, ისტორიას, ინტერესებს, პრობლემებს, მიზნებს, მისწრაფებებს, პოლიტიკურ გარემოს... საბჭოთა პერიოდის მეგრული სიტყვიერების პოეტური ნიმუშები შემთხვევით არ არის შერჩეული. მასში იგრძნობა საბჭოთა იდეოლოგიის გავლენა, თუმცა სულიერ ღირებულებებზეც არის ყურადღება გამახვილებული.

ცნობილია, რომ ლექსის იდეა ყველაზე კარგად სათაურში ჩანს, რადგან იგი ერთგვარ მინიშნებას აკეთებს ძირითად თემაზე და ასევე წარმოაჩენს ავტორის პოზიციას. მკითხველიც ნაწარმოების გაცნობას სათაურით იწყებს.

საანალიზო ემპირიული მასალა მეგრული პოეზიის ნიმუშებია ტოგო გუდავას მიერ შედგენილი ქართული სიტყვიერების I ტომიდან (თბ. 1975), კერძოდ, ერთ-ერთი ქვეთავიდან, სახელწოდებით „თანამედროვე“. მასში მოცემული ლექსების სათაურის სტრუქტურა მრავალფეროვანია; წარმოდგენილია:

- **ერთსიტყვიანი ლექსებები** (ძირითადად, ტოპონიმები): **საქორთუო**, „საქართველო“, **ჯიხაშკარი**, „ჯიხაშკარი“ და სხვა.

- **ორსიტყვიანი შესიტყვებები** (უმეტესად სუბსტანტიურ-მსაზღვრელიანი ფორმები): **ჩაიშ მანილარენს** „ჩაის მკრეფავენს“, **რკინაშ ხოჯი** „რკინის ხარი“, **კოლექტივიშ მუხუდო** „კოლექტივის მუხუდო“ და სხვა.

- **დასაწყისი ფრაზები**: **ჩქიმი ნინა ქორთული** „ჩემი ენა ქართული“, **გოლეფს ნირსი მობუ დო** „მთებს ნისლი ეკიდა და“.

მოხსენებაში დაწვრილებით განვიხილავთ თითოეული სტრუქტურული მოდელის მაგალითებს და მათ ფუნქციურ დანიშნულებას.

თამარ ჩანქსელიანი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

მოქმედების შესაძლებლობის უარყოფის გამომხატველი ნაწილაკების შედარებით-შეპირისპირებითი ანალიზი ქართველურ ენებში

მოხსენებაში განხილულია მოქმედების შესაძლებლობის უარყოფის გამომხატველ ნაწილაკთა სემანტიკური შესაბამისობის საკითხი ქართველურ ენებში. განხილულია ამ ტიპის ნაწილაკები აღნიშნულ ენებში ერთმანეთთან შედარება-შეპირისპირების გზით და გამოვლენილია საერთო და განსხვავებული სემანტიკა და ფუნქციური დანიშნულება.

მოქმედების შესაძლებლობის შეზღუდვას ქართულში გამოხატავს უარყოფითი ნაწილაკი „ვერ“, მეგრულსა და ლაზურში „ვარ“, სვანურში კი ამ ნაწილაკის რამდენიმე ვარიანტი დასტურდება როგორც ერთსა და იმავე დიალექტში, ასევე სხვადასხვა კილოში: *დეშ*, *დოშ* (ბზ., ქსვ.), *მჷდშ-მჷჩ/მჷჩ*, *მჷდჩ/მჷთშ*, *მჷძჩ/მჷჩჩ*, *მჷჩშ* (ლნტ.), *დეშსა*, *დეშმა*, *მეშმამ* (ლშხ.), აღნიშნული ნაწილაკები ერთმანეთის ალომორფებია მცირედი ნიუანსური სხვაობით, მათ შორის ძირითადი და სვანური ენის ოთხივე დიალექტში გავრცელებული ნაწილაკია *დეშ*. გარდა ჩამოთვლილი ნაწილაკებისა, სვანურში არის ნაწილაკი *მოშ*, რომელიც დამოუკიდებლად სემანტიკისგან დაცლილია და, შესაბამისად, არც ქართული შესატყვისი ეძებნება, თუმცა მისი ფუნქცია სხვადასხვა ენობრივ ერთეულზე დართვისას სწორედ მოქმედების შესაძლებლობის შეზღუდვის გამოხატვაა.

ჩვენი მიზანია განვსაზღვროთ მოქმედების შესაძლებლობის უარყოფის გამოხატვის საშუალებები ქართველურ ენებში, დავადგინოთ, რა განაპირობებს ქართული „ვერ“ და მეგრული და ლაზური „ვარ“ ნაწილაკების შესაბამის ნაწილაკთა მრავალფეროვნებას სვანურში.

მიუხედავად იმისა, რომ სხვადასხვა დროს არაერთი მეცნიერი შეეხო მოქმედების შესაძლებლობის უარყოფის გამომხატველ ნაწილაკებს ცალ-ცალკე ქართველურ ენებში და უძღვნა გამოკვლევები, ჩვენი საკვლევი თემა აქტუალურია, რადგანაც იგი მიზნად ისახავს კომპლექსურ მიდგომას – ქართველური ენების მონაცემების შედარება-შეპირისპირებას. ამგვარი მიდგომის საფუძველზე წარმოჩნდება, რა დამატებითი სემანტიკური ნიუანსები შემოაქვს

სვანურში დადასტურებული ნაწილაკების რაოდენობრივ სხვაობას. ამ ტიპის კვლევები მნიშვნელოვანია როგორც ტიპოლოგიური თვალსაზრისით, ასევე თარგმნის დროს სხვადასხვა სტილური ხარვეზის თავიდან ასაცილებლად.

ნაშრომის თეორიული ნაწილი ეყრდნობა სხვადასხვა დროს ამ თემაზე გამოქვეყნებულ ქართულ და უცხოურ სამეცნიერო სტატიებს; დამუშავებულია დიდძალი ემპირიული მასალა ნაბეჭდი და ელექტრონული წყაროებისა და 2018-2019 წლებში სვანეთსა და სამეგრელოში საველე სამუშაოების შედეგად მოპოვებული მასალების მიხედვით.

სოფიო ჩხატარაშვილი

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

ნაციონალიზმისა და ეროვნული იდენტობის პრობლემა XX საუკუნის 60-იანი წლების უკრაინულ ლიტერატურულ დისკურსში

XX საუკუნის უკრაინა ლიტერატურულ-კულტურული პროცესების თვალსაზრისით მრავალფეროვან პანორამას გვთავაზობს და თანაბრად იმსახურებს როგორც ფილოლოგიების, ისე ისტორიკოსების ყურადღებას. განსაკუთრებით საინტერესოა მისი II ნახევარი. სამწერლო ასპარეზზე ჩნდება „სამოციანელების“ სახელით ცნობილი თაობა, რომელსაც ლიტერატურაში შემოაქვს ახალგაზრდული ძალა, ენერგია, სიახლეებითა და ექსპერიმენტებით აღსავსე პროზა და პოეზია. მათი მოღვაწეობა ე.წ. „დათბობის“ პერიოდს ემთხვევა. ეს არის ეპოქა, რომელშიც წინა პლანზე აღმოჩნდა (საბჭოთა სივრცეში) ეროვნული იდენტობისა და კულტურული თვითმყოფადობის საკითხი ლიტერატურასა და ხელოვნებაში; საბჭოთა ჰიბრიდული კულტურული იდენტობის ბუნდოვანი საზღვრები („ჩემი მისამართია საბჭოთა კავშირი...“), უფრო მეტად ხდიდა აუცილებელს, ადამიანს ჰქონოდა პასუხი კითხვებზე: ვინ არის, საიდან მოდის და რას წარმოადგენს („ყველაფრის არჩევა შეიძლება სამშობლოს გარდა“ ვ. სიმონენკო. „უკრაინა ჰქვია ყველაფერს: უნივერმალს, რესტორანს, ქარხანას...“ ლ. კოსტენკო; „ლიტერატურა ეროვნული საქმის, ეროვნული იდეის მსახურებაა“ ბ. ანტონენკო-დავიდოვიჩი“); ეროვნული კულტურების შევინროვება, თა-

ვისდაუნებურად, მათი გადარჩენის პროვოცირებასაც ახდენდა. სამოციანელთა თაობის ახალგაზრდა მწერლებს ამ თვალსაზრისით უმნიშვნელოვანესი მისია დაეკისრათ.

დმიტრო პავლიჩკო, ლინა კოსტენკო, ივან დრაჩი, მიკოლა ვინ-გრანოვსკი და სხვანი ნიჭისა და ნოვატორობის წყალობით ქმნიან ბრწყინვალე ნაწარმოებებს, რომლებიც აქტუალურობას არ კარგავს დღესაც. შეხვედრები ივან სვიტლიჩნის სახლში; ბორის ანტონენკო-დავიდოვიჩის კვლევები უკრაინული ენის შესახებ; ივან ძიუბას მონოგრაფია „ინტერნაციონალიზმი თუ რუსიფიკაცია“; ვასილ სიმონენკოს დღიურები; ლინა კოსტენკოს სამიზდატური შემოქმედება; ალა ჰორსკას მხატვრობა, როგორც პერფორმანსი „რკინის ფარდის“ წინააღმდეგ, არასრული ჩამონათვალია ფაქტებისა და მოვლენებისა, რომლებმაც საბოლოოდ შექმნა ფენომენი „სამოციანელობა“.

რაც უფრო მეტად ცდილობდა საბჭოთა ხელისუფლება უკრაინელი ხალხის რუსიფიკაციას, მით უფრო ძლიერდებოდა ნაციონალური თვითმყოფადობისკენ ლტოლვა, იკვეთებოდა ინდივიდის პრობლემა. ხალხის ცნება სამოციანელთა მსოფლმხედველობაში პიროვნების ღირებულებების ერთობლიობასთან ასოცირდება და არა რაოდენობასთან. ნაციონალური ნიშნავს ინდივიდუალურსა და საკუთარს, საკუთარი კი – ნაციონალურს უტოლდება, ეს არის „სამოციანელთა“ შემოქმედების ერთგვარი ლოზუნგიც, რომელიც, რასაკვირველია, ცენზურას არ გამოჰპარვია.

„სამოციანელმა“ მწერლებმა საკუთარ მოვალეობად მიიჩნიეს „დაცხრილული ალორძინების“ მწერლების ტრადიციების გაგრძელება ლიტერატურაში. სოციალისტური რეალიზმის იდეოლოგიით გამსჭვალულ საუკუნეში და მეტ-ნაკლებად მოთვინიერებულ მწერლობაში „სამოციანელთა“ შემოქმედება ერთგვარი ჟანგბადის ფუნქციას ასრულებდა მკითხველისათვის. თუმცა, საზღაური განსხვავებული აზრისა და სიტყვისათვის არც ისე სახარბილო იყო, რადგანაც ეროვნული იდენტობის გამომხატველი ლიტერატურული დისკურსი თავისთავად დისიდენტურ ქმედებად ან მოძრაობად აღიქმებოდა.

ნაციონალიზმისა და ეროვნული იდენტობის საკითხი უკრაინულ ლიტერატურაში უკავშირდება „დათბობის პერიოდს“ და „სამოციანელთა“ შემოქმედებას. ფოლკლორული და ეთნო-კულტურული მოტივები სრულიად ბუნებრივია დევნისა და სოციალური ჩაგვრის პერიოდში მოღვაწე მწერალთა შემოქმედებისათვის.

მაია ცერცვაძე

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

ბაბო შარვაშიძის მემუარები – ნონფიქშენის საყურადღებო ნიმუში

ლიტერატურათმცოდნეთა მართებული დაკვირვებით, ჩვენს დროში დოკუმენტური პროზის, ე. წ. „ნონფიქშენისადმი“ (ინგ. *Non-fiction*) განსაკუთრებული ინტერესი შეინიშნება. ეს არის ნამდვილ და არა გამოგონილ ამბებზე დაფუძნებული ტექსტები – დღიურები, ეპისტოლეები, მემუარები, ჩანაწერები... გამონაკლისს არ წარმოადგენს არც ქართული სალიტერატურო სივრცე. ის დღითი დღე ნონფიქშენის როგორც ორიგინალური, ასევე ნათარგმნი ნიმუშებით მდიდრდება.

ერთი ასეთი ნიმუშთაგანია აფხაზეთის უკანასკნელი მთავრის. მიხეილ შარვაშიძის (1806-1866) უმცროსი ქალიშვილის. ბარბარე (ბაბო) შარვაშიძის (1859-1946) ინგლისურენოვანი, საბეჭდო მანქანაზე აკრეფილი მოგონებები. ეს ფოტოებითა და ჩანახატებით გაფორმებული რვეული დღიურის ტიპის ჩანაწერებით მემუარისტის შთამომავლების საოჯახო კოლექციაში ინახებოდა. მიმდინარე წელს აღნიშნული მემუარების ქართული თარგმანი წიგნად გამოსცა გამომცემლობა „არტანუჯმა“ (მთარგმნელი და საცნობარო აპარატის ავტორი, ისტორიის დოქტორი მაია ცერცვაძე), რაც, ვფიქრობთ, საგულისხმო ლიტერატურული ფაქტია.

ბაბო შარვაშიძე აფხაზეთში, ლიხნიში, დაიბადა. 1907 წელს ის პეტერბურგში ცოლად გაჰყვა ცნობილ პოლიტიკურ მოღვაწეს, იურისტს, რუსეთის სათათბიროს თავმჯდომარის მოადგილეს, ესტონელ ბარონს ალექსანდრე მეიენდორფს (1869-1964). რუსეთის 1917 წლის ოქტომბრის გადატრიალების შემდეგ წყვილი საზღვარგარეთ გაემგზავრა და სიკვდილამდე იქ ცხოვრობდა. ბაბო შარვაშიძე გარდაიცვალა ინგლისში. სწორედ ემიგრაციაში ყოფნისას დაწერა და დაუტოვა მან მეუღლეს ზემოხსენებული ჩანაწერები.

ბაბო შარვაშიძე გამოირჩეოდა პოლიტიკურ-საზოგადოებრივი აქტიურობით, მეტად დაახლოებული გახლდათ რუსეთის საიმპერატორო კართან, იყო იმპერატრიცას ფრეილინა, მონაწილეობდა საქველმოქმედო ღონისძიებებში.

მემუარისტი თავის დრამატულ ცხოვრებასა და საკუთარი ოჯახის თავგადასავალს ეპოქალური მოვლენების ფონზე მოგვითხრობს. იგი იგონებს აფხაზეთის სამთავროს ბოლო დღეებსა და მის გაუქმებას, მამის გასახლებას აფხაზეთიდან რუსეთის იმპერიის მიერ, აფხაზურ-ქართულ ურთიერთობებს, რუსეთის საიმპერატორო კარის და

სხვა ამბებს, რომელთა უშუალო მომსწრე და თვითმხილველიც თავად იყო. ქართველი მკითხველის განსაკუთრებულ ინტერესს იწვევს უაღრესად რთული და საინტერესო ეპოქის – XIX-XX საუკუნეების მიჯნის საქართველოს საზოგადოებრივი ცხოვრების ეპიზოდებისა და მათი პერსონაჟების გაცოცხლება და ყოფითი და კულტურული რეალების წარმოჩენა. მაგალითისთვის დიმიტრი ყიფიანის დაკრძალვასთან დაკავშირებული ამბებიც იკმარებდა.

წარმოდგენილი მოხსენება ბაბო შარვაშიძის მემუარების, როგორც ნონფიქშენის საყურადღებო ნიმუშის, წარმოჩენასა და ქართულ სალიტერატურო სივრცეში მისი ადგილის განსაზღვრას ეძღვნება.

ქეთევან ციმინტია, იოსებ შენგელია

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი / სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

საზედაშე ქვევრები სამეგრელოს ძველ და თანამედროვე ეთნოგრაფიულ ყოფაში

რელიგიურ სიმბოლოებს განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევენ ეთნოლოგია/ანთროპოლოგიის მიმართულების მკვლევრები, რადგან მათში, უძველეს სარწმუნოებრივ შეხედულებებთან ერთად, ვლინდება ყოფის მრავალი ასპექტი. ადამიანი გარე სამყაროსთან ურთიერთობისას ყოველთვის განსაკუთრებულ ადგილს უთმობდა უზენაესს/შემოქმედს. ადამიანსა და ღმერთს შორის კავშირი რიტუალების გზით მყარდებოდა. ეს კარგად ჩანს ხალხურ დღეობებსა და შესაწირავებში, სადაც განსაკუთრებული ადგილი ზედაშესა და საზედაშე ქვევრებს უჭირავთ. სიმბოლოთა ფართო სპექტრში სხვადასხვა სახის საგნებთან ერთად წმინდა ღვინო და საკვებიც შედის. წერილობით წყაროებში ის „საწირველის“ სახელით არის ცნობილი. რაჭაში საწირველს „სალოცველს“, სამეგრელოში – „ოხვამერს“, აფხაზეთში – „ამაჭარს“, სვანეთში, ქართლსა და კახეთში კი „ზედაშეს“ უწოდებენ.

სულხან-საბა ორბელიანი ზედაშეს ასე განმარტავს: „ზედაშე ანუ შესაწირი ღვინო“. ყოფაში ამ ტერმინის ქვეშ, ღვინის გარდა, სხვა სახის „საწირველიც“ მოიაზრება: თაფლი, ერბო, არაყი, ლუდი, ბამბის ნართი და სხვ. მოხსენებაში ყურადღება გამახვილდება

სამეგრელოში სხვადასხვა სახის დღეობებისას გამოყენებულ შესანიშნავზე – ზედაშეზე და სალოცავ ქვევრზე („ოხვამერ ლაგვანი“), მის დანიშნულებასა და როლზე როგორც ისტორიულ, ისე თანამედროვე ვითარებაში. ასევე, სამეგრელოში (წალენჯიხა, მარტვილი) საოჯახო და საგვარეულო ლოცვების მასშტაბებზე, რომელთაც „ხვამას“/ლოცვას ეძახიან.

საქართველოს ერთ-ერთ ისტორიულ-ეთნოგრაფიულ მხარეში, სამეგრელოში ასრულებდნენ ორი სახის „ხვამას“/ლოცვას. მეგრელებს ჰქონდათ „ოხვამერი“/სალოცავი და „დუნაპირი“/დანაპირი. ლოცვის დროს იყენებდნენ შესანიშნავებს – ზედაშეს. ყველა ოჯახს ჰქონდა სალოცავი ქვევრი („ოხვამერ ლაგვანი“), რომელსაც იმ კონკრეტული დღეობის თუ ლოცვის სახელი ერქვა, რომელ დღეობაზეც შეიწირებოდა. ოჯახში რამდენიმე „ოხვამერი ლაგვანი“ ანუ სალოცავი ქვევრი იყო. საკითხი აქტუალურია იმდენად, რამდენადაც ტრადიციული დღეობები გაქრობის პირასაა. ეთნოგრაფიულ ველზე შეგროვებული მასალის საშუალებით კი წარმოჩინდება თანამედროვე მდგომარეობა ორ საკვლევ რეგიონში. კვლევა განხორციელდა ეთნოგრაფიულ ველზე, მთის სამეგრელოში (წალენჯიხა, მარტვილი), ორი თვის განმავლობაში. კვლევისას გამოვიყენეთ ეთნოგრაფიული მონაცემები. ვიხელმძღვანელებთ როგორც ემპირიული და თეორიული, ისე ინტერდისციპლინური და ვიწრო დარგობრივი მეთოდებით. კვლევის ძირითადი შედეგია საკითხის ეთნოლოგიური შესწავლა და, შესაბამისად, მიღებული დასკვნები წარმოადგენს სიახლეს.

გიორგი ცომაია

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

სასამართლო პროცესი საბჭოთა კავშირში გენერალ ანდრეი ვლასოვისა და რგა-ს ხელმძღვანელების წინააღმდეგ

საბჭოთა და რუსულ ისტორიოგრაფიაში გაბატონებულია მოსაზრება, რომ ანდრეი ვლასოვი და მისი თანამოაზრეები მოღალატეები იყვნენ. სწორედ ამიტომ, ისინი იბრძოდნენ საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ მეორე მსოფლიო ომის დროს. როდესაც ვლასოვს დაკითხვის დროს ჰკითხეს, თუ რატომ გადავიდა ის გერმანელების

მხარეს, პასუხი ასეთი იყო: „მე სულმოკლეობა გამოვიჩინე“. მოხსენებაში გაანალიზებულია ის, თუ რამდენად შეესაბამება ეს მოსაზრება რეალობას.

საკითხზე მუშაობისას გამოყენებულია გამოქვეყნებული საარქივო მასალები, სამეცნიერო ნაშრომები და მონოგრაფიები (კირილ ალექსანდროვის, ალექსანდრ კოლესნიკის, შიმონ დატნერის და ა.შ.), რომლებიც გვიჩვენებენ, თუ ვინ იყო ის ხალხი, რომლებიც გადავიდნენ მესამე რაიხის მხარეს. ასევე აღწერილია ის, თუ რა ვითარებაში გადავიდნენ ანდრეი ვლასოვი და მისი თანამოაზრეები გერმანელების მხარეს მეორე მსოფლიო ომის დროს; მიზეზები, თუ რატომ გადადგეს სერგეი ბუნიაჩენკომ, ფიოდორ ტრუხინმა, ვიქტორ მალცევემა და სხვებმა ასეთი ნაბიჯი; ხაზგასმულია ის, თუ რა თანამდებობებს იკავებდნენ ვლასოვი, ტრუხინი, ბუნიაჩენკო, მალცევი და სხვები საბჭოთა შეიარაღებულ ძალებში. გარდა ამისა, ვიმსჯელებთ თვითონ ანდრეი ვლასოვის გერმანელების მხარეზე გადასვლის ფაქტზე: რატომ მიიღო გადაწყვეტილება გერმანელებთან თანამშრომლობის შესახებ? იყო ეს პირადი უსაფრთხოების გამო, თუ ვლასოვს დიდი ხანია ჰქონდა ანტისაბჭოთა განწყობები? ასევე ყურადღება იქნება გამახვილული იმ ფაქტზე, რომ სასამართლო პროცესი ვლასოვის და რგა-ს ხელმძღვანელების წინააღმდეგ მიმდინარეობდა დახურულ რეჟიმში და ისიც მხოლოდ სამი დღის განმავლობაში.

მოხსენებაში განხილული იქნება მიზეზები, თუ რატომ იყო მიღებული გადაწყვეტილება ფარული პროცესის ჩატარების შესახებ და რა საფრთხეს შეიცავდა საბჭოთა ხელისუფლებისათვის ღია პროცესის ჩატარება. დასკვნაში მოცემულია პასუხი, თუ რატომ გადავიდნენ გენერალი ვლასოვი და მისი თანამოაზრეები მესამე რაიხის მხარეს და უარყოფილია ის გაბატონებული, მცდარი მოსაზრება, თითქოს ვლასოვი, მალცევი, ბუნიაჩენკო, ტრუხინი და სხვები მოლაღატეები იყვნენ იმის გამო, რომ კრიტიკულ მომენტში „სულმოკლეობა გამოიჩინეს“.

მარკა ჭითანავა

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ნმ. მარკოზ მახარებლის ლიტურგია

მოხსენება ეხება წმიდა მოციქულისა და მახარებლის, მარკოზის მიერ დაარსებულ საღმრთო ლიტურგიას, რომელიც აღმოსავლეთის ეკლესიის ერთ-ერთი უძველესი ტრადიციული მსახურებაა. იგი მიჩნეულია საზოგადო ღმრთისმსახურების ერთ-ერთ ადგილობრივ ტრადიციულ სახედ. ლიტურგია, სახელწოდებიდან გამომდინარე, უშუალოდ პეტრე მოციქულის მოწაფის მიერაა შექმნილი და დღემდე აღესრულება, როგორც ალექსანდრიისა და სრულიად აფრიკის საპატრიარქოში, ასევე საბერძნეთისა და ამერიკის რუსული დიასპორის ეკლესიებში წმინდა მახარებლის ხსენების დღეს, 25/8 აპრილს, ზატიკის პერიოდში.

მარკოზის ლიტურგიის შესახებ უძველესი წერილობითი დადასტურება მეოთხე საუკუნის პაპირუსზეა, რომელიც 1928 წელს აღმოაჩინეს, თუმცა უნდა ჩამოვთვალოთ ქრისტიანული ეკლესიის ის ბურჯები, რომლებიც ხსენებული მსახურების აღსრულებას ადასტურებენ საკუთარ შრომებში: წმ. ათანასე დიდი, კირილე ალექსანდრიელი, იოანე მოწყალე და სხვები. ასევე ყურადღების ღირსია ის ფაქტიც, რომ 1585 წელს მეღვთისმსახურებელმა და 1890 წელს ნექტარიოს პენტაპოლელმა გადაწერეს დასახელებული წირვის ყველაზე გვიანდელი ხელნაწერი. ეს უკანასკნელი გამოიცა მეოცე საუკუნის შუა პერიოდში ჯერ საბერძნეთში (1955 წ.), ხოლო შემდეგ კი – ეგვიპტეში (1960 წ.).

საგულისხმოა, რომ ალექსანდრიაში ღმრთისმსახურება აღესრულებოდა ბერძნულ ენაზე. ეს ის პერიოდია, როდესაც ბერძნულ ენას ჯერ კიდევ ფართო გამოყენება ჰქონდა ეგვიპტეში და რომლის საშუალებითაც მოახერხა ქრისტიანულმა კულტურამ აღმოსავლეთის ამ უძველეს სახელმწიფოში შეღწევა, სადაც მას დახვდა ადგილობრივი ელინისტური ტრადიცია. ორივეს შერწყმამ კი განაპირობა ლოკალური ღმრთისმსახურების ფორმაცია, რაც თვალნათლივ გამოვლინდა წმ. პეტრე მოციქულის მოწაფის მიერ დაარსებულ სრულ ლიტურგიაში, რომელმაც ადგილობრივ ბერძნულენოვან მოსახლეობას მშობლიურ ენაზე შეუდგინა ღმრთისმსახურების წესი.

თავად მსახურების სტრუქტურა ბევრ ისეთ თვალსაჩინო ელემენტს შეიცავს, რომლებიც საშუალებას იძლევა წარმოვიდგინოთ, თუ როგორ ლოცულობდნენ პირველი ქრისტიანები. ხაზგასასმელია ის ფაქტი, რომ ამ ადგილობრივ ტრადიციულ ლიტურგიას, სხვებისგან განსხვავებით, დიდი ცვლილებები არ განუცდია და თავისი პირვანდელი ფორმა და მნიშვნელობა შემოინახა.

საინტერესოა, რომ ქართულ ენაზე არცერთი ხელნაწერი არ მოიპოვება, შესაძლოა არც არასოდეს შესრულებულა მისი ქართული თარგმანი...

შეიძლება ითქვას, რომ მარკოზ მახარებლის წირვის საფუძვლიანი შესწავლა და მისი საღმრთისმეტყველო თუ ტერმინოლოგიური კვლევა გააღრმავებს პირველსაუკუნეების ქრისტიანთა ლოცვისა და მსახურების შესახებ ცოდნას და დაეხმარება როგორც ლიტურგიისა და, ზოგადად, მომიჯნავე დარგების სპეციალისტებს, ასევე ამ საკითხით დაინტერესებულ ნებისმიერ მკითხველს.

ანა ხვედელიანი

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

სკოლის რეორგანიზაცია, როგორც ნაციონალური იდენტობის ფორმირების საფუძველი (1918-1921)

თანამედროვე ჰუმანიტარულ და სოციალურ მეცნიერებებში კვლავ აქტუალურია ნაციონალიზმისა და ნაციონალური იდენტობის ფორმირებასთან დაკავშირებული კვლევის საკითხები. ნაციონალური იდენტობის ფორმირება მრავალხმრივი და მრავალგანზომილებიანი პროცესია და სხვადასხვა სამეცნიერო დარგის ინტერესის სფეროში ხდება. მოხსენების მიზანია, განვიხილოთ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მიერ 1918-1921 წლებში გატარებული განათლების რეფორმა ქართული ნაციონალური იდენტობის ფორმირების თვალსაზრისით.

1918 წელს, დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ, საქართველოს დემოკრატიულმა მთავრობამ გაატარა მნიშვნელოვანი რეფორმები განათლების სისტემაში. მთავრობამ განათლების სამინისტროსთან ერთად შეიმუშავა გაეროვნების პოლიტიკა, რაც გამოიხატა ქვეყნის ადმინისტრაციული და კულტურული დანესე-

ბულებების გაქართულებაში/გაეროვნულებაში, ეროვნული მიმართულებების დანერგვაში ქვეყნის პოლიტიკური, ეკონომიკური და კულტურული ცხოვრების სხვადასხვა სფეროში. მაგალითად, სასწავლო დაწესებულებების გაეროვნების პოლიტიკა წარმოადგენდა ქართული ენის განვითარების ახალ, ფართო სახელმწიფო პროგრამას. სავალდებულო გახდა ქართული ენის სწავლება მათთვის, ვინც ამ ენას არ ფლობდა. ასევე, სავალდებულოდ გამოცხადდა საქართველოს ისტორიისა და საქართველოს გეოგრაფიის სწავლა. სწავლების ნაციონალიზაციამ და ქართული ენის პოლიტიკის შემუშავებამ დღის წესრიგში დააყენა ეროვნული უმცირესობების საკითხიც საგანმანათლებლო და კულტურულ დაწესებულებებში. საკანონმდებლო დონეზე შემუშავდა მთელი რიგი დებულება, რომელიც გამოიჩინებდა ეროვნული უმცირესობებისადმი დემოკრატიული მიდგომებითა და მათთვის სწავლების ხელშეწყობით. ასევე, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის საგანმანათლებლო პოლიტიკის მნიშვნელოვან გამოწვევას წარმოადგენს განათლების მდგომარეობის საკითხის დასმა აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის რეგიონებში. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის საგანმანათლებლო პოლიტიკამ ზოგადად განსაზღვრა ქართული პოლიტიკური და ნაციონალური პროექტის ძირითადი სტრუქტურები, რაც გამოიხატა განათლების სფეროში გატარებული რეფორმებით. შესაბამისად, ჩვენ დავინახავთ, რომ:

1. ქართული სახელმწიფო ერთადერთი მისაღები პოლიტიკური ფორმაა ქართველი ერის განვითარებისათვის, როგორც ერი – სახელმწიფოს განვითარებისათვის.

2. დასავლეთი ქართული დემოკრატიული სახელმწიფოს განვითარების მოდელია.

3. საქართველო ტოლერანტული ქვეყანაა, რომელიც თავის ტერიტორიაზე აღიარებს კულტურულად გამორჩეულ ეთნიკურ უმცირესობებს, თუმცა მათგან ქართული ეროვნული პროექტისადმი ლოიალობას მოითხოვს.

ნინო ხიდიშელი

მართვისა და კომუნიკაციის საერთაშორისო
სასწავლო უნივერსიტეტი

ქართული დამწერლობის როლი და მნიშვნელობა კრებულის „ქართული ანბანი – 33 ემოცია“ კვალდაკვალ

ჩვენი ანბანის, ენისა და დამწერლობის უნიკალურობაზე, განსაკუთრებულობასა და სიძველეზე მრავალი წელიწადი ნაშრომებს ქმნიან არა მხოლოდ ქართველი მეცნიერები, არამედ უცხოელი მკვლევრებიც.

ეროვნულ სიმდიდრეს, რომელიც თავის თავში ქართულ აზროვნებასაც მოიცავს, სხვადასხვა დროს არაერთმა მწერალმა თუ პოეტმა მიუძღვნა როგორც მხატვრული ნაწარმოებები, ასევე პუბლიცისტური წერილები და ნარკვევები. თამამად შეიძლება ითქვას, თითქმის არ დარჩენილა მწერალი, პოეტი, მეცნიერი, რომელიც თავის შემოქმედებაში, ნააზრევში აღნიშნულ საკითხს თუნდაც მცირე დოზით მაინც არ შეხებოდა.

ქართული ანბანის მნიშვნელობაზე მსჯელობა, კვლევები აქტუალურობას არასოდეს კარგავს. ამის დადასტურებაა თუნდაც ბოლოდროინდელი რამდენიმე საგულისხმო ფაქტი. 2014 წელს ცნობილი გახდა, რომ ჩვენი ანბანი მსოფლიოს ხუთ ლამაზ დამწერლობას შორის მესამე ადგილზეა, ხოლო იუნესკომ 2016 წელს „ქართული ანბანის სამი სახეობის ცოცხალი კულტურა“ არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის წარმომადგენლობით ნუსხაში შეიტანა. ქართული ანბანის განვითარების ისტორიაში მასშტაბური, შთამბეჭდავი მოვლენა გახლდათ 2018 წელს გამართული ფრანკოფონიის წიგნის ბაზრობა, სადაც საქართველო საპატიო სტუმრის სტატუსით მოეწვინა მსოფლიო საზოგადოებას. ქართულმა მხარემ წარადგინა ანბანთქება და წიგნი „ქართული ანბანი 33 ემოცია“, რომლებითაც ჩვენს სიტყვაკაზმულ მწერლობას, კეთილხმოვან ენას ფართო საზოგადოებაც გაეცნო.

ჩვენი მოხსენების თემა სწორედ აღნიშნულ კრებულს ეხმიანება. მისი მიზანია შევისწავლოთ ქართულ ანბანზე 33 თანამედროვე ქართველი მწერლისა თუ პოეტის მიერ განსხვავებული მწერლური ოსტატობით, ხელწერით შექმნილი ტექსტები და გამოვკვეთოთ, რაზე აკეთებენ ისინი აქცენტს ჩვენი თვითმყოფადობისა და იდენტობის განმსაზღვრელ ძირითად ნიშაზე წერისას. ამასთანავე, შედარებითი

ანალიზის საფუძელზე წარმოვაჩინეთ მათი წინამორბედების, კლასიკოსი შემოქმედების ნააზრევს ქართული სამყაროს შემმეცნებელზე.

კვლევის ამგვარად წარმართვა საშუალებას მოგვცემს გავაანალიზოთ სხვადასხვა თაობის ქართველი შემოქმედის განსხვავებული ფორმით თუ სტილით, დამოკიდებულებითა და ემოციით გამოხატული ნააზრევი ქართულ ენაზე, ქართულ დამწერლობაზე, „ადამიანად ყოფნის ნიშანზე“; სიღრმისეულად შევისწავლოთ საკვლევი თემა და წარმოვადგინოთ ჩვენი დასკვნები.

თამარ ჯაფოშვილი

საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია

პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტი

არქაული ლექსიკა ორიგინალსა და თარგმანში (რომანების „ზაზულისა და „პიკის ვალეტის“ მაგალითზე)

ბორის აკუნინის ორიგინალური ტექსტებისა და მათი ქართული თარგმანების შეპირისპირებითი ანალიზი მოწმობს იმას, რომ თარგმანის პროცესში ტრანსფორმირდება ორიგინალის ვერტიკალური კონტექსტი, რაც ართულებს ინტერტექსტუალური ელემენტების გამოვლენასა და დეკოდირებას. მიუხედავად ამისა, თანამედროვე კვლევები გვაძლევს საშუალებას ახლებურად მივუდგეთ პოსტმოდერნისტულ ნაწარმოებთა თარგმნის პრობლემას.

არქაული ლექსიკის სტილისტური ფუნქციების შესწავლა ბორის აკუნინის ნაწარმოებებში გვაძლევს საშუალებას, გავიგოთ ავტორის იდეური ჩანაფიქრი და სრულყოფილად აღვიქვათ მის მიერ აღწერილი მოვლენები. ბორის აკუნინის ნაწარმოებებში არქაული ლექსიკა გამოიყენება როგორც სტილიზაციის საშუალება და როგორც ტექსტის ქრონოტოპის ორგანიზაციის ხერხი.

ბორის აკუნინის დეტექტივში მოქმედება ხდება მეცხრამეტე საუკუნის რუსეთში. ამიტომ გასაკვირი არც არის, რომ ავტორი ხშირად მიმართავს არქაიზმებს. რა თქმა უნდა, უამრავი ნაწარმოებია ისეთი, რომელშიც შემოქმედი სხვადასხვა ეპოქას აღწერს, მაგრამ არ იყენებს არქაიზმებს. ბორის აკუნინი ის მწერალია, რომელსაც სწორედ არქაული ლექსიკა გამოარჩევს.

სამწუხაროდ, არის ისეთი შემთხვევები, როდესაც დედნის არქაული ლექსიკა თარგმანში საერთოდ გამოტოვებულია. ამის გამო

მკითხველი მის არსებობასაც ვერ იგებს. ზოგან თარგმანი ინტერპრეტირებულია. კერძოდ, მოსულიშვილი თარგმნისას ხანდახან ბევრ ზედმეტ სიტყვას იყენებს. არქაიზმთა უმეტესი ნაწილი გადმოტანილია თანამედროვე ქართული ენით, ამიტომ თარგმანში დედნის არქაული ლექსიკა საერთოდ იკარგება. არქაიზმი გვხვდება, მაგალითად, ბეჟეცკაიას სახლის ხსენებისას. მას აკუნინი უწოდებს „чепчик“. რუსული ენის ლექსიკონების მიხედვით, „чепчик“ მოძველებული სიტყვაა და ნიშნავს ბრწყინვალე შენობას, სასახლეს. სამწუხაროდ, ქართულ თარგმანში ეს არქაიზმი საერთოდ გამოტოვებულია. მთარგმნელის მიერ არქაული ლექსიკის გამოყენებისასაც ვხვდებით უზუსტობებს, მაგალითად, „ბოქოული“ – ნაცვლად „ბოქაული“, „მონმა“ – ნაცვლად „მონმე“. მთარგმნელი იყენებს ზმნებს მკითხველისთვის გაუგებარი ფორმით: „შეირბინევით“, „დასწერევით“, „დაასრულევით“, „ვიფიქრევი“ და სხვა.

მთარგმნელობითი შეცდომების კლასიფიკაციისა და სისტემატიზაციის აქტუალურობა განპირობებულია იმით, რომ თანამედროვე გლობალურ სამყაროში სულ უფრო და უფრო იზრდება მოთხოვნა მთარგმნელობითი საქმიანობისადმი, სადაც კულტურათაშორისი კომუნიკაცია წარმოადგენს ურთიერთობის ნორმასა და სოციალურ ურთიერთქმედებას.

გიორგი ჯღარკავა

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი*

პირის დეიქსისით გამოხატული რეფერენციულობა ქართველურ ენათა ანდაზებში

ანდაზის, როგორც ინტერდისციპლინური კვლევის ობიექტის, შესწავლა საკუთრივ ლინგვისტური თვალსაზრისით აქტუალური და გადაუდებელი საქმეა, რადგან ცნობილია, რომ პარემიულ ფონდში კარგად ჩანს ერის კულტურა და აზროვნების თავისებურება. ამასთან, ანდაზებში აისახება მოცემული ენის იმანენტური ბუნება და სიტყვათქმნადობის შესაძლებლობები. ანდაზა იქმნება ერთი პირის მიერ, რომელიც ხან კონკრეტულია, ხანაც – განზოგადებული; ამიტომ, პირთა განაწილებისა და ურთიერთმიმართების თვალსაზრისით ანდაზა საინტერესო და თავისებურ სურათს წარმოაჩენს. ან-

დაზის ენისთვის დამახასიათებელ თავისებურებებს შორის ყურად-
ღებას იქცევს **პირის დეიქსისი და მასთან დაკავშირებული პრაგმა-
ტიკული ასპექტები**. მოხსენება ეხება ქართულ, მეგრულ, ლაზურ და
სვანურ ანდაზებში რეფერენციულობის კატეგორიისა და I და II
პირთა ფუნქციური განაწილების პრინციპების ასახვას.

ანდაზური ფონდი რეფერენციის თვალსაზრისით განსაკუთ-
რებით საინტერესოა, ვინაიდან ანდაზა ზოგადრეფერენტული ერ-
თეულია და იგი შეიცავს რაიმე განზოგადებულ დასკვნას, სიბრ-
ძნეს, რომლის მნიშვნელობაც მინიმალურად არის დამოკიდებული
არსებულ კონტექსტზე, მასში მონაწილე ობიექტებზე. აღწერით-
სტატისტიკური, ისტორიულ-შედარებითი და სუბსტიტუციის მე-
თოდების გამოყენებით სათანადო ემპირიული მასალის ანალიზი
აჩვენებს, რომ ცალკეულ შემთხვევებში ქართველურ ენათა ანდა-
ზებში III პირის ნაცვლად I ან II პირია გამოყენებული. გრამატიკუ-
ლი დეიქსისის ამგვარი რეფერენციალურად ნეიტრალიზებული
განსხვავება ანდაზებში დაკავშირებულია გარკვეულ პრაგმატულ
კონტექსტებთან. კერძოდ:

i. მოლაპარაკე პირის გაგება ანდაზაში განზოგადებულია ორი-
ვე რიცხვის – მხოლობითისა და მრავლობითის – შემთხვევაში. პა-
რემიებში I პირის პრაგმატული შინაარსი ვერ თავსდება გრამატი-
კული I პირის, ანუ რეალურად მოსაუბრე პირის, სემანტიკაში.

ii. მოლაპარაკე პირის გაგება ანდაზაში იმდენად განზოგადე-
ბულია, რომ იგი გამოიყენება არა ერთი კონკრეტული, არამედ ნე-
ბისმიერი ადამიანის შინაგანი განცდების, გამოცდილებისა და
ემოციების გამოსახატავად, რის გამოც, I პირს ანდაზაში განსა-
კუთრებული დატვირთვა ეძლევა – მეტ დამაჯერებლობას სძენს
ანდაზის შინაარსს. მოსაუბრე მსჯელობს საკუთარი გამოცდილე-
ბიდან გამომდინარე, იძლევა გარკვეულ რჩევა-დარიგებებს და
ამით უშუალო კავშირსაც ამყარებს მსმენელთან;

iii. ანდაზებში II პირიც ხშირად განზოგადებულია და მოკლებუ-
ლია კონკრეტიზაციას. **შენ** ფორმით წარმოდგენილი მიმართვის
ობიექტი არის არა რომელიმე კონკრეტული პირი, არამედ ზოგა-
დად ხალხი. ამასთან, ეს უკანასკნელი, I პირთან შედარებით, გაცი-
ლებით პროდუქტიულია, რისი მიზეზიც ის არის, რომ ანდაზაში II
პირი მსმენელისადმი მიმართვის უშუალო ობიექტია.

A b s t r a c t s

Lela Abdushelishvili

International Black Sea University

Developing intercultural competence in the process of developing mediation skills while teaching business communication

The business world today is facing a lot of challenges. To be more specific, corporate models and technologies are permanently developing with the view of meeting the requirements of customers in the most efficient manner, there is much focus on increased customer satisfaction and the growing demand for working under changing circumstances. Another challenge is internationalization of business and related demands. All this creates the need for having special skills and strategies to be able to handle the tasks and responsibilities effectively and communicate with confidence and a team approach which should lead to win-win solutions. From this perspective, in the process of teaching business communication it is crucial to develop intercultural competence and at the same time enhance mediation skills for getting to win-win solutions which yields numerous benefits provided that mediation skills assist the parties work together with the view of developing their own agreement and move forward.

Two methods of research were used in the process: observation and in-depth interview by means of which it was determined that to get the desired results and ensure satisfaction of both parties, it is essential for the participants in the communication process to use mediation skills, competence of establishing positive communication with the opponent, create respective impression about cultural peculiarities of the opponent and express maximum effort to achieve the final outcome.

Sara Ahmadova

National Museum of History of Azerbaijan

The role of Mountain Jews in the Development of Jewellery Art of Azerbaijan

Azerbaijan is a country with a rich cultural and spiritual heritage and traditions of tolerance. Azerbaijan, located at the crossroads of various civilizations for many centuries has become famous as a country where the atmosphere of national cultural diversity was formed.

The population of Azerbaijan, including Baku, increased as a result of the development of the oil industry in the 19th century. Ethnic map of

Azerbaijan changed by the coming of foreigners from all over the world. At the same time, it paved the way for the increase in different kinds of art in Azerbaijan cities. One of the types of art was jewellery. There were members of Mountain Jews among the jewellers of Azerbaijan. In the following period, they became famous not only in Azerbaijan but also in all South Caucasus.

Mountain Jews compactly live in Red Sloboda of Guba, the region of Azerbaijan, separately in Oghuz, Gabala and Baku cities. The term "Mountain Jews" was firstly mentioned by Russian researchers in the 19th century. Mountain Jews from the settlement in Azerbaijan territory began to actively take part in the socio-political life of Azerbaijan. There were various opinions about Azerbaijan Jews in history. One group of historians claims that they were migrated, others state that they were one of the parts of "tat" (one of the Iranian ethnic group) ethnic group and later adopted Judaism.

There have been no ethnic and religious conflict between Azerbaijanis and Jewish people from ancient periods till today. The Mountain Jews in Azerbaijan do not have any problems in maintaining their national and religious traditions and ethnicity in general.

Eter Bokelavadze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

International Recognition of the Autocephaly of the Orthodox Church of Georgia and Attitude of the Orthodox Church of Alexandria (The 80s of XX Century)

For Georgian Apostolic Orthodox Church the 80s of 20th century was a period of significant events. The relevance of the era has been determined by both the religious policy of the Soviet authorities of that period and the processes that used to take place in international political and ecclesiastical circles, which had an impact on the activities of the Georgian Orthodox Church.

The object of our research is one of the most urgent problems of the 80s of the last century – the international recognition of the Autocephaly of Georgian Orthodox Church and *patriarchal title* and an attitude of the ancient Patriarchate of Alexandria.

It is well known that in the second half of the 20th century, the Patriarchates of Georgia and Constantinople were intensively working on the recognition of the historical autocephaly of the Georgian

Apostolic Church; though the World Patriarchate had the ambiguous attitude towards this issue. Besides, in the official epistles or Greek ecclesiastical calendars sent from the World Patriarchate of Constantinople to Georgia, the Church of Georgia was always mentioned as an autonomous church, with its Patriarch mentioned as archbishop. Despite repeated statements of Georgian Patriarchate regarding falsification of its status, the attitude of the Greek side on this issue has not changed for a long time. The dialogue between the two patriarchates had been going on for years, which obviously put the Georgian Church in a difficult position. In the given situation, the support of the ecclesiastical circles of the world, especially the support of the ancient Orthodox patriarchates, was of great importance for Georgian Patriarchate.

The ancient Orthodox Patriarchate of Alexandria, which in that period used to have a tradition of centuries-old relations and close ecclesiastical and diplomatic cooperation with Georgian church, played an important role in this regard.

The work reflects the main trends of relations between the Patriarchates of Georgia and Alexandria in the 80s of 20th century; The struggle of Georgian Church for international recognition of its historical rights and the attitude of the Orthodox Church of Alexandria, which contributed significantly to the resolution of the issue in favour of the Georgian Church.

Nino Bokelavadze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Biblical Bases of Pshav-Khevsurian Customs and Traditions

It is well known that religion plays an important role in shaping the culture of any nation. In many cases, exactly religious dogmas form the basis for different kinds of customs or traditions. However, the nation's mentality and attitude of the society towards the perceptions of religious dogmas must also be considered. When the belief of the society is merged with common sense, then tradition is conceived in its essence and is not solely based on the behavioural heritage of ancestors. But if society is focused only on the precise performance of the cult rituals of its ancestors and does not try to understand its content, then this path, over time, will undoubtedly lead to the distortion of various dogmas, and as a result, the tradition will lose its original, true roots. Within the scope of this work, our goal is to provide a comprehensive study of the

customs and traditions of Georgian mountaineers, and in particular their religious bases. Old Testament law and parallels with Pshav-Khevsurian traditions such as marriage, host and guest, the redemption of sin from “Khati” (holy religious place), blood feuding (revenge), the Sabbath of Rest etc. We also find interesting the similarities between the Pshav-Khevsurian and the old-testament laws, in particular, the rules of the outcast and corporal punishment (stoning). The study is based on both biblical texts and Pshav-Khevsurian traditions and writings, as well as the works of various scholars.

We can conclude that the bases of most rules and traditions existing in mountain people, lay in old-testimonial religion. Highlanders' commitment to these traditions was so strong, that even after the born of Savior, in spite of the changing of a number of ancient dogmas, some people from Eastern mountain regions of Georgia still continued to follow these traditions in the 19th century as well.

In many cases, it was a lack of moral judgment and a blind realization of the behavioural heritage of ancestors, what in some cases estranges mentality of the mountaineers from Christian ideology, what in its very essence is based on humanitarian principles. Thus, the above is a reason that many traditions have been influenced by various, local religious factors.

Mzisa Buskivadze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Modernization Process and Problem of Identity in Ahmet Hamdi Tanpinar's Works (Novels: *A Mind at Peace* and *The Time Regulation Institute*)

The modernization process in Turkish literature is directly related to the processes that have historically unfolded in the country. Embracing the western orientation by the Ottoman Empire in the 19th century stemmed from the reality that could be identified as a regression of thought. The very regression was related to the depletion of available intellectual or physical resources. In 1839, the country's pro-European course was officially declared by Tanzimât Fermâni (i.e. the Tanzimât Edict). The modernization-related process which affected almost every area of public life caused dualism of the same society. Modernization in literature manifested itself in terms of both genre and subject matter as well as esthetics. The issue of pseudo-modernization occupies an important place in the works of writers of the Tanzimât period. The

modernization-related difficulties have become even more evident in the Turkish literature of the Republican period. The aforementioned difficulty proves itself not only at the social but also on the individual level. The focus shifts to the national identity.

The very topic represents one of the vital themes in Ahmet Hamdi Tanpınar's works. His writings clearly reveal the dualistic sentiments of the society that result from the conflict between national and European values. The novels that have been selected for further analysis, reveal certain similarities. Both novels underline the risk of identity loss due to "new age", "new ideology". The threat itself is a result of the complete denial of the nation's past experiences and blind acceptance of the European values. Despite the age difference, the novel's protagonists perceive the temporal triad of past, present and future as an unbroken chain. There are characters in both novels who provide an example of best experiences, traditions and values of the past. Through the description of the environment, and depiction of ruined and empty buildings as well as pale-faced and unhealthy men, the author emphasizes the actual reality that the society is facing. It is noteworthy that the given reality is more of a "pathology" of consciousness, rather than the physical reality.

The main character of the novel entitled *A Mind at Peace* is a young man educated in Europe who is focused more on his inner rather than the outer world. He does not believe that Europe is to be blamed, but rather identifies unhealthy consciousness of the society as a problem.

Hayri İrdal, the main character of the novel entitled *The Time Regulation Institute* is fascinated by the "new age" ideas only because he enjoys material well-being.

The novels have an underlying idea that willingness of the society is essential for modernization since regression is otherwise inescapable.

Tamar Chankseliani

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Comparative-Controversial Analysis of Particles Expressing the Denial of the Possibility of an Action in Kartvelian Languages

The present paper deals with the structural-semantic analysis of particles that express the denial of the possibility of an action in Kartvelian languages. It aims to study the particles of this type in these languages using the comparative method in order to reveal common and different linguistic characteristics.

As known, in the Georgian language, the denial of possibility is expressed by the negative particles *ver* “cannot” that has a number of equivalents in Svan, unlike Megrelian-Laz. The main part of them is *deš* “cannot”, It is widespread in all four dialects of Svan. Except for the listed particles, There is a particle in the Svanur language *moš* “cannot”, which independently has no semantics. The forms with the particle *moš* “cannot” in the construction denote not only the restriction of ability, but also possession or lack of the ability, or, to be more precise, its dubitability.

This difference in number conditioned the creation of this work. Since the structural-semantic analysis of negative particles based on the empirical material of Kartvelian languages is a complex issue, we have decided to study only those particles that express the denial of the possibility of an action in Kartvelian languages in terms of contrast and comparison.

Although at different times a number of scholars have worked on the issue of particles expressing the denial of the possibility of an action and published their papers, our research topic is relevant because it can fill the gap that is specifically related to the semantic equivalence of the forms of the particle *ver* “cannot” in Kartvelian languages. The issues analyzed in the work are important in terms of the comparative morphology of Kartvelian languages, as well as to find the difficulties caused by different stylistic peculiarities during the process of translation.

The work consists of the introduction, the main parts of the text and the conclusion. It is accompanied by the table of contents, the list of the used literature and references. The introduction gives information about the goals of the research, the used methods and the history of studying the issue. It tells about the topicality of the research and the tasks to achieve the desired results.

The theoretical part of the work is based on Georgian and foreign scientific papers concerning the issue published at different times. The abundant empirical material based on a) published texts, b) electronic sources and c) the material obtained during the field works in Svaneti and Samegrelo in 2018-2019 has been processed.

The Problem of Nationalism and National Identity In Ukrainian Literary Discourse in the 60s of the 20th Century

Twentieth-century Ukraine offers a variety of panoramas in terms of literary processes, literary life, and deserves the attention of both philologists and historians alike. Its second half is particularly interesting, as the transition phase of each century. The writers famous with the name of "Sixties" started to appear in the 60s of the XX century. They bring youth, poetry filled with novelty and experiments. Their activity is called Coincides with the period of "Thaw". This is the era when the question of national identity and cultural identity in literature and art come to the forefront (in the Soviet space). The blurred boundaries of Soviet hybrid and its cultural identity ("My Address is the Soviet Union") made it more necessary for people to answer the questions: who they are, where they come from and what they represent ("Everything can be chosen except for the homeland." V. Simonenko; "The Ukraine is called everything: a factory, a department store, a shop ..." L. Kostenko; " Literature is to serve the National Case, National Idea" B. Antonenko-Davidovich"); Consequently, the young writers were assigned an important mission in this regard.

Dmitro Pavlychko, Lina Kostenko, Ivan Drach, Mykola Vigranovsky and others have created brilliant works that do not lose their relevance today due to their talent and innovation. Meetings at Ivan Svitlichny's House; Boris Antonenko-Davidovich's Studies about the Ukrainian Language; Ivan Dziuba's monograph "Internationalism or Russification"; Vasil Simonenko's diaries; Samizdats by Lina Kostenko; Alla Horska's painting as a performance against the Iron Curtain- this is an incomplete list of facts and events that eventually created the phenomenon of "sixties."

The more the Soviet authorities sought to rationalize the Ukrainian people, the stronger the longing for national identity became, the more the problem of the individual emerged. National means individual and on the contrary, own equals to national; This is a slogan of the Sixties, that was not censored. The literary discourse expressing national identity was perceived in itself as a dissident act or movement.

The Sixties writers considered as their duty to continue the tradition of "Executed Renaissance" writers in literature and create a new culture. In the century imbued with the ideology of socialist realism and in the more or less modernized writings, the work of the 'Sixties' served the

function of oxygen for the reader. However, the price was not very favourable for dissent opinions and speech.

The question of nationalism and national identity in Ukrainian literature is related to the period of "Thaw" and the work of the "Sixties". Folk and ethnocultural motives are quite organic for writers working in a period of persecution and social oppression.

Omiko Ejibia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Al-Idrisi about Georgia

The thesis discusses the knowledge of Al-Idrisi about Georgia. Al-Idrisi was one of the most famous Arab-Muslim geographers from the middle ages (12th century). The paper starts with an overview of Al-Idrisi's work in general and its publications and translations in the 19th-21st centuries. The goal is to show information that was given by Al-Idrisi comparing to some other Arab-Muslim geographers' works from the medieval times (such as Ibn Khurdadbeh from 10th century). Herewith, there is a short definition of Al-Idrisi's work "The Book of Rojer" its creation, structure, and survey of the chapters where information about Georgia can be found. The most important part of the thesis focuses on maps created by Al-Idrisi (two maps in the case of the thesis) contrast to the 19th-century scholar K. Miller's (one section from the world map) re-created world map and toponyms indicated on it which are connected to the research.

In addition, one of the most specific parts is a distance in between Tbilisi and towns of Asia Minor (For example the way from Malatya to Tbilisi). Such kind of information given by Arab-Muslim historians or geographers from the middle ages is very rare. On the other hand, there is a traditional description of routes and destinations in the regional level (in between towns of Armenia, Ar-Ran, and Azarbaijan) given by Al-Idrisi which can be found with other Arab-Muslim geographers' works.

The thesis will be interesting for scholars who are interested in the history and historical-geography of Georgia and medieval Arabic sources.

Linda Eltermane

University of Latvia

The Center of Intercultural Dialogue of Academic Library of University of Latvia as a tool for developing Latvian-Georgian relations

The research is devoted to the analysis of the activities of the Center of Intercultural Dialogue of Academic Library of University of Latvia and its role in the development of Latvian-Georgian relations in the field of science, education, culture and art. Even though Academic Library of University of Latvia (founded in 1524) is one of the oldest libraries in Europe and a centre of culture and knowledge of national importance, it successfully combines the classical values of the library, the latest technologies and a very active intercultural dialogue. The Center of Intercultural Dialogue, which includes a number of countries, incl. Georgian information centres, cooperates with foreign libraries, educational and cultural institutions, embassies, students, researchers, national communities, and also organize cultural and educational events, exhibitions and conferences, thus actively participating in the work of the library and its promotion. The research, on the example of the Georgian information centre (founded in 2014), shows how the opening and activities of such a structure influence the exchange of information between Latvia and Georgia, the popularization and promotion of Georgia and it's culture, science, art and traditions in the Latvian space.

Erdoğan Bada, Yonca Özkan

Hakkari University/Çukurova University

English Language Teachers' views on Nativeness and Non-nativeness of English Teachers

The debate of world Englishes has introduced some novelties to teaching English within a lingua franca perspective that is relevant to the current position of English. Based on the current status of English, communication with only native groups of people does not seem realistic for English language learners. Thus, it hardly is applicable to present one single standardized model of English to English language learners. Instead, it becomes rather significant to offer them a non-standardized English language by introducing world Englishes from different cultural and linguistic backgrounds since the knowledge of English cannot longer be constrained to one single variety. This study tries to figure out native and nonnative English speaking teachers'

differences in a teaching context from a nonnative English speaking teachers' perspective. Collecting data from an open-ended questionnaire and semi-structured interviews, the study aims to draw a clear picture of what nonnative English speaking teachers think about themselves and their counterparts, native English-speaking teachers, at their institution. The study has some significant implications regarding English language teaching, attitude towards native and nonnative speaking teachers.

Aslan Allahshukur Gasimov

ANAS National Museum of History of Azerbaijan

Nakhchivan Archaeological Culture (Based on pottery collection of National Museum of History of Azerbaijan)

As a part of the South, Caucasus Azerbaijan has a great history and a rich culture. Findings unearthed during archaeological excavations are the pieces of evidence of that. Nakhchivan Archaeological culture appeared in the Middle Bronze Age. During the Bronze era, five cultures were formed in Azerbaijan territories. Nakhchivan culture differed from the others for its potteries. Potteries found during archaeological excavations mostly were polychrome painted. So, in archaeological literature, this culture is largely called Painted Pottery culture.

Most settlements of Nakhchivan culture were found in the territory of Nakhchivan and Urmia region of Iran. Firstly, the Gizilburun settlement was excavated by the researchers in the early 20th century. Some monuments have thick layers of this culture while the others are represented with the materials above the settlement. The second types were semi-nomadic habitations for Middle Bronze age people. Kultepe I, Kultepe II, Shahtakhti, Shortepe, Goytepe, Haftavantepe, Dinkatepe are the main monuments of Painted Pottery culture.

During archaeological excavations, potteries – jars, bowls, jugs, etc. were unearthed from the Painted Pottery layer of monuments. Predominantly polychrome painted ceramics were decorated with geometric ornaments. But we come across anthropomorphic, zoomorphic and plant drawings on potteries, too. These decorations allow us to understand the mental outlook of the Middle Bronze age human and to learn ideas of that society. Furthermore, we observe astral symbols on potteries. It can be related to religious beliefs of humans.

National Museum of History of Azerbaijan has a sizable collection of artefacts related to mentioned culture. I will speak of the potteries and ornaments on those potteries of Nakhchivan culture and try to share my point of view about the problem.

Salome Gegetchkori

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The Term *gamotsana* “Riddle” in Georgian and Megrelian: Structure and Semantics¹

A riddle is a genre of oracy that describes a subject or an event in equivoques not mentioning them. It is framed so as to exercise one's ingenuity in answering it or discovering its meaning. By its specificity, purpose and the chronology of its creation, a riddle is one of the genres of oracy the origin of which is related to the perception of the world in the human consciousness and to starting thinking in this direction. In Georgian and Megrelian different terms are used to denote this genre. It should be noted that the Georgian language is distinguished by the diversity considering the data of Old Georgian. The Georgian material can be structurally divided as follows:

- *One-word*
- „gamocana“, (2) „axsna“, (3) „igavi“, (4) „gamocaneba“, (5) „amicana“
- *Two-word*(syntagm)
- (6) „asaxsneli sitqva“, (7) „kceuli sitqva“, (8) „dafaruli sitqvaj“, (9) „sacnauri sitqvaj“, (10) „zniad-sacnobeli sitqvaj“, (11) „aḡqsaxsneli sitqvaj“, (12) „gasaqsneli sitqvaj“, (13) „satargmanebeli sitqvaj“.
- *Three-word* (just one term)
- (14) „asaxsnelni leqs-rḡveulni sitqvani“.

As for Megrelian, it uses one term (a phrase) to denote a riddle: „emoore–moore“ (< „e mu ore, mu ore“ that says “what is this? what is this?”). Despite the difference in structural models, in the Georgian and Megrelian terms, the purpose and functional value of a riddle are clearly seen.

The topic of the paper is relevant because the analysis of the terms leads us to the issue of periodization of this genre which shows its long history and importance.

We have used descriptive-statistical and comparative-contrastive methods when analyzing the material.

¹ The research has been financed by **Shota Rustaveli National Science Foundation of Georgia** [Grant Project *MR-18-3142*].

The Problem of Identity in Djuna Barnes' "Ladies Almanack"

The search for identity was an imperative in modernist literature of the 1920s, culminating in the cult classic works of American writer Djuna Barnes. "Ladies Almanack" (1928) describes the life of elite women and lesbian atmosphere in Natalie C. Barney's salon in Paris. In "Almanack" Barnes imitates writings of English literature of Restoration period and it is a parody of the traditional almanack form. In the article, I discuss the reinventing of womanhood and quest for female identity. Barnes' characters' search for identity goes far beyond the sexual orientation and results in search of the core essence of the personality. Identity bifurcation, the subconscious and internal conflict with two distinct sexes play a significant role in the quest for female identity and leads us to allusions to mythic Tiresias.

Paper puts forth the somewhat controversial position that "Almanack" can be described as lesbian

literature. From my point of view, it is inadmissible to analyze this novel from only a lesbian perspective.

"Almanack" is not just a lesbian-themed novel but is famous for its difficult content and structure. Research methods include deconstruction and close reading.

Research showed factors that led Barnes's characters to identity bifurcation, human alienation and resulted in collapse of the identity: The great disappointment, emotional devastation caused by the World War I that led to meaningless relationships; the major theories of psychology and attempt of modernist writers which were using archetypes in order to wake up the forgotten inborn feelings and instincts from the depths of human existence.

Research led me to the conclusion that the way Barnes arises identity problem, using parody and multiform modernist discourse, assumes a certain view of personal identity. In particular, we cannot put people in one specific identity frame and as there is no one sexual identity.

The Modal Verb „*khel-tsipheba*“ in Georgian Literary Language¹

At first in Georgian literary language different kinds of modal semantics were expressed by analytical forms. On the one hand, internal or acquired ability and knowledge (“Subject oriented” dynamic modality) and opportunity, determined by situation (“Neutral” dynamic modality), on the other hand, command, prohibition, permission, to have a right/not to have a right, incitement, dare (Deontic modality) were expressed by „*khel-tsipheba*“ analytical form in Old and Middle Georgian literary language.

Except from „*khel-tsipheba*“ analytical form we have one more analytical dynamic and deontic modal „*dzal-uts*“ and its analytical and synthetic variants in the Georgian language. Consequently, it appears that the Georgian language, as well as many other languages, is characterized by the expression of different modal semantics with one form. Which, in the case of complex verbs, should be conditioned by the semantics of their constituent noun components.

The verb „*khel-tsipheba*“ has got not only interesting semantic, it also has an interesting form as well. „*Tsipheba*“ form uses both objective and subjective forms for creating the analytical form. We can rarely see the subjective forms of the verb „*tsipheba*“ in Old and Middle Georgian language. The verb „*khel-vitsiphe*“ contextually expresses deontic modality and both types of dynamic modality, “Subject oriented” and “Neutral” dynamic modality.

As for the objective forms of „*khel-tsipheba*“, they were frequently used in Old and Middle Georgian language in the contexts of deontic and dynamic modalities.

The empirical material shows, that both subjective and objective forms of the verb „*khel-tsipheba*“ create infinitive construction when they express different modal semantics. As a rule, we have preposition of subjective and objective forms of „*khel-tsipheba*“ and infinitive in Adverbial or in Nominative cases, for instance: „*Vergha ukue khelvitsiphe ganrinebad*“ [Mgz., G. Aval., 96:22, Titus] (I could not let him go); „*Vervis Kheletsiphebis monebai orta uphaltai*“ [Dzv. Kart. Ag. Dzeg. I, 274:18, Titus] (No one can be slave of two gods).

The semantic equivalent of the verb „*khel-tsipheba*“ in expressing deontic and dynamic modality in Old and Middle Georgian language is the

¹ This work was supported by Shota Rustaveli National Science Foundation (SRNSF), 218000 “The Category of Modality in the Georgian Language”.

analytical verb „**dzal-uts**“. Though the comparison of the editions of Georgian Gospel expresses us that the mentioned analytical verbs do not show editorial differences (besides the one exception): „**ver khel-etsiphebis motsaphe-khophad chemda**” [L. 6:39, CDEFGHIK] (He can’t be my pupil).

Along with the verb, „**khel-tsipheba**“ other analytical infinitive forms were also used in Old Georgian language: **khelmtsiphebai akus, khelmtsiphe ars**.

Analytical production from the X-XI centuries begins with the transition to synthetic production (Kavtaradze 1964:162). It is interesting, that even though for the verb „**khel-tsipheba**“ a synthetic form expressing both deontic and dynamic modal semantics is not found, it is true, that in Middle Georgian texts there is synthetic verb „**khelmtsiphobs**“ (khel-etsiphebis> khelmtsiphe> khelmtsiphobs), but this form did not gain the modal semantic. „**Khelmtsiphobs**“ means: He is the King, The Lord (KEGL, 1986:578). Obviously, this verb implies possession and right, but we can’t reckon the verb „**khelmtsiphobs**“ as an equivalent of the synthetic verb „**sheudzlia**“, which was developed in Old Georgian language as a synonym of the analytical verb „**dzal-uts**“ and in Modern Georgian is one of the main means of expressing dynamic and deontic modal semantics. Apart from this, the analytical form „**khel-tsipheba**“ is still sporadically used in modern discourse, apart from the contexts of expressive dynamic modal semantics.

Tamta Ghonghadze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The Interrelationship between Ilia Chavchavadze’s and Vazha-Pshavela’s Prose

Vazha-Pshavela’s prose is diverse. In addition to the personification of nature, which is most frequently discussed, other motives are also interesting and important in his short stories. By observation of those short stories, the following two ideological directions are distinguished: the first direction, in which the influence of Tergdaleulebi is quite big and with which Vazha continues their path, and the second direction, which is an individual ideological direction of the writer and which presents absolutely new and different part of the author’s worldview. My article reviews the ideological and literary influence of the prosaic work of Ilia Chavchavadze, one of the most significant representatives of Tergdaleulebi, on Vazha-Pshavela’s short stories. From this point of view, I will review the short stories, such as: ‘The Mill’, ‘Mutsela’, ‘Darejani’, ‘Erem-Serem-Suremiani’, ‘My Trip to Erem-Serem-

Suremiani', etc. The comparative analysis of Ilia Chavchavadze and Vazha-Pshavela's short stories shows that Vazha-Pshavela uses Ilia Chavchavadze's techniques of presenting a character. For example, the main character of a short story 'Mutsela', by his physical characterization and his attitude to life, reminds the readers of Luarsab Tatkaridze from the story 'Is He Human This Man?!'. This short story includes the elements of satire as well, on which the influence of Ilia Chavchavadze's writing style is quite obvious. In the above-mentioned stories, the main messages of the authors are quite close to each other, however, this interrelation is not ideological and Vazha-Pshavela manages to show his individualism. Short stories Erem-Serem-Suremiani' and 'My Trip to Erem-Serem-Suremiani' convey the author's viewpoint on the political and social events happening in Georgia in the 18th and 19th centuries. The main idea of those short stories coincides with Ilia Chavchavadze's viewpoints presented in 'Letters of a Traveler' and in his publicist letters. Vazha-Pshavela's short story 'The Mill' differs from the preexisting Georgian prose by its plot and literary devices although, even in this case, the author's message is close to Ilia Chavchavadze's viewpoints on social activity. A short story 'Darejani' is also very interesting, the prototype of the main character of which, in my opinion, is Otaraant Kvrivi (Otar's widow).

Vazha-Pshavela's individualism and innovative thinking are, of course, most important for researching his work, however, in order to form a complete idea of the author's ideological and literary development, it is necessary to research the influences and the interrelationships with the authors, whose works were ahead of him or coincided with Vazha-Pshavela's work.

Tamar Ghughunishvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

War within the Context of a Personal and Cultural Trauma (based on works of Georgian and Iranian Authors)

The given work is focused on analyzing the latest wars in Georgia and Iran through the prism of literature and seeks their representation within the context of personal and cultural trauma. This article emphasizes how 2008 Russo-Georgian- and 1980-1988 Iran-Iraq wars have been reflected in literary works. It also offers a comparative analysis and reviews of research outcomes.

Although there are numerous scholarly researches dedicated to the aforementioned wars, certain issues still remain without a scientific

spotlight. In addition, current scholarship lacks comparative analysis of Georgia and Iran – two countries with completely different culture and mentality – which is also indicative of the relevance of the research topic.

Jeffrey C. Alexander's and Piotr Sztompka's works on trauma and its characteristics serve as a principal theoretical framework of this article. An individual or groups of humans have different perceptions of trauma and rational reflection of trauma gives chance to transform even a devastating event into a new opportunity for positive changes. Simultaneously, trauma can overwhelm an individual to such an extent to render him/her incapable to cope with this dreadful event.

Literature plays a huge role in analyzing and properly reflecting upon the important events of different periods. This is because literature perfectly highlights humans and society's attitude/outlook towards any given event. Tamar Phkhakadze's, Ana Kordzaia-Samadashvili's, Bijan Najd's and Jamshid Khanian's works, with their plots revolving around war and its devastating outcome, have been selected for research purposes.

Zaal Gogenia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

18 July 1936 Coup d'État and the Attempts of Its Legitimization during the First Period of the Francoist Regime

The legitimization of 18 July 1936 coup d'état was one of the most important tasks of Francoist lawyers.

They had to prove that the creation and existence of a Popular Front government were illegal. They sought to justify the uprising as a legal act of "resistance" against tyrannical authorities on the basis of various political and juridical ideas; to argue that based on the principles of administrative and military law the basic duty of the army was guarding the nation "under the attack of the government"; within the categories of criminal law, to give the qualification of "legal defence" (extreme necessity) to the "military uprising", which releases from the criminal responsibility.

In 1938 Franco's minister of internal affairs *Ramón Serrano Suñer*, signed an order establishing a commission tasked with approving the illegitimacy of the current Spanish government on July 18, 1936. The 23 members of the commission had to substantiate with "credible evidence" the thesis that "the rebellion was not an act against the government or against the law." The article discusses in detail the document which was elaborated by the Commission, so-called "Dictamen," according to which not only Popular Front's rise to power, but also the origins of the republic itself were illegal and the constitution

was not a “fundamental statute of the country.” There were also listed “crimes” committed by the government.

The “right of resistance” (*ius resistendi*) was one of the important arguments for justifications of the coup. The activities of Sabino Alvarez Gendin (University of Oviedo) are distinguished in this direction. His arguments had a specific purpose – to justify the military uprising by legal and traditional principles, that is, the right of rebellion as a response on the oppressed by a tyrannical government, is a universal right and at the same time it is typical of the traditional nature of Spaniards. Based on various theories, Gendin argued that enslaved people have the legal right to rebel against the government, but there are three essential requirements: when all peaceful and legal measures are exhausted when there is a high probability of success, and when the uprising is proportional measure. The first two requirements according to of Gendin were clear, as for to the third, it was less proportional considering of results, but the victory of Communism in Spain would have resulted in more terror than in the civil war. Thus, according to Gendin, the sacrifice was worth it. The statements of Ignacio de Lojendio (University of Seville) are also noteworthy in regard to the right of resistance. The difference between Gendin and Lojendio is in the source of inspiration. Lochendio’s views fit in the frames of the philosophy of history, while the question of government’s legitimacy shifts to the background. The right to rebel according to him is not an ethical and moral obligation, but a natural act of necessity.

Isaiah Sanchez Tejerina (University of Salamanca) is a prominent author in justifying the uprising in terms of “legal defence.” In his view, the national uprising was an example of collective execution of legal defence (though it is an individual act by its nature). According to him, the uprising was at the same time proportional and necessary measure.

Another aspect of the justification of uprising was the issue of the army’s duty. According to lawyer *Jaime Masaveu*, the army should protect the nation, because it is a “natural social essence”, while the state is a “political superfetation.” In the case of a dilemma, a soldier defends the “nation” even if it means going against the state. So this postulate goes back to the argument of the illegitimacy of the Republican government.

In the field of international law, the positions of Jose de Yanguas Messia and Pedro Cortina Mauri are interesting.

Liliana Gogichaishvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

John Donne's Love Poems – Tradition and Figurativeness

The works of the preeminent metaphysical poet John Donne and his followers were forgotten and rejected almost for three centuries after their time. At the beginning of the 1900s, the interest in the metaphysical school became higher. As a poet, John Donne was reborn from the first half of the 20th century and the vivid interest towards his poetry is still on its highest point.

While talking about John Donne's works, first of all, we are preoccupied with special imagery and poetics typical for this poet. The paper analyzes the main artistic methods and the ways of their use resembled in Donne's love poetry. Due to the discussion of several poems, there is shown the role of metaphysical wit and conceit in the poet's secular verses. The paper also discusses the role of Ovid's and Petrarch's tradition in Donne's writings. On the other hand, there are highlighted these main characteristics of Baroque, Mannerism and Renaissance times that effected Donne's works of arts.

Deeply intellectual and exquisite manner of writing is Donne's one of the biggest advantages. The author describes and discusses universal truths by unifying contrasting ideas. The difficulties and paradoxes of human existence presented in his works are still the greatest riddles for even modern people. Therefore I believe that Georgian academics should pay much attention to the studies of English Metaphysics and especially to John Donne's works.

The paper is based on the different types of literary researches (Andreasen-*John Donne. Conservative Revolutionary*, Guss – *Donne: Petrarchist – Italianate Conceits and Love Theory in The Songs and Sonets*, Leishman – *The Monarch of Wit: An Analytical and Comparative Study of the Poetry of John Donne...*) and presents John Donne's place in English literature.

Rusudan Gogokhia

European University

The role of Social Media in Language Learning

Social Media Language Learning is a learning approach that concentrates on connecting interactive social media channels with language learners. Studies indicate that language learning is both social and interactive so this method facilitates learning. Social Media isn't just about

surfing the web, watching videos or clicking interesting links are at least logical components of the method. The social aspect also allows connecting to others, including learners yourself as well as native speakers. Using videos, newscasts and conversations in chat groups to observe the cultural aspects of a country where a target language is spoken can be a huge advantage when it comes to learning. The biggest social media is Facebook. It's a great place to meet up and interact. There are groups for various and specific languages and some groups communicate through the target language so it becomes an immersive social media experience. The idea is to learn through socializing. There are also tons of blogs about learning other target languages. These blogs facilitate learning. YouTube is a social media gold mine for language learners. The findings revealed that YouTube is the most prominent tool being used both daily and weekly, and Wikis were mainly used on a weekly basis. As the unofficial learning tools, Facebook and WhatsApp could possibly reflect students' preference of tools for English learning. Those platforms induce more student-student than student-teacher interactions. The high correlation between students' sharing with and obtaining materials from each other to complete assignments explains a high connection of social exchange activities among students. Educators are advised to promote knowledge sharing of collaborative learning, to raise students' awareness of academic integrity and also provide proper training.

Tamta Grigolia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Kenneth White's *Geopoetics* and "*The Man in the Panther's Skin*"

Reflections on space as a category have dominated in Western thought, philosophy, literary studies, and culture since the 1960s. This direction is often represented by the name of spatial turn (rotation), which incorporates many space-related considerations. According to these theories, the main way in which the text is formed, shaped, is space - it defines the contextual side, the metaphors, the characters, and so on.

From the contemporary humanitarian concepts of space studies, in this case, we will focus on *Geopoetics* and on the relation to Rustaveli's *the Man in the Panther's Skin*.

Geopoetics searches the impact of culture and, above all, the creative processes on the structurization of the human world. The idea and concept of Geopoetics belongs to Scottish writer and researcher Kenneth White. K. White founded the International Institute of

Geopoetics in 1989 to promote multicultural and transdisciplinary research, on which he worked during the past decade.

According to White, Geopoetics begins when we allow something to be possible. Unlike it, Geopolitics is a real space, what is on the map. More precisely, Geopoetics is the "rewrite" of the real space. The text in this case can be considered as an alternative map of the universe, I mean, the so-called textual spaces, spatial texts created by the writer within the text. For more clarity, Geopoetics is poetic geography. In this case the place/space has its identity, content, memory. The memory might be individual or collective.

The starting point for discussing the text in a geo-poetic context is space, it is a major category. The textual space may be real (ie, actually existing), fictional (so-called fantasy, fabulous, utopian) or real, but with barcodes that are not specific to that particular place, processed faces that are no longer identical to the real. One of the expressions of geopoetics is the cultural self-sustaining of the territories, sometimes referred to as "Geopoiesis". The expression of this is that within the text the writer creates the desired territory of cities, different places, that is, the writer creates so-called textual spaces.

In the modern humanitarian sciences, the study of ancient texts with modern methods of text analysis is very relevant, which in many cases, leads researchers to interesting results.

In this regard, I think the text of the *Man in the Panther's skin* is important, which is characterized by spatial diversity. As we have mentioned, the most significant feature of geopoetic spaces is identity, memory and content. In this context, I find the two spaces very interesting from the poem - the Kadjeti fortress and the cave of Devis. Since evil and goodness, whose alternation and struggle make up the perfect story of the poem, is a kind of expression of identity, it is interesting to understand these places as spaces of kind and evil. The cave, which, according to traditional perception or in folklore, should be an abode of evil, turns into a space of friendship and kindness (violating the traditional perception of space), the "three-body armor" found there will help the heroes to overthrow the poem's evil space - the Kadjeti fortress.

I think the comprehension of the poem in the discourse of the presented theories will be an important novelty not only in Rustvelian studies, but in Georgian literature in general, and another essential step forward in establishing the MPS a worthy place in the modern world.

Mariam Gurgenidze

Ivane Javakishvili Tbilisi State University

The Spread Of Christianity in Denmark and Sweden

The research is related to the Scandinavian society in the Middle Ages, more specifically the Viking Age (VIII-XI cc). In this case, I discuss the issues of the establishment of Kingdoms in the Scandinavian territory and the spread of Christianity, the activities of missionaries.

In the modern era, increasing interest in Scandinavian countries is becoming more pressing. Nowadays, these countries create a model of development for modern states, including Georgia.

It is obvious that the beginnings of these processes should be sought in the history of the historical processes of the Middle Ages when the Kingdom of Scandinavia is formed, Christianity has been extended.

The work aims to study the history of medieval European history, particularly the spreading of Christianity in Scandinavian kingdoms, based on consideration and analysis of Western European chroniclers, travellers' works.

These issues are less well studied in Georgian scientific space and the interest towards it is quite logical.

The work of the Rembert, known as the Saints by the Christian Church, "The Life of Ansgar" by the Christian Church, the eminent figure of the medieval emperor, the bishop of Hamburg-Bremen, is one of the most important sources for the study of this epoch.

The work of the bishop Ansgari is directly related to the diplomatic policy of the Kingdom of the Franks Kingdom in the North. On the background of the description of the saint's work, the work contains significant information about the native, cultural and socio-political life of the Scandinavian population.

The author confidently testifies to the pagan beliefs of the Scandinavian society, in contrast to their customs, the Christian religion's superiority. Consequently, the nobility of the idea of Christianization of the dictatorship of the Frank Emperor Louis Pius XI and the Gentiles.

Application of Pragmatics: Presupposition as discourse strategy in court examinations on the basis of practice in American and Georgian courts

This paper is to investigate the function of the linguistic presupposition in a qualitative way. This issue is the part of a large field that is called Forensic Linguistics. The field has been growing in prominence in the past couple of decades. From an interdisciplinary pragmatic perspective, which takes account of linguistic and situational contexts as well as ideological presuppositions, the topic provides linguistics features and illuminating insights into the working of the Georgian and American legal system, with its typical mixture of features of the law. Forensic Linguistics is one area where linguistic research is leading to advances that are increasingly used to solve crimes. The concrete research presents that presuppositions were used in courtroom inquiry by different participants for different purposes. The lawyer employs the strategy of presupposition to reveal the factual situation of the case and try to reveal the presupposition devices in order to avoid answering the presupposition question. A feature of presupposition is that it is generally applied research that is used to examine interactional practices, to understand more about language and its use in the legal context. The research consists of transcripts of the cases in American courtrooms and direct observation on the several trials for Civil and Criminal laws. American transcripts were given by the Department of Forensic Linguistics at Chicago State University and I personally attended the trials in Georgia and recorded them in order to explore the utilization of specific linguistic features. The comparative study of the trials of the two above-mentioned countries made by prosecutors and defence counsels was conducted. Presupposition can be regarded as the relation between the speaker's intention and the choice of strategies while conducting a trial inquiry and eventually, it is achieved with the help of appropriate linguistic units.

Academic Significance of Research of Traditional Carpet Ornaments of Ganja

Ganja is one of the ancient cities of Azerbaijan and situated in the western part of the Republic. Weaving was highly developed in Ganja. Traditional types of fabric were considered for every kind of clothes and woven in specific quantities. In many cases, the kind of clothes and the name of the fabric became identical, such as "jejim." Products known as "blanket cover," "mattress cover," "prayer rug," "curtain for mattresses," "curtain for corners," and "cover for mutakka" (long and round pillow for leaning to rest) were woven in the jejim weaving style are artistic examples where the name of the fabric and product type are the same.

At the end of the nineteenth century, Ganja and its surrounding regions occupied an important place concerning the abundance of wool in Azerbaijan. This abundance increased the creation of different types of wool products. Ganja woman did not do any work in the fields and their main occupation was weaving nice carpets and carpet items. According to the information about Ganja, the woman in each village wove carpets, rugs, horse cloths, sacks, catchalls, and the most delicate and high-quality shawls called "mahud." The length of each shawl was seven arsheen (equal to 0.71 m) and the width was four charak (17.75 cm).

In the XIX century, Ganja was one of the places where professional needlework was centralized. The "gazma" and "doldurma" types of tekelduz needlework spread widely around Ganja. Rich families residing in this territory preferred to cover their tents with white-colored felt casts and therefore, they ordered felt casts made from white wool. Carpet and carpet items held an essential place in the daily life of the people of the Ganja region. There were carpets for praying, horse cloths and other weaving products, in addition to carpets and kilimin different sizes. The rich nature of Ganja lent special tints to the carpets of this region and endowed various dyes to the color composition. Colorful dyes are the main feature distinguishing the carpets of this region.

The most important parts of the dowries given to brides in Ganja included pile and flat-weave carpets, manually woven catchalls, saddlebags, kit bags, sacks, salt bags, "mutakka" with carpet covers, and other woven items.

The main production center of "Old Ganja" carpets is a center of the

Shamkir region situated north and west of Ganja and its surrounding villages. This carpet has a specific artistic structure. The strips decorated in successive and diagonal form along the central field and free “buta” (paisley) elements inside them are very pleasant. These patterns are distinguished for their artistic structure and color resolution from “buta” elements inside in Baku, Shirvan, Karabakh, and Sarab carpets. This carpet is known by various names: “Ganja,” “Old Ganja,” “Ganja buta,” or “Butali Ganja.” The “Khantirma” carpet created in Karabakh as a result of the influence of Ganja carpets is reminiscent of an “Old Ganja” carpet. It may be supposed that the “Old Ganja” cheshni was created under the influence of the design of tirma clothes brought from the East during the commercial development of Ganja. The sanctuary depiction allows the carpet to be used again, leading to the name “janamaz.” The patterns of Ganja carpets mainly consist of geometric decorative elements. None of the elements assumes visual meaning from appearance.

Elmira Huseynova

Nakhchivan University

Distinctive Properties Between Semantics And Pragmatics

My research work deals with the differences between semantics and pragmatics. As we know semantics is a branch of linguistics that deals with the meanings of words within a sentence. In this direction, pragmatics seems the same with it because it also analyzes the word and their meanings but the only difference between them is context. In some definitions of semantics, the context is not taken into consideration and it's independent of the context, the meaning of word assemblages and words they are related to. In these definitions language users, usage environments, and purposes are not main aspects to take into consideration. The formation of the mind and an object is an abstract way of meaning. Pragmatics is either in context or in the sense of use, and in a context, the meaning of the used language concludes that semantics focuses on the meaning of an expression. With an example we can show the difference exactly:

Fatma saw the tear.

Who is crying? Is it crying act? According to semantics, a girl named Fatma looked at that. But pragmatics takes a deeper look at the situation around that word. It pays attention to the way it was pronounced if it is oral, and the context if it is in written form.

Ali turned his head but Fatma saw the tear.

Ali stood behind the tree but Fatma saw the tear.

Another example may be the pronoun *you* in English and *sie* in German. They show different numbers of people and for making correct grammatical structure we need to know who is meant and what gender is addressee in this situation. In order to continue the conversation and sentence or translate any sentence, it will be necessary to determine the arisen questions. In some cases, the choice of pronouns affects formality between the speakers. In this point, pragmatics helps us to determine them.

In my research work, I have used mainly two methods which are the comparative and corpus data. As a source to analyze the examples I have taken the modern fiction works written by different authors.

Natia Iakobidze

Georgian Institute of Public Affairs

The Issue of Professional Jargon in the Georgian Language

Professional jargon is used in any professional group and expresses belonging to that group. It outlines common interests, aspirations, and peculiarities.

The development of professional jargon is facilitated by the development of technology, the creation of new fields. Most of the jargon is obtained by borrowing or transforming the meaning – by changing the meaning, metaphorically.

The purpose of this work is to analyze the vocabulary established in Georgia in the field of Occupational safety and environmental protection, which is a relatively new field in Georgia.

Recently, when interdisciplinary research has become more frequent, the description of professional jargon has become increasingly important in the language. This is not only important for a researcher in one profession to have a complete understanding of the content of a researcher in another profession, but it is also important to systematize the vocabulary, to give it a legal look at the language used.

It is difficult to determine where the line between professional jargon and barbarism is. If the development of professional jargon enriches the language, barbarism promotes language loss. Therefore, caution should be exercised when establishing a new term. For example, in Georgian lately, we have words such as ნარჩენების სეპარაცია/სეპარირება, which comes from the English word *separation* and means გამოყოფა, განცალკევება, განშორება, გაყრა. In English,

along with the term waste separation, we also find the term waste sorting. Both terms in Georgian refer to ნარჩენების დახარისხება. Also, the term ნარჩენების ინსინერაცია, which is derived from the English word *incineration*, which means destruction by burning. Waste incineration is ნარჩენების დაწვა.

The creation of jargon is driven by the development of technologies that tend to be shortened, resulting in many acronyms.

Every field has its terminology. But when professional jargon is used in academic texts, it must be interpreted. The use of professional jargon in academic papers without explanation: 1) can cause content ambiguity; 2) impedes the use of the results of the papers in the interdisciplinary research.

The use of professional jargon in academic texts is, on the one hand, a means of enriching the language as new vocabulary units are introduced into the language, and on the other hand, the threat of language retardation. Therefore, great caution is needed when completing a new vocabulary unit in a language.

Sadequle Islam

University of Chittagong

Techno-Aide Google Classroom for Learning English: Prospects & Challenges

Google Classroom is a technology-aided online learning tool developed by Google which enables both the teachers and learners to fit into 'beyond the classroom' learning in an innovative way. This research paper tries to shed light on the prospects and challenges of using Google classroom for learning English at the tertiary level education in Bangladesh. For finding out the prospects and challenges, both English language learners' and teachers' perception on the ground of the four language skills- listening, reading, writing and speaking have been studied. The research has been conducted following the quantitative method. An electronic survey was distributed among the students and teachers using Google Form for collecting and comparing responses. The prospect includes how Bangladeshi University students and teachers sense and experience this online tool to stay in touch, as well as develop and manage their work to learn English efficiently. Alongside the common challenges faced by the users (both learners and teachers) this research tries to trace out some technical shortcomings of Google classroom that can be eradicated by Google to turn Google classroom into a more user-friendly platform for learning.

Gulom Ismailov

*Institute of Uzbek Language, Literature and Folklore under
the Uzbekistan Academy of Sciences*

Linguocultural Study of Axiological Aspects of The Turkish Phraseologisms

Evaluation as ideals and priorities of human activity characterize the spiritual world of the individual and the uniqueness of the national-cultural outlook, fixed and reflected in the language. Understanding of language as a “mirror of the basic system of values” is complemented by the understanding that language not only reflects but also forms, influences a person. Based on modern cognitive semantics, one of the areas of linguistic anthropology has been formed – axiological linguistics, which illuminates the task of studying values according to language. Values are an interdisciplinary category, which determines its integrative nature, the complexity of scientific research and conclusions. Based on the idea of Wilhelm von Humboldt about the reflection of the “spirit of the people”, that is, the national identity of the world outlook in language, axiological linguistics focuses on the study of the peculiarities of the language conceptualization of reality in general and the reflection in the language of individual semantic universals (values). Therefore, it can be argued that modern linguistic studies of the linguistic representations of a person’s value world fit organically into the anthropological paradigm of linguistics. The theoretical significance of the article is that it to show and characterizes the basic ideas of axiological semantics, on this basis a comparative description of the values presented in Uzbek, Kazakh and Karakalpak phraseology will be made.

Thus, in the axiological study of the language, man's attitude towards events in the universe is assessed and evaluated, and it is reflected in the content of the linguistic units. Therefore, the national-spiritual paintings found in the essence of the phraseologisms are formed through archetypes, mythologema, symbols and stereotypes.

For example, when expressing a “strong and energetic person”, there are different types of various linguistic societies, in Uzbeks DEV (devdek / devdek baquvvat), in Kazakhs DEV (дәудей / дәудей жігіт) – Dev (Div) is a fairy giant with one eye on his forehead, in Russians БЫК (как бык / здоров как бык), in English HOURSE and OX (strong as a horse / as an ox), in German BÄR (bärenkräfte haben) are serves as an etalon’s functions in their languages. At first, such phraseologisms do not have a category of self-evaluation, depending on the context, the

connotation of these phraseologisms has formed the category of value to giving the positive or negative attitudes to the event.

Aida Ismailova

National History Museum of Azerbaijan

Glazed Ceramics of the Medieval Cities of Azerbaijan and Eastern Georgia: Similar and Distinctive Features, Local Traditions

A number of archaeological materials dating back to the Middle Ages have been discovered since the beginning of the 20th century as a result of systematic archaeological excavations. Most of them are glazed ceramics. A large number of samples of glazed ceramics are stored in the Archaeological Fund of the National Museum of the History of Azerbaijan. Most of them date back to the beginning of the 9th-13th centuries and are located in Shamkir, Ganja, Beylagan, Mingachevir, Gabala, Baku, Bandovan. The report also compares the glazed ceramics of neighboring Georgian cities with these materials protected at National History Museum of Azerbaijan. The glazed ceramics of Azerbaijan dating back to the beginning of the 9th-13th centuries are more similar to the ceramics of Tbilisi, Rustavi and Dmanisi. In this analogy, of course, in addition to belonging to the same geographical region, cultural and commercial ties also influenced. The color and shape of glazed ceramics have much in common in their decor and décor. This similarity is most evident between the glazed ceramics of Ganja at the beginning of the 9th-13th centuries in Azerbaijan and the glazed ceramics in Tbilisi, Rustavi and Dmanisi, Georgia. The decor of the 12th century Ganja city with beautiful glazed ceramic patterns is very similar to the decor of Dmanisi. In addition to being similar to glazed ceramics, local features are also evident. Thus, the drawings in the drawings of the glazed bowl differ in their motives and some decor decorations. Of course, there are differences in the composition of local clay. In this regard, the comparison of glazed ceramics between Azerbaijan and Georgia, dating back to the beginning of the 9th-13th centuries, is of great importance in studying the technologies of their production, artistic processing, visual motifs, cultural and commercial connections and effects.

Tamar Japhoshvili

*Saint Andrew the First-Called Georgian
University of the Patriarchate of Georgia*

**Archaic Vocabulary in Original and Translated Texts
(according to B. Akunin's Romances "Azazel" and "Jack of Spades")**

The comparative analysis of Boris Akunin's original texts and their Georgian translations testify that in the translation process the vertical context of the original is transformed which makes it difficult to reveal and decode the inter-textual elements, nevertheless, the modern level of philological culture allows us to use new approaches related to translating problems of postmodernist works.

Studying the stylistic functions of archaic vocabulary in the works of Boris Akunin allows us to understand the author's ideal conception and fully understand the events described by him.

In Boris Akunin's works, archaic vocabulary is used by means of stylization and as a way of organizing the text's chronotype. Boris Akunin's detective work takes place in nineteenth-century Russia. Therefore, it is not surprising that the author often addresses archaisms. Of course, there are many works in which the writer describes different eras but does not use archaisms. Boris Akunin is a writer who chooses exactly archaic vocabulary.

Unfortunately, there are cases when the archaic vocabulary of the original text is omitted in the translation. Because of this, the reader cannot understand its existence and symbolism. In some places, the translation is interpreted. In particular, Mosulishvili sometimes uses many unnecessary words when translating. Most archaisms are translated into modern Georgian, so the archaic vocabulary of the original is lost in translation. Archaism is found, for example, in the episode of the Bezhetskaia house. This house B. Akunin calls "Chertog". According to Russian dictionaries, "Chertog" is an outdated word and means a magnificent building, a palace. Even when using the archaic vocabulary by the translator, we have encountered inaccuracies, for example, „ბოქოული“ – instead of „ბოქაული“ – „halberdier“, „მონმა“ instead of „მონმე“ – „witness“. The translator uses verbs in an ambiguous form for the reader: „შეირბინევი“, „დასწერევი“, „დაასრულევი“, „ვიფიქრევი“ and others.

Unfortunately, archaism has been omitted in Georgian translation. The relevance of the classification and systematization of translation errors is due to the increasing demand for translation activities in the modern global world, where intercultural communication is the norm of communication and social interaction.

Reference Expressed by Person Deixis in Kartvelian Proverbs

It is widely known that the paremic fund fully reveals the culture and mentality of a nation. Therefore, it is a pressing task to carry out a specifically linguistic study of proverbs as objects of interdisciplinary research. Besides, proverbs reflect the immanent nature and word-building capacities of a given language. A proverb is created by a single person, which is sometimes concrete and sometimes general; therefore, concerning distribution and interrelation of persons, a proverb reveals interesting and peculiar features. Out of the linguistic peculiarities of proverbs, mention should be made of person deixis and related pragmatic aspects. The given paper focuses on the category of reference and the principles of functional distribution of the first and second persons in Georgian, Megrelian, Laz and Svan proverbs.

Proverbs are of special interest concerning reference, as they are general referential units containing a generalized conclusion, wisdom, which is least based on the context and the objects that form part of it. The use of the diverse methods of research (historical-comparative, substitution etc.) and analysis of corresponding empirical material have proved that, in certain cases, first and second persons are used instead of the third person in Georgian, Megrelian and Laz proverbs. Such referentially neutralized difference in the grammatical deixis in proverbs is related to certain pragmatic contexts, namely:

i. The concept of the speaker is generalized in proverbs in case of both – singular and plural numbers. The pragmatic content of the first person in paremic units does not fall within the semantics of the grammatical I person i.e. the speaker;

ii. The concept of the speaker in proverbs is generalized to such an extent that it is used to denote the feelings, emotions and experience of any person and not just the speaker. Therefore, the first person plays a far more significant role in the proverb, making its content more convincing. The speaker's argumentation is based on his/her own experience, providing advice and thus establishing a direct link with the hearer;

iii. In the proverbs, the second person is also frequently generalized and far from being concrete. The addressee, represented by the pronoun *šen* (you) is not a concrete person, but people in general. Besides, as compared to the first person, the second person is far more productive, because, in proverbs, the II person is the immediate object of address.

Labour migration in Kyrgyzstan (Socio-economic consequences)

In Kyrgyzstan, migration processes are the result of the political and socio-economic situation in the country in particular over the past 20 years, since it obtained independence. Nevertheless, it should be noted that due to the scale of this phenomenon, migration processes, to some extent, themselves influenced the main events in the socio-economic and social sphere in the country. According to the State Migration Service under the Government of Kyrgyzstan, about 700,000 Kyrgyz citizens work outside the country, with a total population of more than six million people. Migration experts believe that official figures are underestimated and that almost 20% of the population of Kyrgyzstan today is in the position of migrant workers (up to one million people). According to the Single Migration Report of the Kyrgyz Republic, women make up about 40% of migrants. In this sense, Kyrgyzstan is an exception among the countries of departure of Central Asia. In Tajikistan and Uzbekistan, migrants are mainly men, most often leaving women with children at home. Despite the fact that in Kyrgyzstan, migration affects both men and women, this phenomenon is not gender-neutral. To understand the specific implications of migration for women, it is necessary to consider the migration of women in terms of the lack of gender equality, traditional roles of women, the labour market for men and women, the prevalence of gender-based violence and the worldwide feminization of poverty and labour migration.

At the same time, country's preferences are interesting – the direction of moving, – Russia, Kazakhstan, Turkey. An attractive factor in these countries is not only geographical and cultural proximity, but also the presence in these countries of formed diasporas from among compatriots. However, it is worth noting that most migrants are engaged in low-skilled labour in the country of destination.

The economy in the Kyrgyz Republic remains vulnerable to external factors due to its dependence on the Kumtor gold mine, as well as on remittances from migrant workers. Most workers are located in the Russian Federation and more than 90% of remittances come from this country.

Last year, \$ 2 billion 638.5 million were transferred.

In terms of the share of remittances from migrants, Kyrgyzstan has already ranked first in the world for the second year. In this ranking, he overtook Tajikistan and the Polynesian kingdom of Tonga.

Tea Kamushadze

Ivane Javakishvili Tbilisi State University

Sacred sights in the memory of internally displaced persons: experience, identity and challenges

In the presentation it will be discussed the role of sacred sites in the memory of Internally displaced persons from Apkhazia. What kind of religious experiences associated with identities can be observed in this context? And what kind of challenges is created by de-facto border?

As like other parts of Georgia, Apkhazia is rich with sacred sights. Religious practice associated with those places played and still plays an important role in forming social identities. St. George's Ilori church can be distinguish from the sacred sights of Apkhazia for its significant and importance. St. George church is located in Ochamchire close to black sea, on a small hill and belongs to 11th century. Despite its small size, Ilori never lacked the attention from believers, donors and enemies, which is also indicator of its significance in General. The role and importance of the Ilori shrine goes the beyond of the local communities. After the 90th conflict, the Ilori church gains even more the special meaning and attention for Apkhazia and for the rest of Georgia as well. Prove for the special role and prominence of Ilori can used the memory narrative of IDP from Apkhazia. Besides time changes and limited access to the sacred sight, the narratives about religious practice and religious experience from Ilori still fresh and alive.

In the presentation it will be discussed factors that support stable memory about Ilori and challenges caused from de-facto border. I will consider restoration, which demolish the authentic face of the church, in the context of Georgian-Apkhazian relations. Pre-conflict experience of religious practice for Georgian and Apkhazian with in the same community could be seen as integral factor for society divided by de-facto border.

Presentation is based on the research made with IDP from Apkhazia and the review of scientific and popular literature about Ilori shrine. In the final part of the presentation, I will discuss the result of research; how important is sacred sight in forming identity; challenges caused de-facto border and potentiality of reunite the conflict society.

Mikheil Kartvelishvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The journal «Наука и религия» (“Science and Religion”) and its place in Soviet Anti-religious Policy 1959-1964

Although more than a quarter of a century has passed since the collapse of the Soviet Union, interest in scientific research in the Soviet Union has not ceased to exist.

In this respect, the attitude of the Soviet authorities towards religion and the features of its reflection with the utmost precision are of particular importance.

After Nikita Khrushchev's coming to power, atheist politics have taken on new proportions, especially given that it has been directly linked to the policy of distalization, which is that in the last years of Stalin's tenure, the state-church relationship has undergone significant liberalization.

It is also important that the authorities themselves initially emphasized scientific atheism, which was reflected in the 1959 special government decree establishing the journal „Наука и религия“.

This journal, although formally founded by „Знание“ (“Knowledge”), has clearly defined and expressed the government's policy towards religion.

The chronological work covers the period 1959-1964 and aims to study the place and role of the journal in the policies of Nikita Khrushchev's government. Since its inception, it has been able to propagate and promote propaganda policies- one of the important distinctions that this magazine has, unlike other similarly anti-religious publications, has always sought to maintain an academic level and to include less material that may be of particular interest to the population. It provoked outrage, which was very accurately reflected in the government policy.

This journal has only been fragmented in the scientific literature and has not been the subject of scientific research, but it has a very interesting prospect, as it illustrates how government priorities, directions and interests are changing.

Natia Kentchiashvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Translations of the Georgian Rhetoric

The purpose of the present study is to demonstrate the translations of the Georgian rhetoric, to evaluate the field in which such patterns were obtained, the languages in which they were preserved, the reasons for translating the rhetoric samples, or, conversely, to record them in another language.

In general, Georgian texts can be sorted as primary and secondary sources, which are preserved, not in Georgian, but in foreign languages (ancient Greek, Latin, French, Russian, and other languages).

As we know, Georgian rhetoric is familiar with both original copies and translations. We have a lot of translated samples in the preaching rhetoric, which is the same as homiletics. However, it is nonetheless an organic part of the Georgian preaching tradition.

The study of translations of Georgian rhetoric does not occupy much place in the Georgian scientific space. In terms of the history of the study of the subject, the texts of Georgian scholars have not been extensively discussed and analyzed in Georgian science.

Finally, to summarize the results of the study, it turns out that Georgian rhetoric is rich in translated samples, and there is a various subjective or objective reason why they translated the sample.

Ilaha Khantamirova

Akdeniz University Antalya

Development Stages of Azerbaijan Education in the 19th – Early 20th Centuries

One of the significant consequences of the collapse of the Russian Empire was the establishment of independent republics in South Caucasus. After acquiring their independence, these nations developed rapidly in education as well as in other areas. Education in the mother tongue, training of teachers, sending students to various countries, the foundation of the first universities were just some of them.

For the realisation of all these innovations, the educational system of South Caucasus passed through great phases. The primitive form of education was dominating in Azerbaijan in 19th-century. “Mullakhana” and “medrese” were a primitive type of schools where pupils obtained a

religious education. The occupation of Azerbaijan by Russian Empire left deep traces on Azerbaijan educational system. Although the foundation of new style schools caused some positive consequences, it reflected some limited features like financial problems, a default of local teachers, etc. Also, preparation of citizens loyal to the Russian Empire by the government was one of the problems in Azerbaijan educational system in 19th-century.

The new step in Azerbaijan educational system in 19th-century was the opening of Jadid – new type schools and Russian-Tatar schools. Founded by Habib bay Mahmudbayov, Azerbaijani teacher and Ismail bay Gasprinski, Crimean public figure, caused the creation of national consciousness and creation of self-identity.

The development stages of Azerbaijan educational system from the early 19th-century until the creation of the Azerbaijan Democratic Republic are going to be surveyed in this study. At the same time, the differences and main aim of the creation of those schools, the attitude of local population and officials to the new types of schools and the impacts of this educational institution to the social and political life of Azerbaijan will be analyzed.

Nino Khidisheli

*International University of Management
and communication Alterbridge*

The Role and Importance of the Georgian Script according to the Collection “Georgian Alphabet – 33 Emotions”

About the uniqueness, peculiarity and antiquity of our alphabet, language and script, not only Georgian scholars have been writing papers for many years, but foreign researchers as well.

At different times many writers and poets dedicated works of fiction, as well as publicistic letters and essays to national wealth. It can be said boldly that there is almost no writer, poet, scientist who has not addressed the aforementioned matter in his/her works, thoughts at least to a small degree.

Discussion and studies about the importance of the Georgian alphabet never lose their relevance. This is confirmed by some recent noteworthy facts. In 2014, it became known that our alphabet was ranked third among the world's five most beautiful alphabets, and in 2016 UNESCO inscribed the “living culture of three writing systems of the Georgian alphabet” in the representative list of the intangible

cultural heritage. A major, impressive event in the history of the development of the Georgian alphabet was the 2018 Frankfurt Book Fair, where Georgia, as a guest of honour, appeared before the world community and presentation was made about the book versifying alphabet “Georgian Alphabet – 33 Emotions”.

The purpose of the research is to study texts about Georgian alphabet that are created by 33 contemporary Georgian writers or poets with different writing skills and ways of writing and to emphasize what they are focusing on when writing about our alphabet. At the same time, on the basis of comparative analysis, we will present the thought of their predecessors.

Conducting the research in this way will allow us to analyze the thoughts of Georgian creators of different generations about the Georgian language, Georgian alphabet, Georgian script, that are expressed in different forms, styles; with the different attitudes, emotions, to study the research topic, present our conclusions.

Ana Khvedeliani

Ivane Javakhishvili Tbilisi state University

Reorganization of School as a Fundament of the Formation of National Identity (1918-1921)

In modern humanitarian and social sciences, discussions about nationalism and national identity are still actual. Formation of national identity is many-sided and is in the field of interests of different scientific fields. In the frame of the conference, we will analyze the formation of Georgian National Identity through the educational policy in the concrete historical context in 1918-1921 years in the Democratic Republic of Georgia.

After the declaration of Independence in 1918, the government of the Georgian Democratic Republic has carried out significant educational reforms. Georgian government together with the Ministry of Education has developed a policy of nationalization, which was demonstrated in Georgianizing of administrative and cultural institutions of the country, implementing national directions in the different fields of the political, economic and cultural life of the country. The nationalization policy of educational institutions was a new, great state program for the development of the Georgian language. The teaching of Georgian for those who did not know this language became mandatory.

Also, the study of History and Geography of Georgia became compulsory. Nationalization of teaching and development of the policy of the Georgian Language underlined the issue of national minorities in educational and cultural institutions. A significant challenge to the educational policy of the Democratic Republic of Georgia is the issue of education situation in the regions of Abkhazia and South Ossetia. The policy of the Democratic Republic has determined the major structures of Georgian political and national project in general. The most important part of this project was the educational policy and if analyze it in this context we will see that:

1. The State of Georgia is only one acceptable political form for the development of the Georgian nation as a Nation-State.

3. The West is the model of the development of a democratic state of Georgia.

4. Georgia is a tolerant country which recognized culturally distinctive ethnic minorities in its territory but required loyalty to the Georgian National Project by them.

Mariam Kilanava, Lolita Shengelia

European University, Ilia State University

Bringing real-life aspects in EFL class through the Problem Based Learning

The paper illustrates the results of the study carried out in Georgian intermediate EFL class with the participation of 52 students of the fifth semester in two groups. The study is qualitative and quantitative as well and aims to prove the benefits of the Problem Based Learning approach in terms of improving speaking skills among the EFL students.

Speaking skills are frequently assessed according to the speaker's fluency and accuracy. However, speaking fluently and accurately does not necessarily mean the learner's proficiency in reading, listening or writing skills and vice versa. According to the Common European Framework of Reference, speaking skills are divided into two forms: spoken interaction and spoken production. The EFL students with a lack of motivation, generally, have more problems in productive speaking skills, rather than in interactive ones. The PBL approach as one of the most interactive teaching methods was implemented in EFL class to increase the students' intrinsic/extrinsic motivation with the means of bringing real-life aspects into the auditorium. Since the PBL is oriented on solving open-ended problems, students' reflection and developing

life skills, it appeared to be the very one which could encourage the students to be actively involved in speaking activities and exclusively use the target language during the class-activities. The topic – Summer strikes in Tbilisi was chosen as a real-life situation for interactive speaking activities. Two teachers observed the process and made notes for the study results. The data were collected through the non-participant observation method and the interviews. The students were interviewed before and after the activities. The interviews allowed the teachers to reveal the significant results in improving speaking skills among the EFL students.

Michał Kozdra

University of Warsaw

Lexicographic description of lexical parallels in The Learner's Thematic Dictionary of Russian-Polish Lexical Parallels

The goal of the paper is to present the main rules of a lexicographic description of lexical parallels in the innovative Learner's Thematic Dictionary of Russian-Polish Lexical Parallels [XXX, Dubichynskyi 2019]: the selection of entries, the arrangement of meanings, construction of a dictionary entry, definitions and illustrative phrases. The dictionary contains lexical parallels, i.e. lexical units of the Russian and Polish languages with similar (graphic and/or phonetic) forms and full or partial identity/nonidentity of meanings that may evoke similar associations in the learning process of Russian and Polish as a foreign languages [Дубичинский, Ройтер 2015; Дубичинский 2017; Дубичинский, Ройтер 2017; Dubichynskyi, Reuther 2017; XXX 2017; XXX 2018]. The dictionary is addressed to students, PhD students, pupils and all who learn Russian and Polish in various educational institutions, translators of Russian and Polish languages and teachers. The first part of the dictionary is devoted to the description of culinary vocabulary. The volume of the dictionary is approx. 350 entries – pairs of RussianPolish lexical parallels. The dictionary entry includes: the main lexical unit of the Russian language with its Polish correlates, a brief grammatical description of the main lexical unit, a simplified definition of each meaning of the Russian word and its Polish equivalent, the translation equivalent, stylistic and other lexicographical marks, as well as illustrative examples of lexico-semantic variants of the main lexical unit. Definitions and illustrative examples are developed

with the use of dictionaries and electronic corpora.

Luka Kuchukhidze

Ilia State University

The Problem of the Bifurcation of Nature in Alfred North Whitehead's Philosophy

The purpose of this paper is to analyse the main theme in the oeuvre of the English metaphysician and mathematician Alfred North Whitehead, namely, The Concept of Nature. Whitehead was one of the first thinkers, who understood the fact that, just as the cognitive, thinking process has an awareness (I am aware of the fact that I am thinking), Sensations, also, in the process of perception, form a certain kind of, unique awareness, this time not a cognitive, but a sensual one. Sense-awareness causes us, to experience “the whole occurrence of nature.” Natural sciences, due to its aims, are only interested in the object of sense-awareness, not in the sense-awareness itself, but for Whitehead this kind of positioning of a problem, already involved a danger of dividing nature into two distinct spheres: in nature which is apprehended purely by consciousness and in nature, which is the cause of consciousness. This stance is a philosophical fiction, which is named by the thinker as “the bifurcation of nature”. At the heart of this doctrine lies the idea about the primary and secondary qualities, which has a long philosophical history, as a kind of shadow starting already in Aristotle, but mainly formulated in the sixteen-seventeen centuries. Whitehead develops his new understating of nature on the basis of his critique of bifurcation in two realms, subjective and objective worlds. A fundamental rethinking of the problem of nature is utterly urgent, especially in terms of today's ecological crisis, which at the core is a philosophical problem and is deeply rooted in the modes of thought, against which Whitehead's critique is directed. Philosopher helps us to understand the conceptual starting points of our modern-day ills.

Nino Kuratishvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Irony and sarcasm – restoring the image of Muslim culture in Western society

The study aims to explore the figurative language Muslim comedians employ in their discourses to fight Western stereotypes about the Muslim community. Quantitative and qualitative research outlined

by pretence theory (Clark and Gerrig, 1984) and echoic mention theory (Sperber & Wilson, 1981) observes the social and psychological influences of language in modern societies.

Admitting humour as a strong social and psychological phenomenon, Muslim comedians use the stand-up stage to raise awareness about their culture in Western society and separate themselves from prejudices escalated by Western media, especially considering the last two decades of American history and most recent reformation of the US immigration policy.

Observing resources they use for accomplishing their purposes give us the possibility to verify the validity of the two most discussed aspects of irony and sarcasm – rhetoric and persuasion.

40 utterances were chosen from 10 stand-up performances of 7 Muslim comedians. Utterances were in direct relation to research purposes. They were later analysed through the set of specific criteria and measured by the instruments elaborated exclusively for research purposes. Criteria were based on our main questions about figurative resources used in comedian's discourses. Specifically, what resources were employed in their utterances; what was the share of each resource and which of them were the carriers of most salient and unpleasant emotions.

Results have shown that ironic and sarcastic utterances were related to most painful stereotypes about the Muslim community from comedians' experiences. Accordingly, irony and sarcasm were the major resources used to confront them.

We can conclude that irony and sarcasm can be effective rhetorical and persuasive instruments against well-established beliefs. We suggest that they can be used in other similar situations with similar success.

Maia Kvirkvelia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Tropes in the poetry of the 70s of the twentieth century

The 70s of the 20th century is one of the most important periods related to the poetic generation which, to some extent, determined the main direction of modern poetry, firstly, in terms of poetic form. The poetic works or critiques of Lia Sturua, Besik Kharanauli, Mamuka Tsiklauri, Vakhtang Javakhadze, Guram Petriashvili, Iza Orjonikidze etc. determine the literary process today. The study of the subject is very actual because of not having considerable work about the period

implying comparative and contrastive methods. It is very difficult to analyze the work of certain authors to see the whole picture. Despite that, the reasons for arising and developing of free verse (verslibre) as the main form of the poetic expression of that period have not been studied and analyzed properly in Georgian scholarly literature. The major innovation of our study will be an analysis of the subject based not only on the texts of one poet but also comparing and analyzing the works of the main authors of that period. The results of the study will allow us to emphasize the peculiarities created by the generation of the 70th in the usage of **tropes (Metaphors, similes, Epithets, etc.)**, terms of the form, the theme and the theoretical thinking.

One of the main verse forms of modern American or European poetry is a free verse. In addition, it is very common in poetry to analyze the poetic speech of gender (about men and women). In terms of our work, we will pay attention to this issue. The results of the study will be important for the popularization of the subject in Georgian as well as in international scholarly studies.

Tinatin Lekiasvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The unified structure of medieval thinking and hyperbolization of facts in Georgian secular literature

Medieval theological literature contains a great number of examples of the miracle occurred by the Lord's power. In hagiographical monuments, the saint is on the highest spiritual level. He can perform the wonders just similar to the Lord as each of the saints, with his merits, repeats the Lord's way and God grants him the wonderworking power.

In the secular literature rarely can be seen the miracle, as the act of Lord, but in particular, some way of transformation of the wonder model characteristic for the hagiographic literature. Such transformation is expressed through hyperbolizing of the heroic actions of the characters of secular literature and this could be called wonder transformation in secular literature. Heroic behaviour of the characters is miraculous, with its hyperbolic nature. Such hyperbolizing is partly originated from the earlier literary traditions, miracles of the hagiographic works.

Georgian literature of the classical period is known with three pieces of work: "Visramiani", "Amirandarejaniani" and "The Man in the

Panther's Skin". The wonders are presented in them in a different form. The new type of miracle so hyperbolizing of the heroic actions gradually goes to reality and filled with the justification of rational elements. In the footsteps of the development of secular literature, therefore, the personal power has the main place of the heroic actions of the miracle in the secular literature. In the case "The Man in the Panther's Skin" is especially interesting for us.

As the researches have shown, unlike the wonders of hagiographic works, in the samples of secular literature and specifically, in "The Man in the Panther's Skin", a person makes the miracle not by praying and fasting but rather by his own, human power. Though, unlike "Amirandarejaniani", there is an attempt to motivate such human power, to explain how human power could deal with the enemy. The poem provides explanations of how one or another wonder has occurred.

Finally, we conclude that "The Man in the Panther's Skin" demonstrates the structure of medieval thinking, in its entirety, as expressed by hyperbolizing of the phenomena. All miracles in the poem result from the great belief and at the same time, with reasonable judgment and dynamic actions but all these are hyperbolized, offering the conclusion that "The Man in the Panther's Skin" provides original transformation of the hagiographic miracles.

Ana Maglakelidze

Ivane Javakishvili Tbilisi State University

"Giorgobistve" – A Minimalist View of the Artist (Artist Dimitri Eristavi)

To demonstrate the function, contextual and formative expressions of a production designer, quite a few works of the Georgian cinema, especially the works of the transition period, are being studied. However, one of the most distinguished artists on the path from the minimalist to the rich conditional space is Dimitri Eristavi.

Dimitri Eristavi's work in the film "Giorgobistve" is distinguished by its strong individualism of the thematic and dramaturgical form. The vision expressed in the sketches allows us to unravel both conceptual understanding and a fully functioning space, with its sense of angles and perspective. Dimitri Eristavi's design is captivating in its own right, with an authorial approach, he looks for art and creates it where the environment is completely natural. Hint and minimalism are the artistic terms of the artist and the director himself. The paper discusses the

examples of the sketches and episodes of the director's office, the large room of Niko's house and other episodes. The details accidentally "discovered" by the artist in the interior do not seem to be overpowering.

"Giorgobistve", as a film conveying a minimalist artistic solution, remains as an example of the attitude of the production designer to realism. In this film, the work of the artist is both minimalistic and at the same time very artistic in its interpretation of reality, which plays an important role in the research of a film and today's approaches to the function of a production designer.

Ekaterine Maisuradze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The Georgian Language as the main marker of the identity of Georgian Muslims in the Batumi District

The conquest of south-west Georgia by the Ottomans was a great tragedy for Georgia. One-third of its territory and population were affected. In the occupied territory, the Ottomans tried to eradicate the native language, Christian religion, and customs of the people. The Ottomans used every means to carry out the excavations of the Georgians.

According to Anthony Smith's "National Identity", ethnicity is a type of cultural unity that emphasizes the role of myths and historical memory about origins and is identified by one or more distinctive features. Such signs may be religion, customs, language, or institutions. Such collectives are doubly "historical". Historical memory is the key to their continued existence.

In terms of language and script, by understanding the certain values it was possible to maintain a common sense of Georgian identity and ethnicity in the Adjarian Muslim Georgians. This strong marker of Georgian identity, the mother tongue, has become an important indicator of Georgian identity in Muslim Georgia. Violent acts against Georgians have not yet created a common ethnic consciousness; Although the Ottomans were able to spread Islam in this region, they failed to achieve their goal, and they were not able to pull the plug.

This report is intended to highlight how the population of Adjara was able to preserve their native Georgian language while the Ottoman invaders tried to spread Islam with fire and sword and to exterminate the population as a whole. This is confirmed by the Turkish-language documents written in Georgian script. Pavle Ingorokva, Zakaria Chichinadze, Khariton

Akhvlediani and other historians will discuss the issue.

While developing this report, I used scientific literature on the subject, archival material, memories, articles in periodical recordings around the topic.

Ivane Mchedeladze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Communicative Contexts of Literary Process: Reception of Old Georgian Literature in Ukrainian Oriental Studies

The history and theory of communication between different cultures occupy an important place within an interdisciplinary spectrum of modern comparative literary studies. The multifaceted process of interaction between cultures shapes an idea concerning the ethnocultural image of the stranger / the other that is transformed into stereotypes or myths encountered in cultural texts. It is recognized that the literary material provides important data for the perception of an ethnocultural image of a stranger.

In the proposed paper, I will discuss the paradigms of reception of the Old Georgian Literature in Ukrainian oriental studies in the late nineteenth and early twentieth century.

Although there have been numerous studies focused on the investigation of Georgian-Ukrainian literary relations, the proposed problem has not yet been adequately explored and addressed. Reasons may vary: works of Ukrainian scholars shed light on the issues of reception of the Georgian literature from the perspective of the Ukrainian literature and Ukrainian materials. Exclusively empirical materials dominate the studies performed in Georgia. For the purposes of scholarly analysis, compatibility of modern theoretical and methodological concepts is vital.

The works of O. Bakanidze, Al. Mushkudiani, and L. Hrytsyk, published by established scholars in the field from the 1980s up until the recent period provided me with substantial support in analyzing the issue from a wider comparativist and culturological perspectives. Exploration of fragmented materials scattered across individual works of these authors enabled me to cluster the problem around the issue and further analyze the problem, i.e. key issues of perception of exclusively Old Georgian Literature within the Ukrainian literary process. The aforementioned works analyze a rather wider range of issues concerned with the reception of Georgian literature-based entirely on the empirical material.

Among semiotic aspects of the theory of literary relations, scholars (Y. Lotman and others) put special emphasis on why and how a foreign text becomes essential under cultural circumstances. Therefore, in the proposed paper, I will analyze the culturological and methodological problems of performance of Georgian literature as reflected in Ukrainian oriental studies.

Well established, leading Ukrainian scholars are among researchers of Georgian literature. As early as in the late nineteenth century, M. Dragomanov authored the first study on *A Book of Wisdom and Lies* in Ukrainian academia. In terms of the study of Georgian literature, the doctoral thesis entitled *Barlaam and Josaphat, Ancient Christian Novel and its Literary History* defended by I. Franko in Vienna in 1893 is of special interest. Franco's work demonstrates that the scholar regularly refers to Georgian sources and scholarly literature.

The research material illustrates that the works and extensive archive of Agafangel Krimsky, a famous Semiticist and orientalist are of particular interest in terms of understanding of Old Georgian Literature. A. Krimsky examines Georgian historical literature, hagiography, oriental sources of the history of Georgia and so on. I have explored unpublished manuscripts and epistolary materials (i.e. letters from Georgian academics, etc.) preserved in scholar's archive. Further, the discussion on theoretical and methodological problems of research of Georgian material in A. Krimsky's fundamental work entitled *Nizami and his Contemporaries* represents one of the novelties.

For the purposes of theoretical analysis of the issue, I also employ concepts of cultural studies such as identity, national literary canon, orientalism, and West/East.

Nino Meskhi

Saint Andres the First-called Georgian
University of the Patriarchate of Georgia

The Dream of a Ridiculous Man by Dostoevsky into the Georgian language

There are three different translations of Dostoevsky's short story "The Dream of a Ridiculous Man". 1. "The Dream of a Ridiculous Man" (science-fiction short story) – was translated by Givi Tskitishvili (the journal "Saunje"), 1981, №2); 2. "The Dream of a Ridiculous Man" (science-fiction short story) – was translated by Zaza Burchuladze (the journal "New Translations", 2005, №5); 3. "The Dream of a Ridiculous

Man” (science-fiction short story) – was translated by Irakli Toria (from the internet, posted: 21/12/2013 in Tedore Dostoevsky. In the following paper, I have discussed the above-mentioned translations. The research is based on modern ideas and views about the works of Dostoevsky; this is done by following new principles of translations. This short story by Dostoevsky is very actual for today’s world.

The name of Dostoevsky is translated differently in these, three cases. Givi Tskitishvili translates it as Fyodor Dostoevsky; Zaza Burchuladze uses the name Feodor; as for the young translator Irakli Toria, he uses the name, Tedore Dostoevsky. In the Georgian Soviet Encyclopedia (Tbilisi, 1978, vol. 3) we read the name Tedore Dostoevsky; In the Georgian church calendar (Tbilisi, 1975), according to the alphabet, we see the name Feodore- the talent of God; In the Orthographic dictionary of the Georgian names by V. Topuria and Iv. Gigineishvili, (Tbilisi, 1968) we see the parallel forms of this name: Tedore/Tevdore. These facts are enough to conclude the difficulties of the translation the proper names into Georgian language and express our attitude towards this problem.

This short story by Dostoevsky is very interesting from the psychological perspective. Unlike his other novels and short stories, this one is not full of characters and dialogues. In this short story, the monologue of the protagonist is crucial, where the readers understand his main metamorphosis and essence. When we translate inner psychological monologues we use the psychology of translation and we try to express our opinion.

Generally, the translation of Dostoevsky's fiction is not easy from the perspective of vocabulary, and this short story is not an exception. The author is the representative of his epoch, era, which is shown in the dialogues in everyday speech and is very difficult to convey the main idea onto the paper. The translator should understand and translate the idea, which in many cases, even for the Russians is not easy. From this perspective, Georgian translations are even more interesting.

Sophio Modebadze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Music and “Negative Dialectic” of Adorno

The aim of our research is to discuss the "negative dialectics" of Adorno, namely, why Adorno called the new music “the music of denial” and how he considers the meaning and purpose of the new music in the universe.

First of all, the work focuses on the Gnosiological and methodological aspects, based on which we discuss the philosophical interpretation of Adorno about new music.

The theme of the given research is relevant because the philosophical essence of music is the foundation of musical thought.

As it is known, Adorno considers reality not in the hard given, complete system integrity but negation, destructive insecurity, but to expose disharmonic and disagreed contradictions of the modern world. It grants big importance to the negative dialectic in the sense that the role of negative dialectic is to discover “false truth” in each positive. For him, the philosophical thinking, art, culture, everyday social positivity, is assessed as the “positively imaginary”, the negation of which becomes necessary. In such a way the negative dialectic gains the leading universal significance.

Adorno specific attention pays to art, namely the introduction of negative mood in classical music. He calls new to a piece of negative music and notes that negative characteristics put it down and conduct in a negative way “musical creativity” and the culture of music hearing to the dialectic absolutism and everywhere thinking and rejection in social existence to fix the leading role of negation.

Thus, considering philosophical issues of new music, Adorno puts the question of new dialect about “establishment” and “rejection” in the music. For Adorno, the establishment is characterized to the music which carries harmony, faith and eternal values, but he calls news denying the music. In his opinion, with the concept of “new music” the positive tone is incompatible – the establishment of the existence in it is given. The new music, in which the preference is given to dissonance, is considered as a disordered flood of the vowel, as an expression of uncontrolled chaos, by this the new music express disharmony and fragmentation of the modern universe. Adorno believes that like a piece of music, philosophy, if it really wants to walk in step with the time, has to cut off the ties with its past in order to expose the disharmony and uncoordinated contradictions of the world.

Tamar Namgladze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Soviet Identity Politics and Children’s Literature (Based on L. Lagin’s “Old Man Khottabych”)

Research on identity politics is an important topic. Meaning of such research increases when identity politics is controlled by specific

ideologies – Soviet Ideology in this case. Identity politics of the Soviet Union was aimed at forming and shaping a new type of person – Homo Sovieticus. The most important group for manipulations were children. Literature was one of the effective ways of such influence, therefore, the information given to a child was carefully controlled and defined by ideology. Studying the children's books of the Soviet period may give us a piece of valuable information about the methods and topics of influence used for forming and shaping Soviet Identity. Comparing the different editions of the same book gives us the most interesting information.

In this paper, we are comparing two editions of L. Lagin's "Old man Khottabych". Differences between the original and the edited version of the text are underlined. The topics and methods of influence are highlighted. We used narrative analysis as a method of research and structuralism as a framework. The importance of the study is defined by the essence of identity politics – forming and shaping identity is a crucial part of any society, thus studying the methods of influence keeps its significance nowadays.

Tatia Oboladze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Archetypal Criticism: Traditional and Modern Approaches

Archetypal criticism as the literary text research method was first applied by British literary critic Amy Maud Bodkin in her fundamental work "Archetypal Patterns in Poetry: Psychological Studies of Imagination" (1934). And in 40-50s of the past century, after the publication of "Anatomy of criticism" by Northrop Frye, archetypal criticism became one of the key methods of literary studies. In the scientific literature archetypal criticism is frequently used as the synonym of mythological criticism and it is extensively used in the analysis of fiction texts (archetypal criticism is reasonably regarded as the universal method for studying of the "visionary"¹ type of texts). It would be sufficient to mention the French school – works by Pierre Brunel (Mythocritique 1992; Mythopoetique des genres 2002) and

¹ Carl Gustav Jung's term "visionary" mentions as the best example of the text second part of Goethe's "Faust"

(*Modern Man in Search of a Soul*. Routledge Classics.2001, p.160)

Veronique Gely (*Mythes et recits poetique?* 1998). Archetypal criticism was based on the newest achievements of social anthropology (Cambridge school – James Frazer) and psychoanalysis (Carl Gustav Jung), here is implied theory by James Frazer, representative of Cambridge school about existence of similar myths and rituals in different cultures (myth of death and re-birth) and Carl Gustav Jung's researches of collective subconscious, archetypes.

Universal character-images determine the form and function of the piece of literature, they show the text substance. Hence, the study of the repeating archetypes, archetypal motifs in the literary text allow, based on the identification of universal character-images and their analysis, studying and placing of the texts created in different political, social, cultural and worldview in the same plane and clarify the issue of their interrelations.

The goal of my presentation is to consider the emotional, ethical and sociocultural substance of the archetype and compare the traditional theory of archetypal criticism (Amy Maud Bodkin) and the modern one (French school – Pierre Brunel and Veronique Gely). Regarding the fundamental works by the mentioned scientists and the postulates of their theories, identify, on one hand, line of development of the archetypal criticism and on the other – determine, what are the factors that condition viability of the theory and what are its role and function in contemporary literary studies.

Ulisses Tadeu Vaz de Oliveira

Universidade Federal de Mato Grosso do Sul (UFMS)

Antisemitism in Galician-Portuguese songs: identities and anachronisms in medieval discourse

Antisemitism in Galician-Portuguese songs: identities and anachronisms in medieval discourse The development of critical thinking has been historically encoded in pages of books throughout the history of mankind. In this sense, world literature offers an inexhaustible source of ideology in discourse. The literary text constructs and, at the same time, becomes shaped by the genius of authors along the centuries. Hence, when we face ideological dilemmas, such as the emergence, change, perpetuation and consequences of prejudice and stereotyping in our society, it is natural questioning the role of the literature in the creation and re-creation of foundational ideological paradigms. More often than not, ideological stances in discourses of violence against

minority groups involve implicit attitudinal meanings. In other words, when ideology is sensitive and reflects what is at stake socially, such issues usually trigger under-the-radar attitudinal assessment to attend parameters of evaluative variability in context. In this sense, this presentation aims to present a case study focused on antisemitism in Galician-Portuguese songs. Through the application of the methodological approach of Resonance, we were able to identify implicit ideological meanings that revealed a portrayal of prejudice and stereotyping against Jews in that context.

Eka Oragvelidze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Love according to David Guramishvili's "Davitiani"

In David Guramishvili's work love is considered not only as a human passion but mainly as a way to get closer to God. Therefore, it is a special phenomenon for the poet. In this respect, the comparison between the Antique, Christian, and Renaissance views of love and David Guramishvili's standpoint are highly interesting.

Love in "Davitiani" is shown, as the expression of divine affection. Therefore the object of love – a woman – is shown in two different ways – a woman – as a mediator between man and God and a woman as an expression of a deity. These two ideas stand on an antique and orthodox viewpoint. Also, similar concepts are shown in the literature of middle ages, renaissance and baroque. These examples show interesting similarities of poet's worldview to them. Analysis of "Zubovka" make it clear, that meeting with loved one allegorically means Christ and expresses lyrical hero's wish to unite with divine love.

For the author divine love is expressed metaphorically by "being in love with the light. "To become a lover of the light"...- writes poet. Here he means directly the love of God, which is considered love towards "sun's sun". Lyrical hero's "love towards the sun" strengthens the idea, that story in "Zubovka" is not only depicting loving relationship but firstly it is considered hymn of the love of man and god.

David Guramishvili considers marriage as the pinnacle of love. This idea is based on the poet's parable-allegorical writing principles. The poem "happy summer" in the final part of "Davitiani" preaches finishing boy-girl love relationship with marriage, the poem is also considered the hymn of divine marriage. The title of the poem means

happiness and renewal of reconciliation of man with God; the conditional title of the poem is also interesting (Thorned shepherd). According to the poem, a thorn is a symbol of the fulfilment of the divine will.

The main idea of the poem – finalization of boy-girl love with marriage, is perceived as an allegory of a sanctified man returning to god with the way of love. In this regard changing the faces of lyrical characters and understanding of their thoughts are very important, which is dictated by the author's self-reflection and establishment of personal "me".

In "Davitiani" is shown the world model by David Guramishvili, that is rebuilt by divine order. This is completely founded on "new testament"- Christian preachment – reconciled man with God by the power of love and draws a similarity with the works of the predecessor (Rustaveli) and heir (Vazha-Pshavela) alike.

Nino Phalavandishvili

*Saint Andres the First-called Georgian
University of the Patriarchate of Georgia*

Problems in Translating Semiotics-oriented Metaphorical Texts

We compared translations with the original texts and with the help of contrast method observed how the text is delivered/ shown in the translation, how adequate is the expression of semantic-syntactic structures of source-text at the level of convergent-severable characteristics in target-text. We have used a contrasting method based on the study of two languages – German and Georgian this method has shown the translation or the text-adequate quality of the text compared to the translated text. In the process of analyzing, we studied the vocabulary of texts, word connotative values which are done by the translator on the level of associations, based on the understanding of the denominational meanings of the words. It is also interesting for us to observe the process of translating language (linguistic) components in the exact translation, which allows the translator to transmit all the components of the source-text proposal correctly. Comparison of texts was made step-by-step according to selected passages, which provided establishing how the translator maintains the coherence of extensive sections of the Georgian text and protect cohesion between syntactic structures in its separated sentences. Comparison of Georgian translations with original texts according to the "hermeneutic circle", the

main essence of which is to comprehend the individual parts of the whole text, as well as the perception of the text through separate parts. We have tried to find out whether the translator's orientation is based on the connotation of the words and whether these seven words have been translated into the "hermeneutic circle" of the translated language and through, the process of switching from one language code to the second language code was implemented.

Maurizio Petrocchi

University Of Macerata

From the tupamaros to the red brigades, common tactics and strategies of urban guerrilla

Latin America has been the extreme place of injustice and colonial oppression, so it is a candidate for being the privileged place for legitimizing revolutionary violence.

It will be precisely the "Che" Guevara warrior who with his words, will emphasize in an evocative way the need to build "a new man" to make the communism, indicating in the struggle the only one direction against the imperialism, wherever it is. It is on the sentence of "Che" to create "two, three, many Vietnam" that had been constituted the statement for necessary violence, which should have taken the guerrilla forms.

The cultural revolutions of '68, they have been unleashed all over the world, from Maoist China to the India of the peasant struggles. In some cases as in Europe, where the revolution was only latent, took to example, those countries in which the revolution was already taking place, among them, Latin America was one of the central inspiring countries of the revolt. The leader of the South American revolutionary movements, "Che" Guevara became the symbol of the revolution it was much admired, with him also the liberation movements as the Tupamaros in Uruguay and Brazil with Carlos Marighella. Both have influenced, with their ideas, their actions, and their publications most of the extremist and terrorist groups of Central Europe such the IRA in Ireland, the Greek N17 in Greece, the ETA in Spain, the RAF in Germany, the Red Brigades in Italy and Action Direct in France.

In this work, I will try to investigate and reconstruct the tactics and techniques of urban guerrilla warfare used by revolutionary movements in Latin America, such the Tupamaros which inspired and influenced the revolutionary left movements and the terrorist groups in Central Europe in '68, especially Red Brigades in Italy.

Nino Popiashvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The Georgian-Ossetian Literary, Linguistic and Educational Relations in the XVIII-XIX Centuries

The development of the Georgian-Ossetian relations, which presumably has begun since the 4th century BC, includes many epochs. In the eighteenth and nineteenth centuries, Georgian-Ossetian literary, linguistic, and educational relations became particularly relevant. From this point of view, the following aspects should be noted: trends in the creation and development of the Ossetian alphabet; Ioane Ialghuzidze and his contribution to the Georgian-Ossetian literary and linguistic relations; Ilia Chavchavadze's newspaper *Iveria* and the Georgian-Ossetian literary relations; Kosta Khetagurov and the establishment of the Georgian school in Vladikavkaz, etc.

It is important to emphasize those multilateral educational activities that were carried out by the society spreading the literacy among the Georgians and by the society spreading the literacy among the mountain dwellers. The establishment of parish schools and educational institutions has begun in Georgia since the nineteenth century, and so the number of schools has increased in the second half of the nineteenth century. The language of education was Russian and Georgian, but since the second half of the XIX century, the Abkhaz and Ossetian languages have also been taught in the Abkhaz and Ossetian settlements.

In the report, we will talk about the literary, educational and linguistic issues that are confirmed in the Georgian-Ossetian relations during this period.

Natia Purtseladze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Grigol Robakidze's unknown archive materials in Jena

In the autumn of 1928, Diederichs Publishing in Jena, Germany published Grigol Robakidze's "Snake Shirt" with the preface by Stefan Zweig.

It was quite difficult for him to publish the novel, as he faced many challenges and had to overcome many obstacles to achieve his goal.

During my research, I worked on Steffi Khotivari Junger's letter

"New Information on the Release of Grigol Robakidze's "Snake Shirt" in Germany " published in "Georgica" magazine in 1995, where the German Kartvelologist mentioned Grigol Robakidze's correspondence with Dieterich Publishing. During the research process, I contacted the author of the article who informed me by e-mail that she had seen those tape-recorded epistolary materials years ago and they had been kept in the Jena University Library by that time.

While being on a scientific trip to Jena, I began searching for the above mentioned archival materials, but after several days of trying, the archive staff replied that these letters were not kept there. Finally, we found a folder containing Grigol Robakidze's manuscripts.

The archive consists of 21 letters written in German. 19 of these letters were sent from Georgia to Germany – Grigol Robakidze wrote them to the editor of the publishing house – Cornelius Bergman (correspondence started September 30, 1927, and ended December 21, 1928), and 2 letters – from Germany to Georgia.

The archive contains an agreement signed between Grigol Robakidze and Diderich Publishing, which discusses issues related to the German edition of the "Snake Shirt".

During my presentation, I will talk about Grigol Robakidze's unknown German letters, kept in the library of Jena University, which I have translated into Georgian. This epistolary material is extremely important and provides new information not only about the publication of the "Snake Shirt" in Germany but once again demonstrates Grigol Robakidze's position in the European world of Literature.

Natia Putkaradze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Towards some issues of the classification of the secondary adverbs in Georgian

The goal of the presented paper analyzes the issues of the integration of the secondary adverbs into the text corpus – particularly the adverbs formed by the adverbial case markers, that should be classified within the boundary of the project "A Part-of-Speech Tagger and Lemmatizer for the Georgian Language" financed by the Shota Rustaveli National Foundation of Georgia.

According to the traditional grammar, the derivation of the secondary adverbs is based on the nouns and verbal nouns; the

following case forms can have the understanding of the potential adverbs: Dative, Genitive, instrumental and adverbial. The classification is quite clear according to the grammar, but it turns out complicated while in the process of computational processing.

In order to reach our goal, we have studied all the adverbs extracted from the balanced texts (from corpora, like, scientific and research text, fiction, didactic texts, etc.); each unit is marked-up with the particular tag of adverb or noun in adverbial case until integrating in corpus, that often leads us to the disambiguation.

In my presentation, I'd like to consider the analyzed issues – representative data of the secondary adverbs and the practical solutions on how to cope with the disambiguation and avoid errors.

Shukrije Rama

European Center for Peace and Development

Students 'Attitudes Toward Higher Education

It is generally accepted that more than half of all students entering universities are academically unprepared for studies. They usually fail to do well for a variety of reasons; such as social, psychological, financial etc. Often, first-year students have difficulty managing their time, lack motivation, are unskilled at higher-level thinking, lack background knowledge, have little experience in the subject they expect to study, etc. Students are usually uninformed at the outset of the new academic year. Though they enrolled in university for education and to prepare for their future careers, they approach their studies with a lack of seriousness from the very beginning. They are timid, scared, and inexperienced with university environments, especially due to the lack of guidance or counselling. This research paper aims to discover students concerns about the studies. In order to achieve these results, the parameters of conducted interviews and literature review were chosen to best determine the students 'attitudes toward higher education.

Giorgi Rikadze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Influence of Russia on the Processes Going on in the Middle East: Syrian War

The Middle East is quite a distinguished region in terms of religion, culture, politics, economics and traditions. The processes going on in the Middle East are currently in the spotlight of the world. The Syrian War is especially noteworthy, which has been going on for several years. Everything started with the protest demonstrations held in 2011, during which the population demanded the resignation of Bashar Al-Assad. However, when the scale of the demonstrations increased, the government used force, as a result of which 10 demonstrators were killed. Soon the opposition established the Free Syrian Army and the conflict turned into a civilian conflict. The civil war reached even larger scales with many state and military groupings involved, who had their own interests. Russia is noteworthy among them, which is actively engaged in the Syrian War and supports the government army. In addition, the United States of America, Turkey, Iran and other states defend their own interests in the region. Therefore, this issue is quite topical and, at present, many leading researchers and experts are interested in it.

Russia has always had its own interests in the Middle East. In this particular case, the focus will be on the role of Russia in the processes going on in Syria. The international community unanimously agrees that Russia has played a big role in the Syrian Civil War. Thus, it is interesting to research the scales of the role played by Russia in the above-mentioned processes. This paper will describe those processes chronologically and will evaluate the level of influence of Russia on the Syrian Civil War from 2011 up to now. In 2011, Russia was refraining from actions and kept a distance. During that period Russia supplied Syria with weapons and ammunition. While in autumn of 2015, after the formal request of Bashar Al-Assad's government in Damascus, Russia intervened in Syria in order to support the allied regime, which was at the edge of collapse. Since 2018, Moscow has been reducing the scales of its intervention and has been trying to less strain the relations with the United States of America.

The goal of the active involvement of Russia in the processes going on in Syria is to strengthen its global status. Such policy also serves for

balancing the influence of the United States of America in the region, undermining Washington's image and reducing its dominant position in international relations.

The present research involves the content analysis of the reference literature and materials. The next step will be to formulate the processed materials in the research.

Aigun Rustemova

Nachkhevan University

Psychological Characteristics of Adaptation of Junior Schoolchildren to Training Activity

Adaptation of junior schoolchildren to training activity is of great importance for behavior model of children, the formation of attitude towards himself and others, appropriate to various social demands and roles. Adaptation to training activity is accepted as a difficult period for junior schoolchildren. Because important changes take place in their life in terms of activity, communication, relationship with other people. In the process of adaptation to training process, first of all, the full development of junior schoolchildren – to protect and strengthen psychological and physical health, simultaneously to provide believe in the world of adults, development of individual characteristics come to the front. It's impossible to solve this problem without the creation of modern education or developing atmosphere. In the research work was used books and articles such as "Psychology of schoolchildren" by Alizada A.A., Azimov G.E., Guliyev E., "Main methods of correction of problem in behavior" by Bayukova N.O., "Child psychology of junior schoolchildren" by Vigotskiy L.S., "Is it good for your child at school?" by Venger A.L., simultaneously results of observation, query and experiments conducted at schools named after Heydar Aliyev and No.11 in Nakhchivan city.

On basis of our observations, we can say that vast majority of junior schoolchildren (50-60%) adapt to training activity in initial 2-3 months, 30% of them need more time to adapt to conditions of the new atmosphere. So, they want to play at school till the first half of the year, do not implement the demands of the teacher immediately, they are hyperactive or they become calm and shy. In some of them, the absence of appetite or insomnia is observed. Changes in lifestyle of junior

schoolchildren, an increase of demands from them cause internal tiredness in children.

In the research work conducted by us we can individualize typical characteristics of children adapting to training activity successfully:

- They do not have difficulty in communication with classmates or teachers;
- They participate actively in classes;
- They access themselves adequately;
- They comply with disciplines of class.

Irine Saganelidze

Ministry of Georgian Education, Science, Culture and Sport

Multicultural Traditions of Multiethnic Tbilisi (Cultural Events, Historical Processes, Public Figures)

The science-related work aims to study the so-called Tbilisi culture and art by various examples. The Tbilisi culture, an organic and original space of varied Georgian culture, was stipulated by multiethnic nature of Tbilisi, its location on the junction roads of Asia and Europe, the coexistence of different traditions and cultures. The intercultural dialogue developed the Tbilisi culture – a multicultural phenomenon, which defined citizens' lifestyle, cultural atmosphere of Tbilisi, creative themes and style of original works of the 19th – 20th cc. artists, painters, journalists, architects and persons in charge of theatres and movies.

The designated work is a part of the research connected with cultures of ethnic minorities, residents of Tbilisi. The monograph demonstrates the way of development of various professional cultures and dialogues among them led by representatives of national minorities. Numerous important sources, contemporary publications, etc. were used by us. That material widely illustrates peculiarities of traditions of different ethnic residents of the 19th – 20th centuries Tbilisi, its cultural-literary atmosphere. This work is a little part of the work which deals with supporting of cultures of ethnic minorities and an attitude of public policy (2009-2019) towards it, which lays down a plan of research of the state policy and reviewing in point of ethnic minorities. It also discusses the bases of development of professional cultures of minorities. Theatres, other educational-cultural structures played a major part in the development of Tbilisi culture.

At this phase of research work, we introduced peculiarities of the multiethnic mode of life and cultural development of Tbilisi. We overviewed the life and efforts of those representatives of the art field, who made a distinguished contribution into the development of their own Georgian culture, stipulated uniqueness of the urban Tbilisi.

Lika Shonia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Poetic Patterns of Megrelian Verbalism in the Soviet Period: Structure and Semantic of the Title

The study of folk Verbalisms is important and interesting not only in terms of linguistics but also in terms of folklore, ethnography, sociolinguistics. Patterns of folk creativity represent well in society, its activities, history, interests, problems, goals, aspirations, political environment. The poetical patterns of Megrelian verbalism in the Soviet period are not randomly selected. It has the effect of Soviet ideology, but it also focuses on spiritual values.

It is well known that the idea of the poem is best illustrated in the title, as it points at the main theme and also represents the position of the author. Readers are also introduced to the work by title.

The empirical analysis material is a sample of Megrelian poetry, taken from the first volume of Georgian Verbalism, written by Togo Gudava (Tbilissi, 1975), in particular, one of the subheadings called "Modern".

The title structure of the poems is varied. Represented:

- One-word lexemes (mostly toponyms): Sakartvelo, Jikhashkari, etc.
- Two-word adjectives (mostly sub-genitive forms): "Tea pickers", "the iron bull", "collective chickpea", etc.
- The beginning phrases: "my language is Georgian", "the mountains are foggy and".

In the report, we will discuss in detail the examples of each structural model and its functional purpose.

Tatiana Smirnova-Cotet

The Volga State University

Cross-cultural Pragmatics in the Course of Russian as a Foreign Language for Turkmen Students

When considering cross-cultural communication during the process of second language acquisition by Turkmen students, one would first pay attention to cultural differences and misunderstandings that occur during this process. In this article, we don't consider this process as a collision of "Oriental" and "Western" cultures, we rather regard it as a normal process where the emphasis should be made on cultural models, formulaic language, and pragmatic competence.

In this work, two important sides of second language acquisition are covered. First, the role of preferred common phrases and expressions in day-to-day communication is highlighted. The second important aspect is the adoption of the Russian language grammar rules and stylistics.

Turkmen students arriving in Russia for studies are to some extent familiar with the Russian language and usually have a considerable passive "luggage" of words and formulas that permit them to understand the general meaning. Moreover, they often have a common ground with Russian students based on some vestiges of the Soviet past. On the one hand, it facilitates their integration, but on the other hand, it gives them an illusion that their second language acquisition will be easy and rapid.

The findings presented in this article are based on "Russian as a Foreign Language" courses at the Volga State University of Technology. Based on the research of cross-cultural pragmatics, intercultural communication theories, and sociopragmatics, this study hopes to contribute to a better understanding of cultural models, formulaic language, and pragmatic competence, all of which are important aspects of comprehending a foreign language and producing speech acts.

Tinatin Soziashvili
Independent Researcher

The modern life of Laituri: a place for Tea in Memory and Everyday Life

The establishment of subtropical Soviet farming in Laituri is associated with the revival of tea culture in Georgia. Tea culture has become the main livelihood of people living in Laituri and an integral part of their daily life. The Soviet farm in Laituri was founded in January 1930. Although the Soviet Union began to utilize the Soviet agricultural land in the 1920s, it was uninhabited and desolate until the 1930s. Attracting people to this place is directly connected to the creation of Soviet farming. The process of developing a newly created settlement was accompanied by many problems and difficulties, such as poor living conditions, sanitation, lack of staff, lack of drinking water, etc. Soviet propaganda tried to create a desirable environment for workers, with the prospects and greatness of the future that eventually led to population growth and the creation of networks of public catering, retail, public education, health, cultural education and services. Part of the Soviet propaganda was the establishment of a fraternal, internationalist society that was to serve the prestige of the settlement. It should have become a symbol of the friendship, peaceful coexistence, work and life of citizens of different nationalities.

In the paper, I will discuss the present-day Laiturians' remembrance of the Soviet industrial past, based on ethnographic research. I will focus on the collective narratives of the Laiturian population, what they are and how they are remembering and I will discuss how the Laiturians construct modernity, what the Soviet Union was like and what is in their memory, what narratives are widespread about the establishment of Laituri in the population. It is also interesting to see how the collective identity is preserved to this day, how nostalgia is expressed and how they seek to preserve it by creating different 'memory areas/icons'.

In conclusion, I will summarize Laiturian's modern situation, how the tea culture has survived today in their everyday life. How does tea affect their lives? What has changed in their daily activities and what does today's Laituri have in common with the international soviet past?

Sonakshi Srivastava
University of Delhi

**The Uneasy Easiness of Comedy and the Oriental Question in
“A Horse Walks into a Bar”**

David Grossman’s ‘A Horse Walks into a Bar’ may have taken a clichéd bar joke for a title, but it isn’t as comic.

Grossman’s novel is set in Israel, and the protagonist, Dovaleh G is a stand-up comedian. Spanning a day, the novel allows a peep into the wounded life of the protagonist as well as all the audience who has turned up for his show, expecting a night of laughter for that is what a comedian professes to do. However, the jokes interspersed with a personal narrative of a ‘shared history’ prove too much for the audience who begin to leave one by one, unable to bear the assault of the comedian anymore.

The aim of this paper is to engage with the Israeli text and enquire into the nature of stand-up comedy in a zone of conflict, how comedy evokes laughter and unease, how in this ‘New Age of Offence’- comedy cannot be taken at face value for it stems from and for a ‘shared history’ of an entangled history between the Arabs and the Jews, and how it seeks to define as well as disintegrate the already precarious existence of the consumers by engaging with the theories of Freud, Russell, Kant, Ricouer, and Said.

The theoretical approach studies and applies the works of Kant, Freud, Russell, Said, and Ricouer to unwrap the political nature of stand-up comedy in the novel.

The paper interrogates the nature of political comedy and how it affects people who share the bonds of a ‘shared history’, for the personal is as much political as the political is personal.

The Role of Fairy Tales in the Development of Gendered Stereotypes among Children

The fairy tale has always been and still remains to be one of the most important sociolinguistic phenomena, which dates back to thousands of years. The main themes of the fairy tales included the problems that troubled society the most. Therefore, we can envisage the fairy tale as a tool that shares experience and knowledge of certain social contexts (Zipes, 2012). The importance of fairy tales in the cognitive development of a child is paramount. Through fairy tales young readers have access to the social information that be stereotypes, gender roles or the cultural values of their country (Bettelheim, 1962).

This paper highlights the growing importance of gender issues as reflected in fairy tales in the 21st century. Specifically, it follows two fairy tales – *Cinderella* and *Sleeping Beauty* and their different versions throughout history and different cultures. The data are collected with the help of qualitative and quantitative analysis. Moreover, the theoretical framework includes “Text and Corpus Analysis” by Stubbs (1996), Halliday’s “Systemic Functional Grammar” (1985) and Van Leeuwen’s “Representation of Social Actors” (1995). The aforementioned fairy tales are analysed from the linguistic angle, more precisely, the paper studies which lexical units surface the most in the texts and which adjectives the authors use to describe the main characters. As well as this, the text also examines the verbs employed in the texts and whether they show the tendency of passive verbs being used more with females and active verbs with male characters.

The study has revealed that the fairy tales indeed employ gendered discourse, more precisely, the unequal treatment of women and men and stereotypical attitude towards women is especially evident. The chosen fairy tales associate women with household chores, they pinpoint their passivity and the importance of physical beauty, which was and still remains to be crucial in today’s society. Moreover, the lives of the female characters of the chosen fairy tales are extremely dull, very inactive and sometimes even unbearable, until a prince charming comes along and saves his damsel in distress.

Maia Tsertsvadze

Georgian Technical University

Babo Sharvashidze's Memories – A notable specimen of Non-fiction

As observed rightly by literary critics, in our time the so-called “non-fiction” prose attracts a lot of attention. The Georgian literary space is not an exception. It is enriched with both original and translated samples of non-fiction.

One of these examples is the memoirs written in English by Barbara (Babo) Sharvashidze (1859-1946), the youngest daughter of Mikheil Sharvashidze (1806-1866), the last ruler of Abkhazia. It was kept in the family collection of the descendants of the author of the memoirs. This year the Georgian publishing house “Artanuji” has published the Georgian translation of the memoirs (translated and equipped with the reference apparatus by Maia Tsertsvadze).

Babo Sharvasvadze was born in Likhni, Abkhazia. In 1907 she married a well-known political figure, lawyer, deputy chairman of the Russian Duma, Aleksander Meindorf (1869-1964). After the revolution of Russia in October 1917, the couple went abroad and lived there until their deaths. Babo Sharvashvadze died in England.

Babo Sharvashvadze led a politically and socially active life, was close to the Russian Imperial Court, was a lady-in-waiting to the Russian Empress and participated in charity events.

The memoirs tell us about the dramatic life and the adventures of the family of the author against the background of fundamental events of the epoch. The author retells the reader about the last days of the Abkhazian principality and the banishment of her father from Abkhazia by the Russian Empire. She also discusses Abkhazian-Georgian relations, the Russian Imperial Court and other events directly witnessed by her.

The paper is dedicated to the presentation of Babo Shavashvadze's memoirs as a distinguished example of the genre of non-fiction, as well as the determination of their place in Georgian literary space.

Ketevan Tsimintia, Ioseb Shengelia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University/

Sokhumi State University

Sacramental Kvevri in old and modern life in Samegrelo

Dealing with the outside world, the Supreme Being had a special place for a man. Relationship between God and Man was made by the way of rituals. It seems obvious in folk holidays and sacrifices of God, where the main place has contributed Sacramental Wine (Zedashe) and earthenware vessels (Sacramental Kvevri), where Sacramental Wine is infused. A wide range of symbols, along with various items, include sacramental wine and food. They are called “Satsirveli”. In Georgia, every historical-ethnographical region sacramental wine and food are known with different names, as “Salocveli” in Racha, “Okhvameri” in Samegrelo, “Zedashe” in Kakheti, Kartli and Svaneti. Apart from wine, under the term “Zedashe” (Sacramental Wine) people betoken about honey, boiled butter, vodka, beer, cotton yarn. The topic of the present paper deals with donations of God (Zedashe and Sacramental Kvevri for prayer) which are used for folk holidays, their roles in historical and modern life. The scales of ancestral and family prayers in Samegrelo (Tsalenjikha and Martvili region), which are called “Khvama” as well. There are two major types of “khvama” (practices connected with faith and belief) in Samegrelo. Megrelians had “Okhvameri” (annually celebrated ritual) and “Dunafiri” (ritual conducted just once). “Zedashe” was used for these practices and people had some Sacramental kvevri for Sacramental wine. Every family had Sacramental Kvevri which had their specific names. The topic is urgent because traditional holidays are verge on disappearing as Sacramental Kvevri, accordingly Sacramental Wine. The materials collected in an ethnographic field show state of affairs. The study carried out in two regions (Tsalenjikha and Martvili) in mountainous Samegrelo. It is used both empiric and theoretic and also interdisciplinary and specific field methods. The main result of our research is the ethnologic study of the issue and, respectively, the result and conclusions are a novelty for the field.

Giorgi Tsomaia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The trial of General Andrei Vlasov and other leaders of the RLA

Soviet and Russian historiography holds that Andrei Vlasov and his associates were traitors, precisely because they fought against the Soviet Union during World War II. When Vlasov was asked why he had moved to the Germans during interrogation, the answer was: "I have shown some cowardice." The report attempts to determine whether this assumption is true. The report uses published archival materials, scientific papers, and monographs (by Cyril Alexandrov, Alexander Kolesnik, Shimon Dattner, etc.) to show who were the people who switched to the side of the Third Reich. It also describes the situation of Andrei Vlasov and his companions on the side of the Germans during World War II, the reasons why Sergei Bunyachenko, Fyodor Trukhin, Viktor Maltsev and others took such a step. It will outline the positions of Vlasov, Trukhin, Bunyachenko, Maltsev and others in the Soviet armed forces. In addition, we discuss the fact of Andrei Vlasov's transition to the Germans: Why did he decide to cooperate with the Germans? Was it because of personal security or did Vlasov have anti-soviet sentiments? It will also focus on the fact that the trial against Vlasov and RGA leaders was closed for only three days. The report will discuss the reasons for the decision to conduct a covert process and the dangers of having an open process for the Soviet authorities. The report answers why General Vlasov and his associates moved to the Third Reich and dismisses the prevailing, erroneous notion that Vlasov, Maltsev, Bunyachenko, Trukhin, and others were traitors for being "shameless" at a critical moment.

Tinatin Tvaltchrelidze

Ivane Javakishvili Tbilisi State University

Jemal Karchkhadze's novel "Resident" (Hermeneutical Interpretation)

“Everywhere, where the world is experienced by us, where the alienation is removed, everywhere the **hermeneutical process** of gathering of the world in word and in consciousness in general is completed” (H. Gadamer). Understanding of a fiction text, its correct interpretation, unification of synchronous and diachronic angles, reader and theoretician, author and historic context, inner and external logos, lingual and genre model – this is the scarce list from literature theory issues, which a reader must be aware of for the deconstruction and further correct reconstruction of a text. Research of fiction texts by **the hermeneutical method** is very acute and interesting. It is the philosophical-existential reading, based on the hermeneutical method that allows more or less perfect interpretation of the in-depth idea. In hermeneutical interpretation the main goal is not only the reconstruction of a literary text; the main goal of interpretation is the extension of the knowledge of a reader and their better understanding of themselves. The work of Jemal Karchkhadze is mostly fragmented. There is a study of his texts with biblical conceptions and with the principle of historicism. The purpose of our research is to identify modernist markers and to search for internal and external logos using the hermeneutic interpreter model. We use every way and means, for example, verbal thinking, characters, authorial comments and opinions about the text, artistic language, aesthetic-ideological and ontological overtones. The novel "Resident" features the triple crisis of modernist prose: the crisis of cognition, subjectivity and language. In conclusion, we think that "Resident" is a modernist text. His first point of view is to show the existential search for, the inevitability, of doubt in the modernist era.

Marika Tchitanava

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Liturgy of Saint Mark the Evangelist

This report concerns the Divine Liturgy, founded by Saint Mark the Evangelist, as one of the most ancient worships of the eastern community. It is one of the local traditional kinds of generating, which is founded by the disciple of St. Peter the Apostle and has been celebrating till nowadays as in the Patriarchate of Alexandria and all Africa as in Greece and in Russian Orthodox Church outside Russia, in New-York, on St. Mark's feast (April 25 or May 8), while Paschal beginning.

We have information about this liturgy by the papyrus from the fourth century. Also, we should call the names of great hierarchs of the Christian church, who mentioned this kind of worship in their works. Among them are St. Athanasius the Great, Curili of Alexandria, John the Almsgiver and others. But it is important to know that the latest historical manuscript of the Liturgy of St. Mark was copied by Patriarch Meletios Pegas of Alexandria in 1585 and again in 1890 by St. Nectarios of Pentapolis. This version of the liturgical text was published in the middle years of the last century, for the first time in Greece (1955), and after that in Egypt (1960).

It is considered that in Alexandria the Divine Liturgy was celebrated in Greek, which was a useful tool for Christian culture. The mixture of the Christian and Hellenistic traditions made the local worship form, which was crystallized in the Liturgy of St. Mark.

We should note that no one can find Georgian translations, perhaps because of the fact that the work has never been carried out.

Smriti Verma
University of Delhi

Self-Fashioning and Recuperation: Meaning-Making in Amitav Ghosh's *The Shadow Lines*

The first-person narrative form of Amitav Ghosh's *The Shadow Lines* operates much on the level of mediation, which negotiates with the multiple "stories" that emerge throughout the text. These "stories" tend to become almost a formulaic principle for constituting identity, wherein each story becomes a marker of a memory that has chiseled away the congruence that lies between the characters. Hence, memory and its recuperation become a passage for understanding not only "the mystery of difference" between the characters that affirms their heterogeneity, but towards accessing that imaginative sensibility which enables one to look across these differences. *The Shadow Lines*, in doing so, gives precedence to the realm of memory in the context of events which lie outside the boundaries of nationalist history.

The Partition of the Indian subcontinent, with its brutally violent history, which, as Suvir Kaul puts it, "freezes fear into silence" is relegated to this sphere of memory which lies outside the bounds of mainstream national historiography. Hence, it is concerning the political realities of post-Partition India, that Ghosh gives creative expression to his central idea of the "shadow lines" which blur the difference between nations and people. This paper will attempt to explore how Ghosh privileges the domain of memory and imagination to transcend labels that occupy a central position in a postcolonial context. In doing so, he not only attempts to explore the way orientalism merges with the political realities of post-colonial post-Partition India, but also stresses upon an imaginative sensibility to look beyond these colonial markers of identity. It is this imagination which aids in viewing of that "final redemptive mystery" at the end of the novel, a mystery which perhaps signals to a possibility of equality between the narrator and May Price beyond the labels they occupy as the figures of the colonized and the colonizer.

Natia Zardiashvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Emotive implicatures in the rhetoric of Muslim women

The aim of the research is to study and determine emotive implicatures in the speeches of Muslim women on Ted/TedX platform. Overall five speeches of total duration of 75.68 minutes were analysed utilising framing theory (Minsky 1974) and the theory of implicature (Grice 1967). Methodologically the article also uses approaches, such as anthropological tradition that focuses on cultural practice and critical discourse analyses that views language as the social practice (Fairclough 2001).

In the process of research specific phrases, words and episodes that evoked certain emotions were marked in the speeches and were analysed according to framing theory focusing on the essence of the utterance and its emotive implicature. Also each speech was studied through the perspective of cultural and social practice that made possible to distinguish not only emotive implicatures but the elements that cause the emotional reaction and therefore implications.

Speeches used in the article are available online on Ted.com platform and YouTube with full transcriptions. Reason for choosing these specific speeches was influenced by the problem of stereotyping Muslims with violence and terrorism in the western society. Therefore, the subject-matter is very sensitive for both cultures. Consequently, it was interesting to investigate how women address these issues in their speeches and how they create desired emotive implicatures. The article concentrates especially on the women because they are often targeted as the victims of stereotyping because of their headress.

The research showed that speakers used cultural frames to elucidate main values of the society. By emphasising how these moral values were mistreated by stereotypical judgements the speakers managed to create emotive implicatures of sadness, anger, protest and empathy.

Nikoloz Zhghenti

Korneli Kekelidze Georgian

National Centre of Manuscripts

Mtis St. George Monastery Ecclesiastical Artifacts

The working process of the history of Mtis St. George Monastery, revealed 13 artifacts of ecclesiastical-ritualistic characteristics, which belonged to the Monastery. Nowadays, most of them are lost. These artifacts appeared to be the important historic sources as for the history of the Monastery itself, but also for the different issues of the political and ecclesiastical history and art history of medieval Georgia. In my speech, I will discuss each of them.

To demonstrate the importance of these relicts, below is a list and the brief descriptions of the most important samples.

1. “The Icon of the Arch-Martyr of Mta (Mountain)” – The main relict of the Monastery. Should be dated with the same period as the Monastery itself (the edge of 9th-10th cc.). The icon is mentioned in the historic sources till 19th c. Nowadays it is lost.

2. “The “Golden” Cross of John the Baptist of Dzmuisi” – The wooden cross embossed with gold and silver, was made by the order of Catholicos Arsen II, during the reign of King Bagrat III Kourapalates (on the edge of 9th-10th cc.). This outstanding sample of medieval Georgian art was destroyed within the anti-religious movements of 1920-es.

3. “St. George Icon of Agara” – The icon is dated with 11th c. According to the historic sources, it was carried to Mtis St. George Monastery from the village Khorga in Samegrelo. In 1688, it was moved to the newly built church of village Agara in Racha. The icon is preserved in the Museum of Kutaisi (№3160/გ. 577).

4. “St. George Icon of Tsknori” – The Icon made of gold and silver is supposedly dated with 16th-17th cc. (Kutaisi Museum, №144). The Icon is unique with its iconography, as there is a profiled image of Caesar Diocletianus on the dragon’s scale.

Translating difficulties of the novel “The Tenant” by Jemal Karchkhadze

“The Tenant” a novel of a famous Georgian writer Jemal Karchkhadze, which was written in magical realism genre, is being translated with pragmatic adequate, incomplete translation, which means, that translation matches the original and expresses the same communicative goals, as the original itself, and also shows the meaningful plot of the original version with its omissions and shortenings.

The translator’s main goal and wish was to show the mentioned work to Russian readers. Also, show them the whole nature of Georgian language and Georgian reality, as realistically as possible. This research discusses the difficulties of the translation that the translator faced during translating the text and how they were problems were solved.

As in any other language during translation, the most difficult parts were phraseological constructions or the fixed expressions that usually make the translators’ job very challenging, therefore, the translators have to decide to either translate the words closest to the original, or substitute them with the words which express the meaning the best. The phrases with no direct equivalents in Russian are abundant in the Georgian language. For example: “God protect you” which is said ironically and it also expresses surprise. It took some time to find its relevant translation. The phrase turned out to be in Russian “Ишь-ты!”, which is used when one does not agree, oppose, argue or deny:: *Как же!*, *Как бы не так!*

Besides, the translator had obstacles with numerous repeated examples. In such cases, the translator had to decide whether to sacrifice stylistic beauty and translate all repeated words, which only highlighted expressions in original and did not make the text look less appealing, but while translating it was losing both- the style and the beauty; or the translator had to shorten these numerous repeated words or use their synonyms.

Natia Zoidze

Ivane Javakishvili Tbilisi State University

The Issue of Time in Virginia Woolf's "Waves"

Virginia Woolf in all of her novels experiments with time, she plays with the notion of time. "Waves" is rightly her most experimental novel, where time becomes one of the tools of modernistic realization of life and the form for the novel. In other words, Woolf offers the image of different times that are carried by different characters. Although their life is described under the framework of linear perspective, the reflection of their life and their inner feeling of reality does not follow the outer world's pace. The reader becomes the traveller at different times and perspectives of the characters. To remain the feeling of the present time and for the division of internal and external realities, Woolf constantly drifts her readers on the shores of the novel by repeating the word "now", which is controversial, as what do the words "now", "here" mean? It is an acute and philosophical question and indeed the whole novel can be regarded as an answer to this question. Another way in which "Waves" expresses its novelty is its structure, beyond the tool of a stream of consciousness technique, the three-part division is introduced, which present different times of the day and human life is compared to these parts.

The article I examine each character's reflection of the time and compare their understanding of it, to the various theories on the issue of subjective time. Namely, to Henry Bergson and his "Duree" and to Walter Benjamin and his "Homogeneous Time". It is assumed that Virginia Woolf realizes the modernistic perception of time in her novels.

This article is the part of my doctoral research that is dedicated to the exploration of the issue of time in Virginia Woolf's novels.

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ჯორჯიძის ქ. №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com